

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

ก

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ บทความวิจัย การแนะนำตำรา และบทวิจารณ์บทความในสาขา การศึกษาและจิตวิทยา สาขานิติศาสตร์ สาขาบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ สาขารัฐศาสตร์และการ ปกครอง สาขาวิศวกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสังคมศาสตร์ทั่วไป สาขาศิลปศาสตร์และ มนุษยศาสตร์ นิติศาสตร์ พยาบาลศาสตร์และอื่น ๆ

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อันนำไปสู่การพัฒนา ทักษะและศักยภาพในการสร้างผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า การวิจัยและบริการทางวิชาการระหว่าง บุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และมหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภายใน และต่างประเทศ

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการนำเสนอบทความทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการ สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและมหาวิทยาลัยหรือ หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

บรรณาธิการบริหาร :

ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล	ชั้นธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัชฎวณ	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ดีบุญมี ณ ชุมแพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

๗

กองบรรณาธิการวารสาร :

ศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์	โสธนะเสถียร	สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.บดินทร์	รัศมีเทศ	สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ยูวัฒน์	วุฒิเมธี	สาขาวิชาพัฒนาสังคมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Associate Professor Samuel M.	Schreyer, Ph.D.	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ Fort Hays State University
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภาจิต	สาขาวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ราเชนทร์	ชินทยารังสรรค์	สาขาวิชาพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบัน พัฒนาบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล	ชันธไชย	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร. รัญจวน	คำวชิรพิทักษ์	สาขาวิชานวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ดีบุญมี ณ ชุมแพ	สาขาวิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. เสนีย์	สุวรรณดี	สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
Lecturer Dr. William R.	James	สาขามนุษยศาสตร์และศิลปศาสตร์

ประจำกองบรรณาธิการ :

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล	ชันธไชย	หัวหน้าบรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นุชมนต์	เจมส์	ผู้ช่วยบรรณาธิการ
นางสาวทิพนาด	ชาวีรัชย์	ประจำกองบรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

ค

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

สาขาวิชาการศึกษาและจิตวิทยา

ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา	สุวรรณทัต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ศรียา	นิยมธรรม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภชาติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล	หวังพาณิชย์	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา		มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา	วิหคโต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร	แหยมแสง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล	วิจิตรวรรณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง		มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.อารี	พันธ์มณี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.วรนุช	แหยมแสง	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา	จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.นิธิพัฒน์	เมฆขจร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สกล	วรเจริญศรี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สาขาวิชานิติศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สกล	ภู่งามดี	มหาวิทยาลัยศรีปทุม
รองศาสตราจารย์ รักศานต์	วิวัฒน์สินอุดม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ บรรจง	โกศลวัฒน์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์	ศรีดี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีติ	เลิศจันทร์ทรงกูร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ	เดชะชีพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารธุรกิจ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ		มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ทองฟู	ศิริวงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยฤทธิ	ทองรอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิงอร	ต้นพันธ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์พัฒนาจิตา	ไวทยวงศ์สกุล	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร. สุทธิกร	กิ่งแก้ว	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร. เกศสิรี	ปิ่นธนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์ ดร.รุ่งอรุณ	กระแสนินธุ์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

๙

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

Associate Professor Samuel M. Schreyer, Ph.D. Fort Hays State University

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล	ชั้นชัย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์	อานันท์หนองสงศ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ กาญจนา	ธรรมมาวาท	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ จรินทร์	เจริญศรีวัฒนกุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์และการปกครอง

ศาสตราจารย์ ดร.ติน	ปรัชญพฤทธิ	มหาวิทยาลัยสยาม
ศาสตราจารย์ ดร. ทินพันธุ์	นาคะตะ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ศาสตราจารย์ ดร.ยุวัฒน์	วุฒิเมธี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย	เลาหวิเชียร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ	ปรียากร	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณณี	แสงมหาชัย	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดำรงค์	ทวีแสงสกุลไทย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครกร	กลิ่นความดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.กฤษชัย	วิสิทธิ์พานิช	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.ศักดิ์ชาย	รักการ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ สถาพร	ดีบุญมี ฌ ชุมแพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์	กาญจนัชชิตติ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาดิสร์	อิตริส รัชชมนิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศาสตราจารย์ ดร.สุตา	เกียรติกำจรวงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า คุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิม	ชัยวัชรภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ	เกษมทรัพย์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชาสังคมศาสตร์ทั่วไป

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน	ดอกไธสง	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.จุมพล	หนิมพานิช	มหาวิทยาลัยรังสิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ลลิตา	ฤกษ์สำราญ	มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉนวน	เอื้อการณ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.พนิดา	ชื่นชม	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

จ

สาขาวิชาศิลปศาสตร์และมานุษยศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง	บุรุษพัฒน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ	รอดลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
รองศาสตราจารย์ อรทัย	ศรีสันติสุข	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธาสินี	ปิยสุนทร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ ดร.ซัลมาน	ดารานาย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ	ศรีธรรมรักษ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิษณุ	เครื่องาม	ทำเนียบรัฐบาล
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ	โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาน	บุญโสภาคย์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ยศศักดิ์	โกไศยกานนท์	มหาวิทยาลัยศรีประทุม

สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร	นทีธนสมบัติ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
อาจารย์ ดร.กาญจนา	ศรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ ดร.เจษฎา	อังกาบสี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ ดร.จินดามาศ	โกศลชื่นวิจิตร	สมาคมเวชศาสตร์มารดาและทารกในครรภ์ (ไทย)

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

๘

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเกษมบัณฑิต (KASEM BUNDIT JOURNAL) กำหนดออกเผยแพร่ราย 6 เดือน ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน กำหนดเผยแพร่ กรกฎาคม

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม กำหนดเผยแพร่ มกราคม

การจัดพิมพ์

จัดพิมพ์ฉบับละ 400 เล่ม

การเผยแพร่ฉบับ on-line

<http://www.google.co.th> และ (keywords), Kasem Bundit Journal

การส่งต้นฉบับ

On-line: www.tci-thaijo.org/index.php/jkbu

E-mail: journal@kbu.ac.th

ประสานงานการผลิต :

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ศูนย์ออกแบบและสื่อสิ่งพิมพ์

คำชี้แจง

ทัศนคติ ความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้เป็นของผู้เขียนโดยเฉพาะ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นพ้องด้วย

จัดพิมพ์โดย :

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร. 02-320-2777 โทรสาร. 02-321-4444 ISSN 1513-5667

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

๗

บทบรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิตฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562) เป็นฉบับครบรอบ 20 ปี ซึ่งแสดงถึงพัฒนาการตามลำดับ จนกระทั่งปัจจุบัน เป็นวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูลวารสารของ TCI กลุ่มที่ 1 และอยู่ในฐานข้อมูลวารสารระดับภูมิภาค ACI (Asian Citation Index,)

วารสารเกษมบัณฑิตเป็นวารสารวิชาการสหวิทยาการ สำหรับแสดงผลงานทางวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ฉบับนี้ตีพิมพ์บทความวิจัย (Research Articles) 15 บทความ และบทวิจารณ์บทความ (Article Review) 1 บทความ บทความวิจัยประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนวิจารณ์บทความ เป็นบทความเกี่ยวกับการประยุกต์ เทคนิคกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square, PLS) ในการวิจัยทางสาธารณสุข ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมในปัจจุบัน

รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล ชันธไชย
บรรณาธิการ

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

๗

บทความวิจัย

การเปรียบเทียบการใช้ภาษาในหนังสือนวนิยายกับบทละครโทรทัศน์: กรณีศึกษาผู้ดีอีสาน

A Comparative Study of Language Use between Literature Novel and Television Drama: A Case Study of Phu Di Isan

พันตำรวจโทหญิง สุวัฒนา ลำไย บุปผา บุญทิพย์ อดุลย์ ตะพัง และสหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ.....1-14

การศึกษาการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

A Study of Inhibition of First Year Students at Kasem Bundit University

จันทิมา ชณะรัตน์ และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา.....15-30

การมีส่วนร่วมในการปฏิรูปที่ดินของคนจนและคนด้อยโอกาส: กรณีศึกษาสิทธิชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

Participation in Land Reform of the Poor and the Disadvantaged: A Case Study of Community Rights in Northeastern Thailand

ชมภูษุช หุ่นนาค จุมพล หนีมพานิ และจรรุวรรณ เมณฑกา.....31-41

อิทธิพลของเทคโนโลยีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

The Influence of Technology on Efficient Warehouse Management in Modern Retail Business

สุภา จิรวพัฒนานนท์.....42-55

ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน

Brand Image and Technology Acceptance Affecting Hotel Booking Intention via Application

สุรสิทธิ์ อุดมธนวนศ์.....56-67

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Variables Related to Happiness among Nursing Students, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University
เทียนทอง หาระบุตร ชุติมา ปัญญาพินิจนุกร สุระพรรณ พนมฤทธิ์ พัชรา สมชื่อ นิรมัย คุ่มรักษา และ ดารุณี งามขำ..... 68-80

แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษและการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์ในชั้นเรียน

English Language Learning Motivation and myCourseVille Learning Management System in Classroom

รักษมนน ยอดมิ่ง.....81-91

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

ณ

ผลของคุณภาพการให้บริการต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้ให้บริการขนส่ง Service Quality Affecting Decision to Repurchase Logistic Services กฤษฎา เขียววัฒนสุข และสมพล พุ่มหว่า.....	92-106
The Assessment of Needs in Readiness Preparation for Using Computer-Supported Collaborative Learning Model Using Problem-Based Learning and the Synectics Technique การประเมินความต้องการจำเป็นในการเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้รูปแบบคอมพิวเตอร์สนับสนุนการ เรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้การเรียนรู้ด้วยปัญหาและเทคนิคซินเนคติกส์ Kosawat Ratanothayanon Prakob Koraneekij and Noawanit Songkram.....	107-121
ความตั้งใจในการเลือกใช้ออปพลิเคชัน การจ่ายเงินรหัส QR ผ่านโทรศัพท์มือถือ Intention to Use the QR Code Payment Application through Smartphone ทวิวรรณ คงฉวีชัชวาล และณอมศักดิ์ สุวรรณน้อย.....	122-131
สื่อสังคมออนไลน์ในฐานะเครื่องมือการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล Social Media As a Tool for Family Communication in the Digital Age กรกช แสนจิตร และวรัชญ์ ครุจิต.....	132-144
การพัฒนาารูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ The Development of an Action-Oriented Group Therapy Model for Decreasing Depression Symptoms of New Inmates กิตติธัช เกื้อกุล ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และประสาร มาลากุล ณ อยุธยา.....	145-157
การจัดการธุรกิจโรงแรมเพื่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน Hotel Business Management for Sustainable Ecotourism Management ชนกร จรูญนิมมาน และตรีเนตร ตันตระกูล.....	158-167
การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ The Development of Critical Thinking of Nursing Science Students พิมพ์พัฒน์ จันทร์เทียน ทัดติยา นครไชย จูรีภรณ์ เจริญพงศ์ สัมพันธ์ มณีรัตน์ และดวงทิพย์ อนันต์สุภมงคล.....	168-179

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 20 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2562

Kasem Bundit Journal Volume 20 No. 2 July - December 2019

๗

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน

The Development of Multimedia for the Transmission of Local Wisdom of Community Products

นฤมล ชมโฉม.....180-188

บทวิจารณ์บทความ

Akter, S., D'Ambra, J. & Ray,P.(2011). Trustworthiness in mHealth Information Services: An Assessment of a Hierarchical Model with Mediating and Moderating Effects Using Partial Least Squares (PLS). **Journal of the American Society for Information Science and Technology**, 62,(1): 100-116.

ณัฐพล ชันธไชย.....189-196

การเปรียบเทียบการใช้ภาษาในหนังสือนวนิยายกับบทละครโทรทัศน์: กรณีศึกษาผู้ดีอีสาน

พันตำรวจโทหญิง สุวัฒนา ลำไย¹
บุปผา บุญทิพย์²
อดุลย์ ตะพัง³
สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้คำ โวหาร ภาพพจน์ในหนังสือนวนิยายกับบทละครโทรทัศน์ เรื่อง ผู้ดีอีสาน ของ วราภรณ์ ที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ในนวนิยายมีการใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก อากาการเคลื่อนไหว การสัมผัส รส กลิ่น แสง สี โวหาร 5 ประเภท ได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร ภาพพจน์ 5 ชนิด ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ นามนัย และมีข้อแตกต่างกับบทละครโทรทัศน์ คือ การใช้คำขยาย กลิ่น แสง และสี วัตถุประสงค์ คำขยายบอกสี คำบอกสีโดยการซ้ำคำ พรรณนาโวหาร และนามนัย ไม่ปรากฏในบทละครโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ลักษณะการใช้คำ โวหาร ภาพพจน์ที่ปรากฏในหนังสือนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เหมือนกัน สิ่งที่ทำให้แตกต่างกัน ได้แก่ บทละครโทรทัศน์มีการเพิ่มเติมหรือตัดทอนเนื้อหาบางส่วน และมีการใช้เทคนิคของการใช้ภาพหรือสิ่งที่ปรากฏแก่สายตาผู้ชม

คำสำคัญ: การใช้ภาษา นวนิยาย บทละครโทรทัศน์ ผู้ดีอีสาน

¹ นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่อยู่: 2086 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

E-mail: suwattana2409@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่อยู่: 2086 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

E-mail: Bupphabun@ru.ac.th

³ รองศาสตราจารย์, รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่อยู่: 2086 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

E-mail: suwattana2409@gmail.com

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ที่อยู่: 2086 ถ.รามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

E-mail: saharot@hotmail.com

A Comparative Study of Language Use between Literature Novel and Television Drama: A Case Study of Phu Di Isan

Pol.Lt.Col.Suwattana Lamyai¹

Buppha Buntip²

Adul Tapang³

Saharot Kittimahacharoen⁴

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the wordings, speeches, and figures of speech used in the literature novel and TV series, in the case of “Phu Di Isan” by Varangkana. It was revealed that the literature novel used words to express emotions, feelings, movements, touch, tastes, smells, lights, and colors. As far as speech was concerned, five types of speech, namely exposition, description, simile, argumentation, and narration were found. In terms of figures of speech, five figures namely simile, metaphor, personification, hyperbole, and metonymy were expressed. There were differences in the use of expressions in the novel and the TV scripts that in the novel specific expressions were used to describe smells, lights, and colors. Substances describing color, adjectives describing colors, and repeated expressions used for describing colors, exposition, and metonymy were not found in the TV scripts. The characteristics of the wordings, speeches, and figures of speech were similar. Dissimilarities were found in terms of some amendments or additions to the TV scripts and the use of visual effects or technical applications to attract TV audiences.

Key words: Language use, novel, TV scripts, Phu Di Isan

¹Master of humanities student, Ramkhamhaeng University

Address: 2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bang kapi, Bangkok 10240

Email: suwattana2409@gmail.com

²Associate Profesor, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University

Address: 2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bang kapi, Bangkok 10240

Email: Bupphabun@ru.ac.th

³Associate Profesor, Vice President, Ramkhamhaeng University

Address: 2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bang kapi, Bangkok 10240

Email: suwattana2409@gmail.com

⁴Assistant Profesor, Faculty of Humanities, Ramkhamhaeng University

Address: 2086 Ramkhamhaeng Road, Hua Mak, Bang kapi, Bangkok 10240

Email: saharot@hotmail.com

บทนำ

ศิลปะการใช้ภาษา คือ การใช้ภาษาให้ ถูกกาลเทศะและถูกระดับตามฐานะทางสังคม ผู้ใช้ภาษาควรมีความรู้เรื่องการใช้คำ ความหมาย ของคำ ตลอดจนการผูกประโยคให้ชัดเจน ถูกต้อง สละสลวย เพื่อสามารถสื่อความคิดของตนให้ผู้อื่นทราบ การสื่อสารจึงจะบรรลุผล ศิลปะการใช้ภาษาอาจเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่การเขียนบทละครที่ดี และภาษาที่ใช้ต้องไม่ง่ายหรือยากจนเกินไป อีกทั้งยังสามารถใช้ แสดงออกถึงลักษณะนิสัยของตัวละคร อันจะนำไปสู่เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อไป ปัจจุบันละครโทรทัศน์มีบทบาทและอิทธิพลต่อ มนุษย์มากและเป็นสื่อโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยม มากที่สุด ละครโทรทัศน์เป็นการนำเอาบท การแสดง เทคนิคการถ่ายทำ การตัดต่อ แสง เสียง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน ซึ่งแต่ละส่วนจะมีผลกระทบที่จะทำให้อุณหภูมิมีรสดี หรือรสจืดชืด (เลิศจรรยาภักษ์, 2556)

บทละครโทรทัศน์ คือ บทละครที่ถูก เขียนขึ้นเพื่อการจัดการแสดงทางโทรทัศน์เป็นการเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยใช้ภาพ (สมิต สุวรรณ, 2535) ซึ่งอีกบทบาทหนึ่งของละครโทรทัศน์ คือการสอนคนให้รู้จักตัวเอง โดยมองดู จากเหตุและผลที่ละครโทรทัศน์สอดแทรกไว้ เพื่อให้เกิดภาพสะท้อนของตัวเองเปรียบเทียบให้ เห็นอย่างเป็นรูปธรรม (สิงห์ลำพอง ,2557) และ ไม่ว่ายุคใดสมัยใดละครโทรทัศน์มักจะถูกวิพากษ์ ว่าเป็นบ่อเกิดแห่งน้ำเน่า ด้วยการแต่งเติมเนื้อหา ที่ผิดเพี้ยนไปจากโลกของความเป็นจริง ถึงแม้ ละครโทรทัศน์เรื่องนั้น จะได้รับความนิยมจากผู้ชมก็ตาม ก็จะมีผู้คอยตรวจสอบคุณภาพใน แง่มุมต่าง ๆ เช่น ภาษาที่ใช้ในบทสนทนา ฉาก

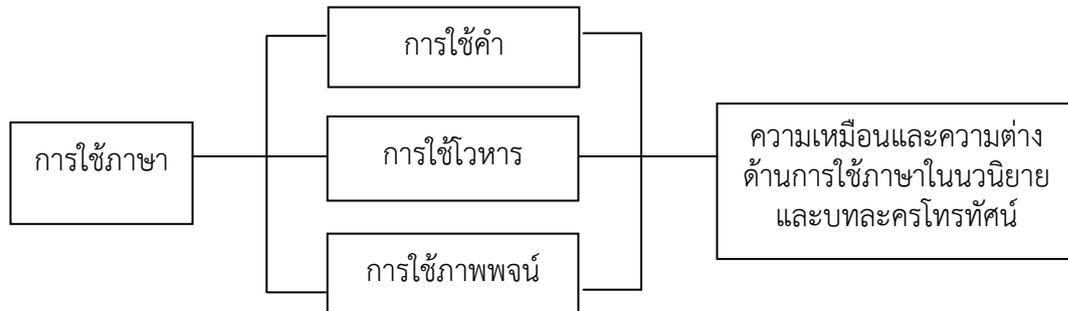
นักแสดง การแต่งกาย ภาพสะท้อนทางสังคม เป็นต้น โดยนำไปเปรียบเทียบกับเนื้อหาของ นวนิยายที่เป็นต้นฉบับว่าแตกต่างกันอย่างไร จึง เป็นประเด็นปัญหาที่น่าสนใจว่าบทละคร โทรทัศน์ที่สร้างดัดแปลงจากบทประพันธ์จนไม่ เหลือเค้าโครงเดิมอยู่เลยนั้นเป็นอย่างไร แต่ไม่ว่า จะดัดแปลงอย่างไร สิ่งที่ต้องรักษาเอาไว้ก็คือ เป้าหมายสุดยอดที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้ผู้อ่าน นวนิยายบรรลุถึง ซึ่งเท่ากับเป็นการเคารพ เจตนาารมณ์ของเจ้าของบทประพันธ์แต่ละทำน การแปรรูปนวนิยายให้เป็นละครโทรทัศน์ที่ สมบูรณ์ได้นั้น จึงขึ้นอยู่กับผู้เขียนบทละคร โทรทัศน์เป็นสำคัญ

ผู้วิจัยได้เลือกบทละครโทรทัศน์เรื่อง “ผู้ดีอีสาน” ละครแนวดราม่า แอคชั่น คอมเมดี้ (Drama action comedy) แพร่ภาพออกอากาศ ทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เมื่อปี พ.ศ. 2556 ผลิตโดยบริษัทยูม่า 99 จำกัด ซึ่ง ยู เจน เนอเรชั่น ทีม เขียนบทละครโทรทัศน์ขึ้นใหม่จาก การดัดแปลงนวนิยายที่เป็นต้นฉบับ ของ วรางคณา แพร่ภาพออกอากาศทุกวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือน เริ่ม ตั้งแต่วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ.2556 ถึงวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2556 (ช่วงเวลา 18.45 น. ถึง 20.00 น.) ได้รับความจัดอันดับความนิยมละคร เย็นก่อนข่าวของสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ปี 2556 อยู่ในอันดับ 6 จากทั้งหมด 9 เรื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้ภาษา ในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ เรื่อง ผู้ดีอีสาน ในด้านการใช้คำ โวหาร และภาพพจน์

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ศึกษาการใช้ภาษาในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ดีอีสาน

ด้านการใช้คำ ได้แก่ การใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก การใช้คำแสดงอาการ เคลื่อนไหว การใช้คำแสดงการสัมผัส การใช้คำบอกรส การใช้คำบอกกลิ่น การใช้คำบอกแสง การใช้คำบอกสี

ด้านการใช้โวหาร ได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร เทศนาโวหาร อุปมาโวหาร และสาธกโวหาร

ด้านการใช้ภาพพจน์ ได้แก่ อุปมา (Simille) อุปลักษณ์ (Metaphor) บุคลาธิษฐาน (Personification) อติพจน์ (Hyperbole) และนามนัย (Metonymy)

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการใช้คำ การใช้โวหาร การใช้ภาพพจน์ในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ เรื่องผู้ดีอีสานว่ามีส่วนเหมือนและแตกต่างกันอย่างไร

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นการศึกษาภาษาที่ใช้ในนวนิยายเรื่องผู้ดีอีสาน จำนวน 35 บท และบทละครโทรทัศน์ เรื่องผู้ดีอีสาน จำนวน 24 ตอน โดยแบ่งเป็น 3 ส่วน แต่แต่ละส่วนจำแนกออกเป็นหัวข้อย่อย ได้แก่ การใช้คำได้จำแนกเป็นคำแสดงอารมณ์ความรู้สึก คำแสดงอาการ เคลื่อนไหว คำแสดงการสัมผัส คำบอกรส คำบอกกลิ่น คำบอกแสง คำบอกสี การใช้โวหารได้จำแนกเป็นบรรยายโวหาร พรรณาโวหาร อุปมาโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และการใช้ภาพพจน์ได้จำแนกเป็นอุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ นามนัย การใช้คำ

ในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์มีการใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก คำแสดงอาการ เคลื่อนไหว คำแสดงการสัมผัส คำบอกรส คำบอกกลิ่น คำบอกแสง คำบอกสี ซึ่งคำในลักษณะดังที่กล่าวมานั้น ยังสามารถจำแนกรายละเอียดปลีกย่อยลงไปได้อีก เช่น การใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก จำแนกเป็นความรู้สึกดี

ใจ พอใจ ตื่นเต้น สนุกสนาน สบายใจและมีความสุขความรู้สึกเจ็บปวด ทุกข์ และทรมาน ความรู้สึกเศร้า เหงา ว้าเหว่ ท้อแท้สิ้นหวัง และเบื่อหน่าย ความรู้สึกไม่พอใจ เกลียด และโกรธแค้น ความรู้สึกตกใจ หวั่นไหว หวาดกลัว และระแวง ความรู้สึกอึดอัด กัดค้น และเคร่งเครียด เป็นต้น ทำให้ได้อรุณรส ผู้อ่านเกิดความสนใจว่า ในเนื้อเรื่องแต่ละตอนจะดำเนินไปอย่างไร ผู้อ่านสัมผัสและรับรู้ได้ถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ชาวซึ่งกับภาษาที่สละสลวยยามเมื่อพรรณนาถึงความงามของผู้คน ธรรมชาติ ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน สนุก ตื่นเต้นในการคาดเดาพฤติกรรมของตัวละครที่จะเกิดขึ้นในตอนต่อไป จนถึงตอนจบ เมื่อศึกษาการใช้คำอย่างละเอียด ผู้วิจัยพบว่า มีข้อแตกต่างระหว่างนวนิยายและบทละครโทรทัศน์บางประการ ได้แก่ มีการใช้คำที่แสดงอาการเคลื่อนไหวจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำในบทละครโทรทัศน์ แต่ไม่มีในนวนิยาย มีการใช้คำบอกกลิ่นที่มีคำขยาย การใช้คำบอกกลิ่นเฉพาะของสิ่งนั้นที่มีคำขยาย การใช้คำบอกแสงที่ส่องสว่าง เจิดจ้า การใช้คำบอกแสงที่อ่อนแสง การใช้คำบอกสีสองสี การใช้วัตถุบอกสี การใช้คำขยายบอกสี การใช้คำบอกสีโดยการซ้ำคำในนวนิยาย แต่ไม่มีในบทละครโทรทัศน์ ถึงแม้จะมีข้อแตกต่างดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความน่าสนใจชวนติดตามนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องนี้ลดลง

การใช้โวหาร

ผู้วิจัยได้ศึกษาการใช้โวหาร 5 ชนิด ได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร อุปมาโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร พบว่า มีข้อเหมือนและข้อแตกต่างระหว่างนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ ข้อเหมือนคือ มีการใช้บรรยายโวหาร

อุปมาโวหารเทศนาโวหาร และสาธกโวหารในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ ข้อแตกต่างคือ มีการใช้พรรณนาโวหารเฉพาะแต่ในนวนิยายเท่านั้น สาเหตุที่ไม่มีการใช้พรรณนาโวหารในบทละครโทรทัศน์ เนื่องจาก พรรณนาโวหารเป็นกระบวนการหรือขั้นเชิงในทำนองรำพึงรำพัน อาจเป็นการรำพึงรำพันถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตนหรือของผู้อื่น หรืออาจเป็นการรำพึงรำพันถึงสิ่งต่าง ๆ อย่างพิสดาร ซึ่งในบทละครโทรทัศน์จะใช้สื่อที่ถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ด้วยการจัดฉาก บรรยากาศ สถานที่ ทำให้ผู้ชมได้เห็นความสวยงามของธรรมชาติ ตัวละคร การแต่งกาย และอื่นๆ ตามแต่ผู้กำกับบทจะกำหนดไว้ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องพรรณนาไว้ในบทสนทนาหรือบทบรรยาย

การใช้ภาพพจน์

ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพพจน์ 5 ชนิด ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ นามนัย พบว่า มีข้อเหมือนและข้อแตกต่างระหว่างนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ ข้อเหมือนคือ มีการใช้อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ ในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ ข้อแตกต่างคือ มีการใช้นามนัยเฉพาะแต่นวนิยายเท่านั้น สาเหตุที่ไม่มีการใช้นามนัยในบทละครโทรทัศน์ เนื่องจาก นามนัยเป็นการใช้คำหรือวลี ซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาแสดงความหมายแทนสิ่งนั้น เช่น กลิ่นไม่สะอาดแทนความหมายว่า มีเรื่องไม่ดี ผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งในบทละครโทรทัศน์จะใช้สื่อที่ถ่ายทอดสิ่งนี้ด้วยภาพหรือฉากนั่นเอง

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้ภาพพจน์ระหว่างนวนิยายและบทละครโทรทัศน์

เรื่องผู้ตีอีสาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างที่ปรากฏในบทตอนของนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ตีอีสานที่มีฉากหรือสถานการณ์ต่างกัน วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างที่ปรากฏในบทตอนของนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ตีอีสานที่มีฉากหรือสถานการณ์เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

1. การวิเคราะห์ความเหมือนและความต่างที่ปรากฏในบทตอนของนวนิยายและบทละคร

โทรทัศน์เรื่องผู้ตีอีสานที่มีฉากหรือสถานการณ์ต่างกัน

จากการศึกษาความเหมือนและความต่างด้านการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้ภาพพจน์ที่ปรากฏในบทตอนของนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ตีอีสานที่มีฉากหรือสถานการณ์ต่างกัน สามารถสรุปได้ตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 สรุปความเหมือนและความต่างด้านการใช้ภาษาที่ปรากฏในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ตีอีสานในบทตอนที่มีฉากหรือสถานการณ์ต่างกัน

ลักษณะการใช้ภาษา	ความเหมือน	ความต่าง
1. คำแสดงอารมณ์ความรู้สึก	ใช้คำที่แสดงออกทางสีหน้า น้ำเสียง วาจาและกิริยาท่าทางของตัวละคร เพื่อให้จินตนาการถึงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้นได้อย่างชัดเจน เช่น คำว่า หน้าบาน เดินผิวกาย สะอื้น กระแทกเสียง ถอนใจ เป็นต้น	ในนวนิยายใช้คำแสดงอาการที่อยู่ในร่างกาย เพื่อสื่อให้เห็นถึงอารมณ์ของตัวละครในขณะนั้น ในบทละครโทรทัศน์ใช้สีหน้า กิริยาท่าทางและคำขยายความอื่นๆ รวมทั้งใช้เทคนิคการถ่ายทำด้วยการจับภาพไปที่ตัวละครในระยะใกล้ร่วมด้วย ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามและเกิดความซาบซึ้งในเนื้อเรื่องที่ดำเนินไปมากยิ่งขึ้น
2. คำแสดงอาการเคลื่อนไหว	ใช้คำที่แสดงออกทางกิริยาท่าทางของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพการเคลื่อนไหวของตัวละครได้อย่างชัดเจน เช่น คำว่า โผเข้าหา ปราด ดิตตัวเอง ปั่นจักรยาน เป็นต้น	ในนวนิยายใช้อากัปกิริยาของตัวละคร ในบทละครโทรทัศน์ใช้อากัปกิริยาของตัวละครควบคู่ไปกับการใช้เทคนิคการถ่ายทำด้วยการจับภาพไปที่ตัวละครในระยะใกล้ เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพอย่างชัดเจน/ใช้คำแสดงอาการเคลื่อนไหวอย่างซ้ำๆ เฉพาะในนวนิยายเท่านั้น/ใช้คำ

		แสดงอาการเคลื่อนไหวจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำเฉพาะบทละครโทรทัศน์เท่านั้น
3. คำแสดงการสัมผัส	ใช้คำตั้งแต่ 1-3 พยางค์ จำนวนพยางค์มาก จะช่วยขยายความให้รับรู้ถึงความรู้สึกร้อนเย็นของตัวละครมากขึ้น เช่น คำว่า เย็น ร้อนวูบวาบ เป็นต้น	ไม่พบความต่าง
4. คำบอกรส	การใช้คำซ้ำ มาเป็นส่วนขยายความของคำบอกรส ทำให้ผู้อ่านสัมผัสได้ถึงระดับความเข้มข้นของรสนั้น ๆ เช่น คำว่า เผ็ด เผ็ด เหลือเกิน หวานมาก ๆ เป็นต้น	ใช้คำบอกรสที่ไม่มีคำขยายเฉพาะในนวนิยายเท่านั้น
5. คำบอกกลิ่น	ใช้คำสั้นๆ ตั้งแต่พยางค์เดียว และมีการขยายความกลิ่นนั้นๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจการรับรู้ของตัวละครได้อย่างชัดเจน เช่น คำว่า กลิ่นหอม กลิ่นไหม้ กลิ่นผู้หญิง เป็นต้น	ใช้คำบอกกลิ่นในนวนิยาย โดยวิธีบรรยาย ในบทละครโทรทัศน์ใช้วิธีสนทนา /พบคำบอกกลิ่นเฉพาะของสิ่งนั้นมีคำขยายในนวนิยายเท่านั้น
6. คำบอกแสง	ใช้คำที่สื่อให้เห็นถึงเหตุการณ์หรือฉากที่เกิดขึ้นขณะนั้นอยู่ในช่วงเวลาค่าคืนมีแสงสว่างน้อยมาก ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการตามเนื้อเรื่องได้ง่าย และเห็นภาพได้อย่างชัดเจน เช่น คำว่า เงามืด มีดสลัว เป็นต้น	ใช้คำบอกแสงที่ส่องสว่างเจิดจ้าในนวนิยาย โดยวิธีบรรยาย ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความละเมียดละไมของภาษา และความสวยงามของแสงได้อย่างลึกซึ้ง ในบทละครโทรทัศน์ใช้การสนทนา ไม่มีการบรรยายในรายละเอียดของแสงนั้นๆ /ใช้คำบอกแสงที่อ่อนแสงเฉพาะในนวนิยายเท่านั้น
7. คำบอกสี	ใช้คำที่บ่งบอกชัดเจนว่าภาพของสิ่งที่กล่าวถึงว่ามีสีใด ทำให้เข้าใจทันที เช่น คำว่า แดง เหลือง เป็นต้น	ในนวนิยายใช้คำบอกสีเดียว ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดเจนขึ้น ในบทละครโทรทัศน์จะใช้ควบคู่ไปกับเทคนิคการถ่ายทำด้วยการการจับภาพไปที่ตัวละครในระยะใกล้/ใช้วัตถุบอกสี และใช้คำบอกสีโดยการซ้ำคำเฉพาะในนวนิยายเท่านั้น
8. โวหาร	ใช้วิธีการบรรยาย ทำให้ผู้อ่านเข้าใจในเนื้อเรื่องได้ดี/ใช้อุปมา	ใช้พรรณนาโวหารได้สละสลวย สามารถสื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้

	โหวตในลักษณะเป็นประโยชน์ สั้นๆ เข้าใจง่าย/ใช้เทศนาโหวต และสาธกโหวต โดยสอดแทรก อยู่ในบทสนทนา เพื่อให้แง่คิดใน การทำงานที่ดี การทำ คุณประโยชน์ให้แก่ชาติ ตัวอย่างอุปมาโหวตในนวนิยาย “วงแขนนุ่ม ๆ ของศุภีพรรัตมา รอบอกกำยำของเขา เจตนาจึง ไม่ใช่เพราะเกิดเคลิบเคลิ้มไปด้วย กับหล่อนหรอก แต่เพราะกำลัง นี้กละอายแทนที่ หล่อนช่าง พยายามทำทุกวิถีทางที่จะให้เขา กลับมาเป็นเสมือนลูกสุนัขตัว โปรดของหล่อนอีก” ในนวนิยาย ได้มีการเปรียบเทียบให้เห็นว่า เจตเคยรักใคร่ศุภีพรและยอมทำ ทุกอย่างเพื่อหล่อน เหมือนกับว่า เขาเป็นลูกสุนัขที่ศุภีพรเลี้ยงไว้ ตัวอย่างอุปมาโหวตในบทละคร โทรทัศน์ แต่งอ่อน : คุณนี่มันเลว จริง ๆ ไอ้...ไอ้มะเขือเผา สุขุม : อะไร มะเขือเผา แต่งอ่อน : ก็คุณนะมันแคะมะเขือ เผา (ยกนิ้ว ก็ อ ย ใ ห้) ในบทละครโทรทัศน์ แต่งอ่อนตำ ทอว่าสุขุมเป็นมะเขือเผา เป็น การเปรียบเทียบว่าอวัยวะเพศ ของสุขุมไม่แข็งตัว เหมือนกับ ผู้ชายที่ไม่ได้เรื่องบนเตียง ถือ เป็นการดูถูกอย่างแรง	อย่างชัดเจน และใช้เฉพาะใน นวนิยายเท่านั้น

9.ภาพพจน์	ใช้อุปุกรณ์และอติพจน์โดย สอดแทรกอยู่ในบทสนทนา ทำให้คำพูดของตัวละครน่าสนใจ สนุกสนานและมีเนื้อหาสาระมากขึ้น ตัวอย่างภาพพจน์อุปุกรณ์ ในนวนิยาย “เอ๊ะ บอกว่าไปไม่ได้ ไม่ได้ยิน หรือยายปากซ้อง” มีการใช้อุปุกรณ์ “ยายปากซ้อง” ไม่ได้หมายความว่าถึงมีปากเหมือนซ้อง แต่เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่า ชอบพูดเปิดเผยสิ่งที่ไม่สมควรออกมา ตัวอย่างภาพพจน์อุปุกรณ์ในบทละครโทรทัศน์ ยอด : แหม พ่อ หนูเกลียดมันก็จริง แต่หนูไม่ได้อยากให้มันตายหรอกนะ ลอย : แต่พ่อว่ามันตายไปซะก็ดีเหมือนกัน เพราะถ้ามันไม่ตาย วันหนึ่งมันอาจจะจุดแก๊สไปก็ได้ เพราะคนอย่างไอ้ชัยยันต์มันพวกงูพิษ ไวใจไม่ได้ มีการใช้อุปุกรณ์ “ไอ้ชัยยันต์มันพวกงูพิษ” ไม่ได้หมายความว่า ชัยยันต์เป็นงูมีพิษ แต่เป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่าชัยยันต์เป็นคนที่ลอบทำร้ายหรือให้ร้ายผู้มีคุณหรือผู้อื่นด้วยความอิจฉาริษยา	ใช้อุปมาและบุคลาธิษฐานโดยในนวนิยายสอดแทรกอยู่ในบทบรรยาย ส่วนในบทละครโทรทัศน์ สอดแทรกอยู่ในบทสนทนา/ใช้นามนัยเฉพาะในนวนิยายเท่านั้น

ในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่อง ผู้ดีอีสาน ส่วนใหญ่มีการใช้คำ การใช้โวหาร และ การใช้ภาพพจน์ในลักษณะเหมือนกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจในเรื่องที่ดำเนินไปในแต่ละบทตอนได้ง่าย และ

ขณะเดียวกันก็เกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามตัวละครนั้นๆ ตลอดจนช่วยให้นวนิยายหรือบทละครมีความสมจริงมากขึ้น แต่ส่วนที่ต่างกันนั้นเนื่องมาจากเมื่อมีการดัดแปลงนวนิยายไปสู่บทละครโทรทัศน์ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วน อาจมีการเติม ตัด ทอน ขยาย ยุบ

(ดวงพิตรา, 2544) สังเกตได้ชัดเจนจากฉากที่ปรับเปลี่ยนไป ทำให้บทสนทนา บทบรรยายต้องเปลี่ยนไปด้วย ซึ่งมีปัจจัยสำคัญที่เข้ามาเกี่ยวข้องได้แก่ การตีความของผู้เขียนบท สภาพและเหตุการณ์ทางสังคม ความเหมาะสมของตัวละคร ความสมจริง อย่างไรก็ตาม การที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เขียนบทด้วยตัวเอง ทำให้ทราบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นผู้เขียนบทมีเจตนาธรรมที่จะทำให้ละครออกมาสนุกสนาน และมีประเด็นที่น่าสนใจ กล่าวคือ เรื่องราวของการปลอมแปลงบัตรประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวมาสรรค์สร้างให้เป็นเรื่องใกล้ตัว เป็นสารประโยชน์กับคนในสังคม ส่วนเรื่องการใช้ภาษาอีสานในบทละครที่แทบจะไม่ปรากฏเลยนั้น ผู้เขียนบทมองว่าเป็นอุปสรรคสำคัญของนักแสดงหลักที่ไม่มีความชำนาญในการพูดภาษาอีสานเลย ดังนั้น การใช้ภาษากลางในการสนทนาจะทำให้เกิดความราบรื่น แต่ก็ยังคงความสนุกสนาน ชวนให้ติดตามได้เช่นเดียวกับการสร้างในครั้งแรก

2.วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างที่ปรากฏในบทตอนของนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ดีอีสานที่มีฉากหรือสถานการณ์เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

เหตุที่ทำให้นวนิยายและบทละครโทรทัศน์มีความแตกต่างกันบ้าง เพราะนวนิยายเป็นสื่อที่ใช้ตัวอักษรในการบรรยายภาพและอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ขณะที่สื่อละครโทรทัศน์ต้องถ่ายทอดตัวอักษรมานำเสนอในรูปแบบของการสื่อการแสดงในโทรทัศน์ที่ใช้ “ภาพ”

และ “เสียง” หรือ “การแสดง” และ “บทสนทนา” ของตัวละครในเรื่อง ผู้เขียนบทจึงต้องเปลี่ยนแปลงบางฉากในนวนิยาย เพื่อให้ผู้อ่านและผู้ชมสามารถมองเห็นภาพเหตุการณ์ในขณะนั้นได้อย่างชัดเจน บางฉากอาจถูกปรับให้มีความทันสมัย เพื่อสื่อสารกับผู้อ่านและผู้ชมว่า เหตุการณ์หรือตัวละครในบทละครไม่ได้เป็นเรื่องราวหรือบุคคลที่อยู่ไกลตัว และบางฉากถูกจัดให้ย้อนกลับไปในช่วงเวลาตามความรู้สึกนึกคิดของตัวละครในฉากนั้นๆ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงบทในภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่ผู้เขียนบทได้กำหนดฉากขึ้นใหม่ มีฉากที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกันน้อยมาก และเมื่อพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ามีการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้ภาพพจน์ ต่างลักษณะกันโดยสิ้นเชิง สิ่งที่น่าสนใจต่อไป จึงทำการวิเคราะห์ในแง่มุมของการดัดแปลง นวนิยายมาเป็นบทละครโทรทัศน์ โดยฉากดังกล่าวมีจำนวน 6 ฉากด้วยกัน ซึ่งผู้เขียนบทละครฯ ไม่สามารถกำหนดฉากที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกันกับในนวนิยายได้มากกว่า 6 ฉาก สันนิษฐานได้ว่า เป็นฉากหรือตอนที่มีความสำคัญ มีผลต่อโครงเรื่อง หากตัดทอนออกไปจะทำให้การดำเนินเรื่องราวของละครไม่ต่อเนื่อง และไม่สมบูรณ์ จึงต้องคงอรรถรสเดิมของบทประพันธ์ให้มากที่สุดด้วยฉากเหล่านี้ เมื่อวิเคราะห์หาความเหมือนและความต่างของฉากที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกันในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่อง ผู้ดีอีสาน โดยมองในมิติการดัดแปลงนวนิยายเป็นบทละครโทรทัศน์สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ผลการวิเคราะห์

1. ในนวนิยายเป็นฉากที่หยั่งชี้ให้เจตนา รู้จักนายพงค์ เจตนาเริ่มสงสัยว่าทำไมหยั่งรู้รายละเอียดเรื่องนายพงค์และปลัดเกริก ในบทละครโทรทัศน์เป็นฉากที่หยั่งชี้ให้เจตนา รู้จักนายพงค์ เจตนาเริ่มสงสัยว่าทำไมหยั่งรู้รายละเอียดเรื่องนายพงค์และนายอำเภอเกริก โดยการเพิ่มตัวละคร “สุขุม” เข้ามามีส่วนร่วมในเหตุการณ์ด้วย

2. ฉากนี้มีการใช้คำแสดงอารมณ์ความรู้สึกกดดัน เครื่องเคียด ที่ตรงกันทั้งในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ โดยหยั่งเป็นตัวละครที่แสดงอารมณ์ดังกล่าว คำที่ใช้ในการแสดงอารมณ์ ได้แก่ แม่ริมฝีปากแน่น จ้องเหม็ง อึ้งอึกอ๊ก

3. เดิมในนวนิยายไม่มีสุขุมอยู่ในเหตุการณ์ แต่เนื่องจาก สุขุมเป็นเพื่อนสนิทของเจตนา และเป็นตัวละครสำคัญอีกตัวหนึ่งในการดำเนินเรื่อง อีกทั้งเป็นผู้ที่รับรู้เรื่องราวความเป็นไปของคดีนายอำเภอเกริก ผู้เขียนบทจึงให้สุขุมมีส่วนร่วมในฉากนี้ด้วย

ตอนที่ 10 หน้า 81

เจตนาตั้งใจไปสืบค้นความจริงเรื่อง
นายพงค์กับสาลีที่บ้านลอย

ตอนที่ 5 ฉาก 18 (ละครตอนที่ 7(1/5))

เจตนาตั้งใจไปสืบค้นเรื่องของนายพงค์กับสาลี

ผลการวิเคราะห์

1. ในนวนิยายเป็นฉากที่เจตนาตั้งใจไปสืบค้นความจริงเรื่องนายพงค์กับสาลีที่บ้านลอย ในบทละครโทรทัศน์เป็นฉากที่เจตนาตั้งใจไปสืบค้นเรื่องของนายพงค์กับสาลี โดยมีการดัดแปลงสถานที่ กับตัวละคร

2. เดิมในนวนิยาย เหตุเกิดที่บ้านนายลอย และเป็นบทสนทนาระหว่างยอดหญิงและเจตนา ผู้เขียนบทได้มีการเปลี่ยนที่เกิดเหตุการณ์เป็นที่บ้านพักของเจต และได้เปลี่ยนตัวละครจากยอดหญิงเป็นหยั่งแทน นอกจากนี้ยังได้มีการปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับที่เกิดเหตุการณ์ โดยยังคงไว้ถึงสาระสำคัญคือ เพื่อสืบค้นเรื่องของนายพงค์

ตอนที่ 14 หน้า 121

เจตนาไปร่วมงานเลี้ยงที่บ้านนายลอย

ตอนที่ 6 ฉาก 4 (ละครตอนที่ 7(4/5))

เจตนาไปร่วมงานเลี้ยงที่บ้านนายลอย

ผลการวิเคราะห์

1. ในนวนิยายเป็นฉากที่เจตนาไปร่วมงานเลี้ยงที่บ้านนายลอย ในบทละครโทรทัศน์เป็นฉากที่เจตนาไปร่วมงานเลี้ยงที่บ้านนายลอยเช่นเดียวกันโดยเปลี่ยนแปลงบทสนทนาใหม่

2. เดิมในนวนิยายมีการบรรยายสถานที่เกิดเหตุไว้อย่างละเอียด และมีบทสนทนาระหว่างนายลอยกับเจตนาเท่านั้น ในบทละครโทรทัศน์ได้มีการดัดแปลงเพิ่มตัวละคร “ยอดหญิง” ร่วมอยู่ในฉากนี้ด้วย

ตอนที่ 19 หน้า 159

เจตนา รับปากกับหยั่งว่าจะช่วย
ปลัดเกริก

ตอนที่ 4 ฉาก 12 (ละครตอนที่ 5(3/5))

เจตนา รับปากกับหยั่งว่าจะช่วยนายอำเภอเกริก
พ่อของหยั่ง

ผลการวิเคราะห์

1. ในนวนิยายเป็นฉากที่เจตนาจับปากกับหยั่งว่าจะช่วยปลัดเกริก ในบทละครโทรทัศน์เป็นฉากที่เจตนาจับปากกับหยั่งว่าจะช่วยนายอำเภอเกริก โดยเป็นบทสนทนาระหว่างเจตกับหยั่ง ในสถานที่เกิดเหตุการณ์เหมือนกัน คือ บ้านพักของเจต

2. เป็นฉากที่มีการดัดแปลงบทสนทนา โดยตัดข้อความที่สอดแทรกการสอนสั่งในเรื่องคุณธรรมความกตัญญูออกไป และยังได้มีการดัดแปลงเนื้อหา คือ ให้หยั่งเป็นผู้ช่วยเจตในการช่วยนายอำเภอ

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้ภาพพจน์ระหว่างนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ เรื่องผู้ดีอีสาน แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างที่ปรากฏในบทตอนของนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ดีอีสาน ที่มีฉากหรือสถานการณ์ต่างกัน วิเคราะห์ความเหมือนและความต่างที่ปรากฏในบทตอนของนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ดีอีสานที่มีฉากหรือสถานการณ์เดียวกันหรือใกล้เคียงกัน พบว่าส่วนใหญ่มีการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้

ภาพพจน์ในลักษณะเหมือนกัน แต่ส่วนที่ต่างกันนั้น เนื่องมาจากเมื่อมีการดัดแปลงนวนิยายไปสู่บทละครโทรทัศน์ จะต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาบางส่วน อาจมีการเติม ตัด ขยาย สกัด ได้ชัดเจนจากฉากที่ปรับเปลี่ยนไป ทำให้บทสนทนา บทบรรยายต้องเปลี่ยนไปด้วย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นอีกหลายประการที่ทำให้เกิดความเหมือนและความต่างของการใช้ภาษาที่ปรากฏในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ดีอีสาน ได้แก่ การเล่าเรื่องใหม่ในมุมมองของผู้เขียนบท การเพิ่มเติมรายละเอียดบางช่วงตอนให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน การตัดเนื้อหาส่วนที่เป็นบทบรรยายหรือพรรณนาออกแล้วเพิ่มเติมในส่วนที่เป็นการกระทำของตัวละคร ตลอดจนการใช้เทคนิคของการใช้ภาพหรือสิ่งที่ปรากฏแก่สายตาผู้ชม เช่น ฉาก สีหน้า ท่าทาง กิริยาอาการของตัวละคร และจังหวะการ

เคลื่อนไหวของตัวละคร รวมถึงการใช้มุมกล้องในการถ่ายทำ

สรุปผลการวิจัย

ในนวนิยายและบทละครโทรทัศน์ เรื่องผู้ดีอีสาน มีการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้ภาพพจน์เหมือนกัน ส่วนที่แตกต่างกัน จำแนกได้ 2 ประการ ดังนี้

1. พบเฉพาะในนวนิยาย 10 ลักษณะ ได้แก่ คำบอกรสที่ไม่มีคำขยาย คำบอกกลิ่นที่มีคำขยาย คำบอกกลิ่นเฉพาะของสิ่งนั้นมีคำขยาย คำบอกแสงที่ส่องสว่าง เจิดจ้า คำบอกแสงที่อ่อนแสง คำบอกสีสองสี วัตถุบอกสี คำขยายบอกสี คำบอกสีโดยการซ้ำคำ

2. พบเฉพาะในบทละครโทรทัศน์ 1 ลักษณะ ได้แก่ คำแสดงการเคลื่อนไหวจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้ภาพพจน์ระหว่างนวนิยายและบทละครโทรทัศน์เรื่องผู้ดีอีสาน ส่วนใหญ่มีการใช้คำ การใช้โวหาร และการใช้ภาพพจน์ในลักษณะเหมือนกัน และสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างนวนิยายกับบทละครโทรทัศน์ ได้แก่

1. บทละครโทรทัศน์มีรายละเอียดเนื้อหา มากกว่านวนิยาย

2. บทละครโทรทัศน์เสนอสาระสำคัญของเรื่องที่มีการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัย หรือความนิยมของผู้อ่านในปัจจุบัน แต่นวนิยายยังคงสาระสำคัญตามเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง

3.นวนิยายบรรยายตัวละคร และฉากด้วยภาษาที่สละสลวยกว่าในบทละครโทรทัศน์

4.นวนิยายบอกเล่าเรื่องราวตามจินตนาการของผู้ประพันธ์ ส่วนบทละครโทรทัศน์มีบอกเล่าเรื่องราวโดยใช้เทคนิคของการใช้ภาพหรือสิ่งที่ปรากฏแก่สายตาผู้ชม

ละครโทรทัศน์หลายเรื่องทำให้ผู้ชมรู้จักตัวละครก่อนอ่านนวนิยาย เพราะสามารถเข้าถึงได้ง่ายกว่านวนิยาย ไม่ต้องตีความเนื้อหามาก ผู้ชมสามารถรับชมและเห็นภาพได้ทันที แต่ละครโทรทัศน์อาจขาดอรรถรส ความละเอียดละไมในภาษาที่ใช้ เนื้อหาในบทละครโทรทัศน์จึงอาจถูกตัดแปลงไปจากนวนิยายต้นฉบับ เพื่อขยายความเข้าใจให้ผู้ชมได้ทราบถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครได้ง่ายขึ้น เรียกว่า ให้เข้าถึงและเข้าใจตัวละครนั้นๆ ได้อย่างง่ายดาย ความสนุกสนาน เพลิดเพลินก็จะตามมา ในขณะที่เดียวกันก็เป็นโอกาสที่จะสอดแทรกความรู้ ข้อคิดที่ตีมีประโยชน์ และสิ่งเลวร้ายต่างๆ เข้าไป

ในบทสนทนา ทำให้ผู้ชมซึมซับไปโดยไม่รู้ตัว ซึ่งในส่วนนี้อาจมีผลกระทบต่อค่านิยม ความเชื่อ ทั้งในแง่ดีและแง่ร้ายของคนในสังคมได้ จึงต้องใช้วิจารณญาณในการรับชมอีกชั้นหนึ่งด้วย

ดังนั้น ละครโทรทัศน์ที่เป็นสื่อเพื่อความบันเทิงนั้น จึงมิได้เป็นเพียงสื่อที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนในสังคมปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดมุมมองแง่คิดให้แก่คนในสังคม ด้วยเหตุนี้ละครโทรทัศน์บางเรื่องที่ได้รับค่านิยม จึงมิใช่มาจากบทประพันธ์เพียงอย่างเดียวแต่ต้องอาศัยการกลั่นกรองจากผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ ด้วยการถ่ายทอดมุมมองแง่คิดเดิมจากบทประพันธ์ต้นฉบับให้เหมาะสมกับยุคสมัย แต่ยังคงอรรถรสและเนื้อหาไว้ได้อย่างสมบูรณ์

References

- Duangpatra, Chakrit. (2554). **Performance Literature: Transformed Literature**. Khon Kaen : The Office of Arts and Culture, Khon Kaen University
- Lertjanyarak, Oranuch. (2556). **Principle of TV Script-Writing**. Bangkok: Thammasat University Press.
- Samitsuwan, Uang-Arun. (2535). **An Analysis of the Script Writing of the TV drama “Prisana”**. Master of Communication Arts thesis, Chulalongkorn University.
- Singlampong, Ong-Ard. (2557). **The Production Process of TV Dramas**. Bangkok: Samlada.

การศึกษาการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จันทิมา ชนระรัตน์¹

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ คณะวิชา ผลการเรียน และสภาพการอยู่อาศัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 375 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ การยับยั้งชั่งใจของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง และ การเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจโดยรวม และการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษาที่มีสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน

คำสำคัญ: การยับยั้งชั่งใจ, นักศึกษาชั้นปีที่ 1, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

¹นักศึกษابริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศึกษภพมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง แขวงสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

Email: chankhanarat@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง แขวงสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250

Email: psy.phd@kbu.ac.th

A Study of Inhibition of First Year Students at Kasem Bundit University

Chanthima Khanarat¹

Prasarn Malakul Na Ayudhaya²

Abstract

The purposes of this research were to study and to compare inhibition of students at Kasem Bundit University according to their differences in genders, faculties, academic achievement, and residential areas. The sample consisted of 375 first year students, selected by means of stratified random sampling. The research results were as follows: The mean scores for total and for individual dimensions of the samples' inhibition, i.e., emotional maturity, peer association, and family relationship were moderate. The comparative analysis revealed that there were non-significant differences in total mean scores and the individual dimension mean scores between genders. Students' total means of the inhibition and emotional maturity among faculties were significantly different whereas those for peer association and family relationships were non-significantly different at $p \leq 0.05$. Furthermore there were non-significant differences in total means and those for individual dimensions of the students' inhibition among academic achievement levels. Finally, significant difference in total means of the students' inhibition was found among their residential areas whereas the differences in emotional maturity, peer association and family relationship were non-significant at .05 level.

Key words: Inhibition, first year students, Kasem Bundit University

¹M.A.Student, Psychology for Development of Human Potentials. Kasem Bundit University
Address: Kasem Bundit University, 1761 Phatthanakan Rd., Suanluang, Bangkok 10250
Email: chankhanarat@gmail.com

²Assoc.Prof., M.A. Program in Psychology for Development of Human Potentials Kasem Bundit University
Address: Kasem Bundit University, 1761 Phatthanakan Rd., Suanluang, Bangkok 10250
Email: psy.phd@kbu.ac.th

บทนำ

ปัญหาทางสังคมที่ปรากฏให้เห็นตามสื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ หรือสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ประกอบด้วย ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทะเลาะวิวาท ปัญหาการลักทรัพย์ ปัญหาการพนัน ปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาการหลอกลวงผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ปัญหาการทอดทิ้งทารก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ เป็นปัญหาสังคมที่นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ทำให้คนในสังคมต้องดำเนินชีวิตอย่างมีสติและรอบคอบเพราะสังคมประกอบด้วยคนทุกช่วงวัย ต่างคนต่างความคิด ต่างจิตใจ การจะอยู่ร่วมกันในสังคมนี้ได้ ต้องปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัยรุ่นซึ่งถือเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ขาดทักษะการควบคุมตนเอง อาจถูกชักชวนให้กระทำการต่าง ๆ ในทางที่ผิดหรือทำไปด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ได้ วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในระยะเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เป็นวัยแห่งการปรับตัว และเป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ ตัดสินใจเร็วและรุนแรง มักเกิดการทะเลาะวิวาทกันด้วยสาเหตุเพียงเล็กน้อยด้วยอารมณ์เพียงวูบเดียวได้ ก่อให้เกิดการกระทำ หรือพฤติกรรมที่ขาดการยั้งคิด ไม่มีการวางแผนหรือไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มีความแปรปรวนของอารมณ์และจิตใจ ซึ่งเป็นสาเหตุให้วัยรุ่น มีพฤติกรรมแปลก ๆ หรือมีการกระทำที่ไม่เหมาะสม อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสังคม ทั้งนี้ วัยรุ่นจะดำเนินชีวิตอยู่ได้ในสังคม จะต้องมีความรู้ จักคิดอย่างไตร่ตรองและมีวิจารณญาณ รู้จักยับยั้งควบคุมตนเอง ไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งการควบคุมความคิดเป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมและการเตรียมพร้อมของบุคคลโดย

อาศัยกระบวนการกำกับตนเอง (self-regulation) เพื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ

ดังนั้น การที่วัยรุ่นจะควบคุมตนเองให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้นั้นต้องอาศัยทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิต 3 ด้าน ประกอบด้วย ส่วนที่หนึ่งการยับยั้งชั่งใจ (Inhibitory Control) คือ การหยุดหมายถึง ถ้าคนเราอยากจะทำอะไรตามอารมณ์ออกไปทันที เราก็จะสามารถหยุดมันไว้ได้ด้วยตัวเอง ไม่ใช่เพราะคนอื่นสั่งให้หยุด ส่วนที่สองคือการยืดหยุ่นความคิด (Cognitive Flexibility) คือ คนเราสามารถเปลี่ยนความคิดได้ เมื่อเราคิดจะทำอะไรทันทีพอเราหยุดได้ เราก็จะสามารถเปลี่ยนไปทำสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมแทน และส่วนที่สามคือ ทักษะความจำที่นำมาใช้งาน (Working Memory) เป็นความจำขณะทำงาน เวลาเราคิดแก้ปัญหา เวลาที่เราเรียบเรียงความคิด จัดอันดับความคิดเรา ถ้าวัยรุ่นหรือคนในสังคมมีทักษะทั้งสามนี้ สิ่งที่จะตามมาก็คือความสามารถในการกำกับควบคุมตนเองได้ ควบคุมอารมณ์ได้ เวลาที่เจอปัญหาอุปสรรคก็จะสามารถคิดและหาทางออกที่หลากหลายได้นั่นเอง การยับยั้งชั่งใจนับเป็นส่วนหนึ่งของทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) คือ กระบวนการทางความคิด (Mental Process) ในส่วน "สมองส่วนหน้า" ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก การกระทำเป็นความสามารถของสมองที่ใช้บริหารจัดการชีวิตในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิต รู้จักการวางแผน มีความมุ่งมั่น จดจำสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้ สามารถยั้งคิดไตร่ตรอง ควบคุมอารมณ์ได้ ยืดหยุ่นความคิด เป็น สามารถจัดลำดับความสำคัญในชีวิต รวมทั้งรู้จักริเริ่มและลงมือทำสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นเป็น

ตอน ซึ่งทักษะเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องใช้ และมีผลต่อความสำเร็จในชีวิต ทั้งการทำงาน การเรียน และการใช้ชีวิต (Hanmethae, 2015)

การยับยั้งชั่งใจ (Inhibition) เป็นความสามารถในการควบคุมความคิดอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเอง เพื่อเอาชนะความต้องการภายในหรือเอาชนะสิ่งล่อใจจากภายนอก สามารถควบคุมแรงปรารถนาของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเพื่อเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม (Chutabhakdikul, 2015) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Larry and Brandon (2005) ที่อธิบายว่า บุคคลที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ จะมีลักษณะของการแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่มีวุฒิภาวะ มีบุคลิกภาพแบบหุนหันพลันแล่น ถูกกระตุ้นได้ง่าย ชอบการเสี่ยง ไม่มีความอดทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยของนักเรียนและนักศึกษาที่ตกอยู่ในสภาวะความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าวข้างต้น และจากการที่ผู้วิจัยทำงานอยู่ในมหาวิทยาลัยจึงทำให้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการยับยั้งชั่งใจของวัยรุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เพราะวัยนี้จะเป็นคนที่มีอารมณ์อ่อนไหว ขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้น อยากรู้อยากเห็น อยากรทดลองสิ่งแปลกใหม่ ค่อนข้างเพื่อฝึนยอมรับอุดมการณ์ที่ตนเองเชื่อถือในทางจิตวิทยา มักถูกชักจูงได้ง่าย เป็นวัยที่แสวงหาอัตลักษณ์ (Identity) ของตนเอง ซึ่งการที่มหาวิทยาลัยจะคาดหวังให้นักศึกษาปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของมหาวิทยาลัย คอยฟังคำสั่งผู้ใหญ่ รู้จักยับยั้งชั่งใจ หรือคิดแบบผู้ใหญ่ ย่อมเป็นไปได้ยาก มหาวิทยาลัยจะต้องสร้างความพอดีให้กับสภาวะจิตใจของนักศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้เขาได้ปรับตัว พัฒนาอารมณ์ และบุคลิกภาพอย่าง

สมบูรณ์แบบ ซึ่งสอดคล้องกับ Limugsorn (2002 : 35) ที่กล่าวไว้ว่า การใช้ชีวิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจนสามารถจบการศึกษานั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องรู้จักการปรับตัว การสร้างวินัยให้ตนเอง เพื่อให้สามารถเรียนจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องปรับตัวจากเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีครูและพ่อแม่คอยดูแลเข้าสู่สังคมการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับอุดมศึกษา ทำให้ต้องปรับตัวหลายด้าน ทำให้รู้สึกว่าวุ่นใจ สับสน มักมีปัญหาเรื่องเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ การเรียนการใช้ชีวิต ทำให้มีความเครียด ส่งผลให้การเรียนตกต่ำลงได้ และในวัยรุ่นบางกลุ่มมีพฤติกรรมชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบ ไม่ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม ไม่ชอบเข้าเรียนชอบก่อกวน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการมีปัญหาร่องสัมพันธ์ภาพในครอบครัวหรืออิทธิพลกลุ่มเพื่อน ส่งผลให้การเรียนตกต่ำลงได้เช่นกันและอาจทำให้เกิดการสูญเสียความภาคภูมิใจในตนเอง และมีปัญหาทางอารมณ์ตามมา เช่น อับอายเพื่อน ครู อาจารย์ และถูกแรงกดดันจากพ่อแม่อีกด้วย (Kaewkungval, 2002) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความสับสน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมต่างๆ ออกไปด้วยความวู่วาม ขาดการควบคุมอารมณ์ มักจะดำเนินชีวิตโดยยึดตามกระแสสังคม อารมณ์ความรู้สึก ความปรารถนาต่อสิ่งเร้าที่มายั่วยวน จนขาดการยับยั้งชั่งใจ ส่งผลต่อการตอบสนองที่ผิดพลาดและเกิดผลเชิงลบทั้งต่อตนเองและสังคมในภาพรวมตามมาอีกมากมาย

จากข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ

การยับยั้งชั่งใจของวัยรุ่น ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลจากนักศึกษา สรุปได้ดังนี้ 1) วัยรุ่นมีอาการร้อนไม่มีเหตุผล เอาแต่ใจตนเอง พฤติกรรมส่วนมากจะก้าวร้าว ชอบทะเลาะวิวาทใช้ความรุนแรง 2) วัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมีปัญหาก็จะการปรึกษาเพื่อน และ3) วัยรุ่นไม่ค่อยเชื่อฟังคำแนะนำหรือคำตักเตือนของคนของพ่อแม่ ชอบประชดประชัน จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ร่วมกับการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ปัญหาพฤติกรรมของวัยรุ่นเกี่ยวข้องกับเรื่องวุฒิภาวะทางอารมณ์ การคบเพื่อน และสัมพันธภาพในครอบครัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการยับยั้งชั่งใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อเป็นประโยชน์กับนักศึกษาในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้ง เป็นแนวทางให้อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจการนักศึกษา ส่วนงานแนะแนวและศูนย์ให้คำปรึกษาของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนในเรื่องการปรับตัวและการดำเนินชีวิตของนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้มีความสุขและประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำเนินชีวิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว
2. เพื่อเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัวจำแนก

ตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ คณะวิชา ผลการเรียน และสภาพการอยู่อาศัย

สมมติฐานของการวิจัย

นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ คณะวิชา ผลการเรียน และสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ การคบเพื่อน และสัมพันธภาพในครอบครัวที่แตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample survey)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ ประจำปีการศึกษา 2560 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 10 คณะวิชา รวมประชากรทั้งสิ้น 6,221 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 375 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากประชากรที่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 10 คณะวิชา โดยผู้วิจัยได้คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane(1973)

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้คิดข้อคำถามและสร้างขึ้นเอง โดยสรุปประเด็นเนื้อหาข้อคำถามจากการสัมภาษณ์นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งชั่งใจ

ของวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยับยั้งชั่งใจได้ 3 ด้าน คือ ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว แบ่งออกเป็น ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา จำนวน 4 ข้อ จำแนกตาม เพศ คณะวิชา ผลการเรียน และสภาพความเป็นอยู่ เป็นลักษณะตรวจสอบรายการ (Check-List) และตอนที่ 2 แบบวัดการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดขึ้น โดยกำหนดเป็นสถานการณ์ (Situational Test) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดเกณฑ์ไว้ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนนแบบวัด

ระดับ	ค่าน้ำหนัก
มาก	3 คะแนน
ปานกลาง	2 คะแนน
น้อย	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

ระดับ	แปลความหมาย
2.334 – 3.000	มาก
1.667 – 2.333	ปานกลาง
1.000 – 1.666	น้อย

การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด

1. วิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00

2. วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation) และหาค่าความเที่ยง (Reliability)

โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .205 - .549 และมีค่าความเที่ยง (Reliability) ที่จับคู่เท่ากับ .825

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนในรายวิชา GE.110 เพื่อแจกแบบวัดการยับยั้งชั่งใจ และเก็บแบบวัดการยับยั้งชั่งใจด้วยตนเอง ระหว่างเดือนธันวาคม 2560 ถึง เดือนมกราคม 2561

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้อาจารย์ผู้สอน สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสอดแทรกองค์ความรู้ที่ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในเรื่องการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว

2. เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจตนเองและผู้อื่น และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. เพื่อให้อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในเรื่องการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำแนก ตามเพศ คณะวิชา ผลการเรียนรู้ และสภาพการอยู่อาศัย

หัวข้อ	จำนวน	ด้าน วุฒิภาวะทางอารมณ์			ด้าน การคบเพื่อน			ด้าน สัมพันธภาพในครอบครัว			รวม		
		Mean	SD	แปลผล	Mean	SD	แปลผล	Mean	SD	แปลผล	Mean	SD	แปลผล
เพศ													
ชาย	144	1.906	.232	ปานกลาง	2.091	.247	ปานกลาง	1.961	.251	ปานกลาง	1.986	.150	ปานกลาง
หญิง	231	1.895	.210	ปานกลาง	2.075	.242	ปานกลาง	2.004	.234	ปานกลาง	1.991	.143	ปานกลาง
รวม	375	1.899	.219	ปานกลาง	2.081	.244	ปานกลาง	1.988	.241	ปานกลาง	1.989	.145	ปานกลาง
คณะวิชา													
บริหารธุรกิจ	126	1.895	.187	ปานกลาง	2.097	.222	ปานกลาง	1.980	.244	ปานกลาง	1.991	.131	ปานกลาง
นิติศาสตร์	7	1.771	.287	ปานกลาง	2.028	.095	ปานกลาง	1.771	.179	ปานกลาง	1.857	.148	ปานกลาง
นิเทศศาสตร์	52	1.882	.199	ปานกลาง	2.080	.242	ปานกลาง	1.932	.239	ปานกลาง	1.965	.143	ปานกลาง
วิศวกรรมศาสตร์	36	1.847	.213	ปานกลาง	2.072	.272	ปานกลาง	2.022	.305	ปานกลาง	1.980	.147	ปานกลาง
สถาปัตยกรรมศาสตร์	28	1.992	.314	ปานกลาง	1.996	.263	ปานกลาง	1.953	.267	ปานกลาง	1.981	.184	ปานกลาง
ศิลปศาสตร์	70	1.877	.214	ปานกลาง	2.088	.249	ปานกลาง	2.032	.181	ปานกลาง	1.999	.135	ปานกลาง
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	7	1.914	.186	ปานกลาง	2.000	.282	ปานกลาง	1.942	.151	ปานกลาง	1.952	.116	ปานกลาง
จิตวิทยา	8	1.987	.210	ปานกลาง	2.100	.244	ปานกลาง	2.087	.203	ปานกลาง	2.058	.160	ปานกลาง
วิทยาศาสตร์การกีฬา	28	2.014	.230	ปานกลาง	2.146	.272	ปานกลาง	2.032	.232	ปานกลาง	2.064	.172	ปานกลาง
พยาบาลศาสตร์	13	1.838	.170	ปานกลาง	2.015	.273	ปานกลาง	2.015	.296	ปานกลาง	1.956	.134	ปานกลาง
รวม	375	1.899	.219	ปานกลาง	2.081	.244	ปานกลาง	1.988	.241	ปานกลาง	1.989	.145	ปานกลาง
ผลการเรียน													
3.01 – 4.00	172	1.907	.205	ปานกลาง	2.096	.235	ปานกลาง	1.996	.242	ปานกลาง	2.000	.134	ปานกลาง
2.01 – 3.00	172	1.897	.234	ปานกลาง	2.066	.250	ปานกลาง	1.986	.241	ปานกลาง	1.983	.154	ปานกลาง
1.00 – 2.00	31	1.870	.208	ปานกลาง	2.070	.256	ปานกลาง	1.953	.247	ปานกลาง	1.964	.155	ปานกลาง
รวม	375	1.899	.219	ปานกลาง	2.081	.244	ปานกลาง	1.988	.2418	ปานกลาง	1.989	.145	ปานกลาง
สภาพการอยู่อาศัย													
อยู่กับบิดามารดา/ ผู้ปกครอง	237	1.884	.220	ปานกลาง	2.064	.247	ปานกลาง	1.965	.246	ปานกลาง	1.971	.150	ปานกลาง
อยู่กับญาติพี่น้อง	15	1.900	.213	ปานกลาง	2.033	.249	ปานกลาง	2.026	.237	ปานกลาง	1.986	1.67	ปานกลาง
อยู่หอพักใน/นอก มหาวิทยาลัย	120	1.930	.216	ปานกลาง	2.120	.234	ปานกลาง	2.030	.225	ปานกลาง	2.026	.128	ปานกลาง
อื่นๆ ได้แก่ บ้านเช่า	3	1.933	.230	ปานกลาง	2.133	.251	ปานกลาง	1.933	.378	ปานกลาง	2.000	.088	ปานกลาง
รวม	375	1.899	.219	ปานกลาง	2.081	.244	ปานกลาง	1.988	.241	ปานกลาง	1.989	.145	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านของการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมของนักศึกษาจำแนกตามเพศ คณะวิชา ผลการเรียนรู้ และสภาพการอยู่อาศัย พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย

เท่ากันอยู่ในระดับปานกลาง และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.989 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจมากที่สุด คือ ด้านการคบเพื่อน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.081 รองลงมา คือ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว มี

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.988 และ ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.899

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 จำแนกตามเพศ

การยับยั้งชั่งใจ	เพศชาย		เพศหญิง		Mean Difference	t	Sig.
	Mean	SD	Mean	SD			
ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์	1.906	.232	1.895	.210	.0105	.454	.714
ด้านการคบเพื่อน	2.091	.247	2.075	.242	.0156	.603	.937
ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	1.961	.251	2.004	.234	-.042	-1.677	.296
รวม	1.986	.150	1.991	.143	-.005	-.360	.974

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาเพศชาย และเพศหญิง มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวม และรายด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านวุฒิภาวะทาง

และด้านสัมพันธภาพในครอบครัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำแนกตามเพศ คณะวิชา ผลการเรียนรู้ และสภาพการอยู่อาศัย ดังแสดงในตารางตามลำดับ

อารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัวไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำแนกตามคณะวิชา

การยับยั้งชั่งใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	9	.990	.110	2.367	.013
	ภายในกลุ่ม	365	16.960	.046		
	รวมทั้งหมด	374	17.950			
ด้านการคบเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	9	.486	.054	.903	.523
	ภายในกลุ่ม	365	21.824	.060		
	รวมทั้งหมด	374	22.309			
ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	9	.869	.097	1.678	.093
	ภายในกลุ่ม	365	20.999	.058		
	รวมทั้งหมด	374	21.868			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	9	.383	.043	2.062	.032
	ภายในกลุ่ม	365	7.543	.021		
	รวมทั้งหมด	374	7.926			

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวม และการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว จากการที่พบว่านักศึกษาที่ศึกษาคณะวิชาที่ต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทาง

อารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านต่าง ๆ แต่ละด้านของนักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาที่ต่างกันมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่เพื่อดูความแตกต่างโดยวิธีการทดสอบของ Scheffé (1999) ผลการวิเคราะห์ พบว่าคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจด้านต่าง ๆ แต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำแนกตามผลการเรียน

การยับยั้งชั่งใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	3	.048	.016	.330	.804
	ภายในกลุ่ม	371	17.902	.048		
	รวมทั้งหมด	374	17.950			
ด้านการคบเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	3	.184	.061	1.028	.380
	ภายในกลุ่ม	371	22.125	.060		
	รวมทั้งหมด	374	22.309			
ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	3	.049	.016	.279	.840
	ภายในกลุ่ม	371	21.819	.059		
	รวมทั้งหมด	374	21.868			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	.051	.017	.800	.494
	ภายในกลุ่ม	371	7.875	.021		
	รวมทั้งหมด	374	7.926			

จากตารางที่ 5 พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำแนกตามสภาพการอยู่อาศัย

การยับยั้งชั่งใจ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
ด้าน วุฒิภาวะทางอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	3	.172	.057	1.198	.310
	ภายในกลุ่ม	371	17.778	.048		
	รวมทั้งหมด	374	17.950			
ด้าน การคบเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	3	.292	.097	1.641	.179
	ภายในกลุ่ม	371	22.017	.059		
	รวมทั้งหมด	374	22.309			
ด้าน สัมพันธภาพในครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	3	.377	.126	2.170	.091
	ภายในกลุ่ม	371	21.491	.058		
	รวมทั้งหมด	374	21.868			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	.250	.083	4.020	.008
	ภายในกลุ่ม	371	7.677	.021		
	รวมทั้งหมด	374	7.926			

จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาที่มีสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว จากการที่พบว่า นักศึกษาที่มีสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านต่าง ๆ แต่ละด้านของนักศึกษาที่มีสภาพการอยู่อาศัยต่าง มาเปรียบเทียบเป็นรายคู่เพื่อดูความแตกต่างโดยวิธีการทดสอบของ Scheffé ผลการวิเคราะห์พบว่า คะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมระหว่างนักศึกษาที่อยู่กับบิดามารดาหรือ

ผู้ปกครองกับนักศึกษาที่อยู่หอพักในหรือนอกมหาวิทยาลัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. การศึกษาการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจด้านการคบเพื่อนมากที่สุดรองลงมา คือ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์

ทั้งนี้ จากการที่นักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจด้านการคบเพื่อนมากที่สุดเนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่เข้ามาศึกษาหาความรู้ในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องสร้าง

สัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้อื่นในสังคมมหาวิทยาลัย อันได้แก่ เพื่อน รุ่นพี่ อาจารย์ และยังต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัย นักศึกษาไม่สามารถใช้ชีวิตอยู่ตามลำพังคนเดียวได้ ในรั้วมหาวิทยาลัยตลอด 4-5 ปีที่ศึกษาอยู่นักศึกษาจึงต้องรู้จักสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีกับกลุ่มเพื่อน เพราะเพื่อนจะคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถให้คำแนะนำปรึกษาพูดคุยร่วมทุกข์ร่วมสุขกันได้ในทุก ๆ เรื่อง รวมทั้งสามารถรับรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกการแสดงออกทางด้านกาย วาจา ใจ รวมถึง การสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ Kaewchuntra (1999: 118) ที่ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลราชชนนี กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนเป็นตัวแปรที่สัมพันธ์ทางบวกในการใช้ชีวิตอยู่ในวิทยาลัยพยาบาล ได้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เมื่อเกิดปัญหาจะช่วยเหลือกันแก้ปัญหาให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี ส่วนการยับยั้งชั่งใจด้านสัมพันธ์ภาพในครอบครัว มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมาเป็นลำดับที่สองเท่ากับ 1.988 ซึ่งสอดคล้องกับ Mussen and Conger (1969) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลที่มีต่อพัฒนาการเด็ก พบว่า พฤติกรรมพื้นฐานของเด็ก ได้แก่ ความขยัน ความซื่อสัตย์ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ถ้าทุกคนในบ้านมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมที่ดี สามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น และอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ การยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคะแนนเฉลี่ยรองลงมาเป็นลำดับสุดท้าย และอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการวิจัยของ

Koolnaphadol (2012) ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา มีการควบคุมอารมณ์ โดยเฉพาะการยับยั้งอารมณ์ที่เกี่ยวกับความรู้สึกด้านลบในจิตใจของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษาจำแนกตามเพศ คณะวิชา ผลการเรียนรู้ และสภาพการอยู่อาศัย

2.1 การเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธ์ภาพในครอบครัว *จำแนกตามเพศ* พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงที่มี วุฒิภาวะทางอารมณ์ การคบเพื่อน และสัมพันธ์ภาพในครอบครัวต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่า เพราะปัจจุบันสังคมเปิดกว้างมากขึ้นให้สิทธิและเสรีภาพระหว่างผู้ชายและผู้หญิงเท่าเทียมกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้ชายและผู้หญิงเท่า ๆ กัน ทำให้นักศึกษาสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนแนวความคิดซึ่งกันและกันได้ในทุกเรื่อง เพราะอยู่ในวัยเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เป็นเพื่อนใกล้ชิดสนิทสนมกัน อีกทั้ง ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน ได้รับความรู้ข่าวสารเท่าเทียมกัน และมีจุดมุ่งหมายในการเรียนเหมือนกัน ทำให้นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน ทั้งในเรื่องส่วนตัว การเรียน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เข้ากับสังคมใหม่ในมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongsri (2003: 65) ที่ศึกษาการใช้ชีวิตภายในมหาวิทยาลัยของนิสิตวิชาเอกพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตเพศชายและเพศหญิงมีการใช้ชีวิตภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Eiamchit (2008 : 66-67) ที่ศึกษาการใช้ชีวิตของนักศึกษาระดับ

ปริญญาตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยาเขตหัวหมาก กรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา *จำแนกตามคณะวิชา* พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจโดยรวม และการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว จากการวิจัยที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาคณะวิชาที่ต่างกันมีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวม และการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 เลือกเรียนคณะวิชาต่างกัน เนื่องจากพื้นฐานการเรียนของนักศึกษาแต่ละคนต่างกัน ขึ้นอยู่กับความชอบและความถนัดของแต่ละคน และการตั้งเป้าหมายชีวิตในอนาคตเมื่อสำเร็จการศึกษา ประกอบกับ คณะวิชาที่นักศึกษาเลือกเรียน มีหลากหลายสาขาอาชีพ ย่อมมีบริบทหรือสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน อันได้แก่ ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรม ที่มีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละคณะวิชาหรืออาชีพเลือกเรียนนั้น ๆ จึงทำให้มีการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่าง เช่น คณะพยาบาลศาสตร์ ที่มีการเรียนการสอนที่ค่อนข้างเครียด และ เน้นการฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง จึงต้องมีความแม่นยำในเนื้อหาและการปฏิบัติ เพราะเป็นการเรียนเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพชีวิตของมนุษย์ จึงทำให้นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ต้องมีความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและผู้ป่วย รู้จักควบคุมจัดการกับอารมณ์

ซึ่งสอดคล้องกับ Tanthphanich (2004) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการจัดระเบียบหอพัก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาคณะต่างกันส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมการใช้ชีวิตและการเรียนของนักศึกษาโดยรวมแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ Sa-nguansat (2007: 82) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี พบว่า คณะที่สังกัดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยนักศึกษาคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์มีคุณภาพชีวิตที่สูงที่สุด

2.3 การเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา *จำแนกตามผลการเรียน* พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาได้แก่ การที่นักศึกษาเรียนในมหาวิทยาลัยเดียวกัน สภาพแวดล้อมในการเรียนเหมือนกัน การเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเหมือนกัน ทำให้นักศึกษาชอบทำกิจกรรมเหมือน ๆ กัน ไปไหนไปด้วยกัน อ่านหนังสือด้วยกัน รวมกลุ่มกันดูหนังเมื่อใกล้สอบ เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมเหมือนกัน ทำให้นักศึกษามีผลการเรียนไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของงานวิจัยของ Pochana (1999: 71) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีการใช้ชีวิตโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ Ramanat (2012) ที่ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ พบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนต่างกันมีปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไม่แตกต่างกัน

2.4 การเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา จำแนกตามสภาพการอยู่อาศัย พบว่า นักศึกษาที่มีสภาพการอยู่อาศัยต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อนและด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ทั้งนี้ เพราะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นนักศึกษาที่มาจากต่างจังหวัดทั่วภูมิภาคของประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ และมีส่วนน้อยที่อาศัยอยู่กับครอบครัวในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น นักศึกษาจึงต้องมาอาศัยอยู่ในหอพักในมหาวิทยาลัย หรือ หอพักนอกมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ ทำให้นักศึกษาเรียนรู้และปรับตัวในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น เมื่อเริ่มรู้จักเพื่อนร่วมคณะเดียวกัน เพื่อนต่างคณะหรือ รุ่นพี่ จึงทำให้รู้สึกสนิทสนม มีความใกล้ชิดกัน สามารถพูดคุยปรึกษากันได้ในทุก ๆ เรื่อง ทำให้นักศึกษารู้สึกมีความเป็นอิสระจากพ่อแม่ที่เคยมาจู้จี้ขี้นในทุก ๆ เรื่อง อีกทั้งยังได้ใช้ชีวิตอิสระสนุกสนานกับกลุ่มเพื่อน ๆ ที่มหาวิทยาลัยอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Cooperat (1984: 192-194) ที่ได้จัดประเภทสภาพที่อยู่อาศัยของนิสิตนักศึกษาไว้ ดังนี้ 1) พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เดินทางไปเรียนแบบเข้าไปเย็นกลับ พ่อแม่ก็จะเป็นห่วงเป็นใยบุตรหลานของตน 2) พักอาศัยอยู่ในหอพักของสถาบัน ได้แก่ นักศึกษาที่มีบ้านไกลจากมหาวิทยาลัยเกินกว่าจะเดินทางเข้าไปเย็นกลับ ต้องการความอิสระจากพ่อแม่ หรือต้องการชีวิตสนุกสนานใน

มหาวิทยาลัย มีค่าใช้จ่ายสูง และ3) พักอาศัยอยู่ในบ้านอิสระนอกเขตมหา วิทยาลัย อยู่นอกกฎระเบียบแบบหอพักในมหาวิทยาลัย ต้องการอิสระจากพ่อแม่ อาจอาศัยอยู่กับเพื่อนหรือเช่าบ้าน เป็นต้น ดังนั้น จึงทำให้มีคะแนนเฉลี่ยการยับยั้งชั่งใจโดยรวม ระหว่างนักศึกษาที่อยู่กับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กับนักศึกษาที่อยู่หอพักในหรือนอกมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษากการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต นักศึกษามีการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีการยับยั้งชั่งใจด้านการคบเพื่อนมากที่สุด และจากการเปรียบเทียบการยับยั้งชั่งใจของนักศึกษา ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ ด้านการคบเพื่อน และด้านสัมพันธภาพในครอบครัว จำแนกตามคณะวิชาพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีการยับยั้งชั่งใจโดยรวมและการยับยั้งชั่งใจด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์แตกต่างกัน ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์ เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกในเรื่องของการควบคุมและการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง โดยอาจเป็นการสร้างสถานการณ์ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษารู้จักแก้ไขสถานการณ์ที่กำลังเผชิญได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นำไปสู่การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข

2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรมีการศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลของนักศึกษาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาด้านการยับยั้งชั่งใจต่อไป

(2) ควรพัฒนาเครื่องมือแบบวัดการยับยั้งชั่งใจให้มีมาตรฐานและลึกซึ้งในการวัดผลแต่ละด้านมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานักศึกษาต่อไป

References

- Cooparat, P. (1984). **Study in the People's Republic of China**. Bangkok: Faculty of Education. Chulalongkorn University.
- Chutabhakdikul, N. & Malakul, P. (2015). Course of teaching. **Executive Function : Important to human development throughout life**. Bangkok: Kasem Bundit University.
- Eiamchit, R. (2008). **Life of undergraduate students Faculty of Law, Ramkhamhaeng University, Huamark Campus Bangkok**. M.Ed. (Educational Psychology) Srinakharinwirot University. Bangkok. (Thailand). Graduate School.
- Hanmethee, S. (2015). **EF (Immune life and drug prevention)**. Bangkok: Rakluk Book publisher. Rakluk Group Company.
- Kaewchuntra, K. (1999). **Variables Related to Life Styles of Nursing Student Boromarajonani College of Nursing, Bangkok**. M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology) Srinakharinwirot University. Prasarnmit Campus. Bangkok. (Thailand). Graduate School.
- Kaewkungval, S. (2002). **Lifespan Human Development**. Vol.1.(8th ed.).Bangkok: Thammasat University.
- Kaewkungval, S. (2002). **Lifespan Human Development**. Vol.2.(8th ed.). Bangkok: Thammasat University.
- Koolnaphadol, P. (2012).The Relationship Between Emotional Control and Social Awareness of Undergraduated Students Faculty of Education Burapha University. **Journal of Education**. Vol.23. No.1. October 2011- January 2012. P.230-243
- Larry, J. S., & Brandon, C. W. (2005). **Study guide for juvenile delinquency: Theory practice and law (9th ed.)**. Wadsworth Publishing.
- Limugsorn, W. (2002).Student life on campus. **Parichart Journal**. Vol.14(2) October 2001- March 2002. P. 31-35.

- Mussen, P.H., Conger, J.J., and Kagan J. (1969). **Child development and personality**. New York: Harper and Row.
- Pongsri, A. (2003). **The campus life of undergraduate students at the faculty of physical education, Srinakharinwirot University**. M.Ed. (Educational Administration and Management, Higher Education Administration) Srinakharinwirot University.
- Pochana, P. (1999). **A Study of Life of Students, Wongchavalitkul University**. M.Ed. (Educational Administration and Management, Higher Education Administration). Srinakharinwirot University.
- Ramanat, S. (2012). A Study of Problems and Obstacles Affecting Low Achievement Students of South-East Asia University in The Academic Year 2009. **Thonburi University Journal**. Vol.6(11) P.68-75.
- Sa-nguansat, S. (2007). **Quality of life of students at Rajamangala University of Technology Thanyaburi**. Report Research and Career Guidance Student Development Division. Rajamangala University of Technology Thunyaburi.
- Scheffé, H. (1999) [1959]. **The Analysis of Variance**. New York: Wiley.
- Tanthphanich, W. (2004). **Development guidelines for dormitories, Thammasat University**. M.S.W. (Social Welfare Administration and Policy). Thammasat University.
- Yamané, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis**. 3d ed. New York: Harper and Row.

การมีส่วนร่วมในการปฏิรูปที่ดินของคนจนและคนด้อยโอกาส: กรณีศึกษาสิทธิชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย

ชมภูณูช หุ่นนา¹
จุมพล หินมพานิช²
จากรุวรรณ เมณฑกา³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเป็นมาของสิทธิชุมชนท้องถิ่น การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ระบบทุนนิยม การกำหนดนโยบายของรัฐ และแนวทางในการให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนคนจนและคนด้อยโอกาสในการมีส่วนร่วมในการปฏิรูปที่ดิน ดำเนินการวิจัยโดยการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัย พบว่า สิทธิชุมชนโดยภาพรวม เกิดมาจากการรวมตัวของกลุ่มชน และการดำรงอยู่ของสิทธิหน้าที่ทางสังคม รวมถึงการมีสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหวในการกำหนดกติกาวิถีชีวิต แบบแผน การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบนิเวศน์ ระบบทุนนิยมและการกำหนดนโยบายของรัฐที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ อย่างแท้จริง เป็นที่มาของปัญหาการถือครองที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน แนวทางการมีส่วนร่วม ได้แก่ รัฐควรเปิดโอกาสให้คนจน คนด้อยโอกาสรวมตัวกันเป็นองค์กรเครือข่ายที่เข้มแข็ง และจัดให้มีการปฏิรูปที่ดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดิน และแผนการใช้ที่ดินขึ้นใหม่ โดยใช้ฐานข้อมูลที่ดิน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนอื่นๆ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การปฏิรูปที่ดิน, คนจนและคนด้อยโอกาส, สิทธิชุมชน

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตและรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ที่อยู่: 96 หมู่ 3 ถนน พุทรมณฑลสาย 5 ตำบล ศาลายา อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม 73170
Email: chompoonuch7229@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
ที่อยู่: 52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนเอกประจิม ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
Email: chompoonuch7229@gmail.com

³ กรรมการสภามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ที่อยู่: 9/9 หมู่ที่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี 11120
Email: chompoonuch7229@gmail.com

Participation in Land Reform of the Poor and the Disadvantaged: A Case Study of Community Rights in Northeastern Thailand

Chompoonuch Hunnak¹

Jumpol Nimpanich²

Jaruvan Maintaka³

Abstract

The objectives of this research were to study the sources of the rights of the rural communities, capitalism in economic development, and guidelines for the poor and the disadvantaged to participate in land reform. The research methodology was qualitative by means of documentary studies, in-depth interviews and participant observation. It was revealed that the rights of the people in the communities were resulted from the assembling of people, the existence of social rights and responsibility as well as the rights and freedom for planning, resources and environment arrangement which was suitable for the ecosystem. Capitalism and government policy without participation from the other parties caused land rights and land reform problems. It was suggested that the state should provide a chance for the poor and the disadvantaged to form a strong network organization. There should be land reform by means of specification of land use areas to make new plan for land use by land data base and participation by communities and other organizations concerned.

Key words: Participation, land reforms, the poor and the disadvantaged, community rights

¹Lecturer, Master of Public Administration and Doctor of Public Administration Program, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Address: 96 หมู่ 3 ถนน พุทธรณีสาย 5 ตำบล ศาลายา อำเภอพุทธมณฑล นครปฐม 73170

Email: chompoonuch7229@gmail.com

²Lecturer, Doctor of Philosophy (Public Administration), Rangsit University

Address: 52/347 หมู่บ้านเมืองเอก ถนนเอกประจิม ตำบลหลักหก อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

Email: chompoonuch7229@gmail.com

³Council Committee of Sukhothai Thammathirat Open University

Address: 9/9 หมู่ที่ 9 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด นนทบุรี 11120

Email: chompoonuch7229@gmail.com

บทนำ

การพัฒนาเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม หรือเสรีนิยมในประเทศไทย เป็นแรงผลักดันทางเศรษฐกิจ การเมือง ที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศ เพื่อความทันสมัย โดยมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และรัฐเน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการส่งออก ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวงต่อสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการสูญเสียที่ดินของชุมชน ท้องถิ่น โดยเฉพาะชาวบ้านที่เป็นเกษตรกร มีการจัดการที่ดินโดยเน้นระบบกรรมสิทธิ์แบบปัจเจก ทำให้เกิดการกระจุกตัวของที่ดิน ทั้ง ส่วน ของ รัฐ และ นายทุน ขณะเดียวกันมีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์จากที่ดินระหว่างประชาชนที่อยู่ในชุมชน ท้องถิ่นกับรัฐ รวมทั้งมีการกระจายการถือครองที่ดินที่ไม่เป็นธรรม จนกลายเป็นวิกฤติปัญหาความยากจนอย่างรุนแรงในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา

ถึงแม้จะผ่านมาหลายยุคหลายสมัยก็ตาม เรื่องดังกล่าว ยังคงเป็นปัญหาและประเด็นสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง โดยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ระบุไว้ว่า รัฐต้องเข้าไปสนับสนุนการมีที่ดินทำกินอย่างยั่งยืนในรูปแบบที่ครบวงจร ตั้งแต่การจัดสรรที่ดินทำกินอย่างมีเงื่อนไข เพื่อป้องกันการเปลี่ยนมือผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินให้แก่กลุ่มคนจนในภาคเกษตรที่ไร้ที่ดินทำกิน การพัฒนาทักษะ ความชำนาญ การจัดสรรเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพอย่างทั่วถึง และสนับสนุนการจัดตั้งธนาคารที่ดิน เพื่อเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดิน ซึ่งนับเป็นการช่วยเหลือเกษตรกร ผู้ยากจน ได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย

หากจะกล่าวถึงรากฐานของปัญหาที่ดิน คือ การเข้าถึงทรัพยากรที่ดิน โดยหลักคือ “ความไม่เป็นธรรมทางโครงสร้าง” ทั้งประเด็นกฎหมายที่ดินและป่าไม้ รวมทั้งการประกาศเขตพื้นที่ป่า และพื้นที่สาธารณประโยชน์ของรัฐ ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิชุมชน และวิถีการทำมาหากินของท้องถิ่น ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการเข้าถึงที่ดินของประชาชนผู้ยากไร้ อีกด้านหนึ่งเป็นผลพวงมาจากการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการที่ดิน เช่น นโยบายเร่งรัดออกโฉนดที่ดิน และเอกสารสิทธิ์ที่ดิน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ให้ได้ ร้อยละ 25 ของเนื้อที่ประเทศ การอนุรักษ์พื้นที่สาธารณะประโยชน์ การส่งเสริมการทำสวนป่าในที่ดินของรัฐ เพื่อทำสวนป่าเชิงพาณิชย์ การหวงห้ามที่ราชพัสดุไว้ให้กับหน่วยงานของรัฐใช้ประโยชน์ เป็นต้น

ทั้งนี้ ที่ดินทั้งหมดของประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 320 ล้านไร่ แบ่งสำหรับทำการเกษตร 120 ล้านไร่ และที่เหลือกำหนดไว้เพื่อการอนุรักษ์ แต่การกระจายการถือครองที่ดินในประเทศไทย มากกว่าร้อยละ 40 ของครัวเรือนภาคเกษตรไม่มีที่ดินเลย หรือถือครองที่ดินน้อยกว่า 10 ไร่ และจำนวนครัวเรือนที่ไม่ได้ถือครองที่ดินเลย นับวันยิ่งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นปัจจัยสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหาร แต่เนื่องจากเนื้อที่การเกษตรส่วนใหญ่ไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์เพื่อการผลิตที่แท้จริง แต่เป็นการซื้อที่ดินของนายทุน เพื่อการเก็งกำไร นอกจากนี้ ที่ดินส่วนใหญ่ได้ถูกนำไปใช้เพื่อค้ำประกันการกู้ยืมเงินเพื่อไปประกอบ

ธุรกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์ โดยเฉพาะในช่วง ฟองสบู่แตกระหว่างปี พ.ศ. 2540-2543 มูลค่า หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต (NPL) มีขนาดสูงมากที่ ประมาณ 2.92 พันล้านบาท (พงษ์ไพจิตร, 2557)

ดังนั้น กลุ่มชาวบ้านที่เป็นเกษตรกรที่มีที่ทำกินไม่เพียงพอ หรือไม่มีที่ทำกิน ต้องอยู่ในฐานะคนจนและด้อยโอกาสมาโดยตลอด บางรายต้องเช่าที่ดินเพิ่ม ส่วนโอกาสที่จะมีที่ดินเป็นของตนเองนั้นยากมาก ทำให้เผชิญชีวิตด้วยความไม่แน่นอน ความสามารถที่จะดำรงชีวิตได้ทาง เศรษฐกิจมีน้อย (ปีน ตบ แต่ง, 2546) นอกจากนั้นนโยบายของรัฐยังเป็นนโยบายรวมศูนย์ที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ตลอดจนข้อพิพาท และความขัดแย้งต่างๆ อีกทั้งกฎหมายที่ใช้อยู่ในระยะหลังๆ เอื้ออำนวยให้ขายให้เช่าที่ดินแก่คนต่างชาติ ประกอบกับคนจนและด้อยโอกาสดังกล่าว ขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายไม่ว่าจะในเรื่องการถือครอง และการจัดการที่ดิน ทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา “การมีส่วนร่วมในการปฏิรูปที่ดินของคนจนและคนด้อยโอกาส: ศึกษากรณีสิทธิชุมชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1) ศึกษาความเป็นมาของสิทธิชุมชนท้องถิ่น พิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน ป่าไม้ และการมีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการเข้าถึงในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจยังเป็นระบบพอยังชีพ

2) ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ระบบทุนนิยมที่ที่ดิน ป่าไม้ กลายเป็นสินค้า และการ

กำหนดนโยบายของรัฐ ทำให้เป็นที่มาของปัญหา การถือครองที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน

3) ศึกษาแนวทางในการให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนคนจนและคนด้อยโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการและการปฏิรูปที่ดินร่วมกับภาคีภาครัฐและภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative study) ใช้วิธีการวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา (Ethnographic approach) และแบบกรณีศึกษา (Case study approach) โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary study) ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) เพื่อนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างลึกซึ้งในกรณีศึกษา (Intrinsic case) ทั้งนี้ ได้เลือกพื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ 1) ชุมชนโนนหนองลาด ตำบลบ้านขาม อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 2) ชุมชนบ่อแก้ว ตำบลท่าพระ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ 3) ชุมชนโคกใหญ่ อำเภอบ้านฝาง จังหวัดมหาสารคาม 4) ชุมชนเขวาโคก ตำบลสระบัว อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 5) ชุมชนบ้านหนองแหน ตำบลหนองแหน อำเภอกุดชุม จังหวัดยโสธร และ 6) ชุมชนตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เนื่องจากทั้งหมดชุมชนเป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นในการรวมตัวกัน ขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดการจัดการที่ดินที่เป็นธรรม เช่น ชุมชนบ่อแก้ว เป็นชุมชนพิพาทที่ดินป่าไม้ ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับชาวบ้าน โดยมีการกดดันให้ชาวบ้านออกจากพื้นที่และรื้อถอน

สิ่งปลูกสร้าง รวมทั้งพืชผลอาสิน ตลอดจนมี
ดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้กระทำผิดบุกรุกพื้นที่
ป่า แต่ชุมชนร่วมกันปฏิรูปที่ดินด้วยวิธีการผลิต
ในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ ส่วนชุมชนโคกใหญ่
เป็นพื้นที่ที่ชุมชนมีพลังเข้มแข็งในการรักษาป่า
สมบูรณ์ผืนใหญ่ผืนสุดท้ายของจังหวัด ซึ่งป่า
เสมือนเป็นคลังอาหาร คลังยา นอกจากนั้น มี
การพัฒนาสู่กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต
ชาวบ้านในชุมชน เป็นต้น สำหรับหน่วยในการ
วิเคราะห์เป็นระดับบุคคล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจึง
เป็นผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน หรือภาคประชา
สังคม ชาวบ้านที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน
หรือเคยถูกฟ้องร้องดำเนินคดี เจ้าหน้าที่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น หรือส่วนภูมิภาค เจ้าหน้าที่
ระดับนโยบายในส่วนกลาง และนักวิชาการที่มี
ความรู้ ความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวเป็นอย่างดี
ซึ่งใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ทฤษฎีความ
น่าจะเป็น(Non-probability sampling) ใช้
วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive
selection) รวมมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มตั้งแต่ การจัด
ระเบียบข้อมูล (Data processing) เมื่อ
คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว
จากนั้นใช้วิธีการลดทอนข้อมูล (Data
reduction) และนำข้อมูลที่ลดทอนแล้วมาจัด
หมวดหมู่ (Classification) หาแบบแผน
ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (Relationship
Patterns) เนื่องจากข้อมูลมีที่มาจากหลากหลาย
แหล่ง

ลำดับต่อมา การแสดงข้อมูลและหา
ข้อสรุป โดยการนำข้อมูลที่จัดหมวดหมู่ไว้
จัดแบ่งตามความเชื่อมโยงของเนื้อหาสาระ และ
วิเคราะห์ หาข้อสรุปว่า ข้อมูลที่มีอยู่นั้น สามารถ
ที่จะตอบปัญหาการวิจัยในส่วนใดได้บ้าง อย่างไร

จากนั้นแสดงข้อมูลในลักษณะของการอธิบาย
บรรยาย อันจะทำให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
ทั้งนี้ การแสดงข้อมูลและการหาข้อสรุป
คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์หลังจากเสร็จสิ้นการ
เก็บข้อมูล

การตีความผลการวิจัยจากข้อค้นพบ
สำหรับการตีความคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์
เชิงลึก ส่วนหนึ่งเน้นการพิจารณาบริบท ทั้ง
บริบททางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ
ด้วย เพื่อนำไปสู่การเข้าใจความหมายนั้นอย่าง
สมบูรณ์ ทั้งนี้การตีความตั้งอยู่บนฐานของทฤษฎี
หลักเหตุผล และข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น

ลำดับสุดท้าย การตรวจสอบความถูกต้อง
ของข้อมูล คณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูล
ด้วยการประยุกต์ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสาม
เส้า (Triangulation) กล่าวคือ การใช้กระบวนการ
วิธีที่หลากหลาย (The multiple-method
approach) ซึ่งจากหลักการตรวจสอบดังกล่าว
คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้เพียงบางหลักการ คือ
การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล
(methodological triangulation) เป็นการใช้
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวม
ข้อมูลเรื่องเดียวกัน

ผลการวิจัย

1. ความเป็นมาของสิทธิชุมชนท้องถิ่น
พิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ในการใช้
ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน ป่าไม้ และการมี
ความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการเข้าถึงในการใช้
ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวในช่วงที่ระบบ
เศรษฐกิจยังเป็นระบบพอเพียง

โดยภาพรวมทั้ง 6 ชุมชน สิทธิชุมชนเกิด
มาจากการรวมตัวของกลุ่มชน และการดำรงอยู่
ของสิทธิหน้าที่ทางสังคม รวมถึงการมีสิทธิ

เสรีภาพในการเคลื่อนไหวในการกำหนดกติกาวิถีชีวิต แบบแผน การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบนิเวศน์ คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการได้และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้นำและสมาชิกในชุมชนสนับสนุนการได้และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชอบธรรมและเหมาะสม มีการวางระเบียบ กฎ กติกาของชุมชนร่วมกัน การทำการเกษตรเป็นไปเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต ไม่ได้มุ่งหวังกำไร หรือต้องการผลประโยชน์จำนวนมาก หรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นชาวบ้านที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ได้เล่าถึงวิถีชีวิตช่วงที่เศรษฐกิจเป็นแบบพอยังชีพว่า

... “ตอนนั้นก่อนประมาณปี 2500 ชุมชนผลิตแบบพอหาอยู่หากิน พอให้ยังชีพได้ชุมชนกับป่าพึ่งพาซึ่งกันและกัน ป่าเลี้ยงชีวิตพวกเรา เราก็ช่วยดูแลป่า อะไรที่ปู่ ย่า ตา ยายคิดขึ้นมาเป็นสิ่งดีทั้งนั้น ไม่ไปทำร้ายธรรมชาติ ไม่ใช้สารเคมี ใช้ภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้าน”...

ทั้งนี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้นำชุมชนและปราชญ์ชาวบ้าน ได้เล่าให้ฟังว่า

... “พื้นที่ป่าโคกใหญ่สมบูรณ์มาก มีสัตว์ป่า มีพืชต่างๆ ป่าเต็งรังมีไม้พลวง ไม้ชาด ไม้ประดู่ ไม้พอก ไม้อะราง และเครือไม้ ครอบคลุม 20 หมู่บ้าน 5 ตำบล ตั้งแต่รุ่นปู่ ย่า ตา ยายมาช่วยกันดูแลป่า เพราะเราก็ต้องอาศัยป่า เป็นที่อยู่ทีกินตั้งแต่เกิดจนตาย ต้องผูกพันกับป่าทั้งนั้น ไม้ล้มลงทับถมไหลมาตอนฝนตกเราก็ได้ปุ๋ยธรรมชาติไหลลงอีกทีก็กลายเป็นอาหารของสัตว์น้ำ ส่วนพวกแมลงก็ไม่ค่อยมี เพราะมีพื้นที่ป่า

เป็นจำนวนมาก และยังมีป่าอีก ก็คือพวกสมุนไพรทั้งหลาย”...

ขณะเดียวกัน สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ได้กล่าวไว้ว่า

... “สิทธิชุมชนเกิดจากการที่ชาวบ้านรวมกลุ่มกัน ทุกคนเคารพในกฎ กติกา แบบแผนที่เรากำหนดขึ้นมา ใช้เรื่องความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นที่ยึดเหนี่ยว ทำให้ชาวบ้านรู้ว่าจะใช้ และดูแลทรัพยากรอย่างไรถึงจะเหมาะสม มีจิตสำนึกมีความรับผิดชอบอย่างมากก็แค่นั้นเพื่อให้มีชีวิตอยู่ สร้างที่อยู่อาศัยพอประมาณ” ...

2. การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ระบบทุนนิยมที่ที่ดิน ป่าไม้ กลายเป็นสินค้า และการกำหนดนโยบายของรัฐ ทำให้เป็นที่มาของปัญหาการถือครองที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน

ระบบทุนนิยมและการกำหนดนโยบายของรัฐที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ อย่างแท้จริง ล้วนเป็นที่มาของปัญหาการถือครองที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน ไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชนไม่ได้รับรองสิทธิในที่ดินทำกิน ชาวบ้านเกิดความรู้สึกไม่มีความมั่นคงทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน การลักลอบเข้ามาตัดไม้ของกลุ่มนายทุน รวมถึงเกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับฝ่ายปกครอง ตลอดจนจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย โดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่ลดลงอย่างรวดเร็ว เป็นต้น ดังผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้าน ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า

... “พื้นที่ชุมชนโนนหนองลาด มีปัญหาจากการกำหนดแนวปฏิบัติของรัฐ จนเกิดความขัดแย้งระหว่างพวกผมที่เป็นชาวบ้านกับฝ่ายปกครอง พวกสภาตำบลต้องการกันที่ไว้ไม่ได้สำรวจให้แน่ชัดว่ามันทับกับที่ทำมาหากินของชาวบ้าน แต่ชาวบ้านตอนนั้นก็ไม่มีเอกสารสิทธิ์

อะไรไปยืนยันกับเค้า จึงเกิดการต่อสู้เรียกร้อง เพราะเราก็รู้สึกว่ามันคงไม่...

ผลข้างต้นสอดคล้องกับผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นชาวบ้านที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ชุมชนบ้านหนองแห่น ได้เล่าให้ฟังว่า

... “ทุนนิยม ความโลภของคนมันเป็นตัวทำลายทรัพยากรธรรมชาติ มีธรรมชาติเท่าไรก็ไม่เพียงพอกับความโลภของคน พวกฉันดีใจที่เปลี่ยนใจได้ทันก่อนที่ป่าจะหมดไป ส่วนนโยบายรัฐก็เป็นตัวสำคัญ รัฐจะทำอะไรควรให้คนที่เขาเกี่ยวข้องไปมีส่วนร่วม เพราะสิ่งที่รัฐคิดมันอาจไม่ใช่สิ่งที่พวกเราเห็นด้วยก็ได้ เช่นไอ้พวกให้สัมปทานทั้งหลาย มีนายทุนเข้ามา ส่วนสิ่งที่พวกฉันร่วมกันทำมีหลายอย่างเลย ใช้วิทยุชุมชนประกาศให้ทุกคนรู้ ช่วยกันทำฝายแม้ว ทำแนวกันไฟ มีไฟป่าก็ช่วยกันดับ ปลูกไม้ ปลูกหวาย เสริมเป็นรายได้ ป่ามี 8,000 ตอนนี้เพิ่มเป็น 8,200 แล้ว พวกฉัน ดีใจที่ทำสำเร็จ”...

3. แนวทางในการให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนคนจนและคนด้อยโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการและการปฏิรูปที่ดินร่วมกับภาคีภาครัฐและภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางในการให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนคนจนและคนด้อยโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการและการปฏิรูปที่ดินร่วมกับภาคีภาครัฐและภาคีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1) รัฐควรเปิดโอกาสให้คนจน คนด้อยโอกาสรวมตัวกันเป็นองค์กรเครือข่ายที่เข้มแข็งช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของกลุ่มตน รวมถึงมีพลังในการแก้ไขปัญหา และการเรียกร้องความต้องการต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่ยากจน มีโอกาสได้รับ

การกระจายที่ดินอย่างยุติธรรม ตลอดจนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของที่ดินร่วมกัน

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้ชุมชนเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ ในลักษณะแนวราบ เน้นความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน

3) จัดให้มีการปฏิรูปที่ดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดิน และแผนการใช้ที่ดินขึ้นใหม่ โดยใช้ฐานข้อมูลที่ดิน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนอื่นๆ เพื่อได้ฐานข้อมูลที่มีความถูกต้อง ชัดเจน

4) การร่างกฎหมายที่ดิน ควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจน และคนด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกินเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายนั้นๆ อย่างแท้จริง

อภิปรายผล

1. ความเป็นมาของสิทธิชุมชนท้องถิ่นพิจารณาในแง่ของความสัมพันธ์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน ป่าไม้ และการมีความรู้ความเข้าใจ รวมถึงการเข้าถึงในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวในช่วงที่ระบบเศรษฐกิจยังเป็นระบบพอยังชีพ

สิทธิชุมชนเกิดมาจากการรวมตัวของกลุ่มชน และการดำรงอยู่ของสิทธิหน้าที่ทางสังคม รวมถึงการมีสิทธิเสรีภาพในการเคลื่อนไหวในการกำหนดกติกาวิถีชีวิต แบบแผน การจัดสรรทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับระบบนิเวศน์ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแนวคิดของ สันติสมบัติ (2546) ที่กล่าวไว้ว่า สิทธิชุมชนเป็นระบบคิดที่มีเหตุผลผ่านการตรวจสอบและพิสูจน์ในชีวิตจริงมาเป็น

เวลาช้านานในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางวัฒนธรรม ระบบความเชื่อต่างๆ ของชุมชนนั้น ถือเป็น “ระบบคุณค่า” และสะท้อนให้เห็นถึง “อุดมการณ์อำนาจ” ซึ่งเป็นพื้นฐานในการจัดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ มนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสังคม ความเชื่อนี้เป็นพื้นฐานของการวางระเบียบข้อบังคับและจารีตประเพณีต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในการได้และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้นำและสมาชิกในชุมชนสนับสนุนการได้และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชอบธรรมและเหมาะสม มีการวางระเบียบ กฎ กติกาของชุมชนร่วมกัน การทำการเกษตรเป็นไปเพื่อหล่อเลี้ยงชีวิต ไม่ได้มุ่งหวังกำไร หรือต้องการผลประโยชน์จำนวนมาก หรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไกยวรงค์, บุญชัย และ รักษ์ดิษฐ์ (2545) ที่อธิบายไว้ว่า วิธีการผลิตแบบดั้งเดิมในช่วงที่เศรษฐกิจเป็นแบบพอเพียงชีพ คือ การอาศัยธรรมชาติในการดำรงชีพ เป็นฐานของปัจจัย 4 ของเกษตรกรในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีพพื้นฐานค่อนข้างมาก และไม่ได้มุ่งหวังทางเศรษฐกิจ

2. การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ระบบทุนนิยมที่ดิน ป่าไม้ กลายเป็นสินค้า และการกำหนดนโยบายของรัฐ ทำให้เป็นที่มาของปัญหาการถือครองที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน

ผลการวิจัยโดยภาพรวม พบว่า ระบบทุนนิยมและการกำหนดนโยบายของรัฐที่ขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ อย่างแท้จริง ล้วนเป็นที่มาของปัญหาการถือครองที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน เช่น พื้นที่ชุมชนโนนหนองลาด มี

ปัญหาจากนโยบายการจัดการที่ดินทำกินของภาครัฐ ส่งผลให้คนในชุมชนไม่ได้รับรองสิทธิในที่ดินทำกิน และเกิดความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับสภาตำบล ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ส่งเสริม (2548) ที่พบว่า ลักษณะการใช้ประโยชน์ในที่ดินป่าสงวนและที่ดินสาธารณะ มี 2 ลักษณะ คือ การใช้ประโยชน์ทับซ้อนในพื้นที่เดียวกัน และการใช้ประโยชน์ทับซ้อนตามฤดูกาล โดยมีการแอบรุกล้ำเข้าถือครองที่ดินในเขตป่าสงวนและที่ดินสาธารณะ ซึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ความขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน และชาวบ้านกับรัฐ (องค์การบริหารส่วนตำบล)

ปัญหาของพื้นที่ชุมชนโนนหนองลาดข้างต้น มีลักษณะเดียวกันกับชุมชนบ่อแก้ว โดยองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ยึดที่ดินทำกินของชาวบ้านไปปลูกยูคาลิปตัส บนเนื้อที่ 4,401 ไร่ ส่งผลให้หลายครอบครัวต้องอพยพจากที่ดินทำกิน และบางครอบครัวแตกสลาย กลายเป็นแรงงานรับจ้าง เพราะไม่มีที่ดินทำกิน

ในอีกด้านหนึ่งชุมชนที่มีปัญหาการถือครองที่ดินและการปฏิรูปที่ดิน ทั้งจากระบบทุนนิยมและการกำหนดนโยบายของรัฐ คือ ชุมชนโคกใหญ่ ที่พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจโดยใช้ระบบทุนนิยมที่ดิน ป่าไม้ กลายเป็นสินค้า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2404 ที่มีการบุกเบิกพื้นที่ป่าสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจ ตัดไม้ทำฟืนเพื่อประโยชน์ในทางอุตสาหกรรม และการลักลอบเข้ามาตัดไม้ของกลุ่มนายทุน ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย ขณะเดียวกันชุมชนโคกใหญ่ยังได้รับผลกระทบจากการกำหนดนโยบาย หรือการวางแผนจัดการของรัฐ ที่ไม่มีการสำรวจพื้นที่ให้ชัดเจนตั้งแต่เริ่มแรก ว่าพื้นที่ใดเป็นพื้นที่ป่า และพื้นที่ใดเป็น

พื้นที่ที่ประชาชนจะสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ได้ จึงส่งผลให้ขาดการดูแลไปไม่อย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต่อมาคนในชุมชนต้องร่วมมือกันฟื้นฟูป่า จนทำให้ระบบนิเวศฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเคลื่อนไหวของคนในชุมชนดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ พงษ์ไพจิตร (2557) ที่มองว่า ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เป็นพฤติกรรมตั้งรับเมื่อถูกโจมตี และมุ่งปรับเปลี่ยนหรือกำหนดนโยบายรัฐ รวมถึงเปลี่ยนแปลงสัมพันธภาพทางอำนาจหลักๆ ของสังคม เนื่องจากคนจนถูกแย่งทรัพยากรที่เคยใช้อยู่ไป ทำให้ขาดความมั่นคงในชีวิต ที่แม้จะได้รับค่าชดเชยเท่าไร ความมั่นคงที่มาจากทรัพยากรที่เคยใช้ก็ไม่วันกลับคืน

ทั้งนี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับชุมชนบ้านหนองแห่น ที่ป่าถูกทำลายอันเนื่องมาจากการเริ่มเปิดสัมปทานของรัฐ และการที่มีกลุ่มนายทุน และชาวบ้านเข้ามาบุกรุก ลักลอบตัดต้นไม้ ขณะเดียวกันมีการปลูกพืชเพื่อประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ หรือการค้ามากขึ้นเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร, ถาวร และปรโลกานนท์ (2555) ที่พบว่า การปฏิรูปที่ดินในพื้นที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา ประเด็นตั้งเครียด ความขัดแย้งในการใช้ที่ดิน นับตั้งแต่อดีตเป็นต้นมา ทั้งการสัมปทาน การส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยว การประกาศแนวเขตที่ผิดพลาดไม่ได้ดำเนินการอย่างถูกต้องด้วยวิธีปฏิบัติทั่วไป ในอีกด้านหนึ่งรัฐมีกระบวนการแก้ไขปัญหาที่ไม่ต่อเนื่อง ปล่อยปละละเลย ขาดความจริงใจในการแก้ปัญหา และอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อเอื้อต่ออำนาจหน้าที่ของตนเองในการจัดการพื้นที่และงบประมาณ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน ทำให้ขาดสิทธิและโอกาสของชุมชนที่อยู่ในเขตอุทยาน

3.แนวทางในการให้ความสำคัญกับสิทธิชุมชนคนจนและคนด้อยโอกาสในการมีส่วนร่วมในการจัดการและการปฏิรูปที่ดินร่วมกับภาคีภาครัฐและภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1) รัฐควรเปิดโอกาสให้คนจน คนด้อยโอกาสรวมตัวกันเป็นองค์กรเครือข่ายที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เตชะอริก และคณะ (2540) ที่มองว่า องค์กรชุมชนเป็นการรวมตัวของกลุ่มคนในชุมชน ที่มีจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์ ความเชื่อ ความรู้สึกเป็นเจ้าของมีผลประโยชน์ร่วมกัน มีการจัดกิจกรรมร่วมกัน และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่ประสบอยู่ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของกลุ่มและชุมชน

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนให้ชุมชนเชื่อมโยงการทำงานกับเครือข่ายภาคส่วนต่างๆ ในลักษณะแนวราบ เน้นความสัมพันธ์แบบไม่เป็นทางการ และมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วะสี (2541) ที่พบว่า ลักษณะของชุมชนที่เข้มแข็ง ส่วนหนึ่งต้องมีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีต่างๆ ได้แก่ ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่นๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

3) จัดให้มีการปฏิรูปที่ดิน กำหนดเขตการใช้ที่ดิน และแผนการใช้ที่ดินขึ้นใหม่ โดยใช้ฐานข้อมูลที่ดิน และการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคส่วนอื่นๆ

4) การร่างกฎหมายที่ดิน ควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจน และคนด้อยโอกาสที่ประสบปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎหมายนั้นๆ อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) ยกย่องพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากร มาใช้แทนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดให้มีโฉนดชุมชน พ.ศ. 2553 เพื่อนำหลักการสิทธิชุมชนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาใช้ร่วมกับการบริหารจัดการที่ดิน ให้รัฐสามารถรักษาที่ดินของรัฐไว้ได้และส่งเสริมให้ประชาชนที่รวมตัวกันเป็นชุมชนมีสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์วิธีการเงื่อนไข และระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต โดยควบคุมกันเอง เป็นการลดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐและประชาชน อีกทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุลและยั่งยืน

2) ปรับปรุงพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 เกี่ยวกับคำจำกัดความ เช่น คำว่า “เกษตรกร” และให้ ส.ป.ก. สามารถจัดซื้อหรือเวนคืนที่ดินเอกชนทั้งที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และที่ดินที่มีศักยภาพในการประกอบเกษตรกรรมได้ โดยไม่ต้องประกาศเป็นเขตปฏิรูปที่ดินก่อน และควรให้กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงสิทธิการถือครองที่ดินในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง โดยประชาชนมีส่วนร่วม

3) ใช้กระบวนการ “จัดการที่ดินแนวใหม่” มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยต้องมีการสำรวจข้อมูลผู้ที่เดือดร้อน ไม่มีที่ดินทำกิน หรือมีที่ดินทำกิน แต่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องที่รัฐทับที่ทำกิน และสำรวจที่ดินว่างเปล่า ไม่ได้ใช้ประโยชน์ โดยชุมชนร่วมกับท้องถิ่นจัดทำข้อมูลแผนที่ วางแผน และผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรทั้งตำบล จัดทำกติกาการใช้ที่ดินร่วมในลักษณะโฉนดชุมชน เพื่อให้ชุมชนสามารถรักษาที่ดินที่อยู่อาศัยไว้ได้ ชั่วลูกหลาน

4) เปลี่ยนวิธีคิดการแก้ไขปัญหาที่ดินใหม่ ต้องเชื่อว่าคนที่อยู่ในพื้นที่มีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่มากกว่าส่วนกลาง การแก้ไขต้องรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่ให้มาก

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ศึกษาประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจ นอกเหนือจากวิจัยครั้งนี้ เช่น การคงอยู่ของอาชีพเกษตรกรในประเทศไทย และคุณภาพชีวิตของคนจนและคนด้อยโอกาสที่มีปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน เป็นต้น

2) ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาสิทธิชุมชนในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทยด้วย เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมบริบททุกพื้นที่

References

- Kaiyurawong, Sayamon; Boonchai, Kritsada and Rakyutidharm, Atchara. (2545). **“The Northern Farmers' Network Movement to Protect Community Rights in Natural Resource Management and Maintaining Ethnic Identity”**. In Phongpaichit, Pasuk and Group. Way of life, How to Fight the Contemporary People's Movement. Chiang Mai: Trasawin.
- Phongpaichit, Pasuk. (2557). **Projects for Thai Society in Equal of the Study of the Structure of Wealth and Power Structure for Reform**. Bangkok: Political Economics Studies Center, Faculty of Economics, Chulalongkorn University.
- Pintobtang, Prapart. (2546). **Development of a Welfare System for the Poor and Underprivileged People: Farmer Group**. Bangkok: Political Economics Studies Center, Faculty of Economics, Chulalongkorn University.
- Santasombat, Yos. (2546). **Dynamics and Flexibility of a Peasant Society:Northern Community Economy and Paradigm Shift in Communities in Third World Countries**. Chiang Mai: Winindesign.
- Songserm, Thawatchai. (2548). **The use of Conflicts in Forest Reserves and Public Land in Nong Bo Subdistrict, Mueang District, Ubon Ratchathani Province**. Thesis, Master of Arts Program, Social Sciences for Development, Ubon Ratchathani Rajabhat University.
- Sunthorn, Boriporn; Thaworn, Rawee and Paralawanon, Chohdii. (2555). **Land Reform: Wang Nam Khiao District Area, Nakhon Ratchasima Province**. Nonthaburi: Office of Reform.
- Techaatik, Somphant and Group. (2540). **Organization Development, Strength of Villagers Organization**. Khon Kaen: Research for Social Development Institute, Khon Kaen University.
- Wasi, Prawet. (2541). **Sub-district Community: Strategy for Sufficiency Economy, Morality and Health**. 2nd ed. Bangkok: Matichon.

อิทธิพลของเทคโนโลยีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

สุภา จิรวัดนานนท์¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้ความน่าจะเป็น จากผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการและพนักงานในองค์การธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ จำนวน 420 แห่ง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

คำสำคัญ: เทคโนโลยี, การบริหารจัดการ, คลังสินค้า, ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

¹อาจารย์ สถาบันพัฒนาบุคลากรการบิน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ที่อยู่: 60 ถนนร่มเกล้า เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510
Email: Supajir@kbu.ac.th

The Influence of Technology on Efficient Warehouse Management in Modern Retail Business

Supa Jirawattananon¹

Abstract

The research aimed to assess the influence of technology on efficient warehouse management in modern retail business. This research was a survey research of nonprobability sample of 420 managers, assistant managers and staff members in modern retail business. Questionnaires were delivered for data collection. It was revealed that technology affected an efficient warehouse management in modern trade business, directly and indirectly via satisfaction.

Key words: Technology, management, warehouse, modern retail business.

¹Lecturer, APDI, Kasembundit University
Address: 60 Romklao Rd., Minburi, Bangkok 10510
Email: Supa.jir@kbu.ac.th

บทนำ

เนื่องจาก ปัจจุบันในประเทศไทยมีผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากทั้งขนาดเล็ก กลางและใหญ่ซึ่งมีอัตราการเจริญเติบโตสูงมาก เนื่องจากการขายสินค้าเป็นเงินสดให้กับลูกค้าและสามารถสร้างฐานลูกค้าใหม่เพิ่มขึ้นมาได้โดยใช้ระยะเวลาอันสั้นซึ่งส่งผลให้ธุรกิจค้าปลีกมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและโครงสร้างให้มีความทันสมัย สะดวกสบายแก่ผู้บริโภคมากขึ้น (เจียมศรีพงษ์, 2554) ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเป็นร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) จากร้านค้าปลีกขนาดเล็กเป็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ จากร้านค้าปลีกร้านเดียวเป็นร้านค้าเครือข่าย (Chain Store Retailing) และร้านค้าปลีกที่เป็นของคนไทยบริหารโดยคนไทยเป็นร้านค้าปลีกที่มีเจ้าของและผู้บริหารเป็นชาวต่างชาติเกือบทั้งสิ้น ซึ่งธุรกิจค้าปลีกในไทยจะได้รับเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาและปรับปรุงธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการบริการลูกค้าคือ ความพึงพอใจของลูกค้ารวมทั้งกระบวนการสำคัญในการจัดการระบบข้อมูลของลูกค้า

คลังสินค้ามีบทบาทสำคัญทางการตลาดในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้วยการมีสินค้าพร้อมขายในเวลาที่ต้องการเป็นการสร้างอรรถประโยชน์ด้านเวลาและการนำสินค้าไปยังคลังสินค้าเป็นการสนับสนุนอรรถประโยชน์ด้านสถานที่ (ไชยมั่นคง และไชยมั่นคง, 2550) อันส่งผลให้มีการจัดเก็บสินค้าสำเร็จรูปในงานระหว่างการผลิตหรือวัตถุดิบที่จำเป็นต้องมีการจัดการคลังสินค้าเพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดและไม่สร้างความ

เสียหายต่อสินค้าหรือวัตถุดิบที่เก็บอยู่ภายในคลังสินค้า (มณฑาทิพย์กุล, 2550)

การนำระบบจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management System: WMS) ซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยเหลือในการจัดการคลังสินค้ามาช่วยในการเก็บข้อมูลและบริหารจัดการงานภายในคลังสินค้าด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการสื่อสารและอุปกรณ์อัตโนมัติในการจัดเก็บ-การจัดจ่ายสินค้าต่างๆ (วารสารวิศวกรรมศาสตร์, ออนไลน์) ระบบการจัดการคลังสินค้าประกอบด้วย 1) การรับสินค้า (Receiving) ระบบสามารถจองพื้นที่ว่างหรือจองพื้นที่ไว้ล่วงหน้าเพื่อช่วยในการวางแผนการจัดวางในคลังสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การจัดเก็บ (Put away) สามารถทำงานร่วมกับการวางแผนทรัพยากรทางธุรกิจโดยรวมขององค์กร (Enterprise Resource Planning: ERP) และ บาร์โค้ดสแกนเนอร์ (Barcode Scanner) เพื่อให้ทราบตำแหน่งที่แม่นยำและชัดเจน 3) การหยิบสินค้า (Picking) ระบบจะช่วยหาตำแหน่งของสินค้าที่มีการจัดเก็บไว้ได้อย่างง่ายทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถหยิบสินค้าได้ถูกต้องและรวดเร็ว

คลังสินค้านับว่ามีความสำคัญและบทบาทอย่างมากโดยถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายและต้นทุนในระบบการผลิตของธุรกิจอุตสาหกรรม (บุญหล้า และนิมิตภูวดล, 2555) สิ่งสำคัญคือ การบริการด้วยความรวดเร็วเพื่อลดเวลาการทำงาน ความถูกต้องแม่นยำ การเพิ่มผลผลิตและการลดปัญหาภายในซึ่งคลังสินค้านับว่าเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประเทศ และเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญในระบบจากผู้จัดหาเชื่อมต่อกับผู้ผลิตและจากผู้ผลิตเชื่อมต่อไปยังศูนย์กระจายสินค้าและลูกค้า

(ระบอบ, 2553) อันส่งผลให้ระบบมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เพราะนับวันความสำคัญของการจัดการคลังสินค้าจะเพิ่มมากขึ้นและเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จในระยะยาวขององค์กรต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. กิจการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่สามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ ไปปรับใช้ในระบบการบริหารจัดการคลังสินค้าให้สามารถพัฒนาองค์กรเพื่อความมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันซึ่งการนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่สามารถพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพมากขึ้นอันส่งผลไปสู่องค์กรเพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

3. องค์กรต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการคลังสินค้าตลอดจนธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่สามารถเรียนรู้ปรับปรุงและนำมาเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ในองค์กร หรือหน่วยงานได้ด้วยความสะดวกเหมาะสมของแต่ละองค์กร

สมมติฐาน

1.เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

2. เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่

3. ความพึงพอใจการบริหารจัดการคลังสินค้านำมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้า

4. เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ผ่านความพึงพอใจ

แนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ

ระบบการบริหารจัดการคลังสินค้า (Warehouse Management System: WMS)

ระบบการบริหารคลังสินค้าเป็นระบบที่ครอบคลุมการจัดการทุกอย่างในคลังสินค้า เช่น การควบคุมปริมาณสต็อก ความสามารถในการติดตาม (Traceability) ระดับประสิทธิภาพสูงขึ้น (Improvement Productivity Level) และระบบการรายงานที่ดีเพื่อผู้บริหาร เนื่องจากเครื่องมืออันสำคัญคือ การมีระบบซอฟต์แวร์ (Software) และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) เป็นต้น

Warehouse Management System: WMS คือระบบที่ใช้ในการบริหารจัดการคลังสินค้าโดยจะมีกระบวนการจัดการตั้งแต่สินค้าเข้าคลังจนออกจากคลังซึ่งกระบวนการหลักคือ 1) การรับสินค้า 2) การจัดเก็บสินค้า 3) การเบิกสินค้า เป็นกระบวนการนำสินค้าออกเนื่องจาก WMS (Warehouse Management System) เป็นระบบบริหารจัดการคลังสินค้าที่ถูกออกแบบมาเพื่อบริหารจัดการข้อมูลต่างๆ ตามลักษณะกายภาพของสินค้าซึ่งมุ่งเน้นการควบคุมดูแลจำนวนสินค้าและบูรณาการข้อมูลตั้งแต่สินค้าเข้ามาสู่คลังสินค้าจนกระทั่งออกจากคลังสินค้า ดังนั้นการประยุกต์ใช้ระบบ WMS จึงมีส่วนพัฒนาศักยภาพของคลังสินค้า ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) สามารถช่วยเพิ่ม

จำนวนสินค้าในการจัดเก็บแต่ละครั้งและเพิ่มจำนวนการหยิบสินค้าต่อครั้งให้มากขึ้น 2) ความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลของสินค้าและกระบวนการถูกจัดเก็บอย่างมีระเบียบสามารถตรวจสอบบุคคล วิธีการ สถานที่และเวลาในการป้อนข้อมูลตลอดจนแก้ไขข้อมูลแต่ละรายการได้ 3. ความถูกต้อง (Accuracy) ระบบ WMS ที่เชื่อมต่อกับระบบรหัสแท่ง (Barcode) สามารถจำกัดความผิดพลาดโดยการตรวจสอบที่แม่นยำรวมทั้งทำให้ระบบเข้าก่อนออกก่อน (First In First Out: FIFO)

การประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับงานคลังสินค้า การใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าช่วยในการปฏิบัติงานด้านคลังสินค้าที่สำคัญคือ 1) ระบบบาร์โค้ด โดยการนำระบบบาร์โค้ดมาใช้กับคลังสินค้าจะสามารถใช้ได้หลาย ๆ จุด เช่น การรับและการส่งสินค้าเข้าออกจากคลัง การจัดระบบเก็บสินค้าภายในคลังและการตรวจนับสินค้าภายในคลัง เป็นต้น 2) ระบบ RFID เป็นระบบที่มีการทำงานและสามารถใช้ประโยชน์คล้ายคลึงกับระบบบาร์โค้ด แต่อาศัยคลื่นวิทยุแทนคลื่นแสงและสามารถอ่านข้อมูลในระยะไกลได้โดยไม่ต้องสัมผัสสินค้า 3) ระบบ EDI (Electronic Data Interchange) หรือระบบแลกเปลี่ยนและส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ส่วนที่สำคัญคือ สามารถเตรียมการต่าง ๆ ทั้งในเรื่องของพื้นที่ อุปกรณ์และพิธีการรับส่งสินค้าต่าง ๆ ได้ล่วงหน้าซึ่งส่งผลให้มีการลดขั้นตอนและข้อผิดพลาดต่าง ๆ สามารถทำได้ง่ายเกิดความคล่องตัวมากขึ้น อันส่งผลให้ต้นทุนและ

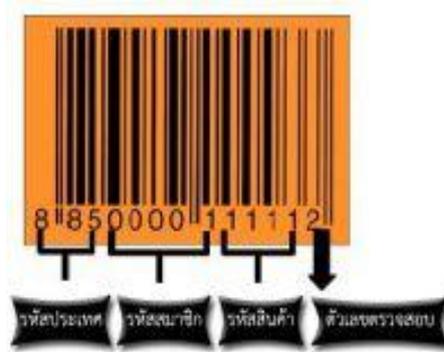
ประสิทธิภาพด้านเวลา รับและส่งมอบสินค้าได้รวดเร็วขึ้น

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการไหลของข้อมูลสารสนเทศมีด้วยกัน 3 ระบบ ดังนี้ 1) ระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange: EDI) 2) ระบบสารสนเทศทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Resource Planning: ERP) 3) ระบบจุดขายทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Point of Sales : EPOS) ส่วนระบบพีเอส (PS) ซึ่งสามารถบันทึกการขายสินค้าแต่ละครั้งในทันทีโดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยช่วยลดต้นทุนได้มาก

แนวคิด และทฤษฎีระบบบาร์โค้ด

ราชบัณฑิตสถาน (2546) กำหนดให้ใช้คำว่า รหัสแท่ง ในความหมายของ Barcode ปีเตอร์ นอร์ตัน (2002) ว่าเป็นการแทนข้อมูลที่เป็นรหัสฐานสอง (Binary codes) ในรูปแบบของแถบสีดำและสีขาวที่มีความกว้างของแถบที่ต่างกัน แถบที่มีสีและความกว้างที่ต่างกันนี้จะมีค่าเป็นตัวเลขที่แตกต่างกัน และตามมาตรฐานสากลได้กำหนดค่าไว้

สรุปบาร์โค้ดหรือรหัสแท่ง คือเครื่องหมายสัญลักษณ์ประจำตัวสินค้าแทนเลขรหัสจะเป็นภาษาสากลสำหรับคอมพิวเตอร์ที่ใช้เพื่อสื่อหรือบ่งบอกถึงข้อมูลที่ต้องการ เช่น ประเทศผู้ผลิต บริษัทผู้ผลิตและชนิดของสินค้าเพื่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการในการตรวจสอบสินค้าเพื่อการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

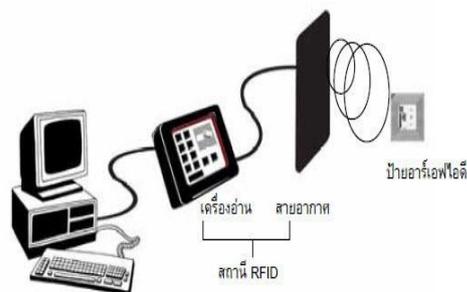
ภาพประกอบที่ 1 ตัวอย่างบาร์โค้ด

ระบบบาร์โค้ดกับการบริหารคลังสินค้า ระบบบาร์โค้ดสามารถควบคุมและบริหารคลังสินค้าให้มีประสิทธิภาพประหยัดค่าใช้จ่ายรวดเร็ว แม่นยำ สามารถทำงานได้โดยไม่ต้องการหยุดขายส่งสินค้าให้ทันต่อความต้องการลูกค้า (อภิปรชญาสกุล, 2547)

แนวคิด และทฤษฎีระบบ Radio Frequency Identification: RFID

การสื่อสารไร้สายที่ทำหน้าที่ในการบ่งชี้หรือระบุตัวตนของวัตถุหรือสิ่งมีชีวิตด้วยความถี่วิทยุ โดยมีจุดเด่นคือ สามารถอ่านข้อมูลจากป้าย (Tag) ได้แบบไร้สัมผัสหรือไม่จำเป็นต้องเห็นป้าย วัตถุประสงค์หลักเพื่อนำไปใช้งานแทนระบบบาร์โค้ด (Barcode) โดยจุดเด่นของ RFID

อยู่ที่การอ่านข้อมูลได้หลาย ๆ ป้ายแบบไร้สัมผัส และสามารถอ่านค่าได้แม้ในสภาพที่ทัศนวิสัยไม่ดี ทนต่อความเปียกชื้น แร้งสนั่นสะเทือน การกระแทกกระแทกซึ่งสามารถอ่านข้อมูลได้ด้วยความเร็วสูงโดยข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในไมโครชิปองค์ประกอบของ RFID มีอยู่ 3 ส่วนด้วยกันคือ 1) ทรานสปอนเดอร์หรือป้าย (Transponder หรือ Tag) จะ ประกอบด้วยเสาอากาศและไมโครชิปสำหรับบันทึกข้อมูล 2) เครื่องอ่าน เขียนข้อมูลภายในป้าย (Interrogator หรือ Tag) โดยอาศัยคลื่นความถี่วิทยุในการทำงาน 3) ระบบประยุกต์การใช้งาน ระบบฐานข้อมูล โดยทั้ง 3 ส่วนจะมามีการทำงานที่เชื่อมโยงกัน ดังภาพที่ 2

ภาพประกอบที่ 2 การทำงานของระบบ RFID

ดัดแปลงมาจาก: ศูนย์พัฒนาธุรกิจออกแบบวงจรรวม (2548)

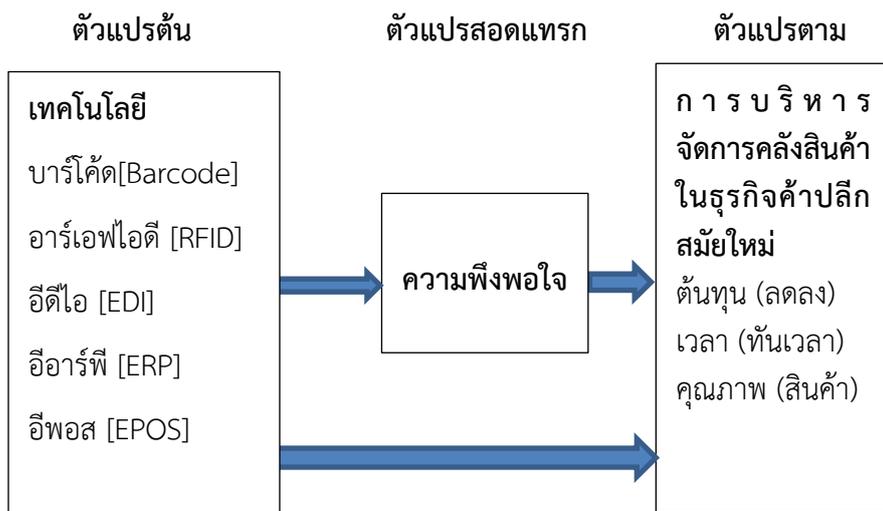
โสรรัตน์ (2552) กล่าวว่า ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการคลังสินค้าอันเป็นผลของต้นทุนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงกับปริมาณสินค้าที่เก็บในคลังโดยมีปัจจัยด้านเวลา ปริมาณสินค้าและการเงินมาเกี่ยวข้อง เพื่อสนองตอบความพึงพอใจของลูกค้า อภิปรัชญาสกุล (2553) กล่าวว่าคลังสินค้าเป็นพื้นที่ที่มีการวางแผนในการใช้สอย การเคลื่อนย้ายสินค้าและวัตถุดิบอันก่อให้เกิดประสิทธิภาพ เทพพิทักษ์ (2552) กล่าวว่าการบริหารคลังสินค้าเป็นการดำเนินการอันก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการลงทุน มีคุณภาพของการเก็บการหยิบสินค้า การป้องกัน ลดการสูญเสียนก้อให้เกิดต้นทุนต่ำที่สุดและส่งผลให้มีการใช้ประโยชน์สูงสุดจากพื้นที่คลังสินค้านำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารคลังสินค้า

ความพึงพอใจของคนในฐานะของ Peterson & Plowman (1950) ประสิทธิภาพเป็นการลดต้นทุนในการผลิตโดยผลิตสินค้าและบริการอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิผล ความสามารถในการผลิต (Competence and Capability) ประสิทธิภาพทางด้านธุรกิจมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 5 ประการ ได้แก่ ต้นทุน (Cost) คุณภาพ (Quality) ปริมาณ (Quantity) เวลา (Time) และวิธีการ (Method)

Michael Porter (1990) เสนอแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าซึ่งสร้างคุณค่าตามความต้องการความพึงพอใจและความสัมพันธ์กับลูกค้าทั้งภายในและภายนอกองค์กรทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์อันส่งผลให้สินค้าและบริการมีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าซึ่งเรียกว่า ห่วงโซ่คุณค่า (Value chain)

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากแนวความคิดและทฤษฎีต่างๆได้นำมาเพื่อสร้างเป็นกรอบความคิดและสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้

ภาพประกอบที่ 3 แสดงกรอบแนวความคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือองค์กรธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ที่ครอบคลุมธุรกิจลักษณะเฉพาะคือร้านสะดวกซื้อ และ/หรือมินิมาร์ท จำนวน 3,165 แห่ง มีบุคลากรจำนวน 6,329 คน

กลุ่มตัวอย่าง จากบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการอยู่ในร้านค้าปลีกสมัยใหม่หรือร้านสะดวกซื้อ และ/หรือมินิมาร์ท ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) แบบสำรวจ (Survey Design) อาศัยความสะดวก (Convenience Sampling) ขนาดตัวอย่าง 420 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 420 ชุด จากผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการและพนักงานที่ทำงานอยู่ในร้านสะดวกซื้อ และ/หรือมินิมาร์ท ในเขตกรุงเทพมหานคร

การทดสอบเครื่องมือ ความเที่ยงตรง (Validity) การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือก่อนที่จะนำ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อทรัพยากรองค์กร (n = 420 คน)

ทรัพยากรองค์กร	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านได้รับการฝึกอบรมในการปฏิบัติงานด้านการใช้อุปกรณ์ต่างๆตลอดจนเทคโนโลยีมาก่อนที่จะเริ่มปฏิบัติงาน	3.95	0.828	มาก
2. ท่านได้สั่งสมประสบการณ์การทำงานจากกิจการที่เหมือนกันกับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน	3.99	0.766	มาก
3. ในที่ทำงานของท่านมีการลดค่าใช้จ่ายด้านคนวัสดุและอุปกรณ์ลงเพื่อความประหยัดขององค์กร	3.90	0.797	มาก
4. องค์กรของท่านมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาปรับใช้เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็วและทันสมัย	4.16	0.750	มาก
5. การบริหารจัดการองค์กรของท่านเป็นไปตามลำดับ	4.15	0.742	มาก

เครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) ส่วนความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นการแสดงถึงความคงที่แน่นอนในการวัดด้วยวิธีการของครอนบัก (Cronbach's alpha coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามให้กับผู้ตอบด้วยการอธิบายถึงวิธีการกรอกเท่าที่จำเป็น ผู้ตอบกรอกแบบข้อความเอง

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 420 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 245 คน ร้อยละ 58.3 อายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 208 คน ร้อยละ 49.5 สถานภาพโสด จำนวน 346 คน ร้อยละ 82.4 การศึกษาระดับม.6 และปวช. จำนวน 205 คน ร้อยละ 48.8 ตำแหน่งเป็นพนักงาน จำนวน 331 คน ร้อยละ 78.8 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 208 คน ร้อยละ 49.5 ตามลำดับ

ชั้นในการบังคับบัญชา			
6. ในการปฏิบัติงานพนักงานในองค์กรของท่านสามารถทำงานแทนกันได้	4.10	0.791	มาก
7. พนักงานมีค่าตอบแทนขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงานและมีรู้สึกที่ดีกับองค์กร	4.03	0.798	มาก
8. ในองค์กรของท่านได้มีการตรวจนับสินค้าและนาสินค้าจากที่פקไว้โดยมีอุปกรณ์และเครื่องมือช่วยเสริมในการปฏิบัติงาน	4.07	0.806	มาก
9. พนักงานได้รับการฝึกฝนมาให้สามารถทำงานทดแทนกันได้ในทุกตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะของการหมุนเวียนกัน	3.96	0.862	มาก
10. ในองค์กรของท่านพนักงานทุกคนสามารถเรียนรู้ถึงตำแหน่งที่ของสินค้าและราคาผลิตภัณฑ์ได้ดี	3.96	0.862	มาก
ภาพรวม	4.04	0.548	มาก

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ด้านทรัพยากรองค์การ โดยภาพรวมด้านทรัพยากรองค์การ ระดับความคิดเห็นมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.04$ และ $S.D.=0.548$ มีระดับความคิดเห็นด้วยมาก อันดับแรกคือ องค์กรของท่านมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆเข้ามาปรับใช้เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็วและทันสมัย โดยมีค่าเฉลี่ย \bar{X} ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเทคโนโลยี (n = 420 คน)

เทคโนโลยี	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. องค์กรของท่านมีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ทันสมัยเข้ามาใช้ช่วยในการปฏิบัติงานที่ทันสมัยและใช้เวลาน้อยลงในการทำงาน	3.99	0.779	มาก
2. องค์กรของท่านมีการฝึกฝนให้พนักงานได้เรียนและรับรู้เกี่ยวกับระบบเทคโนโลยีในการปฏิบัติงานทุกคน	3.95	0.790	มาก
3. องค์กรของท่านมีการนำเทคโนโลยี “บาร์โค้ด (Bar code)” เป็นแถบอยู่บนตัวสินค้าเพื่อจะได้รู้ตำแหน่งของสินค้าซึ่งเป็นระบบที่สามารถควบคุมและบริหารสินค้ามาใช้ในการบริการลูกค้า	4.24	0.813	มากที่สุด
4. องค์กรของท่านมีการวางแผนทรัพยากรโดยรวม (ERP) ในลักษณะสินค้าแบบเข้าก่อน-ออกก่อนและสินค้าที่หมดอายุก่อน-จ่ายก่อนแบบอัตโนมัติ	4.18	0.905	มาก
5. องค์กรของท่านมีระบบจุดขายทางอิเล็กทรอนิกส์ (EPOS) หรืออีพอส คือการใช้บันทึกการชำระเงินสำหรับสินค้าและบริการในร้านค้าปลีก	4.16	0.876	มาก
6. องค์กรของท่านมีระบบพีเอส (PS) ทำการบันทึกการขายสินค้าแต่ละครั้งในทันทีโดยผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ทำให้ได้ข้อมูลทันสมัยเสมอ	4.20	0.812	มาก

7. องค์กรของท่านมีระบบ RFID เป็นการเชื่อมต่อจากศูนย์กลางมาใช้ในระบบกระจายสินค้า มีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานของพนักงานให้มีความสะดวกคล่องตัว สามารถลดเวลาและลดขั้นตอนการทำงาน	3.95	1.000	มาก
8. องค์กรของท่านมีเทคโนโลยีช่วยบริหารต้นทุนรวมถึงราคาขายทำให้เกิดรูปแบบส่วนลด (Discount Store) เป็นการตอบโจทย์ผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี	4.17	0.793	มาก
9. องค์กรของท่านได้นำเทคโนโลยี RFID เพื่อการอ่านข้อมูลได้หลายๆ ป้ายซึ่งใช้ในบัตรชนิดต่างๆ เช่น บัตรของร้านค้าปลีกสมัยใหม่	3.94	0.949	มาก
10. องค์กรของท่านมีการนำเทคโนโลยี EDI ที่เป็นระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์	4.00	0.879	มาก
ภาพรวม	4.08	0.604	มาก

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ด้านเทคโนโลยี โดยภาพรวมด้านเทคโนโลยี ระดับความคิดเห็นมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.08$ และ S.D.=0.604 มีระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด อันดับแรกคือ องค์กรของท่านมีการนำเทคโนโลยี “บาร์โค้ด (Bar code)” เป็นแถบอยู่บนตัวสินค้าเพื่อจะได้อ่านตำแหน่งของสินค้าซึ่งเป็นระบบที่สามารถควบคุมและบริหารสินค้ามาใช้ในการบริการ

ลูกค้าโดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.24$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.813 อันดับสุดท้ายคือ องค์กรของท่านได้นำเทคโนโลยี RFID เพื่อการอ่านข้อมูลได้หลายๆ ป้ายซึ่งใช้ในบัตรชนิดต่าง ๆ เช่น บัตรของร้านค้าปลีกสมัยใหม่ โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.94$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.949 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อความพึงพอใจ (n = 420 คน)

ความพึงพอใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ท่านชอบงานบริการที่ทำอยู่ในปัจจุบัน	3.98	0.793	มาก
2. การบริการในหน้าที่รับผิดชอบเป็นสิ่งที่ท่านต้องการ	4.06	0.740	มาก
3. ท่านมีความยินดีที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็วและคล่องแคล่วในการปฏิบัติงานการบริการ	4.21	0.781	มากที่สุด
4. ท่านคาดหวังว่าการทำงานด้านบริการอย่างรวดเร็วจะตรงกับความต้องการของลูกค้า	4.25	0.723	มากที่สุด
5. ท่านมีความสุขจากการทำงานในองค์กร	4.08	0.848	มาก
6. ลูกค้าของท่านต้องการสินค้าที่มีคุณภาพตามประโยชน์ในการใช้งาน	4.19	0.785	มาก
7. ลูกค้าของท่านได้กลับมาใช้บริการจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่โดยไม่เลือกสาขา	4.14	0.873	มาก
8. ลูกค้าของท่านมีความรู้สึกที่ดีเมื่อได้รับความสะดวกและการบริการจากผู้ขายด้วยความรวดเร็วและคล่องแคล่ว	4.24	0.813	มากที่สุด
9. องค์กรของท่านไม่ได้รับคำร้องเรียนจากลูกค้า	3.91	0.870	มาก
10. ลูกค้าของท่านมีความหวังในสินค้าใหม่ๆ และราคาไม่แพงเมื่อใช้บริการในร้านค้าปลีกสมัยใหม่	4.21	0.743	มากที่สุด
ภาพรวม	4.13	0.565	มาก

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ด้านความพึงพอใจ โดยภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.13$ และ S.D.=0.565 ซึ่งระดับความพึงพอใจมากที่สุด อันดับแรกคือ ท่านคาดหวังว่า การทำงานด้านบริการอย่างรวดเร็วจะตรงกับความต้องการของลูกค้ามี

ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.25$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.723 อันดับสุดท้ายคือ องค์กรของท่านไม่ได้รับคำร้องเรียนจากลูกค้าในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.91$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.870 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ (n = 420 คน)

การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. มีการบริหารจัดการในองค์กรเพื่อให้บริการลูกค้าให้ได้รับความสะดวกสบายและรวดเร็ว	4.15	0.821	มาก
2. ในองค์กรของท่านมีการโน้มน้าวใจในองค์กรร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน	4.18	0.751	มาก
3. องค์กรของท่านมีการวางแผนควบคุมระดับราคาสินค้า จำนวนบุคลากร	4.07	0.849	มาก
4. องค์กรของท่านมีการตรวจนับสินค้าเพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวถึงปริมาณสินค้าเพื่อการจัดหาสินค้ามาวางตำแหน่งให้เต็มพื้นที่ในการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า	4.15	0.791	มาก
5. องค์กรของท่านมีอัตราการหมุนเวียนของสินค้าตลอดและสม่ำเสมอ	4.30	0.794	มากที่สุด
6. องค์กรของท่านสามารถบริหารจัดการต้นทุนรวมจากการใช้ทรัพยากรองค์กรในด้านบุคลากร เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีได้ดีที่สุด	4.19	0.868	มาก
ภาพรวม	4.17	0.644	มาก

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยภาพรวมด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ระดับความคิดเห็นมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.17$ และ S.D.=0.644 ในระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด อันดับแรกคือ องค์กรของท่านมีอัตราการหมุนเวียนของสินค้าตลอดและสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.30$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.794 อันดับสุดท้ายคือ องค์กรของท่านมีการวางแผนควบคุมระดับราคาสินค้า จำนวนบุคลากรในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.07$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. = 0.849 ตามลำดับ

การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อม

1) เทคโนโลยี มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ อย่างมีนัยสำคัญ (DE=0.879, p<0.05)

2) เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ อย่างมีนัยสำคัญ (DE=0.402, p<0.05)

3) ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่อย่างมีนัยสำคัญ (DE=0.657, p<0.05)

4) เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ และยังมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่โดยผ่านความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ (TE=0.980, DE=0.402+IE=0.578, p<0.05))

ประสิทธิภาพในการพยากรณ์ ค่าสหสัมพันธ์พหุกำลังสอง (R^2) เท่ากับ 0.767 หรือคิดเป็นร้อยละ 76.7

สรุป

ผลการวิจัยหลักสรุปตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย	
	อิทธิพล	ยอมรับ/ปฏิเสธ
สมมติฐาน เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่	DE=0.879*	ยอมรับ
สมมติฐาน เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่	DE=0.402*	ยอมรับ
สมมติฐาน ความพึงพอใจการบริการคลังสินค้ามีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้า	DE=0.657	ยอมรับ
สมมติฐาน เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ผ่านความพึงพอใจ	IE=0.578*	ยอมรับ

*P<0.05

อภิปรายผล

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (P<0.05) โดยมีอิทธิพลทางบวกซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient=0.879*; DE=0.879*) คือถ้าธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดความพึงพอใจมาก

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางตรงต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (P<0.05) โดยมีอิทธิพล

ทางบวก ซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficient=0.402*; DE=0.402*) คือ ถ้าธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ดี ย่อมส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการคลังสินค้าที่ดี

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 พบว่า เทคโนโลยีมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่โดยผ่านความพึงพอใจ (P<0.05) โดยมีอิทธิพลทางบวกซึ่งให้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (IE=0.578*) คือ ถ้าธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่มีการใช้เทคโนโลยีที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดการบริหารจัดการคลังสินค้าที่ดี

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการฝึกอบรมพนักงานก่อนการปฏิบัติงานในทุกแผนกเพื่อให้พนักงานมีคุณภาพมากขึ้นและมีศักยภาพในการปฏิบัติงานที่ดีมีประสิทธิภาพในการทำงาน

2) การบริหารจัดการสินค้าคงคลังในคลังสินค้าควรใช้เทคโนโลยีที่มีความละเอียดในการจัดสินค้าเข้าและออกเพราะในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังใช้แรงงานคนเป็นหลัก ความละเอียดรอบคอบจึงยังไม่เต็มประสิทธิภาพ

3) การบริหารจัดการคลังสินค้าควรมีเทคโนโลยีสมัยใหม่จำนวนมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้อย่างแม่นยำขึ้นและควรมีพนักงานให้เพียงพอทั้งคลังสินค้าและร้านสาขา

4) การนำเทคโนโลยี RFID เพื่อการอ่านข้อมูลได้หลายๆ ฝ่ายซึ่งใช้ในบัตรชนิดต่างๆ ตามลำดับ

5) นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในองค์กรอย่างร้านสะดวกซื้อ หรือมินิมาร์ทนั้นนับว่า มีความสำคัญมาก เพราะทำให้บุคลากรมีศักยภาพมากขึ้นโดยสามารถพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพอันก่อให้เกิดการเติบโตและก้าวหน้าต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

1. การบริหารจัดการคลังสินค้าในธุรกิจอื่น ๆ หรือธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ กรณีศึกษา: ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ภายใต้เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในองค์กร

2. การเปรียบเทียบการจัดการคลังสินค้าในธุรกิจภายในประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะเป็นเครือข่ายเดียวกัน

References

- Apiphatyasakul, Kumnai. (2553). **Warehouse Management**. Bangkok: Focus Media and Publishing Co., Ltd.
- Boonla, Thapana and others. (2555). **Logistics Management: Supply chain dimension**. Bangkok: Se-Education.
- Chiamsripong, Suchinda. (2554). **Problems and Solutions for the future of sustainable retail trade**. *Journal of Management Science and Information Science*, Vol. 6(1): 1-9.
- Chaimunkong, Chaiyos and others. (2550). **Strategy of Logistics and Supply Chain**. 3rd edition. Nonthaburi: Vision Prepress Co., Ltd.
- Montathikpun, Chumphon. (2550). **Teaching Materials, Supply Chain Management, Logistics Management**. Graduate school of management and innovation King Mongkut's University of Technology Thonburi.
- Norton, Peter. (2002). **Introduction to Computers**. New York: McGraw-Hill.

- Peterson, E., & Plowman, E.G. (1953). **Business organization and management**. Home Wood, IL: Richard D. Irwin.
- Pongmitamara, Muangmon. (2002). **Using information Technology to increase an efficiency of warehousing management process: a case study of Solushia Chemicals (Thailand) Co., Ltd.** Thesis, King Mongkut's University of Technology Thonburi, Bangkok.
- Porter, M.E. (1985). **Competitive advantage: Creating and sustaining superior performance**, N.Y.: Free Press.
- Rabop, Chutira. (2010). **Logistics and supply chain management**. Samut Prakan: Project of Huachiew Chalermprakiet University Publishing.
- Sorat, Thanit. (2052). **Warehouse & distribution management: Warehouse and distribution management guide**. Bangkok: V-Surf Logistics Co., Ltd.
- Theppitak, Thaweesak. (2009). **Logistics and Supply Chain Management**. 2nd edition. Bangkok: Ex-pernet.

ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการยอมรับเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน

สุรสิทธิ์ อุดมธนวนงศ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาพลักษณ์และการยอมรับเทคโนโลยี ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน และเพื่อตรวจสอบตัวแบบโมเดลเชิงสาเหตุอิทธิพลของภาพลักษณ์ตราสินค้า การยอมรับเทคโนโลยี ความพึงพอใจ และความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน การวิจัยโดยใช้วิธีการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 360 คน วิธีการทางสถิติที่ใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ Smart PLS 3.0 ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้า และการรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญ ภาพลักษณ์ตราสินค้า การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน และการรับรู้ถึงประโยชน์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน

คำสำคัญ: ภาพลักษณ์ตราสินค้า การยอมรับเทคโนโลยี ความตั้งใจใช้บริการ แอปพลิเคชัน

¹อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรมเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ที่อยู่: สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น 1771/1 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250
Email: surasit@tni.ac.th

Brand Image and Technology Acceptance Affecting Hotel Booking Intention via Application.

Surasit Udomthanavong¹

Abstract

The main purposes of this study were to study the influence of brand image and technology acceptance on hotel reservation intention and to examine the causal model consisting of brand image, technology acceptance, satisfaction, and hotel reservation through application intention. This study used questionnaires for collecting data. The samples were 400 undergraduate students in Bangkok. Smart PLS 3.0 was the main statistical technique employed for data analysis. It was found that brand image and perceived ease of use influenced perceived usefulness significantly. The brand image, perceived ease of use and perceived usefulness affected satisfaction significantly. Moreover, satisfaction influenced on intention to use significantly.

Key words: Brand image, technology acceptance, intention to use, application

¹ Lecturer, Master of Business Administration (Industrial Management for Innovation) , Thai-Nichi Institute of Technology
Address: Thai-Nichi Institute of Technology 1771/1 Pattanakarn Rd., Suanluang, Bangkok 10250
Email: surasit@tni.ac.th

บทนำ

แม้ธุรกิจโรงแรมในประเทศไทยจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ภาพรวมการแข่งขันของผู้ประกอบการยังคงเป็นไปอย่างรุนแรง ทั้งการแข่งขันในระดับโรงแรมระดับสามดาวลงมา เพื่อแย่งชิงฐานนักท่องเที่ยวระดับกลางที่มีจำนวนมาก รวมถึงการแข่งขันในระดับโรงแรมระดับสี่ดาวขึ้นไป จากการแข่งขันดังกล่าวไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า ธุรกิจโรงแรมขนาดกลางและเล็กยังต้องพึ่งพาการขายห้องพักผ่าน OTA (Online Travel Agency หรือ การขายห้องพักผ่านตัวกลางที่ให้บริการทำธุรกรรมด้านการท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ต) เพื่อขยายช่องทางการขายห้องพักให้สามารถเข้าถึงฐานนักท่องเที่ยวได้สูงสุด ในขณะที่ผู้ประกอบการยังต้องควบคุมต้นทุนการขายให้ต่ำที่สุดควบคู่กันไป โดยยังจะต้องจ่ายค่าคอมมิชชั่นให้ OTA สำหรับการขายทุกๆ ห้องพัก ที่ส่งผลให้อัตรากำไรของผู้ประกอบการลดลง(กสิกรไทย, 2561)

จากการการสำรวจปี 2559 นักท่องเที่ยวทั่วประเทศ พบว่า มีอัตราการจองโรงแรมส่วนใหญ่หรือร้อยละ 69.12 เป็นการจองโรงแรมที่อยู่ในภาคใต้รองลงมา เป็นการจองโรงแรมในภาคกลางประมาณร้อยละ 64.86 เป็นการจองโรงแรมที่อยู่ในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีประมาณร้อยละ 64.38 และร้อยละ 55.02 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2559)

การสื่อสารในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ยุคของโลกดิจิทัล เทคโนโลยีการสื่อสารช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมสะดวกสบายมากขึ้น ช่องว่างในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารมีขนาดเล็กลง ทำให้ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ง่าย ด้วยการพัฒนารูปแบบ

ของเทคโนโลยีที่พกดัดตัวผู้ใช้อยู่ตลอดเวลาอย่างสมาร์ทโฟน และแอปพลิเคชันบนสมาร์ทโฟน ทำให้ผู้ใช้มีช่องทางในการติดต่อสื่อสารมากกว่าแค่การสนทนาผ่านทางโทรศัพท์ ส่งผลให้การจองโรงแรมของคนไทยในปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง เมื่อเทียบกับในอดีตโดยปัญหาหลักๆ ในการจองโรงแรมและรูปแบบต่างๆ ที่เคยปรากฏ ได้แก่ผู้ใช้บริการไม่ทราบว่า ควรจะพักที่ไหน บริเวณนั้นมีโรงแรมอะไรให้บริการ ราคาเท่าไร คุณภาพดีหรือไม่ เป็นต้น โดยในปัจจุบันมีข้อมูลเกี่ยวกับโรงแรมและบริการอย่างครบถ้วนจำนวนมากแสดงอยู่บนอินเทอร์เน็ต แต่ผู้ใช้บริการมักจะไม่ทราบว่า จะจองโรงแรมกับเว็บไซต์ใด เนื่องจากเว็บไซต์จองโรงแรมในปัจจุบัน มีให้เลือกมากมายหลากหลายเว็บไซต์ และหลายๆ บริษัทที่เป็นตัวกลาง (Operator) ทำการตลาดด้านโรงแรมในต่างประเทศได้มีความสนใจ และขยายกิจการเข้ามาในประเทศไทย เพราะในประเทศไทยมีที่พักมากมายที่ติดอันดับดีที่สุดในโลก

ภาพลักษณ์ของบริษัทที่เป็นตัวกลางและภาพลักษณ์ของโรงแรมเป็นส่วนสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริโภค เนื่องจากภาพลักษณ์ตราสินค้าทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้และจดจำตราสินค้าได้ โดยผู้บริโภคเชื่อมโยงตราสินค้าจาก ความแข็งแกร่งของตราสินค้า ความชื่นชอบในตราสินค้า และเอกลักษณ์ของตราสินค้าทำให้ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีความน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับ

ในปี 2561 พบว่า พฤติกรรมการใช้งาน อินเทอร์เน็ตยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยคนไทยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยนานขึ้นเป็น 10 ชั่วโมง 5 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 3 ชั่วโมง 41 นาทีต่อวัน โดย เจนวาย เป็นกลุ่มการใช้งานอินเทอร์เน็ต

สูงที่สุดติดกันเป็นปีที่ 4 เป็นผลมาจากการเปลี่ยนผ่านชีวิตไปสู่ดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น ส่วนเจนเอ็กซ์ และเบบี้ บูมเมอร์มีอัตราการใช้อินเทอร์เน็ตประมาณ 8 ชั่วโมงต่อวัน (สมาคมโฆษณาดิจิทัลประเทศไทย, 2561) โดยกลุ่มที่อยู่ในช่วงวัยทำงานจะเป็นเบบี้ บูมเมอร์ช่วงปลายเจนเอ็กซ์และเจนวาย จากแนวโน้มที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตที่มากขึ้นแสดงว่ามีการยอมรับในด้านเทคโนโลยีมากขึ้นนั่นเอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเรื่อง “ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการยอมรับเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการ

จองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชันของกลุ่มวัยทำงานเขตกรุงเทพมหานคร” เพื่อเป็นแนวทางให้บริษัท หรือ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับโรงแรมปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานให้ทันสมัย และวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด โดยการเพิ่มช่องทางการจองห้องพักแก่ผู้บริโภคออนไลน์ในยุคปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับของภาพลักษณ์และการยอมรับเทคโนโลยี ที่มีผลต่อความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน และ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุอิทธิพลของภาพลักษณ์ตราสินค้าและการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน

ทบทวนวรรณกรรม

ภาพลักษณ์ตราสินค้า (Brand image) Hsieh, Pan & Setiono (2004) กล่าวถึงภาพลักษณ์ตราสินค้าที่น่าเชื่อถือ จะมีโอกาส

ประสบความสำเร็จสูง เนื่องจากเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจต่อตราสินค้าและที่สำคัญสามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่ง ทำให้สามารถเพิ่มโอกาสต่อพฤติกรรมซื้อของผู้บริโภคที่จะซื้อสินค้า หรือบริการกับตราสินค้านั้นๆ ได้มากขึ้นการยอมรับเทคโนโลยี (Technology acceptance) แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยี (TAM: Technology Acceptance Model) ซึ่งคิดค้นโดย Davis (1989) พัฒนามาจากทฤษฎีการตอบสนองอย่างมีเหตุผล (Theory of Reasoned Action: TRA) เพื่อทำการวัดความเข้าใจของผู้บริโภคในเรื่องของการรับรู้ในระบบข้อมูลที่มีการคิดค้นขึ้นใหม่ โดยแบบจำลองการยอมรับในเทคโนโลยีนั้นประกอบไปด้วยตัวแปรต้น 2 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ความง่าย และการรับรู้ประโยชน์ในการใช้งานพบว่า ปัจจัยทั้งสองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยี

การรับรู้ความง่าย (Perceived Ease of Use) คือ ระดับที่ผู้ใช้คาดหวังต่อเทคโนโลยีที่เป็นเป้าหมายที่จะใช้ว่าต้องมีความง่ายและไม่ต้องใช้ความพยายามมาก ในการศึกษาและเรียนรู้เพื่อใช้งาน (Davis, 1989) อีกทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งาน (See, Khalil & Ameen, 2012) ซึ่งการรับรู้ความง่ายต่อการใช้งานมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการการซื้อสินค้า (Agarwal & Prasad, 1999)

การรับรู้ประโยชน์ในการใช้งาน (Perceived Usefulness) คือ ระดับที่บุคคลเชื่อว่าการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศทำให้สามารถเพิ่มสมรรถภาพและประสิทธิภาพ ในการทำงานให้มากขึ้นได้ ในทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี ถือว่าการรับรู้ประโยชน์เป็นปัจจัยสำคัญที่บ่งชี้ถึงการยอมรับ (Adoption) หรือความตั้งใจที่จะใช้

การใช้ เทคโนโลยี (Usage) Davis (1989) ได้ อธิบายถึง การรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับนั้น เป็น ระดับความเชื่อส่วนบุคคลที่มีต่อการใช้ เทคโนโลยีนั้นๆ ซึ่งคาดว่าจะช่วยเพิ่มศักยภาพใน การทำงานทางด้านเทคโนโลยีที่มีการใช้งานที่ไม่ ยากเกินไป อีกทั้งยังต้องรวมไปถึงความรวดเร็ว และความถูกต้องด้วย Amaro & Duarte (2015)

ความพึงพอใจ (Satisfaction)

Vroom (1964) ความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการ และความคาดหวังในหลายสิ่ง หลายอย่างของมนุษย์ดังนั้น แต่ละบุคคลจึงต้อง กระทำด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งเพื่อตอบสนองความ ต้องการ หรือสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งเมื่อได้รับการ ตอบสนองตามที่ตั้งความหวัง หรือที่คาดหวัง เอาไว้นั้นบุคคลก็จะได้รับความพึงพอใจและ ขณะเดียวกันก็จะคาดหวังในสิ่งที่สูงขึ้นเรื่อยๆ Joel D. Wisner and Linda L. Stanley (2007) กล่าวเพิ่มเติมว่า ความรู้สึกของบุคคลที่พึงพอใจ และไม่พึงพอใจต่อสินค้า และบริการที่ได้รับเมื่อ เทียบกับระดับความคาดหวังของตนจนก่อให้เกิด พฤติกรรม

ความตั้งใจใช้บริการ (Intention to use)

Ajzen (1991) กล่าวถึงความตั้งใจใช้บริการ เป็น ความตั้งใจในเชิงพฤติกรรม (TBI) ความ ตั้งใจที่จะพยายามทำพฤติกรรมนั้น ซึ่งเป็นปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เป็นตัวบ่งชี้ว่าบุคคลได้ พุ่มเท

ความพยายามที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ด้วยความเต็มใจที่จะใช้บริการ แนะนำบุคคลอื่น ให้มาใช้บริการ และการกลับมาใช้บริการนั้นอีก (Cao and Chen, 2011)

วิธีการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือใน การศึกษา

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่ม วิทยาลัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างซึ่ง ผู้วิจัยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามกฎทั่วไป (Rule of Thumb) ของ Comrey (1973) Kline (2010) นอกจากนี้ Comrey and Lee (1992) เป็นแนวทางจึงใช้ขนาดตัวอย่างทั้งหมด 360 ตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกตัวอย่างแบบหลาย ขั้นตอน (Multi stage sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งประชากรแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่งกลุ่มการ ปกครองในกรุงเทพมหานคร ออกเป็น 6 กลุ่ม ใหญ่ ประกอบด้วย กลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 9 เขต กลุ่มบูรพา จำนวน 9 เขต กลุ่มศรีนครินทร์ จำนวน 8 เขต กลุ่มเจ้าพระยา จำนวน 9 เขต กลุ่มกรุงธนเหนือ จำนวน 7 เขต และกลุ่มกรุงธน ใต้ จำนวน 8 เขต

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มจากกลุ่มโดยใช้การ สุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จับ ฉลากเลือกเขตใดเขตหนึ่งเป็นตัวแทนกลุ่มการ ปกครอง ดังนั้น จะได้หนึ่งเขตจากหนึ่งกลุ่มการ ปกครอง คือ เขตพญาไท เขตลาดพร้าว เขตสวน หลวง เขตคลองเตย เขตบางพลัด และเขตบาง แคน จำนวนเขตละ 60 ตัวอย่าง รวม 360 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ (Accidental sampling) เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่าง

โดยการแจกแบบสอบถามตามห้างสรรพสินค้า สถานีรถไฟฯ โดยเมื่อพิจารณาจากภายนอก และสอบถามข้อมูลเบื้องต้นแล้วเป็นผู้มีอายุ 25 ปีขึ้นไปจึงมีสิทธิในการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ มาตรการวัดข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม และรายการมาตรวัดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ตัวแปรต้น

ประกอบด้วย ภาพลักษณ์ตราสินค้า การรับรู้ถึงประโยชน์ และความง่ายในการใช้งาน 2) ตัวแปรส่งผ่าน ประกอบด้วย ความพึงพอใจ และ 3) ตัวแปรตาม ประกอบด้วย ความตั้งใจใช้บริการ รูปแบบการวัดเป็น reflective โดยใช้มาตรวัดของ Likert scale 5 ระดับวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการโครงสร้าง (SEM) ด้วยโปรแกรม Smart PLS 3.0

ตาราง 1 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ตัวแปร	Cronbach's Alpha	Average Variance Extracted (AVE)	Composite Reliability (CR)
ภาพลักษณ์ตราสินค้า	0.855	0.695	0.901
การรับรู้ประโยชน์	0.832	0.666	0.888
ความง่ายในการใช้งาน	0.831	0.663	0.887
ความพึงพอใจ	0.819	0.648	0.880
ความตั้งใจใช้บริการ	0.855	0.695	0.902

การวัดความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง (try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบความเป็นปรนัยและความสมบูรณ์ของข้อคำถาม จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยมีค่าแอลฟาไม่น้อยกว่า 0.7 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลพบว่า ค่าองค์ประกอบมาตรฐาน

(Standardized Factor Loading) ของแต่ละตัวแปรสังเกตได้มีค่ามากกว่า 0.5 ความแปรปรวนที่สกัดได้เฉลี่ย (Average Variance Extracted) ของแต่ละตัวแปรแฝงมีค่ามากกว่า 0.5 และความเชื่อมั่น (Composite Reliability) ของแต่ละตัวแปรแฝงมีค่ามากกว่า 0.7 (ตารางที่ 1)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 30 – 34 ปี สถานภาพโสด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ 20,001 –

30,000 บาทต่อเดือน และมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ในด้านพฤติกรรมการใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน 1 ครั้งต่อเดือน โดยมีการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชันล่วงหน้า 1-2 สัปดาห์ก่อนเข้าพัก โดยแอปพลิเคชันที่ใช้บริการในระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเป็นโอโกต้า และบุคกิ้งดอทคอม ด้วยเหตุผลเรื่องชื่อของแบรนด์ของแอปพลิเคชัน มีโรงแรมให้เลือกหลากหลาย และมีโปรโมชั่นส่วนลด

ส่วนที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งหมด 20 ตัวแปร สรุปผลการวิเคราะห์ตัวแปรสังเกต ดังนี้

1) ภาพลักษณ์ตราสินค้า มีระดับความคิดเห็นในระดับมากที่สุด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยที่ 4.22 มีส่วนเบี่ยงมาตรฐาน 0.635 พบว่า ผู้บริโภคจะใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชันที่น่าสนใจ และมีความน่าเชื่อถือ

2) การรับรู้ถึงประโยชน์ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยที่ 4.04 มีส่วนเบี่ยงมาตรฐาน 0.652 พบว่า การจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชันช่วยทำให้เกิดความสะดวกสบาย และเมื่อเทียบการจองโรงแรม

โดยตรงจะมีราคาที่เหมาะสมเมื่อจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน

3) การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยที่ 4.05 มีส่วนเบี่ยงมาตรฐาน 0.620 พบว่า การจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชันเป็นสิ่งที่สามารถใช้งานได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก และสามารถเรียนรู้ ทำความเข้าใจได้

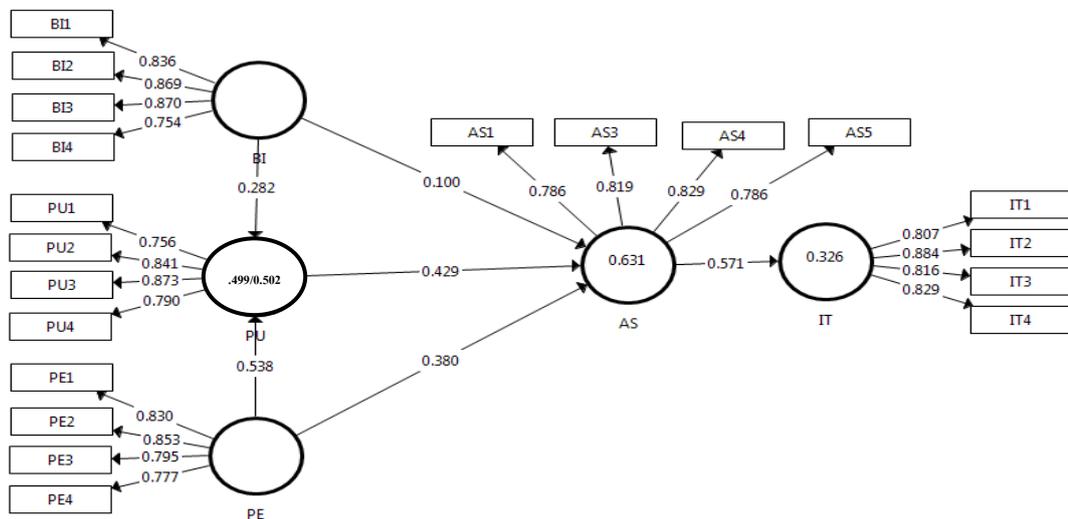
4) ความพึงพอใจในการใช้บริการ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยที่ 3.90 มีส่วนเบี่ยงมาตรฐาน 0.568 พบว่า มีความพึงพอใจต่อค่าธรรมเนียมหรือค่าบริการในการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน รวมถึงการส่งเสริมการขาย เช่น การให้โค้ดส่วนลด การแลกของรางวัล เป็นต้น

5) ความตั้งใจใช้บริการ มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก โดยรวมมีค่าเฉลี่ยที่ 3.65 มีส่วนเบี่ยงมาตรฐาน 0.716 พบว่า มีความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน เพราะมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก และสะดวกสบาย รวมถึงจะแนะนำบุคคลที่รู้จัก เช่นญาติ พี่น้อง ครอบครัว และเพื่อนใช้การจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชันที่ท่านเลือกใช้

ตาราง 2 อิทธิพลของบุพปัจจัย (Antecedents) ที่มีผลต่อตัวแปรตาม (Dependent variable)

หมายเหตุ : DE = Direct effect, IE = Indirect effect, TE = Total effect, N/A = not applicable

ตัวแปรตาม	R ²	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ			
			ภาพลักษณ์ตราสินค้า	การรับรู้ประโยชน์	การรับรู้ความง่าย	ความพึงพอใจ
การรับรู้ประโยชน์	0.499	DE	0.282	N/A	0.538	N/A
		IE	0.000	N/A	0.000	N/A
		TE	0.282	N/A	0.538	N/A
ความพึงพอใจ	0.631	DE	0.100	0.429	0.380	N/A
		IE	0.121	0.000	0.231	N/A
		TE	0.221	0.429	0.611	N/A
ความตั้งใจใช้บริการ	0.326	DE	0.000	0.000	0.000	0.571
		IE	0.126	0.245	0.349	0.000
		TE	0.126	0.245	0.349	0.571

ภาพประกอบที่ 1 ผลการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากภาพที่ 1 และตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง พบว่า ความพึงพอใจ (AS) มีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจใช้บริการ (IT) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางมากที่สุดเท่ากับ 0.571 และมีค่า R^2 เท่ากับ 0.326 รองลงมาคือ การรับรู้ความง่าย (PE) มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ประโยชน์ (PU) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.538 และมีค่า R^2

เท่ากับ 0.502 การรับรู้ประโยชน์ (PU) มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจ (AS) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.429 และมีค่า R^2 เท่ากับ 0.631 ภาพลักษณ์ตราสินค้า (BI) มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ประโยชน์ (PU) มีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง เท่ากับ 0.282 และมีค่า R^2 เท่ากับ 0.499 สรุปภาพรวมของภาพลักษณ์ตราสินค้า การยอมรับเทคโนโลยีและความตั้งใจใช้บริการสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 32.60

ตาราง 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน		Coefficient	t-stat.	ผลการทดสอบ
H1	ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ (BI ->PU)	0.282	6.877**	สนับสนุน
H2	ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ (BI ->AS)	0.100	2.694**	สนับสนุน
H3	การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลต่อการรับรู้ประโยชน์ (PE ->PU)	0.538	12.708*	สนับสนุน
H4	การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ (PE ->AS)	0.380	8.243**	สนับสนุน
H5	การรับรู้ถึงประโยชน์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ (PU ->AS)	0.429	8.945**	สนับสนุน
H6	ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการ (AS -> IT)	0.517	11.737**	สนับสนุน

Significant level: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของอิทธิพลของภาพลักษณ์ตราสินค้า การยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อความตั้งใจใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชันของกลุ่มวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

1) ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

แสดงให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่น่าเชื่อถือมีอิทธิพลทำให้ผู้บริโภคจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน เพราะทำให้สะดวก สบายและประหยัดในการจองโรงแรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Ketikidis (2011) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการยอมรับเทคโนโลยีเกี่ยวกับสุขภาพที่ว่าภาพลักษณ์มีผลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน

2) ภาพลักษณ์ตราสินค้ามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ตราสินค้าที่น่าสนใจมีการจัดการส่งเสริมการขาย เช่น ให้โค้ดส่วนลดราคาทำให้เกิดความพึงพอใจเกิดขึ้น สอดคล้องกับ Johanudin (2016) ที่ศึกษาเรื่องภาพลักษณ์ตราสินค้าที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโรงแรมในมาเลเซีย ว่าภาพลักษณ์ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเข้าพักโรงแรมในมาเลเซียอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

3) การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความง่ายสามารถเข้าใจได้ง่ายมีอิทธิพลทำให้ได้ประโยชน์จากการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน เช่น การได้ส่วนลด การสะสมคะแนนแลกของรางวัล สอดคล้องกับการศึกษาของ Ketikidis (2011) ที่ว่าการรับรู้ความง่ายในการใช้งานต่อการรับรู้ถึงประโยชน์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน

4) การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า การรับรู้ความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลทำให้เกิดความพึงพอใจในการเข้าสู่ระบบของการจองที่สะดวก ง่ายและรวดเร็ว

5) การรับรู้ถึงประโยชน์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงให้

เห็นว่า การรับรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับเช่น การแจ้งเตือนการส่งเสริมการขาย ราคามีราคาเหมาะสมกับการจองที่โรงแรมโดยตรง ซึ่งจะก่อให้เกิดความพึงพอใจ

6) ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.01 แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในการบริการจะก่อให้เกิดความตั้งใจใช้บริการ การแนะนำคนอื่นรวมถึงการกลับมาซื้อซ้ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Chong (2013) ที่ศึกษาการใช้งานต่อเนื่องในบริบทของพาณิชย์เคลื่อนที่ (M Commerce) กล่าวว่า หากลูกค้ามองว่าโมบายคอมเมอร์ซไม่สามารถทำให้พวกเขาไว้วางใจและพึงพอใจ ลูกค้าส่วนมากเลือกที่จะไม่ใช้งานต่อไปความพึงพอใจของผู้บริโภคจึงมีบทบาทสำคัญขับเคลื่อนความตั้งใจในการใช้งานต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาจะพบว่า การสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นที่น่าสนใจและน่าเชื่อเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใช้บริการตัดสินใจเลือกใช้บริการจองโรงแรมผ่านแอปพลิเคชัน เพราะมีความสะดวก ราคามีความเหมาะสมเมื่อเทียบกับการจองที่โรงแรม และควรให้ความสำคัญในการเข้าสู่ระบบการจองที่ง่าย สามารถเรียนรู้ได้โดยเพราะในวัยทำงานยังคาบเกี่ยวกับหลายเจนเนอร์เรชั่น

References

- Agarwal, R. & Prasad, J. (1999). "Are individual differences germane to the acceptance of new information technologies". *Decision sciences*, 30(2), 361-391.
- Ajzen, I. (1991). "The theory of planned behavior". *Organizational Behavior and Human Decision Process*, 50, 179-211.

- Amaro, S., & Duarte, P. (2015). "An integrative model of consumers' intentions to purchase travel Online," **Tourism Management**, 46, 64–79.
- Cao, C. & Chen, J. (2011). "An empirical analysis of the relationship among the service quality, customer satisfaction and loyalty of highspeed railway based on Structural Equation Model." **Canadian Social Science**, 7(4): 67-73.
- Chong, Y. L. (2013). "Understanding Mobile Commerce Continuance Intentions: An Empirical Analysis of Chinese Consumers." **The Journal of Computer Information Systems**, 53(4), 22-30.
- Comrey, A. (1973), **A First Course on Factor Analysis**, Academic Press, London.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). **A First Course in Factor Analysis (2nd ed.)**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. Retrived October 15, 2009, from <http://www.ingentaconnect.com/content/apl/lcbi>
- Davis, F.D. (1989). "Perceived usefulness, perceives ease of use, and user acceptance of information technology." **MIS Quarterly**, 19-40.
- Digital Advertising Association Thailand. (2561). **Digital Advertising Spend 2016-2017**. Retrieved on September 20, 2018, from <http://www.daat.in.th/index.php/digital-advertising2017> (in Thai)
- Hsieh, M. H., Pan, S. L., & Setiono, R. (2004). "Product-, corporate-, and country-image dimensions and purchase behavior: A multicountry analysis." **Journal of the Academy of Marketing Science**, 32(3), 251-270.
- Wisner, Joel D. and Stanley, Linda L. (2007). **Process Management: Creating Value Along the Supply Chain**. USA: Thomson south-western.
- Johanudin, L. (2016). "A Study of Brand Image towards Customer's Satisfaction in the Malaysian HotelIndustry." **Social and Behavioral Sciences**, 224, 149 – 157.
- Kasikornbank. (2561) **The competition of Hotel**. Retrieved on September 20, 2018, from <https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalyPages/Competitive-Hotel-Industry.aspx>.
- Ketikidis, P. (2011). **Acceptance of Health Information Technology in HealtProfessionals: An Application of the Revised Technology Acceptance Model**. Proceedings of the 15th International Symposium on Health Information Management Research – ISHIMR 2011
- Kline, R. B. (2010). **Principles and practice of structural equation modeling(3rd ed)**. New York, NY: The Guilford Press.

- National Statistical office. (2559). **Indicator of tourism Status**. Retrieved on September 20, 2018, from <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=624&language=th>.
- See, S.S., Khalil, M.N., & Ameen, M.A. (2012). **Factors affecting Malaysian young consumers' online purchase intention in social media websites**. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 40(2012), 326-333.
- Vroom, W.H. (1964). **Working and Motivation**. New York: John Wiley & Sons

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เทียนทอง หาระบุตร¹
ชุตินา ปัญญาพินิจนุกร²
สุระพรรณ พนมฤทธิ์³
พัชรา สมชื่อ⁴
นिरมัย คู่มรักษา⁵
ดารุณี งามขำ⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 248 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มีความสุข ร้อยละ 82.3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ อายุ คุณค่าในตนเอง ความเครียด พลังสุขภาพจิต สัมพันธภาพในครอบครัว และความสัมพันธ์กับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสุข นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์

¹อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า มีนบุรี กรุงเทพมหานคร 15100
e-mail: tieanthong.har@kbu.ac.th

²คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า มีนบุรี กรุงเทพมหานคร 15100
e-mail: Chutima.pan@kbu.ac.th

³อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า มีนบุรี กรุงเทพมหานคร 15100
e-mail: surapan.pan@kbu.ac.th

⁴อาจารย์ประจำ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิทยาเขตร่มเกล้า มีนบุรี กรุงเทพมหานคร 15100
e-mail: patchara.som@kbu.ac.th

⁵พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต 10400
e-mail: nkumraksa@yahoo.com

⁶พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลพุทธโสธร อำเภอมือเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
e-mail: Soda56@hotmail.com

Variables Related to Happiness among Nursing Students, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University

Tieanthong Harabutra¹

Chutima Panyanidnugool²

Surapan Panomrit³

Patchara Somchoe⁴

Niramai Khumraksa⁵

Darunee Ngamkam⁶

Abstract

This research aimed to study variables related to the happiness among nursing students in the Faculty of Nursing, Kasem Bundit University. The research sample consisted of 248 students. A questionnaire was used for data collection. It was revealed that 82.3 percent of the sample was happy. The variables that were related significantly ($p \leq 0.05$) to happiness were age, self-esteem, stress, resilience, family relationships and relationships with friends.

Keywords: Happiness, nursing students, Faculty of Nursing

¹ Lecturer, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University, Bangkok, 10510

e-mail: tieanthong.har@kbu.ac.th

² Dean of Faculty of Nursing, Kasem Bundit University, Bangkok, 10510

e-mail: Chutima.pan@kbu.ac.th

³ Lecturer, Lecturer, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University, Bangkok, 10510

e-mail: surapan.pan@kbu.ac.th

⁴ Lecturer, Lecturer, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University, Bangkok, 10510

e-mail: patchara.som@kbu.ac.th

⁵ Professional nurses with special skills, Rachanukool Institute, Bangkok, 10400

e-mail: nkumraksa@yahoo.com

⁶ Professional nursing, Puthasothorn Hospital, Chachengsao Prrvince ,24000

e-mail: Soda56@hotmail.com

บทนำ

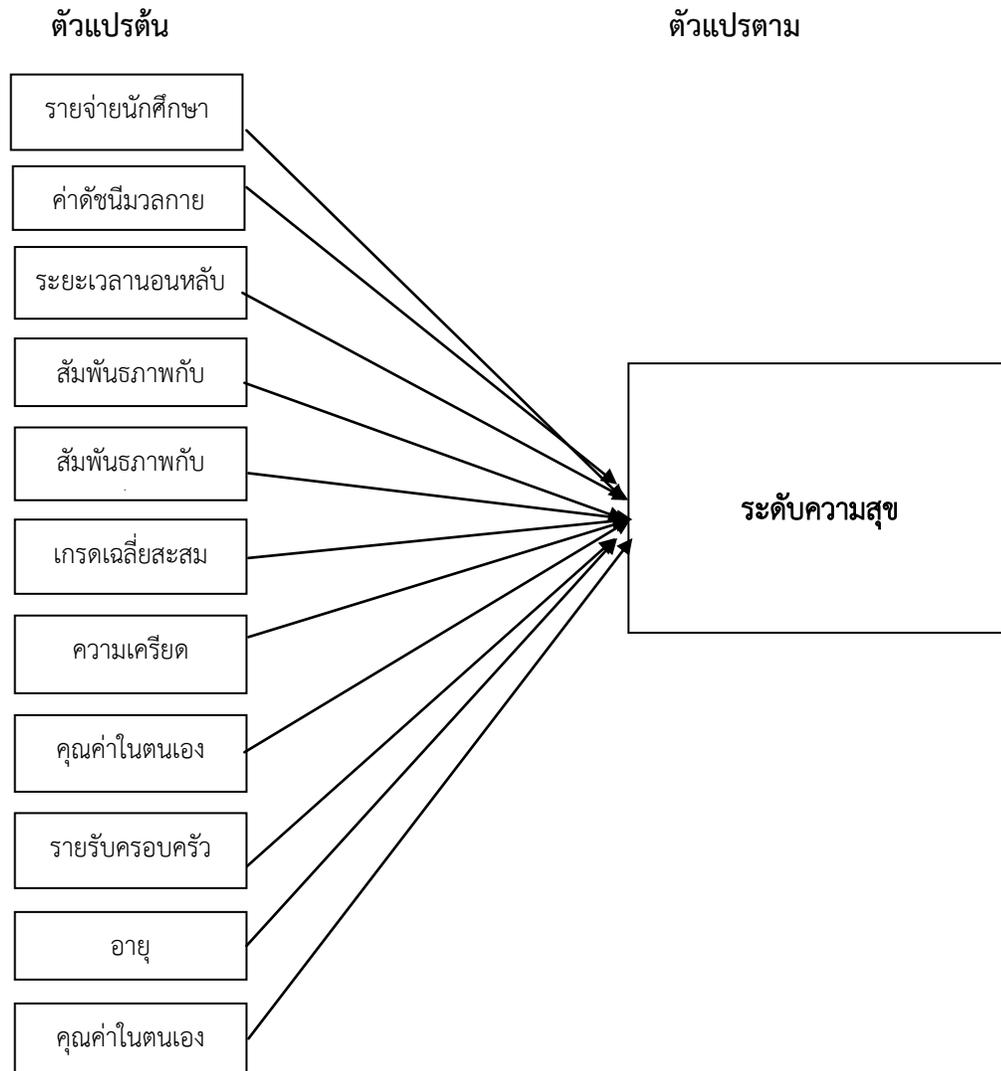
นักศึกษาพยาบาลศาสตร์เป็นบุคคลทางการแพทย์และสาธารณสุขที่คณะพยาบาลศาสตร์เห็นความสำคัญของการผลิตบุคคลให้มีความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพ และให้มีความสุขควบคู่ไปด้วยกัน ดังนั้นการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการ และแหล่งฝึกจะต้องใช้ทักษะประสบการณ์สูงเพื่อให้ได้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องทราบสถานะเรื่องของสุขภาพกายและสุขภาพใจไปพร้อมๆ กัน จึงจัดให้มีการสำรวจความสุขโดยการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขขึ้นเพื่อเท่าทันสถานการณ์ของนักศึกษา และเร่งจัดการแก้ไขปัญหายุ่งยากก่อนที่จะสายเกินไปและส่งผลต่อการลาออกกลางคัน ทั้งนี้ คณะพยาบาลศาสตร์ได้มีการพบปะนักศึกษาและหาแนวทางร่วมเพื่อให้ นักศึกษาสามารถดำรงตนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพราะจะเกิดผลดีทั้งในระยะยาวระยะสั้น และระยะยาว คือ ขณะนี้นักศึกษาศึกษาอยู่มีความสุขก็สามารถจะเรียนรู้ในวิชาการที่ดี

และสามารถมีแนวทางในการจัดการแก้ไขปัญหาตนเองได้ ระยะยาวเมื่อนักศึกษามีความสุขสามารถผ่านกระบวนการ การสอนได้เหมาะสมจบการศึกษาแล้วสามารถนำความรู้ไปต่อยอดให้กับหน่วยงานที่ไปทำงาน หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่ได้รับการประสานงานได้เป็นอย่างดีเหมาะสม และสามารถส่งผ่านความสุขไปยังบุคคลอันเป็นที่รัก ให้กับครอบครัว สังคม และบุคคลรอบข้างส่งผลให้แหล่งผลิตแหล่งฝึกมีความภาคภูมิใจในตัวนักศึกษานำไปสู่เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของอัตลักษณ์ N-KASEM ของคณะพยาบาลศาสตร์ นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความรู้สึที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ที่บุคคลโดยทั่วไปยอมรับนับถือ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

แนวความคิดเกี่ยวกับความสุข

Diener นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน นิยามว่าความสุข หมายถึง ความพึงพอใจในภาพรวมของชีวิต (Global life satisfaction) หรือ การรับรู้คุณภาพชีวิต (Perceived quality of

life : POOL) มีความรู้สึกในเชิงบวก และปราศจากความรู้สึกในเชิงลบ (Presence of positive affect and absence of negative affect) (Diener and Fujita, 1995) หรือ เป็นสภาวะที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ

(Frequent instances of positive affect) การเกิดขึ้น ที่ไม่บ่อยของความรูสึกในเชิงลบ (Infrequent instances of negative affect) และการมีความพึงพอใจในชีวิตในระดับสูง (High level of life satisfaction) (Diener et al, 1995)

Veenhoven นักสังคมวิทยาชาวเนเธอร์แลนด์ให้ความหมายว่าความสุข หมายถึง ระดับความพึงพอใจของบุคคลที่ตัดสินหรือประมาณค่าคุณภาพชีวิตทั้งหมดของตนเองในภาพรวมทุกๆด้าน ในเชิงบวก (The degree to which an individual judges the overall quality of his/her own life-as-a whole favorably) หรืออีกนัยหนึ่ง หมายถึงความมากน้อยที่บุคคลชื่นชอบต่อชีวิตของตนเองที่ดำเนินอยู่ (Veenhoven, 2001: 2-3) ซึ่งมีค่าที่เกี่ยวข้องกับความหมายดังกล่าว ดังนี้

1.ระดับ (Degree) เนื่องจากคำว่าความสุขนั้นไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นมีความสุขชื่นชอบในชีวิตสูงสุดแล้ว แต่ความสุขเป็นสิ่งที่วัดออกมาได้ว่ามาก หรือน้อย เพียงใด เช่นเดียวกับน้ำหนัก หรือส่วนสูง ที่ไม่ได้มีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง ต้องมีระดับแสดงไว้

2.บุคคล (Individual) ความสุขนั้นใช้อธิบายสภาวะของแต่ละบุคคลเท่านั้นไม่ได้ครอบคลุมถึงหรืออธิบายเป็นหมู่คณะ หรือกลุ่มบุคคล

3.ตัดสินใจ (Judge) การที่จะบอกได้ว่าบุคคลมีความสุขระดับใดนั้น จำเป็นต้องมีการประมวลประสบการณ์ จากเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผ่านมา และที่จะเกิดขึ้น กับชีวิตในอนาคต เพื่อตัดสินใจว่าภาพรวมคุณภาพชีวิตของตนเองในขณะนี้ เป็นอย่างไร การตัดสินใจ

จึงเป็นกระบวนการที่ผ่านมาจากการรับรู้ไตร่ตรองอย่างรอบด้านแล้ว

4.ในภาพรวม (Overall) การประเมินว่าชีวิตมีสภาวะแบบใดนั้น จำเป็นต้องมีการพิจารณาในทุกๆด้าน เพื่อสร้างภาพหรือให้เกิดจินตนาการในใจ ไม่ใช่แค่ระบบความรู้สึกหรือการรับรู้แบบผิวเผิน แต่รวมถึงด้านอารมณ์จิตใจ เจตคติ และการกระทำที่ผ่านกระบวนการทางสมองบนพื้นฐานของความหวัง ความคาดหวังและค่านิยม

Martin นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ให้คำจำกัดความว่า ความสุขหมายถึงสภาวะทางด้านจิตใจ ที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ

- การมีอยู่ซึ่งอารมณ์หรือความรู้สึกในเชิงบวก หรืออารมณ์ที่เป็นความยินดี (the presence of pleasant positive moods or emotions)
- การปราศจากซึ่งอารมณ์หรือความรู้สึกในเชิงลบหรือการไม่ยินดี (the absence of unpleasant negative moods or emotions)
- ความพึงพอใจในชีวิตทั่วไป หรืออย่างน้อยด้านใดด้านหนึ่งของชีวิต (satisfaction or reflection, with life in general or with at least some specific aspects of life)

สรุปได้ว่า ความสุข ความพึงพอใจในชีวิตที่ดำเนินในปัจจุบันของบุคคล โดยเป็นการมองในภาพรวมของชีวิตในทุกๆ ด้าน ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน ที่เป็นการแสดงออกทางด้าน (affective domain or positive/ negative affects) และส่วนที่ต้องผ่านกระบวนการคิดทางสมอง (cognitive domain) ที่แสดงออกถึง

ความสมปรารถนาในชีวิต (contentment)
หรือความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction)

E. Diener and R. B. Diener (2008: 246-248) อธิบายว่า ความสุขเป็นอัตวิสัย (Subjective well-being) เป็นสภาวะทางด้านจิตใจที่รับรู้ได้ด้วยตัวบุคคลนั้น ๆ ความสุขจึงรวมถึงอารมณ์ที่แสดงออกถึงความยินดีทั้งหมด (all of the pleasant emotions) ตั้งแต่ สนุก(Joy) ความชอบ(affection) ความกตัญญู(Gratitude) ความสุขยังรวมหมายถึงองค์ประกอบของอารมณ์ในเชิงลบหรืออารมณ์ที่ไม่มีความสุข (Unpleasant emotions) เช่น รู้สึกผิด(guilt) กังวล(worry) และนอกเหนือจากองค์ประกอบทางด้านอารมณ์แล้วความสุขยังประกอบด้วยส่วนที่เป็นกระบวนการคิดทางสมองที่สามารถประเมินว่ามีความพึงพอใจ สมหวังในสิ่งนั้นหรือเหตุการณ์ต่างๆในภาพรวมอย่างไร

ผู้วิจัยได้ทำงานศึกษาและทบทวนวรรณกรรม พบว่า ในเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขที่ดำเนินการกันทำมานั้นจากหลายๆแหล่งยังไม่ครอบคลุม ไม่สามารถไขข้อมูลพื้นฐานของคณะพยาบาลศาสตร์ได้อย่างแท้จริง และคณะพยาบาลศาสตร์สนใจที่ทำงานวิจัยขึ้นนี้ขึ้นเนื่องจากยังไม่เคยทำมาก่อน

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

ความสุข หมายถึง ความสามารถของคนเราที่ใช้ในการปรับตัวและฟื้นตัวกลับมา

ดำเนินชีวิตตามปกติได้ภายหลังที่พบเหตุรุนแรงหรือ ความยากลำบากในการดำเนินชีวิตมีการทางร่างกาย และอาการทางจิตใจ เช่น ปวดศีรษะ จุกเสียด แน่นท้อง ใจสั่น ความดันโลหิตสูง คิดมาก วิตกกังวล และซึมเศร้า จนทำให้รู้สึกเครียด เป็นประสาทการประหม่อมพลังสุขภาพจิตมีผลต่อการแปลผลแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำว่าเกณฑ์ปกติ ปกติ และสูงกว่าเกณฑ์ปกติ จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขที่ได้กล่าวมาแล้วผู้วิจัยสนใจแนวทางของ HAPPINOMETER (กิตติสุขสถิต และคณะฯ, 2555) จำนวน 8 Happy ในการศึกษาวิจัยกับนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1-4 ครั้งนี้ ดังนี้

1. สุขภาพดี (Happy Body)
2. ผ่อนคลายดี (Happy Relax)
3. ใจดี (Happy Heart)
4. จิตวิญญาณดี (Happy Soul)
5. ครอบครัวดี (Happy Family)
6. สังคมดี (Happy Society)
7. ใฝ่รู้ดี (Happy Brain)
8. ใช้เงินเป็น (Happy Money)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยกำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัย โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) ได้แก่ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 248 คน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของนักศึกษาพยาบาลรายชั้นปีที่ 1- 4 ในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต(N=248)

นักศึกษาพยาบาล	จำนวน	ร้อยละ
ชั้นปีที่ 1	78	31.45
ชั้นปีที่ 2	60	24.19
ชั้นปีที่ 3	55	22.17
ชั้นปีที่ 4	55	22.17
รวม	248	100

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 248 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จำแนกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ สัมพันธภาพ ในครอบครัว รายได้ครอบครัว รายจ่ายนักศึกษา เกรดเฉลี่ยสะสม ความสัมพันธ์กับเพื่อน ระยะเวลาการนอน ดัชนีมวลกาย

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความสุขจากแนวคิดของ Harmell et al., (2011) นำมาพัฒนาโดยมหาวิทยาลัยมหิดล (กิตติสุขสถิต และคณะ, 2555) ให้ใช้ มี 8 หมวด จำนวน 44 ข้อ คือ 1. สุขภาพดี 6 ข้อ 2. ผ่อนคลายดี 5 ข้อ 3. น้ำใจดี 9 ข้อ 4. จิตวิญญาณดี 5 ข้อ 5. ครอบครัวดี 3 ข้อ 6. สังคมดี 6 ข้อ 7. ใฝ่รู้ดี 3 ข้อ 8. ใช้เงินเป็น 7 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบประเมินคุณค่าในตนเองพัฒนาโดย ตั้งจิตภักดีกุล (2555) ให้ใช้แบบประเมินการเห็นคุณค่าในตนเอง มี 1 หมวด จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเครื่องมือเป็นมาตราประเมินแบบเรียงลำดับ (ordinal rating scale) คือ มี 4 ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความเครียด (1984) พัฒนาโดยกรมสุขภาพจิต (มหัตนรินทร์กุล, พุ่มไพศาลชัย, และ พิมพมาศ, 2540) และให้ใช้ได้ มี 1 หมวด จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบประเมินพลังสุขภาพจิตที่พัฒนาโดยกรมสุขภาพจิต และให้ใช้แบบประเมินพลังสุขภาพจิต กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบจำนวน 20 ข้อ มี 3 หมวด คือ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ 10 ข้อ ด้านกำลังใจ 5 ข้อ และด้านการจัดการกับปัญหา 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ คือ ไม่จริง จริงบางครั้ง ค่อนข้างจริง จริงมาก

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวข้องกับ

กับความสุข มีจำนวนข้อคำถาม 102 ข้อ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างภาพรวมทั้งหมดของแบบสอบถามโดยใช้เนื่องจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือของกรมสุขภาพจิต และของมหาวิทยาลัยมหิดลที่ผ่านกระบวนการต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความเป็นมาตรฐานของกรมสุขภาพจิต 3 แบบ คือ แบบประเมินความเครียด แบบประเมินพลังสุขภาพจิต และแบบประเมินคุณค่าในตนเอง และของมหาวิทยาลัยมหิดล 1 แบบ คือ แบบประเมินความสุขมาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งแบบประเมินนี้มีการตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหา โดยกรมสุขภาพจิต และมหาวิทยาลัยมหิดลแล้ว ผู้วิจัยยังได้มีการนำเครื่องมือมาพัฒนาโดยผ่านผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมสุขภาพจิต และจากคณะพยาบาลศาสตร์จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่า CVI มีระดับความเชื่อมั่นที่ 0.9 และนำมาหาค่า ความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายใกล้เคียงกันจำนวน 30 คน โดยใช้สูตร (Cronbach'alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบประเมิน ได้ดังนี้ แบบประเมินความสุข .83 แบบประเมินความเครียด .91 แบบประเมินคุณค่าในตนเอง .74 และ แบบประเมินพลังสุขภาพจิต .85

เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2561 รวมระยะเวลา 5 เดือน โดยผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยเก็บรวบรวม

ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 248 คน

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของคุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 17 ปี ขึ้นไป กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.3 เพศชาย ร้อย 5.7 มีอายุอยู่ในช่วงต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด ร้อยละ 60.5 และมากกว่า 20 ปี ร้อยละ 39.5 จำนวนนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 มากสุด ร้อยละ 31.5 รองลงมาชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 24.2 และชั้นปีที่ 3 และ 4 เท่ากัน ร้อยละ 22.2 สัมพันธ์ภาพภาพกับครอบครัวดี ร้อยละ 95.9 และมีความขัดแย้ง ร้อยละ 4.1 รายได้ครอบครัวมากที่สุดอยู่ที่ 10,001-30,000 บาท ร้อยละ 67.1 รองลงมาน้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 15.6 ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้เพียงพอกับการใช้จ่ายในการ ร้อยละ 84.1 รายจ่ายนักศึกษาน้อยกว่า 5,000 บาท มากสุด ร้อยละ 45.9 รองลงมา 5,001-8,000 บาท ร้อยละ 41.5 มีรายจ่ายเพียงพอ ร้อยละ 87.3 เกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.50-3.0 มากสุด ร้อยละ 55.2 รองลงมาเกรดเฉลี่ยน้อยกว่า 2.5 ร้อยละ 18.1 ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีเพียง ร้อยละ 38.41 ดัชนีมวลกาย (BMI) มีค่าปกติ ร้อยละ 60.2 มีค่าสูงกว่าปกติ ร้อยละ 11 มีค่าต่ำกว่า ร้อยละ 25 ระยะเวลาการนอนเฉลี่ย 6 ชั่วโมง และระยะเวลานอนมากที่สุดอยู่ระหว่าง 5-8 ชั่วโมง ร้อยละ 79.2

การวิเคราะห์ระดับความสุข

การวิเคราะห์ข้อมูลความสุขของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1- 4 ดังนี้

ตารางที่ 2 ร้อยละของระดับความสุขศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยรวม 8 ด้าน (n=248)

ความสุขรายด้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ไม่มีความสุขเลย	ไม่มีความสุข	มีความสุข	มีความสุขมาก
1. สุขภาพดี	243	100	-	11.5	80.7	7.8
2. ผ่อนคลายดี	247	100	0.8	30	66	3.2
3. น้ำใจดี	241	100	-	0.8	48.4	50.8
4. จิตวิญญาณดี	248	100	-	0.4	36.7	62.9
5. ครอบครัวดี	241	100	2.8	12.1	45.2	39.9
6. สังคมดี	248	100	-	4	60.1	35.9
7. ใฝ่รู้ดี	248	100	-	3.6	39.6	46.8
8. สุขภาพเงินดี	235	100	2.4	18.5	60.9	12.9

จากตารางที่ 2 ระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตทั้ง 8 ด้าน พบว่า

1. ด้านสุขภาพดี มีความสุขมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 88.5
2. ด้านผ่อนคลายดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 69.2
3. ด้านน้ำใจดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 99.2

4. จิตวิญญาณดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 99.6

5. ด้านครอบครัวดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 85.1

6. ด้านสังคมดี มีความสุขมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 96

7. ใฝ่รู้ดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 86.4

8. ด้านสุขภาพเงินดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 73.8

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยรวมโดยรวม (n=226)

ความสุข	จำนวน	ร้อยละ
มีความสุข	186	82.3
มีความสุขมาก	40	17.7
รวม	226	100

จากตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 226 คน พบว่า มีความสุข ร้อยละ 82.3 รองลงมามีความสุขมาก ร้อยละ 17.7

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยความสุขของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รายด้าน รวม 8 ด้าน (n=226)

ความสุขด้าน	ระดับ	ค่าเฉลี่ย(\bar{X})
1.สุขภาพดี	happy	58
2.ผ่อนคลายดี	happy	53
3.น้ำใจดี	Very happy	75
4.จิตวิญญาณดี	Very happy	77
5.ครอบครัวดี	happy	66
6.สังคมดี	happy	69
7.ใฝ่รู้ดี	happy	71
8.สุขภาพเงินดี	happy	59

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความสุขของนักศึกษาพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ความสุขรวม 8 ด้าน ดังนี้ 1.ค่าเฉลี่ยสุขภาพดี

เท่ากับ 58 ค่าเฉลี่ยผ่อนคลายดี 53 ค่าเฉลี่ยน้ำใจดี 75 ค่าเฉลี่ยจิตวิญญาณดี 77 ค่าเฉลี่ยครอบครัวดี 66 ค่าเฉลี่ยสังคมดี 69 ค่าเฉลี่ยใฝ่รู้ดี 71 และค่าเฉลี่ยสุขภาพเงินดี 59

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างอายุ รายได้ครอบครัว รายจ่ายนักศึกษาเกรดเฉลี่ยสะสม ระยะเวลานอน ดัชนีมวลกาย คุณค่าในตนเอง ความเครียดพลังสุขภาพจิตกับความสุข (N=248)

ตัวแปร	สปส.(r)	P-value
1.อายุ	-.172	.009
2.รายได้ครอบครัว	.027	.678
3.รายจ่ายนักศึกษา	-.120	.064
4.เกรดเฉลี่ยสะสม	.005	.954
5.การเห็นคุณค่าในตนเอง	.358	.000
6.ความเครียด	-.386	.000
7.พลังสุขภาพจิต	.350	.002
8.ระยะเวลาการนอน	.099	.138
9.ดัชนีมวลกาย	.029	.657

จากตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) จำนวน 9 ด้าน ที่มีความสัมพันธ์กับความสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 4 ด้าน คือ อายุ (-.172) คุณค่าในตนเอง(.358) ความเครียด (-.386) พลังสุขภาพจิต(350) และมีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสุข จำนวน 5 ด้าน คือ ได้แก่ รายได้ครอบครัว (.027) รายจ่ายนักศึกษา(-.120) เกรดเฉลี่ยสะสม(.005) ระยะเวลาการนอน (.099) และดัชนีมวลกาย (.029)

ตารางที่ 6 ค่า Chi-square ระหว่างความสัมพันธ์ในครอบครัว และความสัมพันธ์กับเพื่อนกับความสุข (N=248)

ตัวแปร	Value	df	Sig.
1.ความสัมพันธ์ในครอบครัว	86.525	55	.004
2.ความสัมพันธ์กับเพื่อน	84.202	56	.009

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่า Chi-square ของความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ภาพ ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนกับความสุข ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติระดับที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 17 ปี ขึ้นไป เป็นเพศหญิง ร้อยละ 94.3 มีอายุ อยู่ในช่วงต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 60.5 จำนวน นักศึกษาในชั้นปีที่ 1 ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ร้อยละ 31.5 สัมพันธภาพภาพกับครอบครัวดี ร้อยละ 95.9 รายได้ครอบครัวมากที่สุดอยู่ที่ 10,001-30,000 บาท ร้อยละ 67.1 ซึ่งส่วนใหญ่มีรายได้ เพียงพอกับการใช้จ่ายในการ ร้อยละ 84.1 รายจ่าย นักศึกษาน้อยกว่า 5,000 บาท มากสุด ร้อยละ 45.9 มีรายจ่ายเพียงพอ ร้อยละ 87.3 เกรดเฉลี่ยสะสม อยู่ระหว่าง 2.50-3.0 มากสุด ร้อยละ 55.2 ความสัมพันธ์กับเพื่อนมีเพียง ร้อยละ 38.41 ดัชนีมวลกาย (BMI) มีค่าปกติ ร้อยละ 60.2 ระยะเวลาการนอนเฉลี่ย 6 ชั่วโมง และระยะเวลา นอนมากที่สุดอยู่ระหว่าง 5-8 ชั่วโมง ร้อยละ 79.2

ระดับความสุข พบว่า 1.ด้านสุขภาพดี มีความสุขมากถึงมากที่สุด ร้อยละ 88.5 2.ด้านผ่อนคลายดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 69.2 3.ด้านน้ำใจดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 99.2 4.จิตวิญญาณดีมีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 99.6 5.ด้านครอบครัวดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 85.1 6.ด้านสังคมดี มีความสุข มากถึงมากที่สุด ร้อยละ 96 7.ใฝ่รู้ดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 86.48.ด้านสุขภาพเงินดี มีความสุขมาก ถึงมากที่สุด ร้อยละ 73.8

นักศึกษาพยาบาล พบว่า มีความสุข ร้อยละ 82.3 รองลงมามีความสุขมากร้อยละ 17.7

ค่าเฉลี่ยความสุขของนักศึกษาพยาบาล ของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ความสุขรวม 8 ด้าน ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสุขภาพดี 58 ค่าเฉลี่ยผ่อนคลายดี 53 ค่าเฉลี่ยน้ำใจดี 75 ค่าเฉลี่ยจิตวิญญาณดี 77 ค่าเฉลี่ยครอบครัวดี 66 ค่าเฉลี่ยสังคมดี 69 ค่าเฉลี่ย ใฝ่รู้ดี 71 ค่าเฉลี่ยสุขภาพเงินดี 59

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำนวน 4 ด้าน คือ อายุ (-.172) คุณค่าในตนเอง(.358)

ความเครียด (-.386) พลังสุขภาพจิต(350) และมีตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความสุข จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ รายได้ครอบครัว (.027) รายจ่ายนักศึกษา(-.120) เกรดเฉลี่ยสะสม(.005) ระยะเวลาการนอน (.099) และดัชนีมวลกาย (.029)

ความสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์สภาพในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนกับความสุขของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับที่ระดับ.05

สรุปได้ว่า ระดับความสุขของนักศึกษา รายด้าน และระดับความสุข นักศึกษาชั้นปีมี 1-4

มีความสุขและมีความสุขมาก ร้อยละ82.3 และ17.7 แต่เมื่อหาความสัมพันธ์ความสุขกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผล

ต่อความสุขที่เกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ ได้แก่ คุณค่าในตนเอง ความเครียด พลังสุขภาพจิต

อภิปรายผล

ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ความสุขอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 รวม 6 ตัวแปร ได้แก่ อายุ คุณค่าในตนเอง ความเครียดซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บรรดาศักดิ์, ชาวเวียง และ จันทระเกษม (2559) พลังสุขภาพจิต

ตัวแปรที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติคือ รายได้ครอบครัวซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรีคำสุข, วรหาญ และ เสนารักษ์(2561) รายจ่ายนักศึกษาพยาบาล เกรดเฉลี่ยสะสม ระยะเวลาการนอน และดัชนีมวลกาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำไปใช้ในการบริหารจัดการ

จากผลการวิจัยได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของบุคคลซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในเรื่องของพฤติกรรมของมนุษย์ และสาเหตุการเจ็บป่วยทางกาย และจิตใจของนักศึกษาพยาบาลเมื่อเผชิญกับภาวะวิกฤติต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่สบายการกายใจในด้านต่าง ๆ ของการดำเนินชีวิตได้ ดังนั้น มีการเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพกายใจรายชั้นปีโดยคุณครูประจำชั้นปีที่ 1- 4 และหาแนวทางในการให้การช่วยเหลือร่วมกัน

1.2 การนำไปใช้ในการปฏิบัติการ

พยาบาล

จากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ นั้น ได้แก่ อายุ คุณค่าในตนเอง ความเครียด และพลังสุขภาพจิต ซึ่งสามารถนำไปพัฒนาได้โดยการส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลนั้นรู้และเข้าใจตนเองจัดการความเครียด ในการบริหารความเครียดเพื่อให้เกิดความสุข และให้สุขกับบุคคลรอบข้างได้อย่างภาคภูมิใจ

2. การทำวิจัยในครั้งต่อไป

ในการศึกษาเรื่องความสุขของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ครั้งนี้ ทำให้เห็นมุมมองของบุคคลภายนอกคณะด้วย จึงควรให้มีการขยายผลในการศึกษาวิจัยในระบบเฝ้าระวังด้านสุขภาพกายใจกับผู้บริหารในคณะอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ต่อไป

References

- Bundasak, Thanapol et al. (2559). The effect of a life strengthening program on Happiness in learning of nursing students. *Journal of Peace Studies, Journal of MCU, Year 5, No. 3*
- Diener, E., & Fujita, F. (1995). Resources, personal strivings, and subjective wellbeing: A nomothetic and idiographic approach. **Journal of Personality and Social Psychology**, 68, 926–935. (September - December 2017).
- Diener, E., & Diener, R. B. (2008). **Happiness: Unlocking the mysteries of psychological wealth.**
- Harmell, Alexandra L.. (2011). A Review on the Psychobiology of Dementia Caregiving: **A Focus on Resilience Factors.** June 2011, Volume 13, Issue 3, pp 219–224.
- Kittisuksathit, Sirinan et al. (2555). **A Guide to Measuring Happiness by Yourself.** 1st edition, 2012.
- Mahatnirankun Suwat et al. (2540). Stress. Management mechanism With stress and suicidal thoughts of Thai people in economic crisis. *Journal of Mental Health of Thailand, Vol.*
- Srikamsuk, Amonrat, Saito, Wiphon Woran and Wiporn Senarak. (2018), research report on happiness of nursing students Bachelor of Nursing Program Khonkaen University. **Journal of Nursing and Health**, Vol. 34, No. 2 (April - June) 2011. 7, No. 1 October 1998 - January 1999, Page 29-36.
- Tangchitphakdikul, Thapanee (2002). Factors relating to self-esteem and feelings. Hopelessness in juvenile delinquency in Central Observation and Protection Center Master of Science (Psychology of Education) Mahidol University.

แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษและการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์ดสวีลล์ในชั้นเรียน

รักษมน ยอดมิ่ง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และผลการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์ดสวีลล์ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ นักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 กลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจง จำนวน 61 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยมีดังนี้ ด้านแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ นักศึกษาเห็นว่าภาษาอังกฤษช่วยให้สามารถติดต่อกับชาวต่างชาติได้ ภาษาอังกฤษมีประโยชน์มากในยุคสังคมข่าวสาร และบุคคลที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษมีโอกาสหางานทำได้ง่ายกว่าบุคคลที่ไม่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ด้านการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์ดสวีลล์ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ควรนำระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์ดสวีลล์ไปใช้ในการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ ด้วย การใช้เครื่องมือในระบบ LMS เช่น การสุ่มชื่อนักเรียนอัตโนมัติ และตัวจับเวลา ช่วยให้การเรียนน่าสนใจมากขึ้น และการนำเอกสารประกอบการสอน หรือการแนะนำวิดีโอทัศน์ที่น่าสนใจลงในระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์ดสวีลล์เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ ระบบจัดการเรียนรู้มายคอร์ดสวีลล์ นักศึกษา

¹อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Address: ตำบล ประตู่ชัย อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
e-mail: mon_spice@hotmail.com

English Language Learning Motivation and myCourseVille Learning Management System in Classroom

Raksamon Yordming¹

Abstract

The main purpose of this research was to study motivation to study English and myCourseville learning management system in English classroom. The samples consisted of 61 students in the Faculty of Education in Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University who enrolled in term 1/2016. The research instrument was questionnaire. The research findings were as follows : Students' motivation in English language studying was that English could be used to communicate with foreigners, and was useful in the society of information, and people who were equipped with English language skills had more work's opportunities. MyCourseville's learning management system in English classroom could be adopted as a teaching approach in English class as well as other subjects, and classroom tools of myCourseville such as student randomizer, countdown timer were interesting and course materials or interested video playlists in system were beneficial.

Keywords: Motivation to study English, myCourseville learning management system.

¹Lecturer, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University, Bangkok, 10510

Address: ตำบล ประดู่ชัย อำเภอ พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000

e-mail: mon_spice@hotmail.com

บทนำ

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) มีบทบาทสำคัญในการสร้างและแลกเปลี่ยนข้อมูลทั่วโลก ไอซีทีมีผลกระทบต่อทุกชีวิตของประชากรในหลากหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในโรงเรียน ความรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงไอซีที ตลอดจนความสามารถในการเข้าถึงไอซีทีที่มีความจำเป็นสำหรับชีวิตเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมและการอยู่รอดในสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ความต้องการของประเทศในการเตรียมพร้อมอย่างเพียงพอที่จะให้คนรุ่นใหม่ได้มีโอกาสรับมือกับความเปลี่ยนแปลงของโลกในระยะยาวจะต้องเริ่มตั้งแต่ระบบการศึกษา ไอซีทีจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในระบบการศึกษา ปัจจุบัน ประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญในการลงทุนด้านไอซีทีกับระบบการศึกษามาหลายทศวรรษ มีการวางแผนในการใช้ไอซีทีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานทางการศึกษาเรื่องส่งเสริมการเข้าถึงไอซีทีในศตวรรษที่ 21 (OECD-UNESCO, 2016)

ปัจจุบันคอมพิวเตอร์เป็นสื่อที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูลได้รวดเร็วจึงได้นำมาใช้ในการศึกษาอย่างมาก คอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้กับการเรียนการสอนในลักษณะของบทเรียนคอมพิวเตอร์มีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันอย่างยิ่ง จากเดิมบทเรียนคอมพิวเตอร์มีลักษณะการนำเสนอการเรียนแบบเดียวกับการใช้สไลด์และมีส่วนประกอบสำคัญเพียงอักษรกับภาพนิ่ง ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นบทเรียนคอมพิวเตอร์ในรูปแบบมัลติมีเดีย โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ คือตัวอักษร เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพวีดิทัศน์ และมี

การปฏิสัมพันธ์ นั่นคือมีการโต้ตอบระหว่างผู้ใช้กับคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ในการออกแบบบทเรียนคอมพิวเตอร์ต้องคำนึงถึงหลักการของการจัดการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนควบคุมลำดับและอัตราเรียนด้วยตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนลดความวิตกกังวล เพื่อผู้เรียนสามารถที่จะเลือกเรียนเนื้อหาตามความสนใจและความต้องการได้ การเรียนการสอนในปัจจุบันกำลังก้าวเข้าสู่การเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นการเรียนที่อาศัยอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อในการติดต่อระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนสามารถเรียนจากที่ไหน หรือเมื่อไหร่ก็ได้ โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านของสถานที่และเวลา (สงครินทร์, 2554)

ระบบการจัดการเรียนรู้ หรือ Learning Management System (LMS) เป็นซอฟต์แวร์ที่ทำหน้าที่บริหารจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ ประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ดูแลระบบ โดยที่ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาและสื่อการสอนขึ้นเว็บไซต์รายวิชาตามที่ได้ขอให้ระบบ จัดไว้ให้ได้โดยสะดวก ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหา กิจกรรมต่างๆ ได้โดยผ่านเว็บ ผู้สอนและผู้เรียนติดต่อ สื่อสารได้ผ่านทางเครื่องมือการสื่อสารที่ระบบจัดไว้ให้ เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ห้องสนทนา กระดานถาม - ตอบ เป็นต้น นอกจากนั้นแล้วยังมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การเก็บบันทึกข้อมูล กิจกรรมการเรียนของผู้เรียนไว้บนระบบเพื่อผู้สอนสามารถนำไปวิเคราะห์ ติดตามและประเมินผลการเรียนการสอนในรายวิชานั้นอย่างมีประสิทธิภาพ LMS คือ ระบบจัดการการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย มีเครื่องมือและส่วนประกอบที่

สำคัญสำหรับผู้สอน ผู้เรียนและผู้ดูแลระบบ ได้แก่ ระบบการจัดการรายวิชา ระบบการจัดการสร้างเนื้อหา ระบบบริหารจัดการผู้เรียน ระบบส่วนการจัดการข้อมูลบทเรียน และระบบเครื่องมือช่วยจัดการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์และจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้แก่ การสื่อสาร Chat, E-mail, Web-board, การเข้าใช้ การเก็บข้อมูล, และการรายงานผล เป็นต้น (โยะคะสิงห์, 2555)

ในการจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ผู้วิจัยจึงได้นำ LMS มาใช้ในการเรียนการสอนในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษสำหรับครู, วิชาทักษะการฟังและการพูดเพื่อการจัดการในชั้นเรียน, และวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครูภาษาอังกฤษ โดยใช้ระบบ “มายคอร์สวิลล์” (myCourseVille) คิดค้นโดยรองศาสตราจารย์ ดร.อดิวิงค์ สุขุโขโต จบการศึกษาระดับปริญญาเอกจาก Massachusetts Institute of Technology (MIT) ปัจจุบันเป็นรองคณบดี ด้านสารสนเทศ คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบบ “มายคอร์สวิลล์” เป็นระบบสนับสนุนการเรียนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนสามารถนำมาใช้เพื่อดำเนินชั้นเรียนได้อย่างสะดวก ไม่มีค่าใช้จ่าย และต้องการเพียงแค่อินเทอร์เน็ต บราวเซอร์ (Web Browser) ที่เชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเท่านั้น ระบบ “มายคอร์สวิลล์” เป็นระบบสารสนเทศที่ถูกออกแบบเพื่อรองรับงานต่างๆ ที่ต้องถูกกระทำต่อชั้นเรียนตลอดทั้งการดำเนินรายวิชา ตั้งแต่การวางแผนการสอนก่อนชั้นเรียน การติดต่อสื่อสาร การเผยแพร่เอกสาร การดำเนินชั้นเรียนแบบ Active Learning การ

ติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ การประเมินผล การสอน รวมถึงการจัดเก็บสื่อสารสอนและผลงานของผู้เรียนเพื่อนำไปใช้ใหม่ (Re-use) ในรายวิชาในอนาคต ด้วยระบบระบบเดียว ผ่านรูปลักษณะและปฏิสัมพันธ์ที่ทันสมัย

แรงจูงใจเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สำคัญในการประสบความสำเร็จทางการเรียน โดยที่แรงจูงใจ คือ แรงผลักดันหรือแรงขับที่เกิดจากภายในผู้เรียนเอง ซึ่งเรียกว่าแรงจูงใจภายใน และแรงผลักดัน หรือแรงขับที่เกิดจากภายนอกของผู้เรียน ซึ่งเรียกว่าแรงจูงใจภายนอก ทั้งนี้แรงจูงใจทั้งสองประเภท ล้วนมีผลต่อการประสบความสำเร็จทางการเรียน โดยเฉพาะแรงจูงใจภายในนั้นเป็นแรงจูงใจที่สำคัญมากต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษา ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้านแรงจูงใจในการเรียนเป็นอย่างยิ่ง (อรรธนา เวช, 2556: 122) ดังที่ Wichadee (2014) ศึกษาการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกของนักศึกษาในทักษะการเขียนและการคิดแบบมีวิจารณญาณในรายวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับสูงจากการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS)

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเพื่อศึกษาว่านักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษหรือไม่ และมีประโยชน์อย่างไร รวมถึงศึกษาการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์ของนักศึกษา ว่าทำให้

การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนมีความน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ ทั้งนี้ผลการวิจัยที่จะเกิดขึ้นจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าการจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยในภาคการศึกษาต่อไปควรที่จะนำระบบการจัดการเรียนรู้ หรือ LMS มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ หากผลจากวิจัยในครั้งนี้ที่นำ LMS มาใช้มีแนวโน้มไปในทางที่ดี เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา และอำนวยความสะดวกต่อผู้สอน ผู้วิจัยจะใช้ LMS ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป อีกทั้งยังจะเผยแพร่ LMS ให้กับผู้สอนท่านอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะผู้จัดทำระบบมายคอร์สวิลล์ ซึ่งพร้อมที่จะมาอบรมให้ความรู้กับผู้สอนท่านอื่นๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะดำเนินชั้นเรียนแบบ Active Learning สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา

2559 ของผู้วิจัยในรายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับครู, วิชาทักษะการฟังและการพูดเพื่อการจัดการในชั้นเรียน, วิชาภาษาศาสตร์เบื้องต้น และวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับครูภาษาอังกฤษ จำนวนทั้งหมด 144 คน โดยทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ออกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ลงเรียนรายวิชาที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ จำนวน 61 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาในการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ สาขาวิชาที่กำลังศึกษา การเริ่มต้นเรียนภาษาอังกฤษ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลแบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษและการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษ มายคอร์สวิลล์เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประเมินค่าการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำผลจากข้อที่ 1 มาจัดสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมหัวข้อเรื่องที่ทำวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไข โดยการหาค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญ

4. แก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามตาม
ข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม
ความพึงพอใจจากนักศึกษาผู้เข้าร่วมอบรม

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	19	31.1
หญิง	42	68.9
รวม	61	100
2. วิชาเอก		
คณิตศาสตร์	26	42.6
การสอนภาษาอังกฤษ	35	57.4
รวม	61	100
3. ระดับชั้น		
ปี 1	0	0
ปี 2	17	27.9
ปี 3	1	1.6
ปี 4	43	70.5
รวม	61	100
4. เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่		
ระดับอนุบาล	41	67.2
ระดับประถมศึกษา	20	32.8
รวม	61	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ลักษณะทั่วไปของนักศึกษาทางด้านเพศ พบว่า มีเพศหญิง มากกว่าเพศชาย เป็นสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษร้อยละ

และสาขาวิชาคณิตศาสตร์ร้อยละ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และส่วนใหญ่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นอนุบาล

ตารางที่ 2 แสดงรายการประเมินของแบบสอบถาม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ค่า s.d.	ความหมาย
ด้านแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา			
1. ท่านต้องการไปเที่ยวประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร	4.22	0.90	มาก
2. ท่านต้องการมีเพื่อนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก	3.92	1.01	มาก
3. ท่านต้องการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับบุคคลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร	3.93	0.84	มาก
4. ท่านต้องการพบปะและสนทนากับบุคคลอื่นด้วยภาษาอังกฤษ	3.98	0.81	มาก
5. ท่านต้องการไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร	3.65	1.10	มาก
6. ภาษาอังกฤษช่วยให้ท่านสามารถติดต่อกับชาวต่างชาติได้	4.5	0.65	มากที่สุด
7. ภาษาอังกฤษมีประโยชน์มากในยุคสังคมข่าวสาร	4.63	0.58	มากที่สุด
8. ท่านเรียนภาษาอังกฤษเพื่อผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาเท่านั้น	2.83	1.07	ปานกลาง
ด้านการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์ ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา			
9. ท่านคิดว่าบุคคลที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษมีโอกาสหางานทำได้ง่ายกว่าบุคคลที่ไม่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ	4.67	0.51	มากที่สุด
10. ท่านคิดว่าบุคคลที่มีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีจะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานได้รวดเร็ว	4.33	0.75	มาก
11. ท่านได้รับแรงจูงใจในการเรียนโดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์มากกว่าการเรียนแบบปกติ	4.1	0.75	มาก
12. ท่านคิดว่าระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน	4.33	0.62	มาก
13. ท่านมีความพึงพอใจในการส่งงานผ่านระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์	4.22	0.73	มาก
14. ท่านคิดว่าการเรียนโดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์ช่วยให้ท่านมีความรับผิดชอบ เช่น การตรวจสอบการส่งงานของตน	4.28	0.69	มาก
15. ท่านคิดว่าการเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์ไม่ได้เป็นภาระในการเรียน	4.18	0.70	มาก
16. ท่านสามารถควบคุมการใช้ภาษาเขียนในการส่งงาน และการแสดงความคิดเห็นในระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์	4.08	0.67	มาก
17. ท่านคิดว่าการใช้เครื่องมือในระบบ LMS เช่น การสุ่มชื่อนักเรียนอัตโนมัติ และตัวจับเวลา ช่วยให้การเรียนของท่านน่าสนใจมากขึ้น	4.48	0.67	มาก

18. ท่านคิดว่าการนำเอกสารประกอบการสอน หรือการแนะนำวิดีโอที่ที่น่าสนใจลงในระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน	4.48	0.6	มาก
19. ท่านคิดว่าการตรวจสอบรายชื่อเข้าชั้นเรียนในระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์เที่ยงตรง และตรวจสอบได้	4.57	0.56	มากที่สุด
20. ท่านคิดว่าควรนำระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์ไปใช้ในการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ ด้วย	4.52	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 ด้านแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาแสดงความคิดเห็นที่ค่าความหมายมากที่สุด ได้แก่ ภาษาอังกฤษช่วยให้ท่านสามารถติดต่อกับชาวต่างชาติได้ ภาษาอังกฤษมีประโยชน์มากในยุคสังคมข่าวสาร และยังคิดว่าบุคคลที่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษมีโอกาสหางานทำได้ง่ายกว่าบุคคลที่ไม่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษมากที่สุด ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยที่มากที่สุด

ส่วนรายการความคิดเห็นที่นักศึกษาแสดงความหมายอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาต้องการไปเที่ยวประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นักศึกษาต้องการมีเพื่อนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก นักศึกษาต้องการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับบุคคลที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นักศึกษาต้องการพบปะและสนทนากับบุคคลอื่นด้วยภาษาอังกฤษ นักศึกษาต้องการไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร นักศึกษาคิดว่าบุคคลที่มีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีจะก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานได้รวดเร็ว

สำหรับรายการความคิดเห็นระดับปานกลาง คือ นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษเพื่อผ่านเกณฑ์การจบหลักสูตรการศึกษาเท่านั้น

ในด้านการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษามีรายการความคิดเห็นที่มากที่สุด คือ นักศึกษาคิดว่าการตรวจสอบรายชื่อเข้าชั้นเรียนในระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์เที่ยงตรง และตรวจสอบได้

รองลงมาคือ ควรนำระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์ไปใช้ในการเรียนการสอนในวิชาอื่นๆ ด้วย อันดับถัดมาคือ การใช้เครื่องมือในระบบ LMS เช่น การสุ่มชื่อนักเรียนอัตโนมัติ และตัวจับเวลา ช่วยให้การเรียนน่าสนใจมากขึ้น และคิดว่าการนำเอกสารประกอบการสอน หรือการแนะนำวิดีโอที่น่าสนใจลงในระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

นักศึกษาเห็นว่าการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษนั้นอยู่ในระดับมาก ไม่ว่าจะเป็น การได้รับแรงจูงใจในการเรียนโดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้

มายคอร์สวิลด์มากกว่าการเรียนแบบปกติ ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน มีความพึงพอใจในการส่งงานผ่านระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์ การเรียนโดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์ช่วยให้ ท่านมีความรับผิดชอบ เช่น การตรวจสอบการส่งงานของตน การเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์ไม่ได้เป็นภาระในการเรียน นอกจากนี้ยังสามารถควบคุมการใช้ภาษาเขียนในการส่งงาน และการแสดงความคิดเห็นในระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลด์

สรุปและอภิปรายผล

ด้านแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สำคัญในการประสบความสำเร็จทางการเรียน โดยที่แรงจูงใจคือแรงผลักดัน

หรือแรงขับที่เกิดจากภายในตัวผู้เรียนเอง แรงจูงใจมีผลต่อการประสบความสำเร็จทางการเรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้านแรงจูงใจในการเรียนเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ ศรีนุต (2548) ศึกษาเรื่องการเรียนภาษาอังกฤษทางอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ พบว่าแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษา ก่อนและหลังการเรียนภาษาอังกฤษทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น อีกทั้ง Wichadee (2014) ศึกษาการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ (LMS) เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกของนักศึกษาในทักษะการเขียนและการคิดแบบมีวิจารณญาณ ซึ่งส่งผลให้แรงจูงใจในการเรียนรู้อยู่ในระดับสูงอีกด้วย

ในด้านการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอร์สวิลล์ในชั้นเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานั้น การใช้เครื่องมือในระบบ LMS เช่น การสุ่มชื่อนักเรียนอัตโนมัติ และตัวจับเวลา ช่วยให้การเรียนน่าสนใจมากขึ้น และคิดว่าการนำเอกสารประกอบการสอน หรือการแนะนำวิดีโอที่น่าสนใจลงในระบบการจัดการเรียนรู้อายคอร์สวิลล์เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน Nasser, Cherif, and Romannowski (2011) ศึกษาปัจจัยของนักเรียนในการใช้ระบบ LMS ซึ่งผลการวิจัยมีผลในเชิงบวก กล่าวคือ นักเรียนพึงพอใจต่อการใช้ระบบ LMS ในชั้นเรียนโดยมีความสัมพันธ์กันระหว่างความรู้ทาง ICT กับการใช้ระบบ LMS จะเห็นได้ว่าการใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ หรือ LMS มีคุณประโยชน์ในการการเรียนการสอนในปัจจุบัน

ระบบการจัดการเรียนรู้อายคอร์สวิลล์เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน อีกทั้งมีความพึงพอใจในการส่งงานผ่านระบบการจัดการเรียนรู้อายคอร์สวิลล์ การเรียนโดยใช้ระบบการ

จัดการเรียนรู้อายคอร์สวิลล์ช่วยให้มีความรับผิดชอบ เช่น การตรวจสอบการส่งงานของตน การเรียนผ่านระบบการจัดการเรียนรู้อายคอร์สวิลล์ไม่ได้เป็นภาระในการเรียน นอกจากนี้ยังสามารถควบคุมการใช้ภาษาเขียนในการส่งงาน และการแสดงความคิดเห็นในระบบการจัดการเรียนรู้อายคอร์สวิลล์ สอดคล้องกับ สงครินทร์ (2554) ที่นำบทเรียนออนไลน์โดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นบทเรียนที่มีคุณภาพดีมาก สามารถนำไปใช้ในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึง จุฬาทักษ์ (2548) ได้ศึกษาเพื่อสร้างบทเรียนออนไลน์ เรื่องกระบวนการออกแบบและสร้างแอนิเมชัน 2 มิติ โดยใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ระบบการจัดการเรียนรู้นี้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

การนำเอาระบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนมีประโยชน์เป็นอย่างมาก ทำให้ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้เกิดความสุขสนุกสนานและไม่รู้สึกเบื่อหน่ายในการเรียน ทั้งนี้ยังนำมาสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้นอกจากนี้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอัตโนมัติ โดยไม่จำกัดสถานที่แค่เพียงในห้องเรียน แต่เป็นที่ใดก็ได้ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระ อีกทั้งยังเป็นการประหยัดเวลา เพียงผู้วิจัยโพสต์รายวิชาพร้อมสื่อต่าง ๆ ในระบบการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนก็สามารถเข้าไปเรียนรู้และทำกิจกรรมที่มอบหมายได้โดยไม่สิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายในการถ่ายเอกสารแจกผู้เรียน โดยในการเรียนภาษาอังกฤษ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทั้ง 4 ทักษะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่าง ทักษะการฟัง ผู้เรียนสามารถเรียนโดยสามารถหยุด หรือย้อนกลับมาฟังได้หลาย ๆ ครั้ง ซึ่งสามารถเรียกประโยชน์ต่าง ๆ เหล่านี้ ว่าเป็นการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเรียกว่า การเรียนแบบผสมผสาน

ภาษาและเทคโนโลยี (blended learning) (Sharma and Barrett, 2007 อ้างถึงใน กว้าง สวาสดี, 2557)

ภาษาอังกฤษ เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดทางการจัดการเรียนรู้กับนักศึกษา

2. ควรศึกษาแรงจูงใจในการเรียนวิชาอื่น ๆ เพื่อนำไปพัฒนาปรับปรุงการศึกษาต่อไป

3. ควรมีการเผยแพร่การใช้ระบบการจัดการเรียนรู้มายคอรัสวิลล์แก่ผู้ที่สนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำระบบการจัดการเรียนรู้มายคอรัสวิลล์ไปใช้ในรายวิชาอื่น ๆ นอกจากรายวิชา

References

- Jupitak, Piyapol. (2548). **The Construction of Online Learning Package on Process of Design and Construction Animation 2D by Using Learning Management System**. Master of Science in Industrial Education, Educational Communications and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi.
- Kwangsawas, Thupthong, (2557). **English teaching by Technology**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Nasser, Ramzi, Cherif, Maha, and Romanowski, Michael. (2011). Factors that Impact Student Usage of the Learning Management System in Qatari Schools. **The International Review of Research in Open and Distance Learning**. Vol.12, No.6, Oct. 2011.
- OECD-UNESCO. (2016). **Education in Thailand: an OECD-UNESCO Perspective, Reviews of National Policies for Education**, OECD Publishing: Paris.
- Srinut, Petcharat. (2548). **Internet English Learning to Promote English Writing Skill and English Learning Motivation**. Master of Education in Teaching English as a Foreign Language, Teaching English, Chiangmai University.
- Songkharin, Sunthana. (2554). **The Construction of Online Learning Package by Using Learning Management System on Microprocessor**. Master of Science in Industrial Education. King Mongkut's University of Technology Thonburi.
- Uttawet, Pharanucharnart. (2556). **Development of a Remedial English Course Using Multimedia to Enhance English Proficiency and Motivation of Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Students**. Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction, Graduate School, Silpakorn University.
- Wichadee, Saovapa. (2014). Students' Learning Behavior, Motivation and Critical Thinking in Learning Management Systems, **Journal of Educators Online**. Vol. 1, No.3, Jul 2014
- Yokasing, Saranya. (2555). **What is LMS**. Retrieved on 3 November 2559. Retrieved from: <http://saranya4979.blogspot.com/2012/12/lms.html>.

ผลของคุณภาพการให้บริการต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้ให้บริการขนส่ง

กฤษฎา เขียววัฒนสุข¹

สมพล พุ่งหว่า²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการและการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้ให้บริการขนส่ง ระหว่าง บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด และบริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บตัวอย่างจากลูกค้าที่เคยใช้บริการทางไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งพัสดุจากทั้ง 3 บริษัท จำนวน 1,200 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สำหรับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด คุณภาพการให้บริการในด้านความเป็นรูปธรรม และในด้านการให้ความมั่นใจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) สำหรับ บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด คุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือ และในด้านการเอาใจใส่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) สำหรับ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด พบว่าคุณภาพการให้บริการในด้านการตอบสนอง ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเอาใจใส่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$)

คำสำคัญ: คุณภาพการบริการ, การตัดสินใจใช้บริการซ้ำ, ผู้ให้บริการขนส่งพัสดุและไปรษณีย์ภัณฑ์

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน

Address: 2086 ถนนรามคำแหง, หัวหมาก, บางกะปิ, กรุงเทพฯ 10240

Email: krisada_c@rmutt.ac.th

² รองศาสตราจารย์, คณะบริหารธุรกิจ

Address: 2086 ถนนรามคำแหง, หัวหมาก, บางกะปิ, กรุงเทพฯ 10240

Email: sptwa@hotmail.com

Service Quality Affecting Decision to Repurchase Logistic Services

Krisada Chienwattanasook¹

Sompon Thungwha²

Abstract

This research aimed to study the service quality and decision to repurchase logistic services provided by Thai Post Company Limited, Kerry Express (Thailand) Company Limited and SCG Yamato Express Company Limited. The data collection tool was the questionnaire and the studied samples were 1,200 customers who used to use mailing services and product delivered from the three companies in the past six months. The results indicated that, for Thai Post Company Limited, the service quality in terms of tangibility and assurance influenced the customers' decision to repurchase the service significantly at $p < 0.05$. Regarding Kerry Express (Thailand) Company Limited, the service quality in terms of reliability and empathy influenced the customers' decision to repurchase the service significantly at $p < 0.05$. In the case of SCG Yamato Express Company Limited, the service quality in terms of responsiveness, assurance and empathy influenced the customers' decision to repurchase the service significantly at $p < 0.05$.

Keywords: Service quality, decision to repurchase, logistic service providers of mailings and products

¹Student, Master of Business Administration in Logistics and Supply Chain Management, Faculty of Business Administration, Address: 2086 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Thailand 10240
Email: Krisada_c@rmutt.ac.th

²Associate Professor, Dr., Faculty of Business Administration, Ramkhamhaeng University
Address: 2086 Ramkhamhaeng Road, Huamark, Bangkok, Thailand 10240
Email: sptwa@hotmail.com

บทนำ

ในปัจจุบันการค้าปลีกในประเทศไทยได้รับแรงสนับสนุนที่สำคัญจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะธุรกิจอีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) ที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีมูลค่ารวมเกือบ 3 หมื่นล้านบาท ส่งผลให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับด้านโลจิสติกส์ได้รับโอกาสอย่างมากและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องจากโอกาสนี้เองที่ทำให้ธุรกิจโลจิสติกส์ในรูปแบบของธุรกิจที่ให้บริการทางด้านไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้ามีการเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดด ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรไทยรายงานมูลค่ารวมของธุรกิจในปี พ.ศ. 2560 มีมูลค่ารวม 28,800-29,400 ล้านบาท และมีการคาดว่าธุรกิจไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้าจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง (ฐานเศรษฐกิจ, 2561) และเมื่อพิจารณาผู้ประกอบการรายใหญ่พบว่าผู้ประกอบการรายใหญ่ที่สำคัญคือ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (ปณท.) บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท ลาลามูฟ อีซีแวน (ประเทศไทย) จำกัด ที่หันมาให้บริการส่งสินค้าทั้งแบบด่วนและแบบจัดส่งภายในวันเดียว (same day delivery) และนอกจากนี้ยังมีผู้ประกอบการรายใหม่ที่มีความโดดเด่นจากเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งทางธุรกิจ คือ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด โดยทั้งนี้ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่มีการประกอบธุรกิจมายาวนานกว่าคู่แข่งรายอื่น ครองตำแหน่งผู้นำในตลาดด้วยส่วนแบ่งทางการตลาดถึงร้อยละ 55 และในพื้นที่ต่างจังหวัด จะมีส่วนแบ่งทางการตลาดสูงถึงร้อยละ 70 (ฐานเศรษฐกิจ, 2561) สำหรับ บริษัท เคอรี่ เอ็กซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด มีการเติบโตเป็น 2 เท่าในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา

ปัจจุบันมีพนักงานรวมกว่า 7,000 คน มีการขยายการลงทุนในไทยต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2561 จะมีการลงทุนเพิ่มอีกประมาณ 1,800 ล้านบาท เพื่อเพิ่มยานพาหนะที่ให้บริการและขยายจุดบริการ โดยปัจจุบันมีส่วนแบ่งทางการตลาดการจัดส่งพัสดุมากกว่าร้อยละ 40 หากไม่นับรวม บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด แล้วนั้น ถือว่าบริษัทเป็นที่ 1 ในตลาดโดยมีการขนส่งทั้งหมดที่มียอดเฉลี่ย 900,000 ชิ้นต่อวัน และสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่อย่างบริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด นั้นมีแผนผลักดันบริการโลจิสติกส์ ทั้งแบบวันสตอปเซอร์วิส การสร้างเครือข่ายขนส่งสินค้ารวมถึงการขยายพื้นที่ให้บริการให้ครอบคลุมทั่วประเทศ (ประชาชาติธุรกิจ, 2561)

จากสถานการณ์การแข่งขันที่มีความเข้มข้นขึ้น ผู้ประกอบการแต่ละรายจะนำกลยุทธ์ที่หลากหลายมาใช้เพื่อเสริมจุดแข็งและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดและเป็นผู้นำทางด้านไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้าเพราะเป็นธุรกิจที่มีมูลค่าสูง แต่ปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการ เพราะการดำเนินกลยุทธ์ทั้งหลายที่ผู้ประกอบการลงทุนไปนั้นเพื่อยกระดับของคุณภาพการบริการให้สูงขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ได้มากที่สุด Seth, Deshmukh & Vrat (2005 อ้างถึงในทองแย้ม, 2560) ความสำคัญของคุณภาพการให้บริการจึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและมีการเติบโตอย่างยั่งยืน การวัดคุณภาพการบริการทางการตลาดจึงเป็นสิ่งท้าทาย

ของนักการตลาดทุกยุคสมัย คุณภาพบริการที่ดีจะมี ส่วนในการสร้างคุณค่าตราสินค้าจากความพึงพอใจ และความภักดีของผู้ใช้บริการ เป็นเครื่องมือในการ สร้างความแตกต่างและความสามารถในการแข่งขัน ที่สำคัญ คุณภาพการให้บริการที่ดีจะช่วยให้ธุรกิจ สามารถรักษาลูกค้าของตนเองไว้ได้ในระยะยาวและ ทำให้ลูกค้าเกิดความภักดี (ทองแย้ม, 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่า การให้ความสำคัญกับปัจจัยคุณภาพการบริการของผู้ประกอบการในธุรกิจนี้ ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญของผู้ประกอบการในการสร้างความสามารถทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน และด้วยมูลค่าทางการตลาดที่สร้างเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจและมีส่วนในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศนั้น จึงทำให้ การศึกษาเรื่อง “คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้ให้บริการขนส่งระหว่าง บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด” มีความสำคัญและมีความน่าสนใจที่จะทำการศึกษา เพื่อเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้ทางด้านคุณภาพการให้บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจที่ให้บริการทางไปรษณีย์ภัณฑ์

และรับส่งสินค้า เพื่อให้เกิดมุมมองทางด้านคุณภาพ การในให้บริการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการ และผู้บริหารจะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการ พัฒนาคุณภาพให้ดียิ่งขึ้นอันจะนำประโยชน์มาสู่ ประชาชนผู้ที่เป็นผู้บริโภคโดยรวม

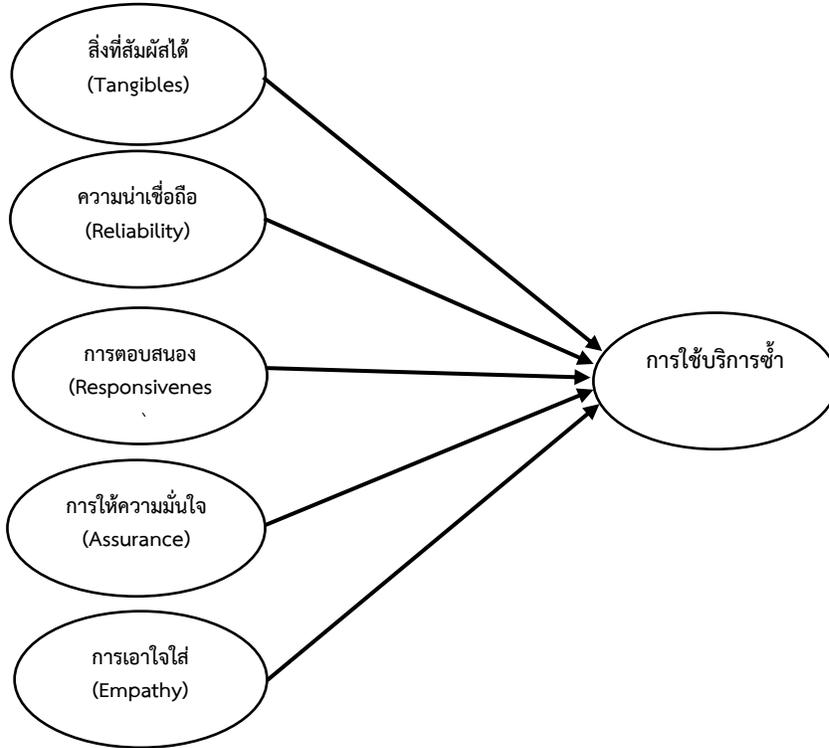
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการของผู้ให้บริการการขนส่ง ระหว่าง บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด
2. เพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการของผู้ให้บริการการขนส่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้ให้บริการขนส่ง โดยทำการศึกษา บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ตัวแปรต้น
คุณภาพการให้บริการ

ตัวแปรตาม
การใช้บริการซ้ำ

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวความคิดในการวิจัย

แนวความคิดและทฤษฎีในการวิจัย

มิติเกี่ยวกับคุณภาพของบริการ (Dimensions of service Quality)

การพัฒนาขั้นตอนการประเมินคุณภาพการบริการให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ในปี 1998 พาราสุรามาน, เซทแฮลล์ และแบร์รี่ (Parasuraman, Zeithaml & Berry, 1998) ได้สร้าง เครื่องมือวัดคุณภาพการบริการจำแนก 5 ด้าน ดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) งานบริการควรมีความเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสจับต้องได้ มีลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็น เช่น สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ วัสดุ และบุคคล ในการ ติดต่อสื่อสารกับลูกค้า นั้น ช่วยให้ลูกค้ารับรู้ว่าการบริการมีความตั้งใจ

ให้บริการเห็นภาพได้ชัดเจน

2. ความเชื่อมั่นไว้วางใจได้ (Reliability) การให้บริการต้องตรงตามการสื่อสารที่นำเสนอแก่ลูกค้า งานบริการที่มอบหมาย ให้แก่ลูกค้าทุกครั้งต้องมีความถูกต้อง เหมาะสม และมีความสม่ำเสมอ ที่สามารถสร้างความ เชื่อถือไว้วางใจในงานบริการจากลูกค้า

3. การตอบสนองลูกค้า (Responsive) พนักงานมีหน้าที่ให้บริการลูกค้าด้วยความเต็มใจ และมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือ หรือให้บริการลูกค้าทันที ลูกค้าได้รับบริการที่สะดวกและรวดเร็ว

4. การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (Assurance) การบริการจากพนักงานที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะในการทำงานตอบสนอง

ความต้องการของลูกค้าและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือและสร้างความมั่นใจว่าลูกค้าได้รับบริการที่ดี

5. การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (Empathy)

พนักงานที่ให้บริการแก่ลูกค้าแต่ละรายด้วยความเอาใจและให้ความสนใจแก่ผู้มาใช้บริการ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานวัดคุณภาพบริการดังกล่าวนี้มีชื่อเรียกว่า "SERVQUAL" ดังภาพประกอบ

ปัจจัยสำหรับการประเมินคุณภาพการบริการ	ลักษณะภายนอก	ความเชื่อถือได้	การตอบสนองอย่างรวดเร็ว	ความมั่นใจได้	การเข้าถึงจิตใจ
ลักษณะทางการภาพ					
ความน่าเชื่อถือ					
การตอบสนอง					
ความสามารถ					
ความมีมารยาท					
ความน่าศรัทธา					
ความปลอดภัย					
การเข้าถึงบริการ					
การสื่อสาร					
ความเข้าใจ					

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยกำหนดคุณภาพการบริการใน SERVQUAL และปัจจัยพื้นฐานสำหรับการประเมินคุณภาพการบริการ

ที่มา: Berry & Parasuraman. (1990).

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้บริการซ้ำ

การซื้อสินค้าซ้ำหรือการซื้อบริการซ้ำในครั้งต่อมานั้น จะเกิดขึ้นต่อเมื่อผู้บริโภคตัดสินใจโดยใช้ความรู้สึกจากภายใน และประสบการณ์จากการซื้อครั้งที่ผ่านมา Avcilar & Alkevli (2017)

1. การแก้ไขปัญหาแบบซ้ำซาก (Repeated problem solving) การซื้อซ้ำมักจะต้องการแก้ปัญหาที่ติดต่อกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะเกิดจากปัจจัยหลายประการ สิ่งที่สำคัญที่สุดคือเกิดความไม่พอใจในทางเลือกที่ซื้อมาแต่ครั้งก่อน จนบางครั้งเกิดการเปลี่ยนตราห้อยอยู่เรื่อย ๆ อาจเกิด

จากสต็อกในร้านค้าปลีกหมด ซึ่งผู้ซื้อต้องซั้งดูว่าคุ้มค่าหรือไม่หากจะลงทุนทั้งเวลาและพลังงานเพื่อไปซื้อที่อื่น การเปลี่ยนตราห้อยนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคมีพฤติกรรมการแสวงหาที่ผันแปร (variety seeking behaving) นั่นคือ การเลือกที่จะลองผลิตภัณฑ์ใหม่ พฤติกรรมแบบนี้มักพบเมื่อมีทางเลือกมากมาย สินค้าบริโภคแบบหลายประเภทมีการซื้อซ้ำกันมาก การตัดสินใจมัก โดยมีกฎต้องซื้อของถูกที่สุด นักการตลาดจึงใช้การส่งเสริมการขายบางประเภท เช่น คุปอง ชิ้นส่วนสินค้า การลดราคา เป็นต้น ผู้บริโภคต้องการการเสาะแสวงหาข่าวสาร

เรื่องราคาติดต่อกันโดยตลอด

2. การตัดสินใจอย่างเป็นนิสัย (Habitual decision making) การซื้อซ้ำอาจเกิดจากนิสัยที่จะทำให้กิจกรรมการตัดสินใจง่ายขึ้น และทำให้ผู้บริโภคจัดการกับแรงผลักดันของชีวิตได้ดีขึ้น นิสัยการซื้อแตกต่างกันไปตามระดับของการเกี่ยวข้องและทุ่มเทความพยายามกับสินค้า จึงจำเป็นต้องเปรียบเทียบกับนิสัย การซื้อขึ้นอยู่กับความซื่อสัตย์ของตราหือและขึ้นอยู่กับความเฉื่อย

ก. ความซื่อสัตย์ต่อตราหือ (Brand loyalty) มักเกิดจากการตัดสินใจในครั้งแรกอย่างรอบคอบโดยวิธี EPS เมื่อปรากฏว่าทุกฝ่ายเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าเป็นที่เชื่อถือได้ ความรู้สึกจึงเป็นข่าวสารที่ดีที่สุดสำหรับผู้บริโภคจึงไม่มีแรงจูงใจใด ๆ ที่ทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทุกครั้งที่นึกถึงความต้องการเขาจะซื้อตราหืออีกและซื่อสัตย์ต่อร้านค้าด้วย แม้ว่าต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมากกว่า เนื่องจากที่ตั้งของร้านค้าไม่สะดวกก็ตาม การซื่อสัตย์ต่อตราหือฝังรากลึกเพราะเกิดจากความทุ่มเทความพยายามสูง (High involvement)

ข. ความเฉื่อย (Inertial) ผู้บริโภคที่ซื้อจนเป็นนิสัยเป็นผู้บริโภคที่ไม่ทุ่มเทความพยายามหรือทุ่มเทน้อยมากในสินค้าประเภทนี้ แม้จะรู้สึกว่าการตราหือเหมือนกัน แต่ในความเป็นจริงผู้บริโภคไม่ได้เปลี่ยนตราบ่อยนัก นอกจากจะมีการขายในราคาพิเศษ พฤติกรรมเช่นนี้เป็นความเฉื่อยนิสัยไม่คงทนถาวร ไม่ซื่อสัตย์ต่อตราหือ แต่จะมีการซื้อตราเดิมจนกว่าจะพบว่ามีการขายถูกกว่าจึงเปลี่ยน และเมื่อพบว่ามีการขายถูกกว่าอีกก็จะเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ ถ้าการคาดคะเนการซื้อเกิดขึ้น แนวโน้มการซื้อตราผลิตภัณฑ์ให้ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น อีกสาเหตุหนึ่งที่เกิดจากการซื้อซ้ำเนื่องมาจากประสบการณ์ครั้งนี้ได้รับรางวัล (Rewarding) จนเกิดการเสริมแรง (Reinforcing) เกิดขึ้น ความไม่พอใจใน

การซื้ออาจตามมาด้วยการซื้อซ้ำ เหตุผลคือประโยชน์ที่ได้ในการทำการเสาะแสวงหาใหม่ และการประเมินค่าใหม่น้อยกว่าต้นทุนที่คาดว่าจะต้องเสียในการก่อกิจกรรมดังกล่าว อย่างไรก็ตามความเป็นไปได้ของผลแห่งความไม่พอใจ คือ หยุดใช้ผลิตภัณฑ์นั้น พฤติกรรมการซื้อซ้ำสามารถเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า การซื่อสัตย์ต่อตราหือ อันที่จริงการซื่อสัตย์ต่อตราหือเป็นพันธะทางจิตวิทยา (Psychological commitment) ต่อตราหือ แต่การซื้อซ้ำเป็นการซื้อที่เกิดตลอดในตราสินค้าเดิม

บัวแก้ว และ เขียววิวัฒน์สุข (2562) ทำการศึกษาผู้ใช้บริการขนส่งไปรษณีย์ภัณฑ์และพัสดุของบริษัท ขนส่งเคอรี่เอ็กซ์เพรส จำกัด และบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คุณภาพที่ได้รับในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการบริษัท เคอรี่เอ็กซ์เพรส จำกัด และสำหรับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พบว่า คุณภาพที่ได้รับในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้าและด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้าส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำ แก้วสิมมา และ จุลโลบล (2560) ระบุว่าบริการที่มีคุณภาพเป็นไปตามความคาดหวังของผู้บริโภคและความคุ้มค่าที่ผู้ใช้บริการได้รับจะทำให้เกิดความพึงพอใจส่งผลต่อความภักดีและการกลับมาใช้บริการซ้ำ นอกจากนี้ จันทอรารีย์ นະมิ และ ชุสนุก (2559) พบว่า คุณภาพการให้บริการในด้านความรวดเร็วในการตอบสนอง ด้านความเชื่อถือและไว้วางใจ ด้านการรับประกัน และด้านความเอาใจใส่ลูกค้า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความไว้นื้อเชื่อใจ และยังพบว่าคุณภาพการให้บริการปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวกต่อความพึงพอใจและนำไปสู่การกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยผู้วิจัยมีการกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริโภคที่เคยใช้บริการทางไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้า จากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด บริษัทใดบริษัทหนึ่งในช่วงระยะเวลา 6 เดือนที่ผ่านมา เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่ และไม่มีสถิติที่แน่นอน (Infinite population) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทรวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 1,200 คน

การเลือกตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้การเลือกตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) เพื่อให้เกิดการกระจายของข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างครอบคลุมพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร

ขั้นที่ 1 ทำการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานครออกเป็น 3 กลุ่ม คือ เขตชั้นใน ประกอบด้วย 21 เขต เขตชั้นกลาง ประกอบด้วย 18 เขต เขตชั้นนอก ประกอบด้วย 11 เขต

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามผู้ประกอบการขนส่ง

ผู้ประกอบการขนส่งที่ใช้บริการบ่อยที่สุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด	555	46.3
Kerry Express	462	38.5
SCG Express	105	8.8
ผู้ประกอบการขนส่งในรูปแบบใหม่ เช่น Line Man	10	0.8
อื่น ๆ	68	5.6
รวม	1,200	100.00

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มเลือกเขตที่จะทำการเก็บตัวอย่างโดยวิธีจับฉลากแบบไม่ใส่คืนเพื่อเลือกพื้นที่ละ 2 เขต ได้ดังต่อไปนี้ เขตชั้นใน ได้แก่ ห้วยขวาง จตุจักร เขตชั้นกลาง ได้แก่ ลาดพร้าว บางเขน และเขตชั้นนอก ได้แก่ ดอนเมือง หนองจอก

ขั้นที่ 3 ทำการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะเลือกตัวอย่างเฉพาะผู้ที่เคยใช้บริการทางไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้า จากบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด และ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด

การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

หลังจากนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและให้คำแนะนำแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อแนะนำแล้ว จึงนำไปทดลอง (Tryout) กับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค โดยงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของปัจจัยด้านคุณภาพการบริการทั้งหมด 5 ด้าน อยู่ระหว่าง 0.839 – 0.910 และการใช้บริการซ้ำเท่ากับ 0.898

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บริการบริษัทขนส่ง ส่วนใหญ่เลือกใช้บริการ ผู้ประกอบการขนส่งบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด มาก ที่สุดจำนวน 555 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมา

เป็นบริษัท Kerry Express จำนวน 462 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.5 บริษัท SCG Express จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 ที่เหลือเป็นบริษัทอื่น ๆ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรูปแบบการจัดส่งพัสดุที่ใช้บริการ

รูปแบบการบริการที่ใช้เป็นประจำ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่งพัสดุที่หน่วยงานของผู้ประกอบการขนส่ง แบบธรรมดา	366	30.5
ส่งพัสดุที่หน่วยงานของผู้ประกอบการขนส่ง แบบเร่งด่วน	694	57.8
เรียกผู้ประกอบการขนส่งมารับสินค้ายังจุดนัดหมายและนำส่งผู้รับสินค้า ในทันที	63	5.3
การส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทาง (COD)	60	5.0
การส่งสินค้าผ่านผู้ประกอบการขนส่งที่ให้บริการรับ-ส่ง สินค้าตามแนว รถไฟฟ้า	16	1.3
อื่น ๆ	1	0.1
รวม	1,200	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บริการบริษัทขนส่ง ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการจัดส่ง พัสดุที่ใช้บริการเป็นประจำมากที่สุด คือ ส่งพัสดุที่ หน่วยงานของผู้ประกอบการขนส่ง แบบเร่งด่วน จำนวน 694 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาเป็น

ส่งพัสดุที่หน่วยงานของผู้ประกอบการขนส่ง แบบ ธรรมดาจำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ที่ เหลือเป็นรูปแบบอื่นๆ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจำนวนชิ้นที่ส่งสินค้าต่อครั้ง

จำนวนชิ้นที่ส่งสินค้าต่อครั้ง (ชิ้น)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 2	649	54.1
3 - 5	301	25.1
6 - 9	80	6.6
มากกว่า 10	170	14.2
รวม	1,200	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บริการบริษัทขนส่ง ส่วนใหญ่มีจำนวนชิ้นที่ส่ง สินค้าต่อครั้ง 1 - 2 ชิ้นมากที่สุด จำนวน 649 คน

คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาส่งสินค้าต่อครั้ง 3 - 5 ชิ้น จำนวน 301 คนคิดเป็นร้อยละ 25.1 ที่เหลือเป็น จำนวนการส่งอื่นๆ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้า (ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง)

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้ง (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 50	263	21.9
50 - 100	546	45.5
101 - 200	165	13.7
201 - 500	151	12.6
501 ขึ้นไป	75	6.3
รวม	1,200	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บริการบริษัทขนส่ง ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้าเฉลี่ยต่อครั้ง 50 – 100 บาท มากที่สุด มีจำนวน 546 คน คิดเป็นร้อยละ 45.5 รองลงมา

ค่าใช้จ่ายในการจัดส่งสินค้าเฉลี่ยต่อครั้งไม่เกิน 50 บาท มีจำนวน 263 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 ที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ตารางที่ 5 รายละเอียดค่าเฉลี่ยปัจจัยคุณภาพการบริการในภาพรวมแยกตามบริษัทผู้ให้บริการ

คุณภาพ	ไปรษณีย์ไทย		เคอรี่		เอสซีจี		ภาพรวม	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
1. ความเป็นรูปธรรม	4.19	.674	3.95	.521	4.24	.400	4.13	0.557
2. ความน่าเชื่อถือ	4.10	.619	3.93	.546	4.20	.482	4.07	0.563
3. การตอบสนอง	4.04	.727	3.87	.535	4.18	.472	4.03	0.601
4. การให้ความมั่นใจ	4.08	.673	3.95	.495	4.21	.422	4.08	0.556
5. การดูแลเอาใจใส่	4.04	.682	3.89	.502	4.14	.470	4.01	0.568
n	555		462		105		1,122	

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 คุณภาพการให้บริการในด้านความเป็นรูปธรรม (Tangibles) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

สมมติฐานที่ 2 คุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

สมมติฐานที่ 3 คุณภาพการให้บริการในด้านการตอบสนอง (Responsiveness) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

สมมติฐานที่ 4 คุณภาพการให้บริการในด้านการให้ความมั่นใจ (Assurance) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

สมมติฐานที่ 5 ปัจจัยคุณภาพการให้บริการในด้านการเอาใจใส่ (Empathy) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ ได้ผลทดสอบสมมติฐานดังมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ ในการทดสอบสมมติฐานคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ (แสดงค่าสัมประสิทธิ์)

ตัวแปรตาม การใช้บริการซ้ำ	ไปรษณีย์ไทย (B)	เคอร์รี่ (B)	เอสซีจี (B)	ภาพรวม (B)
ค่าคงที่	.456	1.752	1.290	.930
ความเป็นรูปธรรม	.258 (t=4.239, Sig.<.000)			
ความน่าเชื่อถือ		.237 (t=4.693, Sig.<.000)		.140 (t=3.382, Sig.<.001)
การตอบสนอง			.298 (t=5.171, Sig.<.000)	.163 (t=4.252, Sig.<.000)
การให้ความมั่นใจ	.590 (t=9.696, Sig.<.000)		.202 (t=3.313, Sig.<.001)	.244 (t=5.473, Sig.<.000)
การเอาใจใส่		.304 (t=5.529, Sig.<.000)	.190 (t=3.386, Sig.<.001)	.210 (t=5.234, Sig.<.000)
F	142.595	50.552	80.972	162.541
Sig.	.000	.000	.000	.000
R ²	.418	.203	.380	.352
Durbin-Watson	1.522	1.525	1.680	1.536

จากตาราง 6 สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

สำหรับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการในด้านความเป็นรูปธรรม (B=.258) และ ในด้านการให้ความมั่นใจ

(B=.590) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

สำหรับ บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการในด้านความน่าเชื่อถือ (B=.237) และในด้านการเอาใจ

ใส่ (B=.304) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

สำหรับ บริษัท เอสซีจี ยามาโตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการในด้านการตอบสนอง (B=.298) ด้านการให้ความมั่นใจ (B=.202) และด้านการเอาใจใส่ (B=.190) มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยคุณภาพการบริการในภาพรวมของทั้งสามบริษัทนั้น พบว่า ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนอง ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเอาใจใส่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hwang, Kim, Kim, & Choung-Soo (2013) ที่พบว่าผลจากคุณภาพการบริการที่ดี ความเชื่อใจและความพึงพอใจในการใช้บริการขนส่งสินค้าทำให้ผู้ใช้บริการกลับมาใช้บริการซ้ำในประเทศเกาหลี

สำหรับคุณภาพการบริการในด้านความเอาใจใسنั้น การที่พนักงานของบริษัททั้งสามให้ความสำคัญกับลูกค้าแต่ละรายอย่างเท่าเทียมกัน มีความเอาใจใส่ในการดูแลให้บริการลูกค้าเป็นอย่างดีและการแสดงออกถึงความเอื้ออาทรในการให้บริการส่งผลต่อการซื้อซ้ำอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลการศึกษาสนับสนุนงานวิจัยของ Luo, Yu, Huang, Cai, & Chen (2017) ที่สรุปว่า ในปัจจุบันธุรกิจการให้บริการได้ให้ความสำคัญกับการใช้บริการซ้ำ โดยพบว่ามุมมองด้านคุณภาพการบริการสามารถทำให้ธุรกิจมีจำนวนลูกค้ามากขึ้นและช่วยให้ฟื้นตัวได้ การที่จะทำให้สัมฤทธิ์ผลนั้นธุรกิจควรปรับปรุงใน 4 ด้านคือ ด้านการปฏิสัมพันธ์เอาใจใส่ลูกค้า ด้านกระบวนการส่งสินค้าที่มีคุณภาพ ด้านสภาพแวดล้อมที่ดีและด้านค่าตอบแทนให้แก่พนักงาน

สำหรับด้านการให้ความมั่นใจที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการกลับมาใช้บริการซ้ำอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าหากผู้ประกอบการขนส่งสามารถสร้างความมั่นใจในการมาใช้บริการให้แก่ลูกค้าของตน มีระบบการทำงานทำให้ลูกค้ารู้สึกมั่นใจในการมาใช้บริการและจะกลับมาใช้บริการซ้ำ ซึ่ง Wang (2011) ระบุว่า คุณภาพในการบริการนั้นถือเป็นหัวใจหลักหรือเป็น แกนกลางของธุรกิจบริการที่ทำให้ผู้ใช้บริการกลับมาซื้อซ้ำหรือกลับมาใช้บริการอีก

สำหรับผลการศึกษา บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ที่พบว่า ปัจจัยคุณภาพการให้บริการในด้านความเป็นรูปธรรม และ ในด้านการให้ความมั่นใจ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำนั้น มีความแตกต่างจากงานวิจัยของ บัวแก้ว และ เขียววิวัฒนสุข (2562) ที่ทำการศึกษาในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า คุณภาพที่ได้รับในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองต่อลูกค้าและด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้าส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำ สำหรับบริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด ซึ่งในด้านการตอบสนองและการรู้จักและเข้าใจลูกค้านั้น บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด จะสามารถทำได้ดีกว่าคู่แข่งรายอื่นโดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัด อย่างไรก็ตามผลการศึกษาสนับสนุน บัวแก้ว และ เขียววิวัฒนสุข (2562) ที่พบว่า คุณภาพที่ได้รับในด้านความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของผู้ใช้บริการ บริษัท เคอร์รี่ เอ็กซ์เพรส จำกัด

จากการศึกษาปัจจัยคุณภาพการบริการในการศึกษานี้ พบว่า มีส่วนทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความประทับใจและส่งผลการกลับมาใช้บริการซ้ำสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของ Parasuraman, Zeithaml & Berry (1998) และทำให้เกิดภาพที่ชัดเจนเพิ่มขึ้นในการนำมาใช้ประเมินคุณภาพการให้บริการสำหรับธุรกิจโลจิสติกส์ในรูปแบบของธุรกิจที่ให้บริการทางด้าน

ไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้า ซึ่งทวีความสำคัญ และมีการเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัจจัยคุณภาพการให้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการครั้งนี้ จะพบว่าคุณภาพในการให้บริการที่ส่งผลต่อการใช้บริการซ้ำนั้น จะแตกต่างกันไปในสามบริษัทที่ทำการศึกษ สำหรับ บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด พบว่า ด้านความเป็นรูปธรรม และด้านการให้ความมั่นใจส่งผลต่อการใช้บริการซ้ำ บริษัท เคอร์รี่ เอกซ์เพรส (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า ด้านความน่าเชื่อถือ และด้านการเอาใจใส่ส่งผลต่อการใช้บริการซ้ำ และ บริษัท เอสซีจี ยามา โตะ เอ็กซ์เพรส จำกัด พบว่า ด้านการตอบสนอง ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเอาใจใส่ส่งผลต่อการใช้บริการซ้ำ จึงเป็นเครื่องยืนยันถึงความแตกต่างในมุมมองของผู้ใช้บริการ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งลูกค้าของแต่ละบริษัทจะมีมุมมองต่อคุณภาพการให้บริการของบริษัทที่ตนเลือกใช้บริการแตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของบริษัททั้งสามนี้ จะเกิดภาพที่ชัดเจนว่า คุณภาพการให้บริการของบริษัทตนเองในด้านใดที่มีความโดดเด่นและเป็นด้านที่ลูกค้าของตนให้ความสำคัญในการกลับมาใช้บริการซ้ำ และควรนำผลการศึกษานี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพในการให้บริการของตนให้มีภาพลักษณ์ในด้านคุณภาพการให้บริการที่แข็งแกร่งขึ้น

ในขณะเดียวกันผลการศึกษาคูณภาพการบริการในภาพรวม ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการตอบสนอง ด้านการให้ความมั่นใจ และด้านการเอาใจใส่ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการซ้ำของลูกค้าผู้ใช้บริการ นั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับคุณภาพการบริการในด้านเหล่านี้ ซึ่งนักกลยุทธ์การตลาดหรือผู้ที่รับผิดชอบทางด้าน

สื่อสารองค์กรจะต้องคำนึงถึงในการสื่อสารกับลูกค้าทุกคน เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ลูกค้าของบริษัท โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่บริษัทให้ความสำคัญ ซึ่งอาจสื่อสารออกมาในรูปแบบของภาพยนตร์โฆษณา หรือโฆษณาทางสื่อออนไลน์ โดยเฉพาะการโฆษณาที่ใช้เวลานั้นจะนำเสนออย่างไรให้ครอบคลุมทุกมิติของคุณภาพการให้บริการ

สำหรับในด้านการพัฒนาบุคลากรเพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรตระหนักว่าคุณภาพการที่ดีหมายถึงการกลับมาใช้บริการซ้ำของลูกค้าในอนาคต ซึ่งในระยะยาวแล้วจะเป็นสร้างความแข็งแกร่งให้แก่บริษัท ดังนั้นในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการให้บริการ ผู้บริหารจึงควรวางแผนพัฒนาบุคลากรและระบบการให้บริการของตนให้มีครอบคลุมคุณภาพการให้บริการทั้ง 5 ด้านอย่างเร่งด่วน เช่น การพัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกในการให้บริการ (Service Mind) ให้ความสำคัญกับความใส่ใจในการดูแลลูกค้า การเล็งเห็นผลประโยชน์ของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ ความเอื้ออาทรในการให้บริการ ความถูกต้องและรอบคอบในการให้บริการ ความสะดวกหรือร้อนและเต็มใจในการให้บริการ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้บริษัทสามารถสร้างเป็นจุดขายได้เหนือคู่แข่งในตลาด ทั้งนี้ เชียร์วัฒน์สุข และ อ่อนพุทธา (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับส่วนประสมการตลาดบริการ พบว่าในด้านบุคคล (people) เช่น พนักงานที่ให้บริการมีความรู้ความสามารถในการให้ข้อมูลและตอบคำถาม มีความเป็นมิตร ยิ้มแย้ม และ อธิบายดียดี มีการบริการอย่างถูกต้องและรวดเร็ว พนักงานผู้ให้บริการมีความสุข มีบุคลิกภาพและมีการแต่งกายดี และ มีความรับผิดชอบในการติดตามแก้ไขปัญหา เป็นตัวแปรที่สำคัญมากในการแบ่งกลุ่มลูกค้า โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าที่คำนึงถึงคุณภาพก่อนตัดสินใจซื้อ

สำหรับการพัฒนาระบบการบริการ เช่น การตรงต่อเวลา การจัดส่งที่ถูกต้องปลอดภัย การตอบสนองที่รวดเร็วทันใจ ระบบการจัดคิวที่ชัดเจน การตอบสนองต่อความต้องการลูกค้าที่แตกต่าง การสร้างความมั่นใจ การสร้างมาตรฐานสำหรับการขนส่งที่ดีในระดับสากล ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญควบคู่ไปกับการลงทุนขยายธุรกิจของบริษัท เพื่อสร้างการเจริญเติบโตที่มั่นคง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

ในการวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต ผู้สนใจควรทำการศึกษาปัจจัยที่สำคัญอื่น ที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจใช้บริการซ้ำเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยส่วนประสม

ทางการตลาดบริการ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ความภักดีของผู้บริโภค เป็นต้น และควรทำการศึกษาถึงรูปแบบใหม่ ๆ ในการให้บริการของธุรกิจที่ให้บริการทางด้านไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้า รวมถึงผู้ให้บริการรายใหม่ เช่น การให้บริการผ่านช่องทางร้านสะดวกซื้อ การให้บริการผ่านช่องทางสถานีบริการน้ำมัน การให้บริการผ่านแอปพลิเคชัน เป็นต้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการและการใช้บริการซ้ำของผู้บริโภค สำหรับธุรกิจที่ให้บริการทางด้านไปรษณีย์ภัณฑ์และรับส่งสินค้า

References

- Avcilar, Mutlu Yuksel, & Alkeveli, Akin (2017). The Antecedents of Mobile Repurchasing Intentions: An Empirical Investigation among Turkish Mobile Shoppers. **International Journal of Business and Management**, 12(3) (pp. 105), ISSN 1833-8119, Canadian Center of Science and Education, doi:10.5539/ijbm.v12n3p105
- Berry, N. & Parasuraman, M. (1990). **Delivering quality service, balancing customer perceptions and expectations**. New York: A Division of Macmillan.
- Buakaew, Nichapat, & Chienwattanasook, Krisada. (2562). Behaviors of Consumers Perception of Quality Perception of Efficiency Affects Service Purchase between Kerry Express and Thai Post. **Journal of MCU Nakhondhat**, 6(4), June, 2019, 1782-1796.
- Chantra-ari, Chaichana, Nami, Mariam & Shoosanuk, Ampon. (2559). The Influence of Service Quality on Trust, Satisfaction and Customer Positive Word of Mouth and Revisit of RAMA II HOSPITAL. **Panyapiwat Journal**, 8(2), 25-40. Retrieved from <https://www.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/65645>
- Chienwattanasook, Krisada, & Onputtha, Suraporn. (2017). Discrimination Analysis of Customers Considering Price and Quality in Purchasing Decision Using Service marketing Mix (7P'S) Factors. **Journal of Marketing and Management**, 4(2), 70-87.
- Hwang, Yongcheol, Kim, Kyoung-Hoon, Kim, Kyoung-Hun, & Choung-Soo, Cheon (2013). The Effect to Trust, Satisfaction, Repurchase intention by Logistic Service Quality in Online Shopping. **Productivity Review**, 27(1), 479-507. ISSN 1225-3553, Korea Productivity Association, doi:10.15843/kpapr.27.1.201303.479

- Kheawsimma, Saranrat, & Jullobol, Nopnapa. (2560). Factors Influencing Service Satisfaction: Siriraj Hospital, Jhulalongkorn Hospital, and Ramathibodi Hospital. **Nakhon Pathom: Rajamangala University of Technology Rattanakosin**. 684-695.
- Luo, Hanyang, Yu, Yanan, Huang, Wei, Cai, Zhiwei, & Chen, Yun (2017). Impact of service recovery quality on consumers' repurchase intention: The moderating effect of customer relationship quality. **2017 International Conference on Service Systems and Service Management, IEEE**, doi:10.1109/icsssm.2017.7996204
- Prachachat Thurakij. (2561). "Kerry" The high Race, Announcing a revision of the investment plan for the year 2018 to add a total of close to 2,000 million after the total Q1 service. Retrieved from: <https://www.prachachat.net/economy/news-136473> [March, 28, 2018]
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A & Berry, L.L (1990). **The customer view of service quality**. New York: Free Press.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V.A & Berry, L.L (1998). SERQUAL: A multiple - item scale for measuring customer perceptions of service quality. **Journal of Retailing**, 64, 12 - 40.
- Thansettakij. (2561). **Logistics Boom!! 'Big name' scramble 30 billion cake**. Retrieved from: <http://www.thansettakij.com/content/281379> [May, 15, 2018]
- Thongyam, Pawinee. (2560). The Importance of Service Quality for Business Success. **Kasem Bundit Journal**, 18(1), 219-232.
- Wang, Xuehua (2011). The Effect of Unrelated Supporting Service Quality on Consumer Delight, Satisfaction, and Repurchase Intentions. **Journal of Service Research**, 14(2), 149-163. ISSN 1094-6705, SAGE Publications, doi: 10.1177/1094670511400722

The Assessment of Needs in Readiness Preparation for Using Computer-Supported Collaborative Learning Model Using Problem-Based Learning and the Synectics Technique

Kosawat Ratanothayanon¹

Prakob Koraneekij²

Noawanit Songkram³

Abstract

The purposes of this study were to assess the needs required in readiness preparation for undergraduate students before using the Computer-Supported Collaborative Learning (CSCL) model and using problem-based learning and the synectics technique to enhance undergraduate students' innovative capability. A questionnaire was used to collect the data. The participants were 400 undergraduate students from private and public universities, using a cluster random sampling technique. The study indicated that most of the undergraduate students spent most of their time on computers and internet usage on entertainment, communication, searching data, education, and downloading data respectively. The highest need was the use of new problem-solving techniques in teaching and learning, followed by the use of brainstorming and learning from the authentic problems, and the use of participation in understanding problems altogether.

Keywords The Assessment of need, computer-supported collaborative learning, problem-based learning, synectics technique, innovative capability

¹Ph.D. Candidate in Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Address: 254 Payathai Road, Wangmai Pathumwan Bangkok 10330

Email: kosawat@tni.ac.th

²Associate professor, Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Address: 254 Payathai Road, Wangmai Pathumwan Bangkok 10330

Email: kosawat@tni.ac.th

³Associate professor, Department of Educational Technology and Communications, Faculty of Education, Chulalongkorn University
Address: 254 Payathai Road, Wangmai Pathumwan Bangkok 10330

Email: naowanit.s@chula.ac.th

การประเมินความต้องการจำเป็นในการเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้รูปแบบคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้การเรียนรู้ด้วยปัญหาและเทคนิคซินเนคติกส์

โกศวัต รัตโนทยานนท์¹

ประกอบ กรณ์กิจ²

เนาวนิตย์ สงคราม³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นเพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ นักศึกษาปริญญาบัณฑิตก่อนการใช้รูปแบบคอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้การเรียนรู้ด้วยปัญหาเป็นฐาน และเทคนิคซินเนคติกส์เพื่อเสริมสร้างความสามารถทางนวัตกรรม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ผลการศึกษา พบว่าปัจจุบันนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตส่วนใหญ่ใช้เวลาส่วนมากไปกับการใช้คอมพิวเตอร์กับอินเทอร์เน็ตสำหรับเพื่อความบันเทิง การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การศึกษา และการดาวน์โหลดข้อมูลตามลำดับ รายการความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญเป็นลำดับที่หนึ่ง คือ การนำเทคนิคการแก้ปัญหาแบบใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน รองลงมาคือ การระดมสมองด้วยการเรียนจากปัญหาจริง และการให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเข้าใจปัญหาร่วมกัน

คำสำคัญ: การประเมินความต้องการ การใช้คอมพิวเตอร์สนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้โดยฐานปัญหา เทคนิคซินเนคติกส์ สมรรถนะทางด้านนวัตกรรม

¹ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่: 254 ถนน พญาไท แขวง วังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

Email: kosawat@tni.ac.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่: 254 ถนน พญาไท แขวง วังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

Email: kosawat@tni.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่: 254 ถนน พญาไท แขวง วังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

Email: kosawat@tni.ac.th

Introduction

At present, the advancement of technology has enhanced the effective communication between senders and receivers. In the view of education and technology, instructors can use technology as the media to support their teaching (Dockter, 2012). Blending technology into traditional teaching is very interesting in the classroom. Technology can be used as a medium to communicate with each other while using digital technology such as the computer, communication and networking tools, or social networks, allows students to access, manage, integrate, evaluate, and create information. Computers, smartphones, and tablets are highly efficient and inexpensive; these are easy to use and are very accessible to undergraduate students. When such tools are connected to the internet network provided by internet service providers, students can communicate with others at any time and enhance their collaborative learning as individuals and in groups (Lipponen, 2002; Goggins & Jahnke, 2013). Therefore, university instructors must be concerned about their readiness preparation and prepare their undergraduate students to know the pace of technological change.

Conforming to the framework for 21st-century learning, students should have the essential skills for thriving in the global economy. Students need to have the following three skills: first, learning and innovation skills, e.g., creativity, critical thinking, communication, and collaboration; second, information, media, and technology skills, e.g., information literacy, media literacy, and technology literacy.; and last, life and career skills, e.g., flexibility, adaptability, initiating, self-direction, leadership, and responsibility. Therefore, learning and innovation skills are a part of the students' priority needs while getting along well with media, information, communication, and technology literacy are important. Meanwhile, promoting learners with innovative abilities can help them to generate and conceptualize the ideas, think laterally, and detect opportunities by creating works which are different from others (Basadur & Gelade, 2006; Momeni, Nielsen, & Kafash, 2015; Department of Education, Employment and Workplace Relation, 2009). Hence, with the blend of synectics technique and problem-based learning, students will diversify their ideas and creative imagination to analyze and solve the problems concurrently.

Objectives

The purposes of the study were to study undergraduate students' computer and internet skills and to assess the needs in readiness preparation for undergraduate students before using the invented model.

Literature Review

A. The Assessment of Needs

Needs assessment is the measured discrepancy or gap analysis between the "what is" and the desired conditions, which is the process of identifying, prioritizing needs, allocating resources, and solving the problems underlying priority needs (Altschuld, 2004; Wongwanich, 2015). Azimi & Rahmani (2013) stated that the importance of needs assessment before the implementation of e-learning would provide information to the instructor to prepare for the readiness and facilitate the supported services and technology needed for students. In addition, the analysis of needs would let the instructor know the gap between the current and desired level of students' computer skills and their knowledge. Then the instructor could use the obtained information to make needs-based decisions. The well-conducted need assessment would lead to changes in learners' behaviors (Guide to Conducting, 2009).

B. Computer-Supported Collaborative Learning (CSCL)

The digital media that blends the collaborative learning process with Information Communication Technology (ICT) enhances students' interaction with others individually and/or in groups. Students can learn and share experiences anywhere and anytime on the online environment in both synchronous ways through chatrooms, video conferences, and live broadcasts and asynchronous ways, such as WebBoards, E-mails, Weblogs, and Twitter (Balakrishnan, 2014; Tresin, 2012; Cress, Wodzicki, Bientzle & Lingnau, 2011). The provision of suitable environment will help students to attend collaborative activities in remote areas. The instructor must be concerned about students' skills related to the content and the problem-solving techniques defining the kinds of mediational tools that are best suited for the students (Stahl, Koschmann, & Suthers, 2006; Verdejo, Barros, Read & Rodriguez-Artacho, 2007). In this study, CSCL demonstrates how students can study altogether with the help of computers (Stahl, Koschmann, & Suthers, 2006).

C. Problem-Based Learning (PBL)

PBL can help students to acquire knowledge, increase communication skills, problem-solving skills, self-directed learning, and share information with others in a team (Bergstrom, Pugh, Phillips, & Machlev, 2016; Wood, 2003). This process will enhance the

students' learning in authentic scenarios with conceptualizing and activating creative thinking skills. Students will communicate and work collaboratively in the team, evaluate learning resources, and become lifelong learners (Hansen, 2005). There are six steps for the PBL process: (1) Understanding problems and recognizing the situation, (2) Managing the learning environment in which students face the problem, (3) Students analyze the problem and find out the causes of the problem, (4) Students find out the solutions, (5) Students search and seek for knowledge by themselves while the instructor is the facilitator; and (6) Students solve the problem, collect and analyze the data, summarize, and make an evaluation.

D. Synectics

Synectics is the creative process that uses analogies to create more ideas in problem solving. The technique will bring out students' creativity affecting individual differences. Meanwhile, analogies will increase the fluency, originality, flexibility, and elaboration of thinking. The form includes personal analogies, direct analogies, and compressed conflict (Joyce, 2000; Seligmann, 2007; Tajari & Tajari, 2011). Students can overcome mental blocks and increase their divergent thinking and problem-solving abilities (Hummell, 2006). There are six steps for the synectics process: (1) Define problems and recognize the situation, (2) Develop the first direct analogy

and compare problems in similar words, (3) Define personal analogy, (4) Create compressed conflict and match opposite words, (5) Develop the second direct analogy to find strange words, and (6) Re-examine the original idea and put the new creative idea or solution instead of the original one.

E. Innovative Capability

The innovative capability is how a person applies technology, skills, and knowledge to initiate the creative idea and lateral thinking or new procedure, which are different from the origin and will lead to superior performance. Capabilities and attributes identify as necessary for innovation, including idea generation, conceptualization, critical thinking dealing with ambiguity, knowledge sharing, problem-solving ability, lateral thinking, thinking across disciplines, and opportunity detection (Basadur & Gelade, 2006; Momeni, Nielsen, & Kafash, 2015; Department of Education, Employment and Workplace Relations, 2009).

F. Computer-Supported Collaborative Learning Model Using Problem-Based Learning and the Synectics Technique to Enhance Undergraduate Students' Innovative Capability

The developed model will enhance undergraduate students' innovative capability. There are six core components, as follows: (1) CSCL tools and media, (2) Content, (3) Instruction, (4) Facilitator, (5)

Learning resources, and (6) Authentic assessment. During the experiment, students have to join eight activities gradually: (1) Identify and define, (2) Analyze, (3) Discuss, (4) Formulate, (5) Collect, (6) Solve, (7) Share, and (8) Evaluate. Strategic pedagogies based on the mixtures of problem-based learning are the synectics technique and online computer-supported collaborative learning.

Methodological Design

The research methodology is described below:

Research Sample

The participants in this study were 400 students who were public and private undergraduate students selected by cluster random sampling technique.

Instrument

The instrument used for data collection was the questionnaire. The questionnaire was divided into three parts:

Part 1: Collecting students' demographic data about their gender, college year, and type of university.

Part 2: Collecting data about the characteristics of learners, their skills, and experience on the use of the computer and the internet. There are four checklists and 5 rating scales (from "very low=1" to "very high=5").

Part 3: Survey the learners' priority needs on 5 rating scales (from "very low=1" to "very high=5").

The instrument was tested for its validity using the index of congruence (IOC) through opinions of three experts in the field of study, and it piloted its reliability by using 30 trying-out samples using Cronbach's alpha. The validity and reliability of the questionnaire were .73 and .80, respectively, which were suited to conduct the survey.

Data Collection

A questionnaire with closed-ended questions was used for interview for collecting the primary data from the undergraduate students from the faculty of Business Administration's in both public and private universities.

Research Results

There were 188 students from the public university or 47 percent, and there were 212 students from the private university or 53 percent.

Results on the utilization of computer and the internet by the undergraduate students indicated that 81.3 percent spent most of their time on entertainment, 80.0 percent on communication, 75.5 percent on searching data, 70.8 percent on education, and 68.3 percent on downloading data, as shown in Figure 1. Students' use of the computers and the internet for their entertainment was very high, but very low for education and downloading data. Before entering into the model, students practiced through the assignments, such as downloading articles from any websites,

summarizing the abstracts, and sending them through e-mails to the instructor. From the needs analysis, the results showed that this would enhance the students' learning experience in the use of electronic technologies, which complied with Azimi & Rahmani (2013). They stated that the identified needs assessment would provide the information and direction where the training should be applied. Meanwhile, Wongwanich (2015) stated that the need

assessment was not only the survey but also finding facts that ones might not know their real needs.

As for the internet time usage spent by the undergraduate students, it was found that 22 percent spent less than one hour, 21 percent for a duration of 1 - 3 hours, 20 percent for a duration of 4 - 6 hours, and 18 percent for more than 6 hours, as shown in Figure 2.

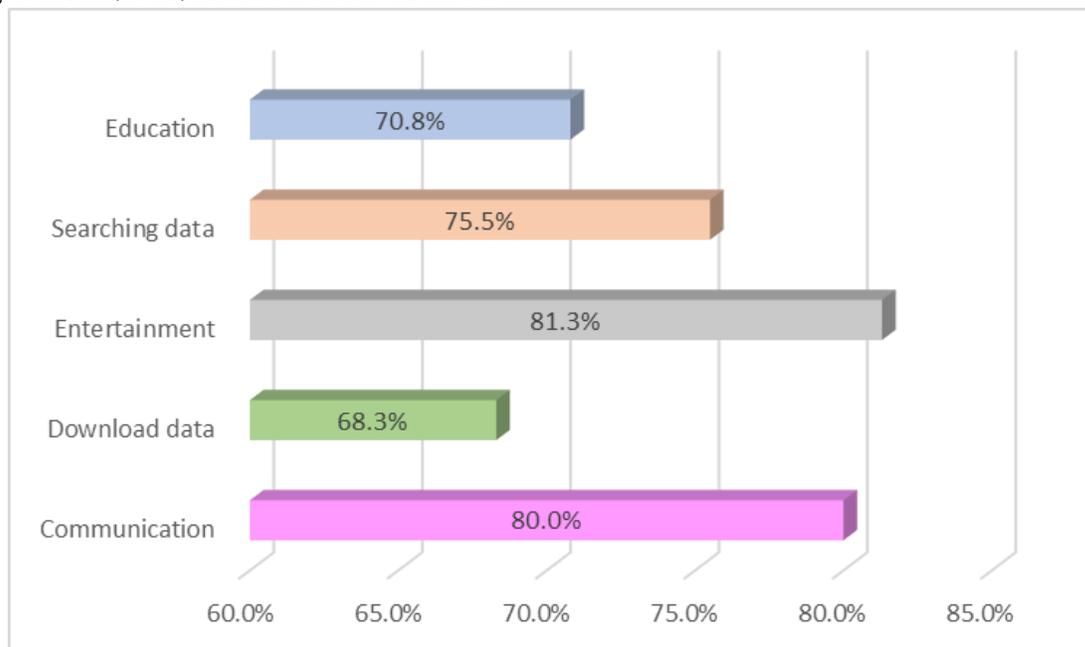

Figure 1 Frequency of Computer and Internet Usage by Undergraduate Students

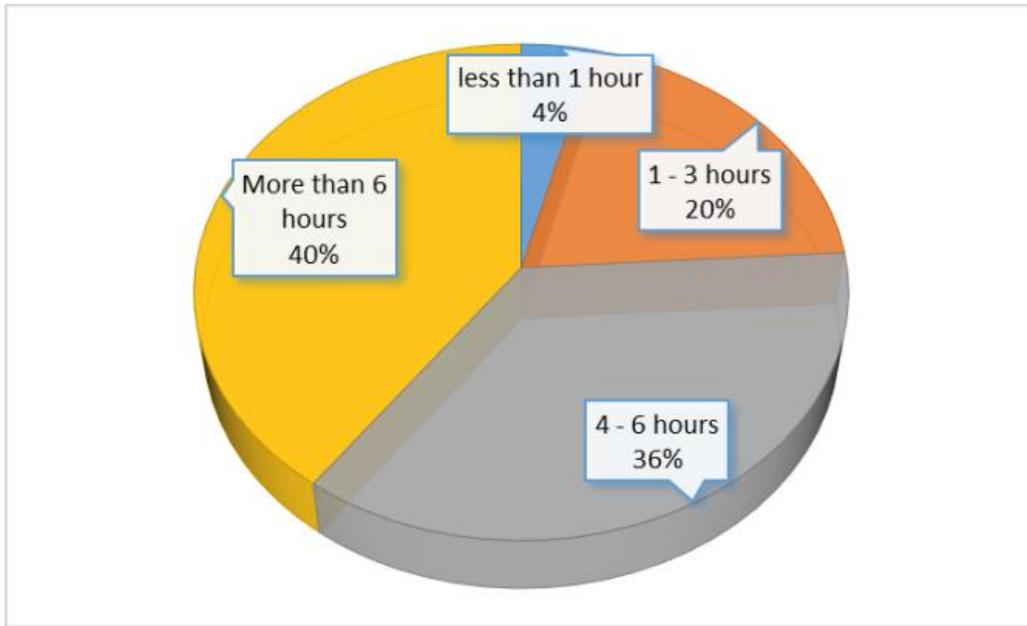

Figure 2 Undergraduate Students' Internet Usage Time

The places where the undergraduate students mostly used a computer were their homes (83.0%), universities (44.5%), apartments (41.3%), and internet cafés (17.3%), as shown in Figure 3. Meanwhile,

the places where the undergraduate students mostly used the internet were their homes (83.3%), universities (69.5%), apartments (44.8%), and internet cafés (24.3%), as shown in Figure 4.

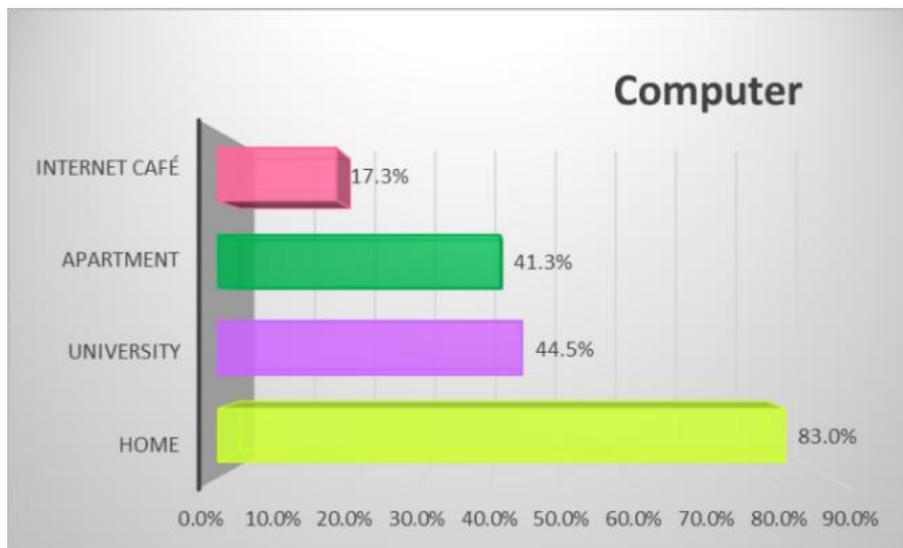

Figure 3 Frequency Use of Places of Undergraduate Students for Computer

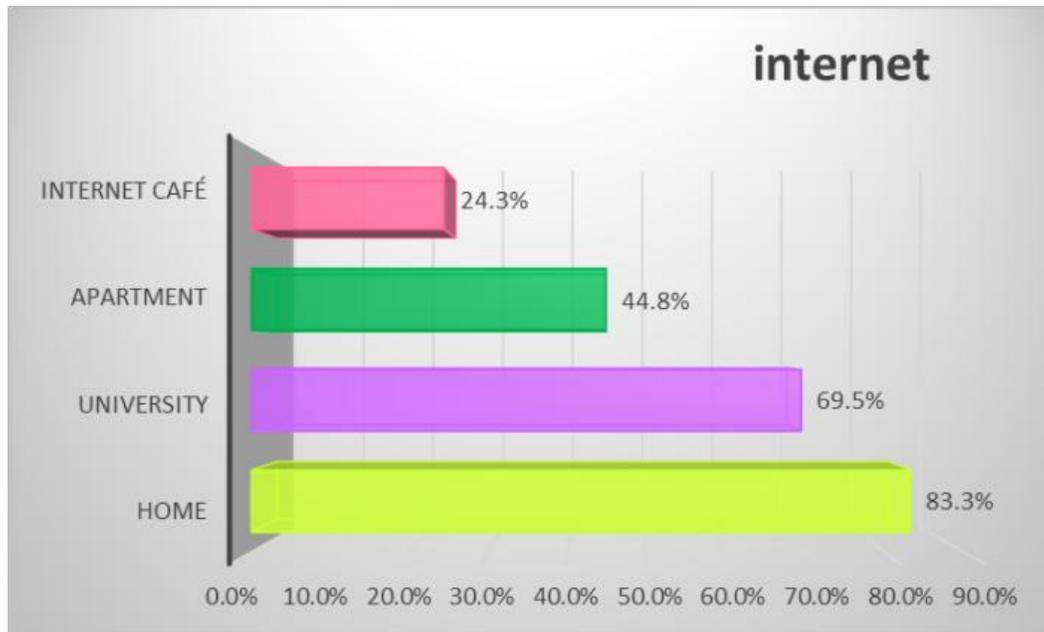

Figure 4 Frequency Use of Places of Undergraduate Students for the Internet

Based on the data in Table 1, the results showed that the undergraduate students' levels of skill and experience in using computer and the internet were the following. Their skill and experience in using smartphones, tablet, and PDA was very high (mean = 4.56, SD = 0.62); in searching data was very high (mean = 4.53, SD = 0.67); in presentation programs was high (mean = 4.01, SD = 0.81); in using e-mail was high (mean = 3.72, SD = 0.88); in using chat program was high (mean = 4.20, SD = 0.91); in using social networks was high (mean = 4.43, SD = 0.72); and in downloading data was high (mean = 4.03, SD = 0.86). Finally, their levels of skill and experience were

moderate in using Web Boards (mean = 3.01, SD = 1.14); online meetings (mean = 3.04, SD = 1.13); and mind mapping programs (mean = 3.18, SD = 1.10). Before letting students enter into the training program, the instructor taught them how to use WebBoards, online meetings and mind mapping programs because they had to express their ideas, share information, and communicate to others through the computer and the internet. Students expressed their questions, shared task concepts, taught each other, and saw how others were learning, both synchronously and asynchronously.

Table 1 Skills and Experience of Undergraduate Students in Computer and the Internet

Usage	mean	SD	Level of skill and experience
Computer, Smartphones, Tablet, Personal Digital Assistant (PDA)	4.56	0.62	Very high
Presentation program	4.01	0.81	High
E-mail	3.72	0.88	High
WebBoards	3.01	1.14	Medium
Online meetings	3.04	1.13	Medium
Chat programs	4.20	0.91	High
Mind mapping programs	3.18	1.10	Medium
Social network programs	4.43	0.72	High
Downloading data	4.03	0.86	High
Searching data	4.53	0.67	Very high

Table 2 Modified Priority Needs Index of Undergraduate Students

Needs	Current conditions Mean (A)	Desired conditions Mean (B)	Modified PNI _{factor} ((B) - (A))/(A)	Ranking
- The student should organize activities to solve problems by thinking diversely to get a variety of new ideas, create concepts, and find opportunities to solve problems with the introduction of new problem-solving techniques used in teaching and learning.	3.31	4.55	0.374	1
- The student should brainstorm with others and study from the authentic problem.	3.27	4.37	0.338	2
- The student should participate in understanding problems and sharing with others.	3.35	4.18	0.246	3
- The students should set goals and objectives with others.	3.49	4.02	0.151	4
- The student should analyze and	3.42	3.88	0.134	5

Needs	Current conditions Mean (A)	Desired conditions Mean (B)	Modified PNI _{factor} ((B) – (A))/(A)	Ranking
search for the root causes of the problem with others.				
- The student should evaluate authentically.	3.50	3.95	0.127	6
- The student should search and seek knowledge from various sources by themselves.	3.52	3.95	0.120	7
- The student could summarize, discuss, and evaluate the performance.	3.48	3.85	0.105	8

In ranking the first three priority needs for readiness preparation before learning with the model, the undergraduate students' needs were prioritized by ranking the highest discrepancy gap between current and desired conditions to the lowest one by considering from modified priority needs index factors, as shown in table 2. As a result, the priority needs were as follows.

In the first place was “students should organize activities to solve problems by thinking diversely to get a variety of new ideas, creating concepts, and finding opportunities to solve problems with the introduction of new problem-solving techniques used in teaching and learning (PNI = 0.374).” Consequently, a metaphor or analogy was the technique that would apply to enhance students’ thinking creatively and invent new ways of seeing

things (Joyce, et al, 2000; Tajari & Tajari, 2011).

In the second place was “students should organize activities to brainstorm with others and study from the authentic problem (PNI = 0.338).” As shown in Table 2, students should be arranged in a collaborative group, and they should apply the knowledge into real situational problems, which can enhance their capability. This conforms to the earlier studies by Schmidt, Rotgans, & Yew (2011) and Hansen (2005). Assigning the authentic problems can motivate students to identify, communicate, and research information that they need to know to solve the problem.

In the third place was “students should participate in understanding problems and sharing with others (PNI = 0.246).” Hansen (2005) stated that students needed to work cooperatively in the team

with complex, real-world problems, think critically, acquire many learning resources, integrate information, and solve complex problems.

Conclusions and Discussions

1. The students mostly used computers and the internet for their entertainment at the highest level (81.3%), whereas they used computers and the internet for education and downloading data at the lowest level (68.3%). Moreover, their skill and experience in using smartphones, tablets, and PDAs was very high (mean = 4.56, SD = 0.62). The results complied with Balakrishnan (2014), Tresin (2012), and Cress, Wodzicki, Bientzle & Lingnau (2011).

2. The study of needs for readiness preparation of the undergraduate students, revealed that the first priority was to organize activities to solve problems by thinking diversely to get a variety of new ideas, creating concepts, and finding opportunities to solve problems with the introduction of new problem-solving techniques used in teaching and learning (PNI = 0.374); the second priority was organizing activities to brainstorm with others and study from the authentic problem (PNI = 0.338); and the third priority was participating in understanding problems and sharing with others (PNI = 0.246).

The assessment of needs is the preliminary process in determining how to

prepare the readiness of the students. The measurement of discrepancy would regard the gap between “what is it?” and “what should it be?” for the students’ current study conditions. Consequently, the importance of needs assessment before the implementation of e-learning would provide information to the instructor to prepare the readiness and to facilitate the supported services and technology needed for their students (Rahmani, 2013).

Recommendations

It is appropriate to assess the needs in readiness preparation for undergraduate students before using the Computer-Supported Collaborative Learning (CSCL) model and problem-based learning with the synectics technique. These techniques could enhance undergraduate students’ innovative capability. Furthermore, the instructor should analyze the students’ needs because a needs analysis would help the instructor to know the priorities to train the students before using any teaching models.

The students should be assigned assignments, such as downloading articles from any websites, summarizing the abstracts, and sending them through e-mails to the instructor.

The instructor should provide the training program to the students so that they can learn and share their experiences

anywhere and anytime by using both the synchronous and asynchronous ways.

However, The participants in this research were mainly undergraduate students from the faculty of Business Administration. For

further studies, researchers should conduct the study with different groups of participants and re-interview them to get their viewpoints on computer and the internet usage and to assess their priority needs.

References

- Altschuld, J.W. (2004). Emerging Dimensions of Needs Assessment. **Performance Improvement**, 43(1), 10-15.
- Azimi, H.M. & Rahmani, R. (2013). Importance of Needs Assessment for Implementation of E-learning in Colleges of Education. **International Journal of Information and Computation Technology**, 3(5), 377-382.
- Balakrishnan, B. (2014). Online Computer Supported Collaborative Learning (CSCL) for Engineering Students: A Case Study in Malaysia. **Comput Appl Eng Educ**9999, 1-11.
- Basadur, M. & Gelade, G.A. (2006). The Role of Knowledge Management in the Innovation Process. **Creativity and Innovation Management**, 15(1), 45-62.
- Bergstrom, C.M., Pugh, K.J., Phillips, M.M., & Machlev, M. (2016). Effects of Problem-Based Learning on Recognition Learning and Transfer Accounting for GPA and Goal Orientation. **The Journal of Experimental Education**, 84(4), 764-786.
- Cress, U., Wodzicki, K., Bientzle, M., & Lingnau, A. (2011). CSCL for intellectually disabled pupils: Stimulating interaction by using a floor control mechanism. **International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning**, 6, 307-321.
- Dockter, D.L. (2012). Problem-Based Learning in Accounting. **American Journal of Business Education**, 5(5), 547-554.
- Eng, T.Y. & Okten, D. (2011). Exploring a dynamic framework of innovative capability: a theoretical integration of technological and marketing capabilities. **Technology Analysis & Strategic Management**, 23(9), 1001-1013.
- Gallagher, S.A. (2015). The role of problem-based learning in developing creative expertise. **Asia Pacific Education Review**, 16, 225-235.

- Goggins, S.P. & Jahnke, I. (2013). **Computer-Supported Collaborative Learning at the Workplace— Making Learning Visible in Unexpected Online Places Across Established Boundaries**. New York: Springer Science&Business Media.
- Guide to Conducting An Education Needs Assessment: Beyond The Literature Review. (2009). Retrieved December 28, 2017, from <https://www.janssentherapeutics-grants.com/sites/all/themes/ttg/assets/Needs%20Assessment%20Guide.pdf>.
- Hansen, J.D. (2005). Using Problem-Based Learning in Accounting, **Journal of Business Education for Business**, 81(4), 221-224.
- Hayati, A., Bentri, A., & Rahmi, U. (2017). Analyzing the Issues in the Implementation of Authentic Assessment in the 2013 Curriculum. **Al-Ta'lim Journal**, 24(1), 53-59.
- Hummell, L. (2006). **Synectics for Creative Thinking in Technology Education**. The Technology Teacher, 22-27.
- Johnstone, K.M. & Biggs, S.F. (1998). Problem-based Learning: Introduction, Analysis, and Accounting Curricula Implications. **Journal of Accounting Education**, 16, 407-427.
- Joyce, B. et al, (2000) Model of Teaching (6th ed.) MA: Peasant education Company.
- Lipponen, L. (2002). **Exploring Foundations for Computer-Supported Collaborative Learning**. Proceedings of CSCL 2002, 72-81.
- Litchfield, B.C. & Dempsey, J.V. (2015). Authentic Assessment of Knowledge, Skills, and Attitudes. **New Directions for Teaching and Learning**, 142, 65-80.
- Manaf ,N.A.A., Ishak, Z., & Hussin, W.N.W. (2011). Application of Problem Based Learning (PBL) in a Course on Financial Accounting Principles. **MJLI**, 8, 21-47.
- Momeni, M., Nielsen, S.B., & Kafash, M. H. (2015). **Determination of Innovation Capability of Organizations: Qualitative Meta Synthesis and Delphi Method**. In 25th Annual RESER Conference.
- Nisula, A.M. & Kianto, A. (2013). Evaluating and developing innovation capabilities with a structured method. **Interdisciplinary Journal of Information, Knowledge, and Management**, 8, 59-82.
- P21's Framework for 21st Century learning website. (2015). Retrieved October, 5, 2017, from <http://www.p21.org/our-work/p21-framework>
- Seligmann, E.R. (2007). **Reaching Students through Synectics: A Creative Solution**. Retrieved September 22, 2017, from http://www.ellieseligmann.com/essays/synectics_seligmann.pdf

- Stahl, G., Koschmann, T., & Suthers, D. (2006). **Computer-supported collaborative learning: An historical perspective**. UK: Cambridge University Press, 409-426.
- Tajari, T. & Tajari, F. (2011). Comparison of effectiveness of synectics teaching methods with lecture about educational Progress and creativity in social studies lesson in Iran at 2010. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 28, 451-454.
- The Department of Education, Employment and Workplace Relations. (2009). **Developing Innovation Skills: A guide for trainers and assessors to foster the innovation skills of learners through professional practice**. Australia: Innovation & Business Skills Australia Ltd.
- Tresin, S. (2012). **The development of computer supported collaborative learning model for developing problem solving ability of industrial education student**. Ph.D. in Education Technology and Communication thesis, Naresuan University, Phitsanulok.
- Verdejo, M.F., Barros B., Read T., & Rodriguez-Artacho, M. (2007). **Designing a CSCL environment for experimental learning in a distance-learning context**. *The Role of Technology in CSCL*, New York: Springer Science Business Media, 139-153.
- Wongwanich, S. (2015). **Needs Assessment Research 3rd ed**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Wood, D.F. (2003). **ABC of learning and teaching in medicine: Problem based learning**. *BMJ*, 326, 328-330.

ความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชัน การจ่ายเงินรหัส QR ผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟน

ทวิวรรณ คงนิษฐ์वाल¹

ถนอมศักดิ์ สุวรรณน้อย²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติและความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันการจ่ายเงิน รหัส QR ผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ใช้แอปพลิเคชัน รหัส QR ในการชำระค่าสินค้าและบริการแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เบปี่บูมเมอร์ เจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ และเจนเนอเรชั่นวาย กลุ่มละ 15 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติและความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชันการจ่ายเงิน รหัส QR ผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟน ได้แก่ การรับรู้ถึงการใช้งานง่าย การรับรู้ถึงประโยชน์ การรับรู้ถึงความเสี่ยง บรรทัดฐานของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวและเพื่อนฝูง บรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง ความตั้งใจใช้ และพฤติกรรมการใช้

คำสำคัญ: ความตั้งใจในการใช้ การจ่ายเงินรหัส QR การยอมรับเทคโนโลยี

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ที่อยู่: 78/255 คูบอน 27 แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220

E-mail: taweewan.kon@kbu.ac.th

² อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ที่อยู่: 96 หมู่ 3 ถนนพุทธมณฑลสาย 5 ต.ศาลายา, พุทธมณฑล, นครปฐม 73170

E-mail: taweewan.kon@kbu.ac.th

Intention to Use the QR Code Payment Application Through Smartphone

Taweewan Kongmaneechachwan¹

Thanomsak Suwannoi²

Abstract

The main purpose of this research was to study factors affecting the attitude towards and intention in application of QR Code Payment through smart phone. It was a qualitative research. The sample consisted 3 groups: The baby boomer, Generation X, and Generation y, 15 people each. In-depth interviews were adopted for data collection. The results showed that the factors affecting attitude towards and intention to use smart phone QR Code Payment were perceived usefulness, perceived ease of use, perceived risk, descriptive norm, injunctive norm, subject norm, behavior intention and usage behavior.

Keywords: Behavior intention, QR Code Payment, technology acceptance model

¹D.B.A Student, Doctor of Business Administration, College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin,

Address: 78/255 Khubon 27, Tha Raeng, Bang Khen, Bangkok 10220

E-mail: taweewan.kon@kbu.ac.th,

²Major Advisor, Dr. Thanomsak Suwannoi, College of Management Innovation, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Address: 96 Moo 3 Phutthamonthon Sai 5 Road, Salaya, Phutthamonthon, Nakhon Pathom 73170

E-mail: suwannoi@yohoo.com

บทนำ

พฤติกรรมการใช้ชีวิตของประชากรบนโลกได้เปลี่ยนไปอย่างมาก เทคโนโลยีดิจิทัลและโซเซียลเน็ตเวิร์คได้เข้ามามีบทบาทต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการรับ-จ่าย การซื้อขายสินค้าและบริการ และอื่นๆ อีกมากมาย "สังคมไร้เงินสด" หรือ Cashless Society กลายเป็นเทรนด์ที่

หลายประเทศทั่วโลกพยายามจะทำให้สำเร็จให้ได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของธุรกรรมการเงินในประเทศให้มีความสะดวก รวดเร็ว มีความถูกต้องแม่นยำ และปลอดภัยมากกว่าเดิม ซึ่งปัจจุบันก็มีหลายประเทศทั่วโลกที่กำลังเดินทางไปสู่สังคมไร้เงินสด

รูปที่ 1 แสดงการใช้ QR Code เพื่อการชำระเงิน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2561)

การใช้บริการคิวอาร์โค้ดเพื่อการชำระเงิน ถือเป็นนวัตกรรมทางการเงินที่ได้รับการยอมรับในปัจจุบัน QR (Quick ResponseCode) คือ รหัสชนิดหนึ่งที่ถูกพัฒนามาจาก barcode แต่ใช้งานง่ายกว่าและเก็บข้อมูลได้มากกว่า ปัจจุบันจึงถูกนำมาใช้หลายรูปแบบ เช่น ใช้เป็นช่องทางการรับชำระเงินที่ร้านค้า ใช้เก็บเว็บไซต์ของบริษัทเพื่อให้ผู้สนใจเข้าดูข้อมูลต่างๆ ได้สะดวก ซึ่งเราสามารถอ่าน QR Code ผ่านโปรแกรมในโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่

(smartphone) QR Code ได้ถูกพัฒนาเพื่อใช้ในการชำระเงินค่าสินค้าและบริการที่ร้านค้าทั่วไป ร้านค้า online และนิยมใช้ในหลายประเทศ เช่น จีน และอินเดีย บน QR Code บรรจุข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการชำระเงิน และใช้ควบคู่กับ mobile application

การเข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความตั้งใจในการเลือกใช้แอปพลิเคชัน QR Code ผ่านสมาร์ทโฟน จะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้ QR

Code Payment โดยแบ่งเป็นได้เป็น 3 ส่วนคือ 1. ข้อมูลทั่วไป 2. ข้อมูลการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินโดย QR Code Payment 3. ข้อมูลการยอมรับเทคโนโลยี QR Code Payment โดยใช้แนวคิดทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model:TAM) และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นระเบียบวิธีการวิจัย เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความตั้งใจในการเลือกใช้อุปกรณ์ QR Code ผ่านสมาร์ตโฟน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความตั้งใจในการเลือกใช้อุปกรณ์ QR Code Payment ผ่านโทรศัพท์สมาร์ตโฟน

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

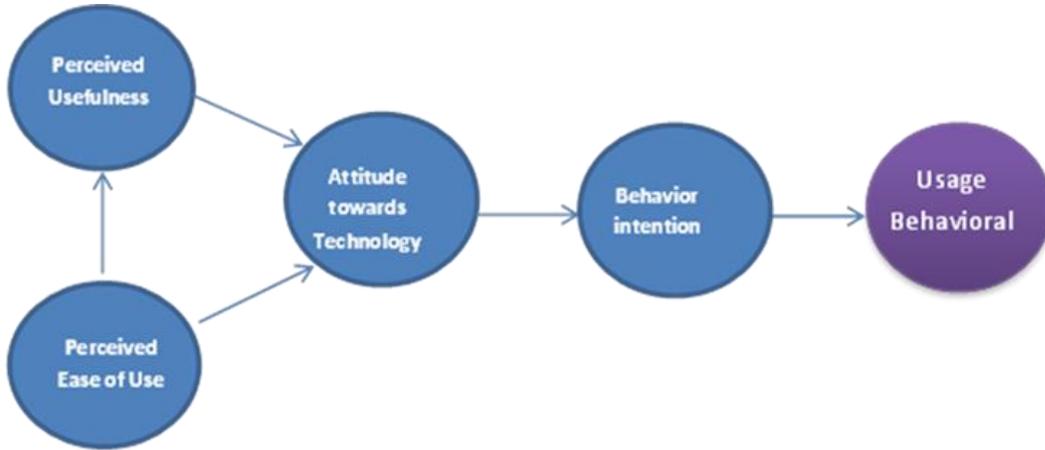
สำหรับงานวิจัยนี้ได้ใช้เครื่องมือที่ดีที่สุดในการวัดทัศนคติในการใช้เทคโนโลยี คือ ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี (Technology Acceptance Model : TAM) ของ Davis แบบจำลอง TAM ดังแสดงในรูปที่ 2 ซึ่งเป็นทฤษฎีของระบบสารสนเทศที่ว่าด้วยเรื่องทำอย่างไรให้ผู้มีมีการยอมรับและใช้เทคโนโลยี โดยจะเป็นการอธิบายถึงตัวแปรภายนอกจะสร้างการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้หรือบริการ (Perceived Usefulness) และรับรู้ถึงการใช้งานง่าย (Perceived Ease Of use) ซึ่งจะส่งผลต่อทัศนคติต่าง ๆ ที่มีต่อการใช้งานและตั้งใจในการใช้ ซึ่งทำให้เกิดพฤติกรรมยอมรับเทคโนโลยี จนสุดท้ายจะมีการใช้งานจริง โดยการรับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับ ยังเป็นตัวผลักดันทำให้

เกิดพฤติกรรมการยอมรับและการใช้งานจริงด้วย ซึ่งแนวคิดตามแบบจำลอง TAM นี้คือ ระดับทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน (Attitude Toward Using: AT) หมายถึงทัศนคติของผู้ใช้บริการที่มีต่อเทคโนโลยีนั้น เกิดจากการที่รับรู้ถึงประโยชน์ที่ได้รับและการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งาน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมความตั้งใจของผู้ใช้บริการ (Behavioral Intention : BI) และจากการที่มีความตั้งใจในการใช้งานเทคโนโลยีนั้น ผู้ใช้จะเกิดพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยี (Usage Behavioral)

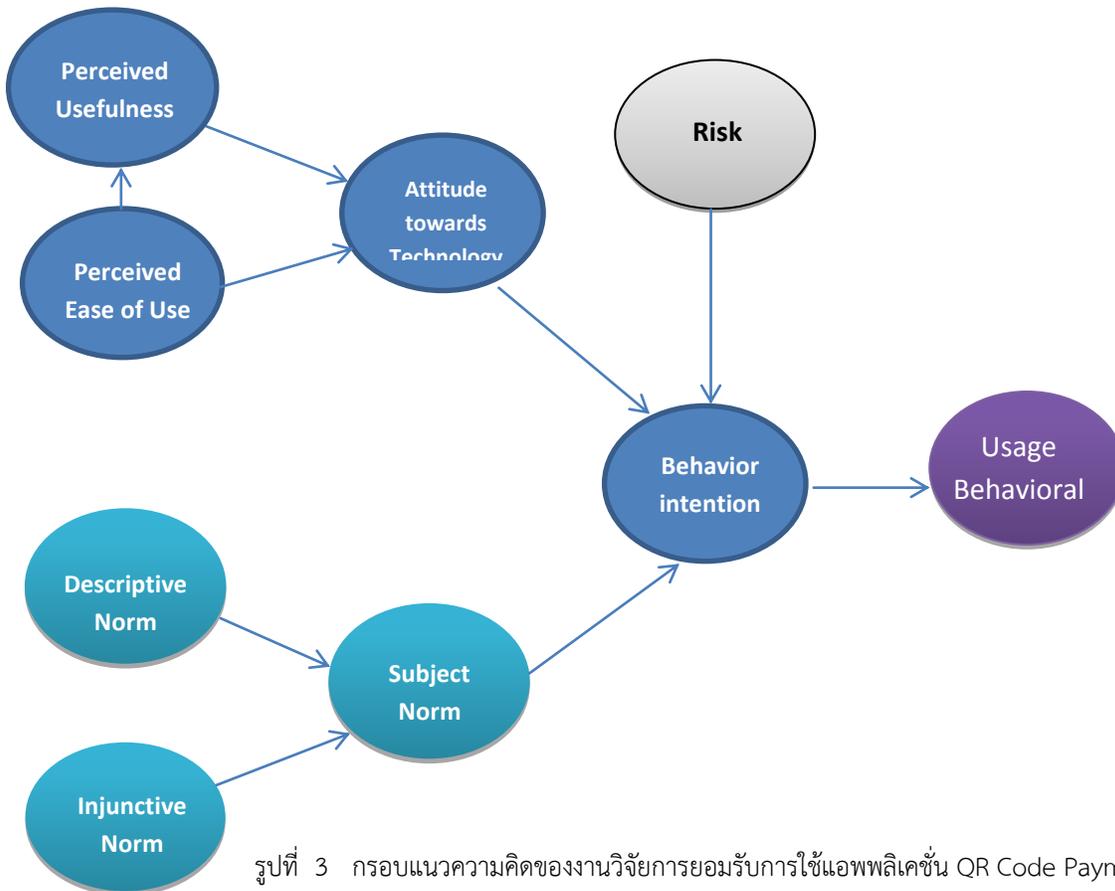
มกรพงศ์ และ ปุณณกิติเกษม (2561) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจใช้เทคโนโลยีระบบบัตรโดยสารอิเล็กทรอนิกส์ กรณีชำระค่าโดยสารประจำทางตามทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความตั้งใจในการใช้ระบบโดยสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้แก่ทัศนคติต่อการใช้จ่ายประโยชน์ อิทธิพลทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้งาน ทัศนคติที่มีต่อการใช้งาน (Attitude Toward Using) การเชื่อมั่นในระบบ (Technology Trust) และการรับรู้ถึงความเสี่ยงและความปลอดภัย เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจใช้เทคโนโลยีระบบบัตรโดยสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการใช้ระบบบัตรโดยสารอิเล็กทรอนิกส์ มีบริบทที่ใกล้เคียงกับระบบการชำระเงินด้วย QR Code Payment ผ่านสมาร์ตโฟน กล่าวคือเป็นการชำระค่าบริการผ่านระบบแอปพลิเคชัน ซึ่งต้องการความเชื่อถือไว้วางใจทำให้ผู้ใช้บริการสามารถไว้วางใจในระบบและสามารถนำไปสู่ความตั้งใจใช้บริการ QR Code ผ่านสมาร์ตโฟน

กรอบแนวความคิดของการวิจัย

ในการวิจัยนี้กำหนดกรอบแนวความคิดของการวิจัย ซึ่งนำเสนอในรูปที่ 3

รูปที่ 2 Technology Acceptance Model:(TAM) , (Davis et al.1992)

รูปที่ 3 กรอบแนวความคิดของงานวิจัยการยอมรับการใช้แอปพลิเคชัน QR Code Payment

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ตามแนวคิดเชิงปรากฏการณ์วิทยา (Phenomenology) (จันทวานิช, 2559) เป็นระบบวิธีวิจัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำความเข้าใจความหมายความคิด โดยเชื่อว่าบุคคลให้คุณค่าหรือความหมายแต่ละเรื่องไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสิ่งแวดล้อม

ผู้ให้ข้อมูลและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือบุคคลที่มีการใช้แอปพลิเคชัน QR Code จำนวน 45 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 บุคคลที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป (Baby boomers) จำนวน 15 คน กลุ่มที่ 2 บุคคลที่มีอายุ 36-50 ปี (Generation X) จำนวน 15 คน กลุ่มที่ 3 บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี (Generation y) จำนวน 15 คน

เครื่องมือการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ครอบคลุม 8 ประเด็น ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 ข้อมูลการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินโดย QR Code คำถามเกี่ยวกับมูลค่าทางบัญชีที่ผูกติดกับการใช้บริการ QR Code ความถี่ในการใช้ QR Code และคำถามเกี่ยวกับธุรกรรมที่ใช้ QR Code ส่วนที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยี QR Code ข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน QR Code (Attitude toward QR Code) การรับรู้ถึงการใช้ง่าย (Perceived Ease Use)

การรับรู้ประโยชน์ของแอปพลิเคชัน QR Code (Perceived Usefulness) การรับรู้ถึงความเสี่ยง (Perceived Risk) บรรทัดฐานของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวและเพื่อนฝูง (Descriptive Norm) บรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย (Injunctive Norm) บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm) ความตั้งใจใช้ (Behavior Intention) พฤติกรรมการใช้ แอปพลิเคชัน QR Code (Usage Behavior)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก ด้วยตนเอง โดยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยมีการนัดการสัมภาษณ์ใช้เวลา 6-15 นาที โดยจะสัมภาษณ์ไปจนกว่าข้อมูลอิ่มตัว ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1.ขั้นตอนสร้างสัมพันธภาพ 2.ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล 3.ภายหลังสิ้นสุดการสัมภาษณ์ทุกครั้งผู้วิจัยทำการบันทึกโดยใช้การบันทึกข้อมูลภาคสนาม (Field Note) 4.ถอดเทปสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ (Vebatim)

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบระหว่างการสังเกตและข้อมูลที่บันทึกของผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่ทำงานอิสระต่อกัน ผู้วิจัยถอดข้อความเสียงเป็นคำบรรยายแบบคำต่อคำ และอ่านเพื่อทำความเข้าใจหลาย ๆ รอบค้นหาประเด็นที่ต้องการศึกษา และสรุปเป็นข้อมูลเบื้องต้นก่อนจะเริ่ม

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลรายต่อไปด้วยวิธีเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ในการใช้แอปพลิเคชัน QR Code ของผู้ใช้นั้นเกิดจากปัจจัย ดังนี้

1. การรับรู้ถึงการใช้งานง่าย (Perceived Ease of Use) ผู้ใช้แอปพลิเคชัน QR Code มีการรับรู้ถึงการใช้งานง่าย เพียงแค่มีโทรศัพท์ และแอปพลิเคชัน QR Code ก็สามารถใช้งานได้ วิธีการใช้งานง่าย

2. การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness) ผู้ใช้แอปพลิเคชัน QR Code มีการรับรู้ถึงประโยชน์ในการใช้คือไม่ต้องพกเงินสดติดตัวก็สามารถจ่ายชำระค่าสินค้าหรือบริการได้ ไม่ต้องมีเงินทอน ไม่ต้องมียอดขึ้นตำในการจ่ายชำระ ไม่มีค่าธรรมเนียม การรับรู้ถึงความเสี่ยง (Perceived Risk) การชำระด้วย QR Code ผู้ใช้เห็นว่ามีความเสี่ยงในเรื่องการถูกแฮกข้อมูล ปัญหาจากสัญญาณอินเทอร์เน็ต การกรอกข้อมูลตัวเลขผิด การถูกขโมยโทรศัพท์ หรือโทรศัพท์หาย

3. บรรทัดฐานของคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวและเพื่อนฝูง (Descriptive Norm) มีความเห็นว่าการใช้ QR Code ใช้งานง่าย มีความสะดวกรวดเร็วในการใช้เช่นเดียวกัน

4. บรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย (Injunctive Norm) ผู้ให้ข้อมูลมีแนวทางในการตอบ

เช่นเดียวกับบรรทัดฐานของคนใกล้ชิด คือมีการใช้ QR Code Payment มีประโยชน์ สะดวกรวดเร็วในการทำการค้า ใช้งานง่าย

5. บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subject Norm) ผู้ให้ข้อมูลมีการให้ข้อมูลว่า การใช้ QR Code มีประโยชน์ ใช้งานง่าย แต่ยังไม่ใช้กันมากนัก

6. ความตั้งใจใช้ (Behavior Intention) ผู้ให้ข้อมูลที่มีความตั้งใจที่จะใช้ด้วยเหตุว่า QR Code มีความสะดวก มีประโยชน์ รับความเสี่ยงได้ และเห็นว่าเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัย

7. พฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior) พบว่ามีพฤติกรรมในการใช้คือจะใช้ QR Code กับสินค้าที่มีราคาไม่แพง เช่น ค่าอาหาร ค่ากาแฟ เสื้อผ้า ทำธุรกรรมทางการเงินเช่น การโอนเงิน การเบิกเงิน มีข้อที่น่าสังเกตว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะให้คำตอบที่ว่า เมื่อต้องชำระเงินค่าสินค้าและบริการจะตัดสินใจเลือกชำระด้วยเงินสดหรือ QR Code นั้น หากเห็นสัญลักษณ์เครื่องหมาย QR Code Payment แล้ว จะเลือกใช้ QR Code Payment ก่อนเสมอ และส่วนน้อยจะใช้เงินสดก่อนหากเงินไม่พอจ่ายจึงใช้ QR Code และจะต้องเป็นจำนวนเงินที่ไม่มาก หากมูลค่าการชำระมีจำนวนมาก ผู้ให้ข้อมูลจะใช้เป็นบัตรเครดิต โดยให้เหตุผลว่า การจ่ายด้วยบัตรเครดิตยังไม่ต้องใช้เงินสดในการจ่ายชำระ มีข้อดีที่มีแต้มสะสม สามารถผ่อนจ่ายชำระได้

การวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่าง 3 กลุ่ม ผู้ตอบจำแนกตามประเด็นการวิจัย ปรากฏผลดังนี้ ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 3 การยอมรับเทคโนโลยี QR Code

ประเด็นการวิจัย	เบบ์ซุ่มเมอร์	เงินเนอเรชั่น X	เงินเนอเรชั่น Y
1. การรับรู้ถึงการใช้งานง่าย (Perceived Ease of Use)	- มีความสะดวก รวดเร็วในการใช้ - ชำระง่าย ไม่ต้องกดเลขบัญชี - มีขั้นตอนในการใช้งานง่าย เพียงแค่เปิดแอปพลิเคชัน สไลด์ส สแกน ก็สามารถชำระเงินได้	- มีความสะดวก รวดเร็วในการใช้ - ใช้งานง่าย แคสแกน และกดยอดชำระ	- มีความสะดวก รวดเร็วในการใช้ - มีขั้นตอนในการใช้งานง่าย เพราะทำรายการผ่านมือถือ
2. การรับรู้ถึงประโยชน์ (Perceived Usefulness)	- ไม่ต้องพกเงินสด ไม่ต้องพกเหรียญ - หหมดปัญหาด้านการทอนเงิน - ลดขั้นตอนการเบิกเงินสดจากตู้ ATM เพื่อนำมาใช้จ่าย - โอน จ่าย ชำระค่าสาธารณูปโภคฟรี - ลดความเสี่ยงจากการโจรกรรม - ประหยัดเวลาในการเดินทางไปธนาคารเพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน - การใช้ QR Code ดูเป็นคนทันสมัย (high technology) - มีธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดูแลระบบ	- สามารถใช้ชำระค่าสินค้า แทนเงินสด - ทำรายการชำระค่าสาธารณูปโภคได้ทันที ทุกที่ ทุกเวลา -ปลอดภัยจากการโจรกรรม - หหมดปัญหาจากการไม่มีเงินทอนและการพกเศษเหรียญ - ลดขั้นตอนการเบิกเงินสดจากตู้ ATM เพื่อนำมาใช้จ่าย - มีความน่าเชื่อถือเพราะรับรองโดยสถาบันการเงิน - ลดค่าใช้จ่ายในการพิมพ์ธนบัตรและเหรียญ - ไม่มีค่าธรรมเนียมในการใช้ - เป็นระบบการชำระเงินที่มีความทันสมัย	- ไม่ต้องพกเงินสด - ประหยัดเวลาในการเดินทางไปธนาคารเพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน - ลดความเสี่ยงจากการโจรกรรม - โอน จ่าย เติมเงิน เช็คยอด ชำระค่าสินค้าและค่าสาธารณูปโภคฟรี - ถอนเงินโดยใช้ QR Code ได้ - ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมจากการจ่ายชำระค่าบริการผ่านเคาเตอร์เซอร์วิส
3. การรับรู้ถึงความเสี่ยง (Perceived Risk)	- ความเสี่ยงจากการถูกแฮกข้อมูล - กรณีจากปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตล่ม - การกรอกข้อมูลจำนวนเงินที่ผิดพลาด - การถูกขโมยโทรศัพท์	- ความเสี่ยงจากการถูกแฮกข้อมูล - กรณีจากปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตล่ม - การกรอกข้อมูลจำนวนเงินที่ผิดพลาด - การถูกขโมยโทรศัพท์	- ความเสี่ยงจากการถูกแฮกข้อมูล - กรณีจากปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตล่ม - การกรอกข้อมูลจำนวนเงินที่ผิดพลาด - การถูกขโมยโทรศัพท์
4. บรรทัดฐานของคนใกล้เคียง หรือ คนในครอบครัวและเพื่อนฝูง (Descriptive Norm)	- คนใกล้ชิดมีการใช้ QR Code เช่นกัน เช่น ภรรยาสามีลูก รู้จักการใช้ QR Code เห็นว่ามีประโยชน์ ใช้งานง่าย	- คนใกล้ชิดมีการใช้ QR Code เห็นว่ามีประโยชน์ ใช้งานง่าย	- คนใกล้ชิดมีการใช้ QR Code เห็นว่ามีประโยชน์ ใช้งานง่าย
5. บรรทัดฐานของกลุ่มคนที่ติดต่อด้วย (Injunctive Norm)	- คนที่ติดต่อด้วยมีการใช้ QR Code มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า มีประโยชน์ สะดวก ใช้งานง่าย	- คนที่ติดต่อด้วยมีการใช้ QR Code มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า มีประโยชน์ สะดวก ใช้งานง่าย	- คนที่ติดต่อด้วยมีการใช้ QR Code เห็นมีการใช้บ้างแต่ยังไม่มากนัก มีความเห็นเช่นเดียวกันว่า มีประโยชน์ สะดวก ใช้งานง่าย
6. บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิง (Subject Norm)	- คนอ้างอิง มีการใช้ QR Code เห็นมีการใช้บ้างแต่ยังไม่มากนัก	- คนอ้างอิง มีการใช้ QR Code เห็นมีการใช้บ้างแต่ยังไม่มากนัก	- คนอ้างอิง มีการใช้ QR Code เห็นมีการใช้บ้างแต่ยังไม่มากนัก
7. ความตั้งใจใช้ (Behavior Intention)	- มีตั้งใจที่จะใช้ และจะแนะนำให้ผู้อื่นใช้ จำนวน 13 คน - อาจจะไม่ใช้ทุกครั้ง จำนวน 2 คน	- มีตั้งใจที่จะใช้ และจะแนะนำให้ผู้อื่นใช้ จำนวน 8 คน - อาจจะไม่ใช้ทุกครั้ง จำนวน 7 คน	- มีตั้งใจที่จะใช้ และจะแนะนำให้ผู้อื่นใช้ จำนวน 14 คน - อาจจะไม่ใช้ทุกครั้ง จำนวน 1 คน

8. พฤติกรรมการใช้ (Usage Behavior)	- จะใช้ QR Code ในการชำระสินค้าและบริการทุกครั้ง เมื่อมีสัญลักษณ์ในการชำระด้วย QR Code เพราะจะสำรองเงินสดไว้สำหรับร้านที่ไม่มี QR Code - ยอดชำระต่อรายการไม่สูง - มีแต้มสะสมเพื่อแลกของรางวัล - มีเครดิตเงินคืน	- จะใช้ QR Code ในการชำระสินค้าและบริการทุกครั้ง เมื่อมีสัญลักษณ์ในการชำระด้วย QR Code เพราะจะสำรองเงินสดไว้สำหรับร้านที่ไม่มี QR Code - ยอดชำระต่อรายการไม่สูง - มีแต้มสะสมเพื่อแลกของรางวัล - มีเครดิตเงินคืน - เลือกใช้เฉพาะร้านที่เห็นว่าน่าเชื่อถือ	- จะใช้ QR Code ในการชำระสินค้าและบริการทุกครั้ง เมื่อมีสัญลักษณ์ในการชำระด้วย QR Code เพราะจะสำรองเงินสดไว้สำหรับร้านที่ไม่มี QR Code - จะเลือกใช้ QR Code ในกรณีที่ไม่มีเงินทอน

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ มกรพงศ์ และ ปุณณกิติเกษม (2561) ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตั้งใจเทคโนโลยีระบบบัตรโดยสารอิเล็กทรอนิกส์ชำระค่าโดยสารประจำทาง ตามทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี Technology Acceptances Model: (TAM) Davis et al. (1992) ในเรื่องของทัศนคติการใช้งาน ประโยชน์ ส่วนของการรับรู้ความเสี่ยงพบว่าการชำระเงิน QR Code นั้น เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลส่วนมากจะห่วงในความเสี่ยงในเรื่องการถูกแฮกข้อมูล กรณีจากปัญหาสัญญาณอินเทอร์เน็ตล่มขณะทำธุรกรรม การกรอกข้อมูลจำนวนเงินที่ผิดพลาด และการถูกขโมยโทรศัพท์

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ใช้หรือผู้บริโภคควรพิจารณาศึกษาวิธีการใช้แอปพลิเคชัน QR Code Payment ในการชำระค่าสินค้าและบริการเพื่อเพิ่มช่องทางในการชำระสินค้าและบริการ
2. ธนาคาร ควรพิจารณาส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชัน QR Code Payment ให้กับลูกค้า
3. หน่วยงานภาครัฐ ควรศึกษาความสำเร็จของแอปพลิเคชัน QR Code Payment และใช้เป็นตัวอย่างในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในระบบการชำระเงิน ตามนโยบายระบบการชำระ

เงินอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อไป

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้ QR Code Payment ให้มากกว่านี้เพื่อกระตุ้นการใช้ QR Code เช่นในสื่อโซเชียลจะได้ผลมากกว่านี้ เช่นนำไปใช้ในการขายสินค้าในเฟซบุ๊กและในอินเทอร์เน็ต

5. นำ QR Code เพื่อเชื่อมต่อการชำระค่า E-ticket ตั๋วรถเดินทางขนส่งมวลชนทุกรูปแบบ เช่น รถไฟฟ้า BTS รถไฟฟ้าใต้ดิน MRT รถไฟฟ้าแอร์พอร์ตเรลลิง

6. QR Code Payment ให้สิทธิประโยชน์สำหรับผู้ให้ เช่น ลดราคาสินค้า มีแต้มสะสมเพื่อแลกของรางวัล ซื้อสินค้าแบบผ่อนชำระได้ด้วย เพื่อเป็นการจูงใจในการใช้

7. ในเรื่องระบบความปลอดภัย ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้ QR Code ว่าดีอย่างไร และในเรื่องของความปลอดภัยมีมาตรการป้องกัน และการรั่วไหลของข้อมูล

8. ส่วนงานราชการ เช่น กรมสรรพากร ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้จ่ายด้วย QR Code เพื่อตรวจวิเคราะห์การใช้จ่ายเพื่อนำไปใช้ในการคำนวณภาษี เพื่อการลดหย่อนภาษี จะได้ลดหย่อนได้ตามจริง

9. QR Code ยังแยกเป็นของแต่ละธนาคาร ทำให้จะต้องเติมเงินเข้าไปในบัญชีหลายบัญชี ดังนั้นถ้าสามารถรวมเป็นหนึ่งผูกกับบัญชีเดียวจะดีกว่านี้

10. หน่วยงานของรัฐบาลที่ดูแลกำกับสร้างความเชื่อมั่นระบบ QR Code ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการใช้ QR Code ให้กับบุคคลที่สนใจ ได้ทราบถึงประโยชน์ และวิธีการใช้อย่างถูกต้อง

11. ร้านค้าต่าง ๆ นำระบบ QR Code Payment มาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการชำระ เพราะไม่ต้องรับเงินทอน

References

- Bank of Thailand. (2561). **Results Thai QR Payment & Bill Payment**. [online], Available: from [https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/FinTech/\(November 1, 2018\)](https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/FinTech/(November 1, 2018)
- Chantawaniche, Suphang. (2559). **Data analysis in qualitative research**. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Davis, F. (1989). Perceived Usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. **MIS Quarterly**, 13(3), 319-340
- Makarapong, David and Punnakitikashem, Prattana. (2561). Behavior Intention of E-Ticket System of Public Transportation System Users. **KMUTT Research and Development Journal**. 41 January-March 2018 115-126.

สื่อสังคมออนไลน์ในฐานะเครื่องมือการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล

กรกช แสนจิตร¹

วิรัชญ์ คุรุจิต²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำหน้าที่การสื่อสารในครอบครัวของสื่อสังคมออนไลน์ การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจร่วมกันในครอบครัว เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ในการวิจัยเชิงปริมาณคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้การกำหนดตัวอย่าง แบบโควตา และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ผลการวิจัยพบว่า สื่อสังคมออนไลน์ทำหน้าที่เสริมการสื่อสารในครอบครัว 4 ประการ คือ การอบรมสั่งสอนถ่ายทอดค่านิยมความเชื่อ การแสดงความรู้สึกนึกคิดให้สมาชิกรับรู้ การแสดงความสัมพันธ์ผูกพันทางอารมณ์ และ การแก้ปัญหาตัดสินใจร่วมกันหรือแก้ไขความขัดแย้งร่วมกัน สื่อสังคมออนไลน์ช่วยเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในครอบครัว 3 ลักษณะคือ เชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ และเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ระหว่างวัยในครอบครัว

คำสำคัญ: สื่อสังคมออนไลน์, ครอบครัวยุคดิจิทัล, การทำหน้าที่ในการสื่อสาร, การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์, การสร้างความเข้าใจร่วมกัน

¹อาจารย์ประจำ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 2/227 ถนนรามคำแหง 190/2 แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

E-mail: korakot.san@kbu.ac.th

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ที่อยู่: 118 ถนนเสรีไทย แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

E-mail: korakot.san@kbu.ac.th

Social Media As a Tool for Family Communication in the Digital Age

Korakot Sanjit¹
Warat Karuchit²

Abstract

This research aimed to study the role of social media as a family communication tool in the digital age to create mutual understanding and better interrelations. A mixed methodology was employed. For the quantitative approach, questionnaires were distributed to 400 respondents by means of quotas sampling. In qualitative approach, in-depth interviews were employed for 23 informants. The results were as follows: Online social media played a major role in family communications in this digital age. It could enhance the effectiveness of communication in family in four aspects, i.e., to teach beliefs, values and meanings; to demonstrate thoughts, feelings and aspirations among family members; to demonstrate relationships, love and emotional bonds; and to solve interrelation problems and conflicts. Online social media communication built stronger relations in three ways: better relations among family members, better relations among relatives and better relations among different generations in the family.

Keywords : Online social media, digital age family, Role of communication, relationship network, mutual understanding

¹Lecturer, Communication Art, Kasem Bundit University
Address: 2/227 Ramkamhaeng 190/2 Rd., Minburi 10510
E-mail: korakot.san@kbu.ac.th

²Assistant Professor, Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration
Address: 118 Moo 3, Serithai Road, Klong-Chan, Bangkok Thailand 10240
E-mail: korakot.san@kbu.ac.th

บทนำ

สถาบันครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานแรกในการทำหน้าที่หล่อหลอม และขัดเกลาความเป็นมนุษย์ให้กับสมาชิก ในการทำหน้าที่ของครอบครัวนั้นต้องอาศัยการสื่อสารทั้งรูปแบบของวจนภาษา (verbal) และ อวัจนภาษา (nonverbal) เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ระบบครอบครัวดำเนินต่อไปได้ ทว่าในงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารครอบครัวในยุคแรก ได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทสภาพสังคมไทยในยุคก่อนเทคโนโลยีเป็นส่วนมาก

เมื่อสังคมไทยก้าวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยี การสื่อสารในรูปแบบใหม่แพร่ขยายเป็นวงกว้างเข้าถึงทุกภาคส่วน ด้วยการขับเคลื่อนนโยบายชาติที่ต้องการผลักดันประเทศไทยให้เจริญทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ โดยเฉพาะในเรื่องของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสาร (รัฐบาลไทย, 2559.) ทำให้หน่วยงานเอกชนขนานรับนโยบาย มีการผลิตอุปกรณ์สื่อสารเพื่อรองรับการใช้งานในราคาที่ถูกลงให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงได้ ทั้งมีการเพิ่มบริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้มีการใช้งานที่เร็วขึ้น และเนื้อหาสารก็ได้รับการออกแบบให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล (digital) สอดคล้องไปกับอุปกรณ์สื่อสาร (อ่อนน่วม, 2555.) รวมถึงแอปพลิเคชัน (application) และเว็บไซต์ (sites) สำเร็จรูป ได้ถูกพัฒนาให้สอดคล้องกับรูปแบบการสื่อสารสมัยใหม่ที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมเป็นทั้งผู้ส่งสาร และ ผู้รับสารได้ (interactive) และยังนำไปสู่การเชื่อมต่อในโลกโซเชียลมีเดีย (social media) ที่ให้ผู้ใช้บริการสามารถแลกเปลี่ยน แบ่งปันข้อมูล ในรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้การใช้งานครอบคลุมและเข้าถึงทุกครัวเรือน จากข้อมูลข้างต้น จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยเรื่องสื่อสังคมออนไลน์ในฐานะเครื่องมือการสื่อสารใน

ครอบครัวยุคดิจิทัล โดยศึกษาถึงการทำหน้าที่ในการสื่อสาร การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ และการสร้างความเข้าใจร่วมกัน ข้อเท็จจริงที่ปรากฏนี้จะช่วยอธิบายการสื่อสารในครอบครัวได้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และนำไปสู่การสื่อสารเพื่อสร้างครอบครัวที่เข้มแข็งในยุคดิจิทัลได้อย่างถูกต้องและเป็นจริงมากที่สุด

ปัญหาคำวิจัย

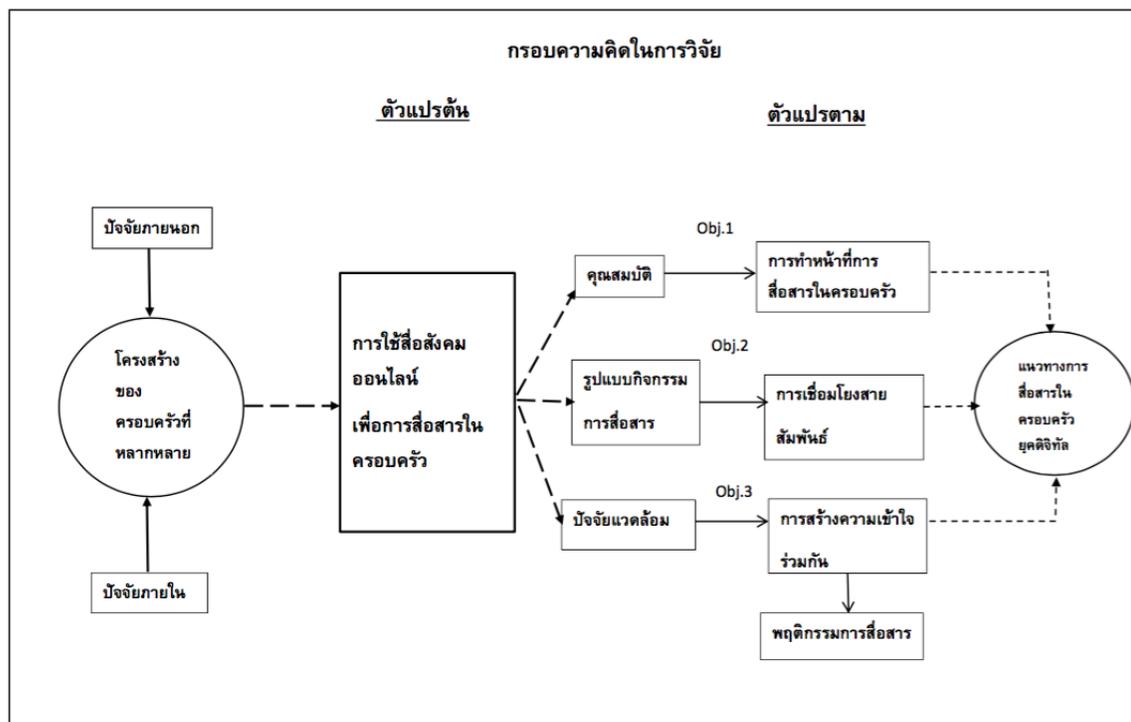
1. การทำหน้าที่การสื่อสารในครอบครัวของสื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างไร
2. การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัวเป็นอย่างไร
3. การสร้างความเข้าใจร่วมกันในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัวเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำหน้าที่การสื่อสารในครอบครัวของสื่อสังคมออนไลน์
2. เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัว
3. เพื่อศึกษาการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในเรื่องบทบาทหน้าที่การสื่อสารของสื่อสังคมออนไลน์ในฐานะเครื่องมือการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล
2. ทำให้ทราบถึงการเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัวยุคดิจิทัล
3. ทำให้ทราบถึงการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการสื่อสารและพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัวที่หลากหลาย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

แนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้ใช้ทฤษฎีเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นตัวกำหนด (communication technological determinism) เป็นทฤษฎีหลักในการวิเคราะห์และเป็นแนวทางในการอธิบายถึง การเกิดขึ้นของสื่อในยุคดิจิทัลอย่างสื่อสังคมออนไลน์ ร่วมกับแนวคิดการสื่อสารในครอบครัวและแนวคิดลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs) ว่าบทบาทหน้าที่การสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัลเป็นอย่างไร เพื่อตอบคำถามนำวิจัยในข้อ 1 และใช้แนวคิดเรื่องสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ร่วมกับแนวคิดการสื่อสารระหว่างรุ่นวัย มาประกอบการวิเคราะห์คำตอบว่าสื่อสังคมออนไลน์เชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในครอบครัวใน

ครอบครัวให้ดำเนินไปได้อย่างไร เพื่อเป็นการตอบคำถามนำวิจัยในข้อ 2

นอกจากนี้ยังใช้แนวคิดเทคโนโลยีสื่อในยุคดิจิทัลร่วมกับรูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัว เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ลักษณะของครอบครัวไทยในยุคดิจิทัลที่ต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่เกิดจากเทคโนโลยีสื่อในยุคนี้ ซึ่งเกี่ยวเนื่องไปถึงการสร้างความเข้าใจ ยอมรับในเงื่อนไข กฎเกณฑ์การสื่อสารที่เกิดขึ้นในครอบครัว รวมถึงรูปแบบพฤติกรรมสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว เพื่อตอบคำถามนำวิจัยในข้อ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ

โดยการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวแปรอิสระคือ การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการสื่อสารของสมาชิกในครอบครัว ประกอบไปด้วย 1).คุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์และ 2).กิจกรรมการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้คือ 1). การทำหน้าที่ในการสื่อสารและ 2).การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในครอบครัว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือสมาชิกครอบครัวที่มีอายุตั้งแต่ 7-70 ปี อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane,1973 อ้างถึงใน, ฤกษ์กลาง, 2553) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดตัวอย่าง (Quota sampling) โดยจัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 100 คน แบ่งช่วงอายุตามรุ่นวัย (Generation) ดังต่อไปนี้ กลุ่ม 1 Gen Alpha และ Gen Z คือผู้ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป ปัจจุบันมีอายุไม่เกิน15 ปี กลุ่ม 2 Gen Y คือผู้ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2524-2543 ปัจจุบันมีอายุระหว่าง 16 – 35 ปี กลุ่ม 3 Gen X คือผู้ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2508-2523 ปัจจุบันมีอายุระหว่าง 36 – 51 ปี กลุ่ม 4 Baby Boomer คือผู้ที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2489-2507 ปัจจุบันมีอายุระหว่าง 52 – 70 ปี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของครอบครัวในยุคดิจิทัลมากที่สุด โดยมุ่งหาคำตอบให้กับคำถามนำวิจัยในข้อ 3 ในเรื่องการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัว

กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่มที่ถูกจัดแบ่งไว้ตามช่วงอายุ 4 รุ่นวัยเช่นกัน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดสัดส่วนไว้กลุ่มละ 6 คน จากลักษณะครอบครัว 6 ประเภทที่กำหนดไว้ในขอบเขตการศึกษา รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 24 และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นเครื่องมือ

ผลการวิจัย

1.การทำหน้าที่การสื่อสารในครอบครัวของสื่อสังคมออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับมากต่อการทำหน้าที่สื่อสารในครอบครัวทั้ง 4 ประการคือ

1.1 หน้าที่ในการสื่อความหมาย โดยการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดค่านิยม ความเชื่อในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในสถานะลูกหลานได้รับการอบรมสั่งสอนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในเรื่องธรรมเนียมปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การเคารพกฎระเบียบของสังคม โดยรูปแบบการสื่อสารจะใช้วิธีการพิมพ์ข้อความโต้ตอบ การส่งภาพกราฟิกคำคม คำสอนธรรมะ คลิปสอนใจ การโทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชันทั้งแบบเห็นหน้าและไม่เห็นหน้า

1.2 หน้าที่ในการแสดงความรู้สึกนึกคิดและความต้องการต่างๆ ให้สมาชิกรับรู้เข้าใจร่วมกันในระดับมากสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่ง

พบว่ากลุ่มตัวอย่าง ใช้สื่อสารเพื่อพึ่งพา ขอความช่วยเหลือหรือเกื้อกูลด้านต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ทั้งยังพบว่ากลุ่มตัวอย่าง Gen Z และ Gen Y จะใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการระบายความรู้สึกและความคับข้องใจในครอบครัวมากกว่ารุ่นวัยอื่นๆ ส่วนรูปแบบการสื่อสารใช้วิธีการ พิมพ์ข้อความ โต้ตอบ การส่งภาพ การโทรศัพท์แบบเห็นหน้า และไม่เห็นหน้า การส่งคลิปเสียง และการส่งสติ๊กเกอร์ แสดงอารมณ์

1.3 หน้าที่ในการสื่อสารแสดงความสัมพันธ์ สายใยรัก ผูกพันทางอารมณ์ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้สื่อสังคมออนไลน์พูดคุยทักทาย แสดงการยอมรับในตัวตนและการมีอยู่ของสมาชิกในครอบครัว มีการสื่อสารแสดงความรัก ความคิดถึง แสดงความห่วงใยในเรื่องต่าง ๆ และใช้บอกเล่า แบ่งปันทุกข์สุขในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้รูปแบบการสื่อสารผ่านวิธีการพิมพ์ข้อความ สนทนาโต้ตอบ การโทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชันแบบเห็นหน้า และไม่เห็นหน้า การส่งภาพนิ่ง ภาพกราฟิก การส่งคลิปเสียง คลิปวิดีโอ และการส่งสติ๊กเกอร์ แสดงอารมณ์

1.4 การทำหน้าที่สื่อสารแก้ปัญหา ตัดสินใจร่วมกัน หรือแก้ไขความขัดแย้งร่วมกันในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์ได้ทำหน้าที่สื่อสารในประเด็นดังกล่าว 4 เรื่องด้วยกันคือ 1). สื่อสารเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน 2). สื่อสารเพื่อหาข้อตกลงในเรื่องครอบครัว และการวางแผนครอบครัว 3). สื่อสารเพื่อ

ไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งระหว่างกัน 4). ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ โดยจะใช้รูปแบบการสื่อสารผ่านวิธีการพิมพ์ข้อความโต้ตอบ การส่งภาพ การโทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชันในลักษณะเห็นหน้า และไม่เห็นหน้า การส่งคลิปเสียง และการส่งสติ๊กเกอร์ แสดงอารมณ์

2. การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในครอบครัวพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับมากทุกข้อ โดย 1). ใช้ให้กำลังใจเมื่อสมาชิกในครอบครัวท้อแท้หรือพบกับอุปสรรค 2). แสดงความชื่นชมยินดี เมื่อสมาชิกในครอบครัวประสบความสำเร็จหรือสมหวังในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง 3). ใช้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อความต้องการของสมาชิกในครอบครัว 4). ใช้พูดคุยเพื่อหาข้อตกลงที่ทุกฝ่ายรับรู้และเห็นพ้องต้องกัน 5). ใช้สื่อสารแสดงออกถึงการยอมรับความแตกต่างระหว่างรุ่นวัย 6). ใช้เป็นพื้นที่สื่อสารเพื่อทดแทนเวลาที่ไม่ได้อยู่ร่วมกัน 7). ใช้เป็นพื้นที่เรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัวเพื่อปรับตัวเข้าหากัน 8). ใช้เป็นพื้นที่สร้างความใกล้ชิด เพื่อกระชับความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น 9). ใช้เป็นพื้นที่ในการพูดคุย รับฟังเรื่องที่ผิดพลาดของสมาชิกในครอบครัวร่วมกัน 10). ใช้เป็นพื้นที่แบ่งปันทุกข์สุขซึ่งกันและกัน

3. การสร้างความเข้าใจร่วมกันในครอบครัวพบว่าปัจจัยแวดล้อมที่ผลักดันให้ครอบครัวทั้ง 6 ประเภทใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว คือ 1). เวลา และพื้นที่ ไม่เอื้ออำนวย 2). ความต้องการประหยัดค่าใช้จ่าย 3). ความต้องการ

แสดงอารมณ์ ความรู้สึก 4). ลักษณะหน้าที่การงาน หรือการเรียน และ 5). ความต้องการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำให้ต้องใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยเสริมการสื่อสารแบบเผชิญหน้า อีกทั้งครอบครัวทั้ง 6 ประเภท ต่างก็มีรูปแบบการสื่อสารเฉพาะที่เกิดขึ้นภายใต้บริบทลักษณะครอบครัว เช่น ครอบครัวข้ามรุ่น ครอบครัวเดี่ยวมีลูก และครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวพบปัจจัยในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อ เนื่องจากมีเด็กอยู่ในครอบครัว ทำให้ต้องคอยดูแลและมีตระวงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของลูกหลาน ครอบครัวเดี่ยวไม่มีลูกที่ยังอยู่ในกลุ่ม Gen Y มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการปรับตัวกับคู่สมรส ในเวลาที่ไม่สามารถสื่อสารแบบเผชิญหน้าได้

สรุปและอภิปรายผล

1. การทำหน้าที่การสื่อสารในครอบครัว การเปลี่ยนแปลงบทบาท และอำนาจความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารในครอบครัว

ครอบครัวไทยในยุคดิจิทัลยังคงให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบเผชิญหน้าเป็นหลัก แต่ด้วยสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ข้อจำกัดในเรื่องเวลา และพื้นที่ ทำให้สื่อดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อการสื่อสารในครอบครัว โดยสื่อสังคมออนไลน์ได้ทำหน้าที่การสื่อสารในลักษณะของแรงเสริมเพื่อให้การสื่อสารในครอบครัวดำเนินไปอย่างสะดวกราบรื่นมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ครอบครัวที่ทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องให้การตอบสนองต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามแนวคิดความต้องการพื้นฐาน 5 ชั้นของมาสโลว์ (Maslow 1943)

โดยเฉพาะความต้องการพื้นฐานใน 3 ชั้นแรกนั้น เป็นการบ่มเพาะรากฐานทางกายและใจของความ เป็นมนุษย์ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข คือ ความต้องการทางกายภาพ (Physiological needs) เช่นอาหาร น้ำดื่ม อากาศหายใจ ความต้องการความอบอุ่นและกายสัมผัสผ่านการกระทำและสื่อสารให้กับสมาชิกในครอบครัวรับรู้ อย่างไรก็ตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำหน้าที่ในครอบครัว และด้วยลักษณะครอบครัวไทยที่ให้ความเคารพผู้อาวุโสผู้ใหญ่ต้องเป็นฝ่ายพูดและผู้น้อยต้องเป็นฝ่ายฟัง หรือสามีเป็นข้างทำหน้าที่ ภรรยาเป็นข้างทำหน้าที่ อาจก่อให้เกิดความคับข้องใจกับสมาชิกในครอบครัว การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นช่องทางที่ช่วยเสริมการทำหน้าที่สื่อสารแบบเผชิญหน้าได้อีกช่องทางหนึ่ง

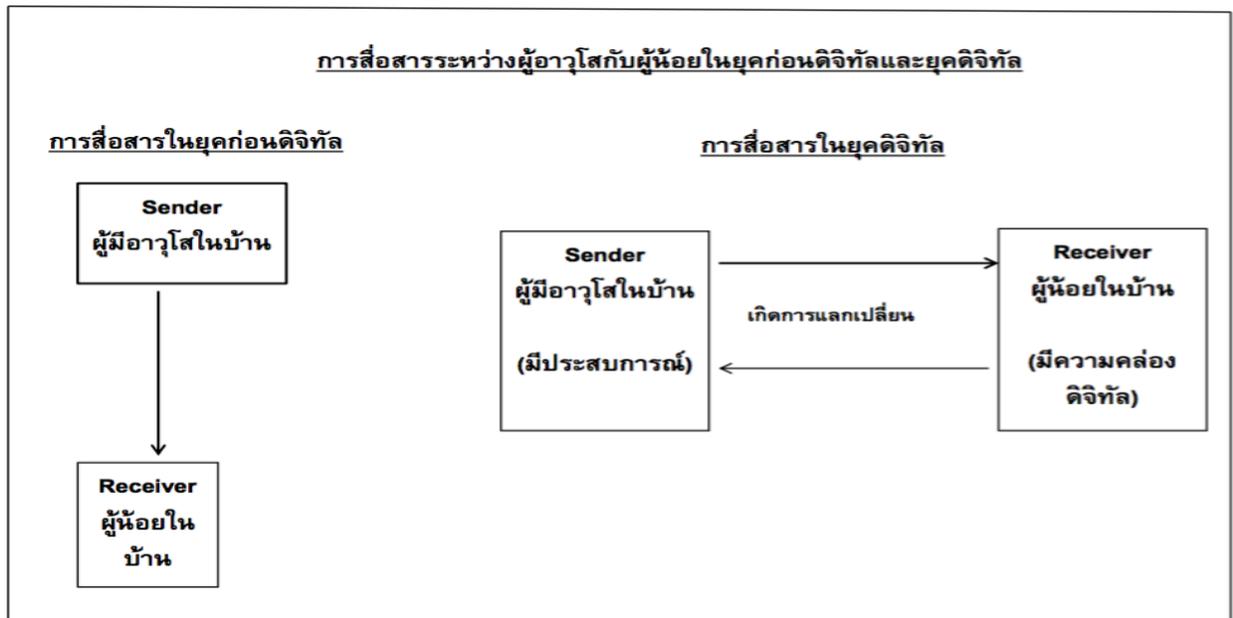
ด้วยคุณสมบัติของสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้ทันที นำไปสู่กฎเกณฑ์และเงื่อนไขใหม่ๆ ในการสื่อสารในครอบครัว ผู้ใหญ่และผู้น้อยต่างสลับบทบาทเป็นผู้พูดและผู้ฟัง อำนาจในการสื่อสารจึงไม่ได้อยู่ที่ผู้ใหญ่ แต่เพียงฝ่ายเดียว การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงการสื่อสารทั้งในด้านรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล

การทำหน้าที่การสื่อสารในครอบครัว	รูปแบบ	เนื้อหา	วิธีการ	เงื่อนไข
การสื่อสารในครอบครัวในยุคก่อนดิจิทัล	สื่อสารแบบเผชิญหน้า	1.สื่อความหมายโดยการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดค่านิยมความเชื่อ 2.เพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดและความต้องการต่างๆ ให้สมาชิกรับรู้เข้าใจร่วมกัน 3.เพื่อแสดงความสัมพันธ์สายใยรัก ผูกพันทางอารมณ์ 4. เพื่อการแก้ปัญหาาร่วมกันหรือแก้ไขความขัดแย้งร่วมกัน แต่มีข้อจำกัดในการสื่อสาร	อาศัยบุคลิกภาพที่ดีของพ่อแม่ ประกอบกับอารมณ์ที่แจ่มใส ใช้น้ำเสียงนุ่มนวล ชวนฟัง พูดส่งเสริมให้กำลังใจ สนับสนุน	ต้องมีพื้นที่ทางกายภาพ และมีเวลาร่วมกัน ผู้ใหญ่มักเป็นฝ่ายพูด และผู้น้อยเป็นฝ่ายฟัง แบบแนวตั้ง
การสื่อสารในครอบครัวในยุคดิจิทัล	สื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์	ทำหน้าที่ทั้ง 4 ประการ โดยเข้ามาทำหน้าที่เสริม ดังนี้ 1. อบรมสั่งสอนการรู้เท่าทันสื่อ 2.เป็นสื่อกลางช่วยลดความเขินอาย และลดการปะทะทางอารมณ์ และบอกเล่าความต้องการในบางเรื่องที่ไม่กล้าเปิดเผย 3. บอกเล่าแบ่งปันทุกข์สุขในชีวิตประจำวัน 4.เป็นสื่อกลางในการไกล่เกลี่ยและแก้ไขความขัดแย้งก่อนการสื่อสารแบบเผชิญหน้า	ผ่านแอปพลิเคชันและเทคโนโลยีในการนำเสนอที่หลากหลาย เช่น พิมพ์ข้อความโต้ตอบ ส่งภาพ คลิปวิดีโอ คลิปเสียง โทรศัพท์ผ่านแอปพลิเคชัน แบบเห็นหน้า และไม่เห็นหน้า ภาพกราฟิกประกอบข้อความ สติกเกอร์แสดงอารมณ์	ใช้พื้นที่ร่วมกันในสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้สื่อสารได้ทุกที่ทุกเวลา ผู้ใหญ่และผู้น้อยสามารถสื่อสารโต้ตอบกันได้แบบแนวราบ

การสื่อสารผ่านสื่อกลางดิจิทัลทำให้การสื่อสารในครอบครัวเปลี่ยนแปลงจากแนวตั้งเป็นแนวราบ ลักษณะการสื่อสารแบบแนวราบที่เกิดขึ้นนี้เปิดโอกาสให้เกิดประชาธิปไตยขึ้นในบ้าน หากต่างฝ่ายต่างสามารถแสดงความคิดเห็น และสามารถตก

ลงหาข้อสรุปที่มีเหตุผลเหมาะสมได้ เด็กและเยาวชนจะสามารถพัฒนาการคิดวิเคราะห์มากขึ้นไม่เพียงแคร์อรับคำสั่งจากผู้ใหญ่แต่ฝ่ายเดียว ผลจากการปลูกฝังในครอบครัวจะช่วยเสริมประชาธิปไตยในสังคมให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น

ภาพประกอบที่ 2 แสดงการสื่อสารระหว่างผู้อาวุโสกับผู้น้อยในยุคก่อนดิจิทัลและยุคดิจิทัล

2. การเชื่อมโยงสายสัมพันธ์ในครอบครัว

แม้โครงสร้างของครอบครัวจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สิ่งหนึ่งที่ยังดำรงอยู่ก็คือสายใยรักในครอบครัวซึ่งเกิดจากความผูกพันร่วมกันตั้งแต่แรกเกิดของทารก กับมารดาและบิดาที่ไม่มีวันเสื่อมสลาย สายใยรักผูกพันนี้ก่อกำเนิดขึ้นจากการร่วมทุกข์ร่วมสุขรวมถึงกายสัมผัสของมารดาและบุตร ตั้งแต่แรกคลอด และการช่วยเหลือของบิดา ซึ่งจะถูกพัฒนาต่อเนืองกลายเป็นความรักความผูกพันที่แน่นแฟ้นมากขึ้น หากในครอบครัวมีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกๆ ช่วงวงจรชีวิตครอบครัว

อย่างไรก็ตามปัญหาความขัดแย้งในครอบครัว สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกช่วงวงจรชีวิตครอบครัว ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากทัศนคติ และค่านิยมที่ไม่ตรงกัน ภาวะทางอารมณ์ของสมาชิกต่าง

รุ่มรวย บทบาทที่ไม่ชัดเจนของคู่สามี ภรรยา ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ครอบครัวจะต้องเผชิญหน้า หาวิธีการป้องกันและแก้ไข ดังนั้นการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงสายสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญที่สมาชิกในครอบครัวควรให้ความสำคัญ

นอกจากใช้การสื่อสารแบบเผชิญหน้าแล้ว สื่อสังคมออนไลน์เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่สามารถใช้เชื่อมโยงสายสัมพันธ์และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัวได้ ดังผลการวิจัยปรากฏว่า สื่อสังคมออนไลน์ถูกใช้เป็นพื้นที่ในการเรียนรู้อารมณ์ความรู้สึกของสมาชิกในครอบครัว ทำให้เข้าใจอารมณ์ของอีกฝ่ายว่าจะสื่อสารอย่างไรให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน โดยมารดาผู้สูงอายุที่มีความคล่องดิจิทัลได้เห็นข้อความแสดงความคิดของบุตรผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทำให้เข้าใจอารมณ์ของบุตรในขณะนั้น จึงปรับท่าทีการแสดงออกและการพูดคุย

แบบเผชิญหน้าที่เหมาะสม ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่สัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ราบรื่น สื่อสังคมออนไลน์ก็ถูกใช้เป็นพื้นที่ระบายความคับข้องใจ ซึ่งหากครอบครัวมีการเปิดใจยอมรับฟังซึ่งกันและกัน โดยไม่ใช้บทบาท ฐานะ หรืออำนาจใดๆ มาตัดสินอีกฝ่าย เกิดการสื่อสารกันอย่างเสมอภาคตามแนวสุนทรียสนทนา (dialogue) ก็จะเป็นการใช้สื่อดิจิทัลเข้ามาช่วยเสริมการสื่อสารในครอบครัวให้เป็นไปในแนวทางที่สร้างสรรค์มากขึ้น

3. การสร้างความเข้าใจในครอบครัว

ด้วยปัจจัยแวดล้อมที่ผลักดันให้ครอบครัวจำเป็นต้องใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยเสริมการสื่อสารในครอบครัวให้ดำเนินไปอย่างสมบูรณ์ การปรับตัวอาจทำให้สมาชิกในครอบครัวบางคนขาดความเข้าใจและยอมรับในเงื่อนไขกฎเกณฑ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้นการสร้างความเข้าใจร่วมกันในครอบครัวเพื่อนำไปสู่รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ทั้งนี้รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมสอดคล้อง และมีประสิทธิภาพ สำหรับครอบครัวหนึ่งอาจใช้ไม่ได้กับครอบครัวอื่น ด้วยความแตกต่างในเรื่อง 1). ประเภทของครอบครัวที่หลากหลาย 2). รูปแบบการเลี้ยงดูในครอบครัวที่แตกต่างกัน และ 3). สมาชิกในครอบครัวมีหลากหลายรุ่นวัย สำหรับประเภทของครอบครัวในงานวิจัยนี้พบว่า ครอบครัว 3 รุ่นวัย ครอบครัวเดี่ยวมีลูก ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว และครอบครัวข้ามรุ่น ซึ่งเป็นครอบครัวที่ประกอบไปด้วยสมาชิกวัยสูงอายุ วัยผู้ใหญ่ และวัยเด็กซึ่งมีภูมิหลังทางด้านความคิดและวิถีชีวิตต่างกัน มีพฤติกรรมสื่อสารในครอบครัวที่แตกต่างกันไป โดยกลุ่ม

ผู้สูงอายุมีความคุ้นเคยกับการสื่อสารแบบเผชิญหน้าเป็นหลัก อีกทั้งมีระดับความคล่องดิจิทัลไม่เท่ากัน ผู้สูงอายุบางบ้านมีการปรับตัวใช้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาร่วม เพื่อให้สามารถพูดคุยสื่อสารกับลูกหลานในบ้าน ขณะที่บางคนก็พบกับอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งกายและใจ จึงเน้นการพูดคุยแบบเผชิญหน้าเป็นหลัก แสดงให้เห็นว่าครอบครัวยุคดิจิทัลมีความจำเป็นต้องปรับการสื่อสารให้เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งนอกจากการสื่อสารแบบเผชิญหน้าแล้ว ยังต้องอาศัยการสื่อสารผ่านสื่อกลางอย่างสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาร่วมด้วยเช่นกัน แต่ทั้งนี้เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อที่มีทั้งคุณประโยชน์และโทษภัย หากครอบครัวไม่มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันในการสื่อสารและขาดกฎเกณฑ์เงื่อนไขการใช้งานในครอบครัว ก็จะทำให้การสื่อสารในครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยเรื่องนี้สามารถอภิปรายได้ว่า องค์ประกอบพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ สมาชิกในครอบครัวจะต้อง 1.เห็นความสำคัญของการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วม 2.มีความเข้าใจร่วมกันในเงื่อนไขและกฎเกณฑ์การสื่อสารในครอบครัว 3. สามารถก้าวข้ามอุปสรรคทางกายและใจ 4.มีความคล่องดิจิทัล

แนวทางการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล

แม้ว่าคุณสมบัติหลายประการของสื่อสังคมออนไลน์จะเข้ามาช่วยเสริมการสื่อสารในครอบครัว เช่น ทดแทนข้อจำกัดเรื่องเงื่อนไขเวลา

และพื้นที่ ก็ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะมีการสื่อสารกันมากขึ้น หรือหากมีการสื่อสารมากขึ้นก็ไม่ได้หมายถึงการสื่อสารนั้นจะทำหน้าที่สื่อสารในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ผู้วิจัยพบว่า บางครอบครัวละเลยการสื่อสารแบบเผชิญหน้า เนื่องจากมีสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวก ซึ่งหากไม่มีแนวทางการสื่อสารที่ชัดเจน อาจจะไปสู่ปัญหาการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัลตามมา ด้วยเหตุดังกล่าว แนวทางการสื่อสารในครอบครัวในยุคนี้จึงต้องการ การบูรณาการสื่อสารในครอบครัวโดยใช้ข้อดีของการสื่อสารทั้ง 2 ยุคสมัยเข้ามาช่วยให้การสื่อสารในครอบครัวสามารถทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงสามารถสรุปแนวทางการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัลได้ดังนี้

1. ควรมีมาตรฐานหรือคู่มือสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล
2. ควรบูรณาการข้อดีของการสื่อสารในครอบครัวยุคดั้งเดิมเข้ากับการสื่อสารยุคดิจิทัล
3. ควรเพิ่มโอกาสเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารในครอบครัวที่เท่าเทียม

แนวทางดังกล่าวจะช่วยยกระดับการสื่อสารในครอบครัวเพื่อนำไปสู่ครอบครัวเข้มแข็งยุคดิจิทัล สอดคล้องกับนโยบายหลักของชาติในการพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพออกสู่สังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การสร้างครอบครัวเข้มแข็งในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องประสานความร่วมมือจากหลายภาคส่วนในสังคม ทั้งหน่วยงานภาครัฐที่จะเป็นหัวเรือในผลักดัน สนับสนุน และหน่วยงานเอกชนในการสาน

ต่อเพื่อขับเคลื่อนการสื่อสารในครอบครัวให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องเริ่มตั้งแต่การอบรมให้ความรู้เห็นความสำคัญของการสื่อสารในครอบครัว เห็นประโยชน์ของเทคโนโลยีการสื่อสาร พัฒนาอุปกรณ์ และพัฒนาแอปพลิเคชันให้มีทางเลือกในการสื่อสารที่หลากหลายแก่คนหลายรุ่นวัย มีการบูรณาการสื่อสารแบบเผชิญหน้าเข้ากับการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพิ่มพูนความรู้เพื่อให้เกิดความคล่องตัว

จากแนวทางการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

กับการขับเคลื่อนสถาบันครอบครัว สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายหรือแผนการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล

เพื่อให้ครอบครัวทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Function Family) หน่วยงานภาครัฐ ควรกำหนดนโยบายหรือแผนงานที่ช่วยสร้างมาตรฐานการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล สำหรับใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารเพื่อนำไปสู่ครอบครัวเข้มแข็ง และนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรม เช่น การจัดทำคู่มือการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัลให้กับประชาชน ฯลฯ และกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารในครอบครัวแบบบูรณาการ โดยหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนควรจัดการณรงค์ผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นเตือนให้ประชาชนตระหนักและเห็นความสำคัญของการสื่อสารในครอบครัว ทั้งแบบเผชิญหน้า เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางกายภาพ และแบบผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเสริมการสื่อสารในครอบครัวให้แข็งแรงมากขึ้น

2. จัดรูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่เอื้อต่อการสื่อสารในครอบครัว

หน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างอินเทอร์เน็ต ควรจัดรูปแบบการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่อำนวยความสะดวกต่อการสื่อสารในครอบครัว จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวสื่อสารกันบ่อยครั้งมากขึ้น หรือหน่วยงานเอกชนองค์กรธุรกิจต่างๆ อาจสนับสนุนสายใยรักในครอบครัวด้วยการออกแบบสติ๊กเกอร์เรื่องราวชีวิตประจำวัน ภาพกราฟิก คลิปวิดีโอที่ครอบครัวสามารถใช้สื่อสารเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นวัยได้

3. จัดทำหรือพัฒนาแอปพลิเคชัน

จัดทำหรือพัฒนาแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในครอบครัว ให้มีความสะดวก ลดความซับซ้อน เพื่อให้รุ่นวัยสูงอายุ ที่มีปัญหาทางด้านสายตา ความเชื่องช้าของประสาทสั่งการ มีทางเลือกที่หลากหลายสามารถสื่อสารกับสมาชิกครอบครัวได้ง่ายขึ้น

4. จัดการเรียนรู้และอบรมการใช้เทคโนโลยี

ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านดิจิทัลของแต่ละครอบครัวด้วยการจัดให้มีการอบรมเรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในครอบครัว โดยการทำกิจกรรมหมุนเวียนไปยังชุมชนต่างๆ จะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวที่ขาดความคล่องดิจิทัลได้ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อให้เห็นภาพกว้างของการสื่อสารในครอบครัวใน

ยุคดิจิทัล ไม่ได้มีการเปรียบเทียบการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของครอบครัวแต่ละแบบ เนื่องจากขอบเขตของงานอาจจะกว้างเกินไป ดังนั้นผู้ที่สนใจอาจนำหัวข้อวิจัยนี้ไปศึกษาต่อเพื่อเปรียบเทียบการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัลของครอบครัวแต่ละแบบ หรืออาจศึกษาลึกซึ้งในครอบครัวรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง และหาปัจจัยที่ทำให้การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในครอบครัวรูปแบบเดียวกันมีความแตกต่างกัน

2. ผู้ที่สนใจศึกษาอาจเจาะกลุ่มรุ่นวัยใดรุ่นวัยหนึ่ง เพื่อศึกษามุมมองที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสื่อสารในครอบครัวยุคดิจิทัล

3. ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาในมุมมองหรือประเด็นการสื่อสารในครอบครัวแง่มุมอื่นๆ เช่น การวิเคราะห์เนื้อหา หรือภาษาการสื่อสารในครอบครัวของแต่ละรุ่นวัย หรือครอบครัวแต่ละแบบ

4. สื่อสังคมออนไลน์มีคุณสมบัติที่เอื้อต่อการสื่อสารในครอบครัวอีกหลายแง่มุม เช่น ในครอบครัวของผู้ที่มีความบกพร่องหรือพิการทางหู หรือทางตา ผู้ที่สนใจศึกษาอาจพิจารณาศึกษาในประเด็นดังกล่าวได้

References

Maslow, A.H. (1943). A Theory of Human Motivation. **Psychological Review**, Volume 50, 370-396.

Rueklang, Pratum. (2553). **Communication Research Methodology**. BU Press.

Royal Thai Government. (2559). Available from <http://www.thaigov.go.th>. 17 June 2016.

Onnuam. Worawuth. (2555). The Communication Phenomenon in Digital Age. **APHEIT Journal**, Volume 18, No. 2 May 2012, p. 215.

การพัฒนารูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่

กิตติธัช เกื้อกุล¹

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์²

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา รูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 ใช้ในการศึกษาลักษณะภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ มีจำนวน 158 คนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่ได้มาจากการประเมินภาวะซึมเศร้าโดยใช้แบบวัดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังไทย ที่มีภาวะซึมเศร้าระดับปานกลางรวมทั้งสิ้น 20 คนแล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คนการวิจัยนี้เป็นการวิจัยผลานวิธีผลการวิจัย แสดงว่า ผู้ต้องขังเข้าใหม่ จำนวน 158 คน มีค่าเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ กลุ่มทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผล ลดลงมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.05 ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ กลุ่มทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผล ลดลงกว่ากลุ่มควบคุมที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01 ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะพบว่า ผู้ต้องขังกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจอย่างยิ่งต่อรูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำที่ช่วยให้ผู้ต้องขังที่มีภาวะซึมเศร้าสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข

คำสำคัญ: รูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำ ภาวะซึมเศร้า ผู้ต้องขังเข้าใหม่

¹นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

E-mail: doctorwiz999111999@gmail.com

²ศาสตราจารย์ (จิตวิทยา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

Email: psy.phd@kbu.ac.th

³รองศาสตราจารย์ (จิตวิทยา) ผู้อำนวยการ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาจิตวิทยาเพื่อการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 1761 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250

Email: psy.phd@kbu.ac.th

The Development of an Action-Oriented Group Therapy Model for Decreasing Depression Symptoms of New Inmates

Kittidhach Keoukool¹

Pongpan Kirdpitak²

Prasarn Malakul Na Ayudhaya³

Abstract

The main purpose of this research was to develop an action oriented group therapy model for decreasing depression symptoms of new inmates. The sample of the study included 2 groups. The first group of the depression symptoms study consisted of randomly selected 158 new inmates in Chonburi Central Prison. The second group were 20 new inmates of Chonburi Central Prison whose depression scores were moderate. They were then randomly assigned into two groups as experimental and control groups, 10 new inmates each. This research was mixed method research. The research results were as follows: The total mean score and the individual dimension mean scores of depression of new inmates were moderate. The depression of new inmates of the experimental group after participating in the action-oriented group therapy model and after the follow up were significantly decreased at $p < 0.05$. The depression of new inmates of the experimental group after participating in the action-oriented group therapy model and after the follow up were significantly lower than that of the control group at $p < 0.01$ level. Focus group interview showed that the new inmates were satisfied with the action-oriented group therapy model. They also gained more knowledge and they felt that their lives were improved and the model was valuable for their lives.

Keywords : An action oriented group therapy model, decreasing depression symptoms, new inmates

¹Ph.D.Candidate, Ph.D. Program in Psychology, Kasem Bundit University

Address: 1767 Patanakarn Rd. Suan Luang, Bangkok, 10250

Email: nathawatl@gmail.com

²Professor (Psychology), Graduate School, Kasem Bundit University

Address: 1767 Patanakarn Rd. Suan Luang, Bangkok, 10250

E-mail: psy.phd@kbu.ac.th

³Assoaiate Professor (Psychology), Director, Master of Arts Program in Psychology for Development of Human Potentials, Kasem Bundit University

Address: 1767 Patanakarn Rd. Suan Luang, Bangkok, 10250

E-mail: psy.phd@kbu.ac.th

บทนำ

ผู้ต้องขังเข้าใหม่ หมายถึงผู้ที่ถูกคุมขังที่ถูกฝากขังตามคำสั่งศาลเพื่อรอการพิจารณาคดีโดยชอบด้วยกฎหมายให้ลงโทษทุกคดีภายในเรือนจำกลางชลบุรี เป็นผู้ต้องขังชาย อายุระหว่าง 19-70 ปีต้องโทษเกี่ยวกับคดีพระราชบัญญัติยาเสพติด คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คดีเกี่ยวกับเพศ คดีค้ำมนุษย์ คดีพระราชบัญญัติอาวุธปืนและวัตถุระเบิด และคดีพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง

จากสถิติจำนวนผู้ต้องขังภายในเรือนจำกลางชลบุรี ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 มีจำนวนทั้งสิ้น 6,296 คน ในขณะที่เรือนจำสามารถรองรับได้ จำนวน 4,200 คน ซึ่งเป็นความจุเกี่ยย้าย (เรือนจำกลางชลบุรี, 2555:8) ส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดสภาพความแออัดของผู้ต้องขัง อันจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยเฉพาะภาวะซึมเศร้า

ผู้วิจัยได้สำรวจภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ภายในเรือนจำกลางชลบุรี ในช่วงระหว่าง วันที่ 19 – 29 มกราคม 2558 จำนวน 400 คน โดยใช้แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าพบว่าผู้ต้องขังมีภาวะซึมเศร้า จำนวน 184 คน คิดเป็นร้อยละ 30.66 โดยมีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย (Mild depression) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 ระดับปานกลาง (Moderate Depression) จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 26.33 และระดับรุนแรง (Severe depression) จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 0.83

ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ภายในเรือนจำ เป็นความผิดปกติที่พบได้บ่อย มักจะมีสาเหตุจากสภาพแวดล้อมที่แออัด กฎระเบียบที่เคร่งครัด การขาดที่ปรึกษาด้านกฎหมาย การตัดขาดจากครอบครัว ปัญหาการจัดการด้านคุณภาพชีวิตของนักโทษปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและเพื่อนผู้ต้องขังด้วยกัน ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและ

จิตใจโดยเฉพาะอาการเครียดหรือภาวะซึมเศร้าที่ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานทางด้านจิตใจซึ่งแสดงออกในลักษณะเบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจ ท้อแท้สิ้นหวัง หมดกำลังใจ อารมณ์เศร้า หงุดหงิดง่ายนอนไม่หลับ เหม่อลอย หลง ๆ ลืม ๆ แยกตัว น้ำหนักลดเบื่ออาหาร หมดอารมณ์ทางเพศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่
2. เพื่อพัฒนารูปการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดอาการซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังหลังได้รับการให้การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำและหลังติดตามผลลดลงกว่าก่อนการให้การบำบัดกลุ่ม
2. ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังกลุ่มทดลองหลังได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำและหลังติดตามผลลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ต้องขังที่เข้ารับการคัดกรองภาวะซึมเศร้า ภายในเรือนจำกลางชลบุรี จำนวน 400 คน ในระหว่างวันที่ 19 – 29 มกราคม 2558

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

- 2.1 กลุ่มที่ 1 ใช้ในการศึกษาลักษณะภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ มีจำนวน 158 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร

2.2 กลุ่มที่ 2 เป็นผู้ต้องขังเข้าใหม่ ที่ได้มาจากการประเมินภาวะซึมเศร้าโดยใช้แบบวัดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังไทย ที่มีภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง รวมทั้งสิ้น 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้รูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการบำบัดใด ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดภาวะซึมเศร้าสำหรับผู้ต้องขังไทย (Thai Prison Depression Inventory) มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.0 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่

ตารางที่ 1 ค่าต่ำสุดค่าสูงสุดค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่มีภาวะ ซึมเศร้า ของกลุ่มตัวอย่าง (n=158)

ภาวะซึมเศร้า	จำนวนข้อ	Std. แผลผล				
		Minimum	Maximum	Mean	Deviation	
ด้านอารมณ์	7	2.00	4.00	2.85	0.79	ปานกลาง
ด้านการคิด	7	2.00	3.00	2.83	0.77	ปานกลาง
ด้านแรงจูงใจ	4	2.00	4.00	2.80	0.70	ปานกลาง
ด้านร่างกายและพฤติกรรม	5	2.00	4.00	2.61	0.65	ปานกลาง
โดยรวม	23	2.00	4.00	2.50	0.63	ปานกลาง

2. การพัฒนารูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ หมายถึงรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริงโดยผู้รับการบำบัดได้มีโอกาสรับประสบการณ์ตรงแล้วได้รับการกระตุ้นให้สะท้อนสิ่งต่าง ๆ (Reflection) ที่ได้จาก

ระหว่าง 0.625-0.876 และมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.976

2. รูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขัง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่

พบว่าภาวะซึมเศร้าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 2.50, SD = 0.63$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ประสบการณ์ตรงออกมาเพื่อพัฒนาทักษะใหม่ๆ เจตคติใหม่ ๆ หรือวิธีการคิดใหม่ ๆ เทคนิคดังกล่าวนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับการบำบัดเข้าใจธรรมชาติของพฤติกรรมที่ส่งผลทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงโดยผ่านกลไกการทำความเข้าใจพฤติกรรมหรืออารมณ์ที่เป็นปัญหาซึ่งเป็นประสบการณ์ตรงของตัวผู้ให้การบำบัดเองสำหรับวิธีการให้ความช่วยเหลือผู้ต้องขังที่มีภาวะ

ซึมเศร้าและเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ ของการให้การบำบัดกลุ่ม ประกอบด้วย ทฤษฎีการบำบัดแบบรู้คิด-พฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) ทฤษฎีการให้การบำบัดแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) และทฤษฎีการให้การบำบัดแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (Rational emotive behavioral therapy) และดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี การประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ของการให้การบำบัดที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่

2. การพัฒนารูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ จากการทบทวนทฤษฎีและวรรณกรรมได้แก่ ทฤษฎีการบำบัดแบบรู้คิด-พฤติกรรม (Cognitive behavioral therapy) ได้แก่เทคนิคการกำหนดระเบียบวาระ (Agenda setting) การสอนผู้ป่วย (Didactic aspects). การฝึกผ่อนคลาย (Relaxation training) คำถามชวนให้คิด (Socratic Questioning & Guided Discovery) การสะท้อนกลับ (Feedback) การอภิปรายกลุ่ม การสรุป (Summarizing) และการบ้าน (Home work) ทฤษฎีการบำบัดแบบพฤติกรรมนิยม (Behavioral therapy) ได้แก่เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) การหยุดความคิด (thought stopping) การอภิปรายและทฤษฎีการบำบัดแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (Rational emotive behavior therapy) โดยมีเทคนิค การ

สอนหลักการ A-B-Cs การจินตนาการแบบเหตุผลที่มีต่ออารมณ์ การแสดงบทบาทสมมติ การให้การบ้านไปฝึกทำ

3. นำรูปแบบการการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของรูปแบบและกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

4. วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 แสดงให้เห็นว่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ซึ่งอยู่ในช่วงยอมรับได้

5. นำรูปแบบการการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่มาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับผู้ต้องขังที่มีอาการซึมเศร้าที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ในเรือนจำกลางชลบุรี เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกันตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมดูแลวิทยานิพนธ์

6. นำรูปแบบการการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่ปรับปรุงแล้วไปดำเนินการนำไปใช้กับกลุ่มทดลองผู้ต้องขังที่มีอาการซึมเศร้า ภายในเรือนจำกลางชลบุรี จำนวน 10 คนและทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group) ภายหลังจากทดลอง

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของการให้การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองและผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มควบคุมโดยรวมและรายด้านก่อนการทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐานของภาวะซึมเศร้าโดยรวมและรายด้านของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองและผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มควบคุมก่อนการทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผลดังแสดงในตารางที่ 2

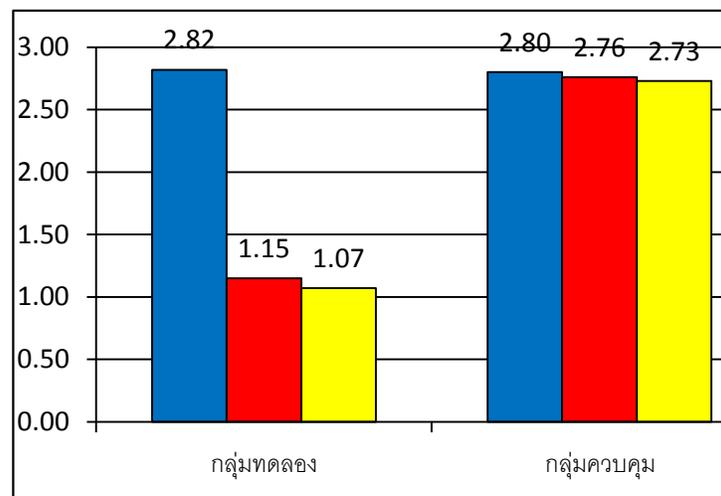
ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการแปลผลค่าเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ โดยรวมและรายด้าน ของกลุ่มทดลอง (n=10) และกลุ่มควบคุม (n=10) ก่อนการทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผล

ภาวะซึมเศร้า	กลุ่มทดลอง (n=10)									กลุ่มควบคุม (n=10)								
	ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			หลังการติดตามผล			ก่อนการทดลอง			หลังการทดลอง			หลังการติดตามผล		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านอารมณ์	2.85	0.80	ปานกลาง	1.08	0.28	น้อยที่สุด	1.02	0.16	น้อยที่สุด	2.84	0.79	ปานกลาง	2.75	0.73	ปานกลาง	2.72	0.74	ปานกลาง
2. ด้านการคิด	2.81	0.70	ปานกลาง	1.22	0.42	น้อยที่สุด	1.12	0.33	น้อยที่สุด	2.80	0.71	ปานกลาง	2.78	0.61	ปานกลาง	2.77	0.61	ปานกลาง
3. ด้านแรงจูงใจ	2.80	0.64	ปานกลาง	1.25	0.55	น้อยที่สุด	1.12	0.33	น้อยที่สุด	2.77	0.66	ปานกลาง	2.75	0.63	ปานกลาง	2.70	0.64	ปานกลาง
4. ด้านร่างกายและพฤติกรรม	2.82	0.74	ปานกลาง	1.08	0.40	น้อยที่สุด	1.04	0.19	น้อยที่สุด	2.82	0.67	ปานกลาง	2.78	0.66	ปานกลาง	2.75	0.67	ปานกลาง
โดยรวม	2.82	0.73	ปานกลาง	1.15	0.36	น้อยที่สุด	1.07	0.26	น้อยที่สุด	2.80	0.71	ปานกลาง	2.76	0.66	ปานกลาง	2.73	0.67	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 2 พบว่าภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองโดยรวมก่อนการทดลอง (\bar{X} =2.82, SD=0.73) อยู่ในระดับปานกลางหลังการทดลอง (\bar{X} =1.15, SD=0.36) และหลังการติดตามผล (\bar{X} =1.07, SD=0.26) อยู่ในระดับน้อยที่สุดส่วนภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มควบคุมโดยรวมก่อนการทดลอง (\bar{X} =2.80, SD=0.71) อยู่ในระดับปาน

กลางหลังการทดลอง (\bar{X} =2.76, SD=0.66) อยู่ในระดับปานกลางและหลังการติดตามผล (\bar{X} =2.73, SD=0.67) อยู่ในระดับปานกลาง

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของค่าเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมผู้วิจัยนำเสนอกราฟแท่งแสดงค่าเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ โดยรวมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง หลังการทดลองและหลังการติดตามผล

3.2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองก่อนการทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผล

3.2.1 การเปรียบเทียบภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ก่อนการทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผล

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ของ

กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยใช้ Wilcoxon Matched Pairs Signed Rank Test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 ภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ และหลังการติดตามผลลดลงกว่าก่อนการเข้าร่วมการบำบัดกลุ่ม ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า ภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดมุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซีมีเศร่าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ลดลงกว่าก่อนการทดลอง ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่โดยรวมและรายด้านที่ได้รับการบำบัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการ ติดตามผล

ภาวะซึมเศร้า	ระยะเวลาทดลอง	\bar{X}	ผลการบำบัดกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบ	Negative Rank	Positive Rank	Ties	Z	P
ด้านอารมณ์	ก่อนการทดลอง	2.86	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.00	5.50	0	-2.812	0.005
	หลังการทดลอง	1.09	ติดตามผล-หลังการทดลอง	0.00	2.50	9	-2.000	0.046
	หลังการติดตามผล	1.03	ติดตามผล-ก่อนการทดลอง	0.00	5.50	0	-2.814	0.005
ด้านความคิด	ก่อนการทดลอง	2.81	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.00	5.50	0	-2.820	0.005
	หลังการทดลอง	1.23	ติดตามผล-หลังการทดลอง	0.00	3.50	4	-2.333	0.020
	หลังการติดตามผล	1.13	ติดตามผล-ก่อนการทดลอง	0.00	5.50	0	-2.814	0.005
ด้านแรงจูงใจ	ก่อนการทดลอง	2.80	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.00	5.50	0	-2.814	0.005
	หลังการทดลอง	1.25	ติดตามผล-หลังการทดลอง	0.00	3.00	5	-2.236	0.025
	หลังการติดตามผล	1.13	ติดตามผล-ก่อนการทดลอง	0.00	5.50	0	-2.814	0.005
ด้านร่างกายและพฤติกรรม	ก่อนการทดลอง	2.82	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.00	5.50	0	-2.821	0.005
	หลังการทดลอง	1.08	ติดตามผล-หลังการทดลอง	0.00	1.50	8	-1.414	0.157
	หลังการติดตามผล	1.04	ติดตามผล-ก่อนการทดลอง	0.00	5.50	0	-2.844	0.004
ภาวะซึมเศร้าโดยรวม	ก่อนการทดลอง	2.82	หลังทดลอง-ก่อนทดลอง	0.00	5.50	0	-2.803	0.005
	หลังการทดลอง	1.16	ติดตามผล-หลังการทดลอง	0.00	5.00	1	-2.668	0.008
	หลังการติดตามผล	1.08	ติดตามผล-ก่อนการทดลอง	0.00	5.50	0	-2.803	0.005

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 3 พบว่า ภาวะซึมเศร้าโดยรวมและรายด้านของผู้ต้องขังเข้าใหม่ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้า ก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง ลดลงมากกว่าก่อนการให้การบำบัดกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.01 ส่วนหลังติดตามผล ลดลงมากกว่าหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ < 0.05 ยกเว้นด้านร่างกายและด้านพฤติกรรม

3.2.2 การเปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำ

การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าระหว่างกลุ่มการทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้า และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการให้การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้า ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและหลังการติดตามผล โดยรวมและรายด้าน โดยวิธี Mann-Whitney U เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้า หลังการเข้าร่วมการบำบัดกลุ่มและหลังการติดตามผลลดต่ำกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมบำบัดกลุ่ม แสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่โดยรวมและรายด้านของผู้ต้องขังเข้าใหม่ กลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

ภาวะซึมเศร้า	ระยะการทดลอง	กลุ่ม	\bar{X}	Mean Rank	Sum of Ranks	Mann Whitney U	Z	P
ด้านอารมณ์	ก่อนทดลอง	ทดลอง	2.86	10.70	107.00	48.00	-0.16	0.88
		ควบคุม	2.84	10.30	103.00			
	หลังทดลอง	ทดลอง	1.09	5.50	55.00	0.00	-3.86	0.00*
		ควบคุม	2.76	15.50	155.00			
	ติดตามผล	ทดลอง	1.03	5.50	55.00	0.00	-3.93	0.00*
		ควบคุม	2.73	15.50	155.00			
ด้านความคิด	ก่อนทดลอง	ทดลอง	2.81	10.75	107.50	47.50	-0.19	0.85
		ควบคุม	2.80	10.25	102.50			
	หลังทดลอง	ทดลอง	1.23	5.50	55.00	0.00	-3.85	0.00*
		ควบคุม	2.79	15.50	155.00			
	ติดตามผล	ทดลอง	1.13	5.50	55.00	0.00	-3.81	0.00*
		ควบคุม	2.77	15.50	155.00			
ด้านแรงจูงใจ	ก่อนทดลอง	ทดลอง	2.80	10.70	107.00	48.00	-0.15	0.88
		ควบคุม	2.78	10.30	103.00			
	หลังทดลอง	ทดลอง	1.25	5.50	55.00	0.00	-4.05	0.00*
		ควบคุม	2.75	15.50	155.00			
	ติดตามผล	ทดลอง	1.13	5.50	55.00	0.00	-3.85	0.00*
		ควบคุม	2.70	15.50	155.00			
ด้านร่างกายและพฤติกรรม	ก่อนทดลอง	ทดลอง	2.82	11.00	110.00	45.00	-0.38	0.70
		ควบคุม	2.78	10.00	100.00			
	หลังทดลอง	ทดลอง	1.08	5.50	55.00	0.00	-3.86	0.00*
		ควบคุม	2.74	15.50	155.00			
	ติดตามผล	ทดลอง	1.04	5.50	55.00	0.00	-3.93	0.00*
		ควบคุม	2.72	15.50	155.00			
ภาวะซึมเศร้าโดยรวม	ก่อนทดลอง	ทดลอง	2.82	11.15	111.50	43.50	-0.49	0.62
		ควบคุม	2.80	9.85	98.50			
	หลังทดลอง	ทดลอง	1.16	5.50	55.00	0.00	-3.80	0.00*
		ควบคุม	2.76	15.50	155.00			
	ติดตามผล	ทดลอง	1.08	5.50	55.00	0.00	-3.79	0.00*
		ควบคุม	2.73	15.50	155.00			

ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4 พบว่า ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ของกลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้า หลังการทดลองและ หลังการติดตามผลลดลงมากกว่า ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ของกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.01$ ส่วนภาวะซึมเศร้าก่อนการทดลองของผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่มีภาวะซึมเศร้ากลุ่มทดลอง และของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการประเมินความพึงพอใจของผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลอง ที่มีต่อรูปแบบการบำบัดกลุ่ม โดยการใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผลประเมินความพึงพอใจของผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่มีต่อรูปแบบการให้การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำ โดยการทำสนทนากลุ่มเฉพาะพบว่าผู้ต้องขังเข้าใหม่ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มีบรรยากาศผ่อนคลาย เป็นกันเอง สามารถจัดการกับอารมณ์และรู้สึกปล่อยวางได้มากขึ้น สามารถเลือกที่จะมีความสุขหรือความทุกข์และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการผ่อนคลายให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง นอกจากนี้สามารถ ลดความหมกมุ่นทางจิตใจ ได้ออกกำลังกาย เกิดผลดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขัง ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาลักษณะภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังพบว่าภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาวะซึมเศร้าด้านอารมณ์มากที่สุดรองลงมาคือภาวะซึมเศร้าด้านความคิด ด้านแรงจูงใจ ด้านร่างกายและพฤติกรรมอยู่ในระดับมากตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Affizal & Nural (2014:153-159) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความชุกของความเครียดและภาวะซึมเศร้า ในเรือนจำ Peninsular Malaysia เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดและภาวะซึมเศร้า ผลการวิจัยพบว่าความเครียดและภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับสูงในกลุ่มผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่จะประสบภาวะซึมเศร้าได้อย่างชัดเจน เนื่องจากปัญหาด้านการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่นอกจากนี้ความเครียดกับภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังมักจะเกี่ยวข้องกับความเสี่ยงของการทำร้ายตัวเองและการฆ่าตัวตายภายในเรือนจำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของTahir&Hamid (2012:34 - 36) ได้สรุปถึงภาวะซึมเศร้าในกลุ่มผู้ต้องขังหญิง ในเรือนจำ Peshawar ประเทศปากีสถาน พบว่ามีภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย จำนวน 73.7% มีภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง จำนวน 21.1% และมีภาวะซึมเศร้าระดับรุนแรง จำนวน 5.3%

2.การพัฒนาารูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการให้การบำบัดกลุ่มเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ด้านอารมณ์ ด้านความคิด ด้านแรงจูงใจ ด้านร่างกายและพฤติกรรม โดยประยุกต์ใช้ แนวคิดและเทคนิคการให้การบำบัดกลุ่ม 3 ทฤษฎีได้แก่ทฤษฎีการบำบัดรู้คิด - พฤติกรรม (Cognitive Behavioral Therapy)

ทฤษฎีการบำบัดแบบพฤติกรรมบำบัด (Behavior therapy) และทฤษฎีการบำบัดตามแนวคิดพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรม (Rational emotive behavioral therapy) สรุปได้ดังนี้

การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ในกลุ่มทดลองพบว่า ภาวะซึมเศร้าหลังได้รับการบำบัดกลุ่มลดลงกว่าก่อนได้รับการบำบัดกลุ่มและภาวะซึมเศร้าของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันหลังได้รับการบำบัด โดยกลุ่มทดลองมีภาวะซึมเศร้าลดลงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยทั้งนี้เป็นการบำบัดกลุ่มแบบรู้คิด-พฤติกรรม มีการส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดการเรียนรู้ซึ่งในแต่ละวันจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเช่นเรียนรู้ว่าวันนี้จะต้องทำอะไรและเรียนรู้ว่าบุคคลอื่นทำอะไรช่วยให้ผู้ป่วยเห็นความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและความรู้สึกของตนเองปรับเปลี่ยนมุมมองจากทางลบมาเป็นทางบวกและมีวิถีคิดที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากขึ้น ส่งผลให้ภาวะซึมเศร้าลดลงทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยใช้เทคนิค การสอนผู้ป่วย การค้นหาความคิดอัตโนมัติทางลบที่มีการอธิบายให้เข้าใจความหมายของความคิดอารมณ์และพฤติกรรม การใช้เทคนิคบำบัดทางพฤติกรรมในการดำเนินกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีการใช้เทคนิคทางพฤติกรรมด้วยการมอบหมายงานให้ผู้ป่วยทำอย่างชัดเจนซึ่งผู้ป่วยสามารถที่จะปฏิบัติตามได้เช่นการทำแบบฝึกหัดการทำการบ้านการฝึกใช้เทคนิคการหยุดความคิด ซึ่งเป็นผลทำให้ภาวะซึมเศร้าลดลง

เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้า

ของผู้ต้องขังเข้าใหม่ โดยเปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองและหลังการติดตามผลซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ ลดลงที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

1) การบำบัดอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ปัญหาผู้รับการบำบัดในรูปแบบของความคิด (Cognitive model) ทำให้เข้าใจผู้รับการบำบัดในสถานการณ์ต่างๆว่าเขามีความรู้สึกความคิดอย่างไร

2) ผู้บำบัดมีความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้รับการบำบัดทำให้เกิดความไว้วางใจและให้ความร่วมมือในการบำบัด

3) ผู้รับการบำบัดให้ความร่วมมือ (Collaboration) และการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง (Active participation)

4) การมุ่งเน้นที่ปัญหามีเป้าหมายชัดเจนและพยายามไปให้ถึงเป้าหมาย

5) การบำบัดเน้นการแก้ไขปัญหาที่ปัจจุบันถึงแม้บางครั้งอาจย้อนไปดูที่อดีตเพื่อผู้ป่วยแยกแยะประเมินและตอบโต้กับความคิดและความเชื่อที่ไม่เป็นประโยชน์ของตนเอง

6) ลักษณะของการบำบัดมีส่วนที่เป็นการสอนและให้ความรู้กับผู้ป่วยเช่นรูปแบบของการคิดรวมทั้งเทคนิคต่างๆที่ใช้กับความคิด

7) การทำพฤติกรรมบำบัด จะมีการกำหนดเวลาในการที่ชัดเจน

8) มีการตรวจสอบอารมณ์ของผู้บำบัด สรุปเนื้อหาที่พูดทำให้ผู้รับการบำบัดเข้าใจอารมณ์ของตนเองและสามารถจัดการอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนา

9) การบำบัดเป็นการสอนให้รู้หรือให้การศึกษาเพื่อให้ผู้รับการบำบัดสามารถแยกแยะและประเมินความคิดของตนเองได้รวมทั้งการกระทำเพื่อแก้ไขความคิดที่บิดเบือนให้เป็นความคิดที่เหมาะสมโดยเป้าหมายสูงสุดคือสอนให้ผู้รับการบำบัดสามารถเป็นผู้บำบัดตนเองได้

10) มีการใช้เทคนิคที่หลากหลายเพื่อการเปลี่ยนแปลงความคิดอารมณ์และพฤติกรรมซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเริ่มต้นที่จุดไหนให้เป็นไปตามความเหมาะสมและข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้รับการบำบัด เพราะในการบำบัดแต่ละครั้งผู้วิจัยได้ให้การบำบัดเน้นการฝึกอย่างต่อเนื่องดังนั้นแม้ว่าจะยุติการบำบัดกลุ่มแล้วก็ตามสมาชิกยังคงฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆเช่น ทักษะการผ่อนคลาย ตารางกิจกรรม การจินตนาการ การหยุดความคิดเมื่อความคิดวุ่นขาดสมาธิ ฝึกอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจนความคิดอัตโนมัติในทางลบเดิมที่เคยมีนั้นถูกเปลี่ยนเป็นความคิดในทางบวกมากขึ้น ส่งผลทำให้ภาวะซึมเศร้าลดลง

เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่โดย เปรียบเทียบภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง หลังการทดลองและหลังการติดตามผลซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2

ผลการวิเคราะห์พบว่าภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขังเข้าใหม่ กลุ่มทดลองที่ได้รับการบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าหลังการทดลองและหลังการติดตามผล ลดลงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการบำบัดกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.01$ อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังเข้าใหม่

กลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการบำบัดกลุ่มใดๆ และไม่ได้รับการปฐมนิเทศผู้ต้องขังเข้าใหม่ ทำให้ขาดทักษะด้านสุขภาพจิตที่มีความสำคัญ อาจส่งผลกระทบต่อ การควบคุมได้

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อรูปแบบการให้การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำภายหลังการใช้รูปแบบการให้การบำบัดกลุ่ม ผู้วิจัยทำสนทนากลุ่มเฉพาะพบว่าผลประเมินความพึงพอใจของผู้ต้องขังเข้าใหม่ที่มีต่อรูปแบบการให้การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำ โดยการทำสนทนากลุ่มเฉพาะพบว่าผู้ต้องขังเข้าใหม่ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบำบัดกลุ่มที่มีบรรยากาศผ่อนคลาย เป็นกันเอง สามารถจัดการกับอารมณ์และรู้สึกปล่อยวางได้มากขึ้น สามารถเลือกที่จะมีความสุขหรือความทุกข์และสามารถประยุกต์ใช้ทักษะการผ่อนคลายให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง นอกจากนี้สามารถ ลดความหมกมุ่นทางจิตใจ ได้ออกกำลังกาย เกิดผลดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

5. ผลการติดตามผลหลังการบำบัดกลุ่ม 1 เดือนพบว่าผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มทดลองไม่พบภาวะซึมเศร้ากลับซ้ำ ในขณะที่ผู้ต้องขังเข้าใหม่กลุ่มควบคุมพบว่ามีภาวะซึมเศร้ารุนแรง จำนวน 2 ราย ภาวะซึมเศร้าระดับปานกลาง จำนวน 5 ราย ภาวะซึมเศร้าระดับเล็กน้อย จำนวน 3 รายโดยใช้แบบวัดภาวะซึมเศร้าสำหรับผู้ต้องขังไทย อาจเป็นเพราะมีภาวะซึมเศร้าเกิน 2 สัปดาห์ ไม่ได้รับการบำบัดรักษาตามระบบ ส่งผลกระทบทำให้ไม่สามารถปรับตัวในสังคมเรือนจำได้ เนื่องจากขาดทักษะในการดูแลสุขภาพจิตของตนเองและมักจะใช้กลไกป้องกันตนเองในลักษณะการโทษผู้อื่น(Projection) ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ต้องขังเข้าใหม่

กลุ่มควบคุม นิยมใช้เนื่องจากช่วยผ่อนคลายความเครียดและความวิตกกังวลต่างๆ เพื่อให้ความรู้สึกผิวนั้น ลดน้อยลง จึงโทษผู้อื่นทำให้สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนผู้ต้องขังไม่ค่อยดีนัก เมื่อรู้สึกไม่สบายใจจึงขาดเพื่อนที่ปรึกษาและแยกตัวเพื่อใช้ความคิดและจินตนาการอยู่ในโลกส่วนตัว ซึ่งจากการหมกมุ่นครุ่นคิดแต่เดิมๆ และการแก้ปัญหาที่บิดเบือนความเป็นจริงอาจส่งผลต่อภาวะซึมเศร้ากลับซ้ำในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบวัดภาวะซึมเศร้าสำหรับผู้ต้องขังไทยสามารถนำไปใช้กับผู้ต้องขังที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในเรือนจำจังหวัดอื่นได้และควรศึกษาในรายละเอียดของแบบวัดวิธีการและการแปลความหมายก่อนนำไปใช้

References

- Affizal, Ahmad & Nural, Hazrina Mazlan. (2014) Stress and Depression: A Comparison Study between Men and Women Inmates in Peninsular Malaysia. *International Journal of Humanities and Social Science*, 4 (2),153-159
- Central Prison. (2555). *Annual Report of Central Prison, Chonburi B.A. 2555*, PP: 8- 10
- Tahir, Mehmood Khan & Hamid, Hussain, (2012). A Qualitative Study Exploring Role Of Community Pharmacy In The Irrational Use And Purchase Of Nonprescription Antibiotics In Al Ahsa. *European Journal of General Medicine*, 9 (1), 33-38

1.2 รูปแบบการให้การบำบัดกลุ่มที่มุ่งเน้นการกระทำเพื่อลดภาวะซึมเศร้าของผู้ต้องขัง เข้าใหม่ ประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีของตะวันตก สำหรับการบำบัดกลุ่มครั้งนี้ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีตะวันออกเช่นการบำบัดแนวพุทธ ซึ่งอาจเหมาะสมกับวัฒนธรรมเรือนจำ เพื่อน้อมนำพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากับผู้ต้องขังในลักษณะอื่นอาทิผู้ต้องขังที่มีปัญหาด้านการปรับตัวอย่างต่อเนื่องและมีภาวะซึมเศร้า

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบกับผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างในเรือนจำอื่นๆ

2.3 ควรมีการติดตามผลการเป็นผู้ต้องขังที่มีภาวะซึมเศร้าหลังจากการทดลองไปแล้ว 3 เดือน 6 เดือนเพื่อติดตามอาการป่วยกลับซ้ำ

การจัดการธุรกิจโรงแรมเพื่อจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

ธนกร จรูญนิมมาน¹
ตรีเนตร ตันตระกูล²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดหมายเพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการธุรกิจโรงแรมสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยนำหลักการการบริหารด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำเป็นแนวทางการจัดการธุรกิจโรงแรมสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาอุปสรรค ของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบและมาตรการของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน กล่าวคือ การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการพึ่งตนเองโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ดีและสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน, ชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท

¹นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
ที่อยู่: 11 4 ถนน หทัยราษฎร์ ตำบล ลาดสวาย อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี 12150
E-mail: tanaporn.25.2510@gmail.com

²อาจารย์ประจำ หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
ที่อยู่: 11 4 ถนน หทัยราษฎร์ ตำบล ลาดสวาย อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี 12150
E-mail: tanaporn.25.2510@gmail.com

Hotel Business Management for Sustainable Ecotourism Management

Tanaporn Charoonnimmam¹

Trinate Tantakool²

Abstract

The main objective of this research was to present the approaches for hotel business management for sustainable ecotourism management in Chumphon Province. It was a qualitative research. Principles of sufficiency economy philosophy can be applied to hotel business management for sustainable ecotourism management in Chumphon Province. In addition, the problems and obstacles of sustainable ecotourism management were related to the elements of sustainable ecotourism management. For sustainable ecotourism management, it is necessary to encourage true participation of all parties as well as being an ecotourism destination as learning center and for tourist satisfaction.

Keywords : Sustainable ecotourism, Chumphon Cabana Resort

¹Ph.D. Candidate, Doctor of Business Administration, Western University.

Address: 11 4 Hathairat Road Lat Sawai Subdistrict, Lam Luk Ka District, Pathum Thani 12150

Email: tanaporn.25.2510@gmail.com

²Professor (Psychology), Graduate School, Kasem Bundit University

Address: 11 4 Hathairat Road Lat Sawai Subdistrict, Lam Luk Ka District, Pathum Thani 12150

Email: tanaporn.25.2510@gmail.com

บทนำ

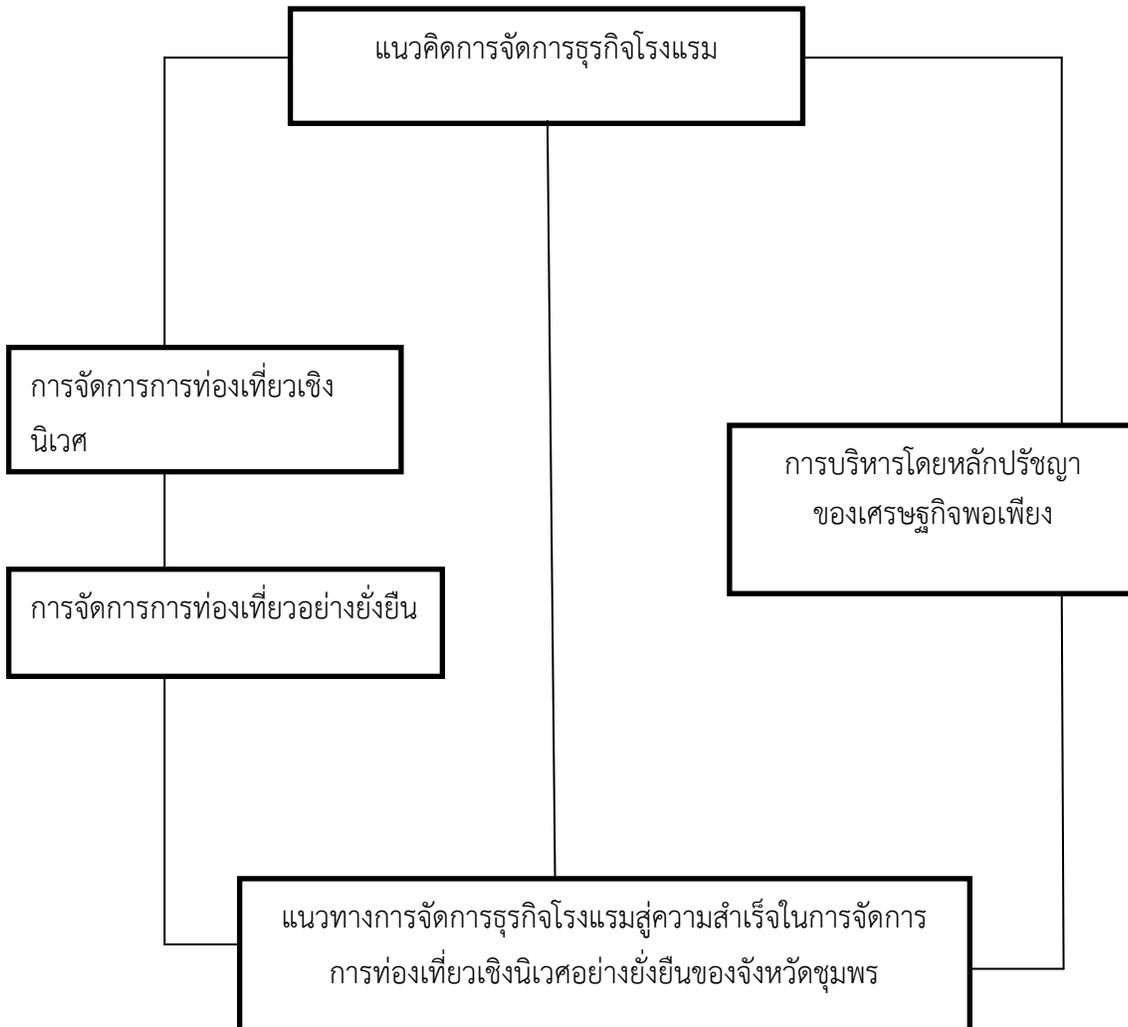
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ช่วยส่งเสริมธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยสร้างรายได้ ซึ่งรายได้ส่วนหนึ่งรัฐจะสามารถนำมาใช้ในโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างงานให้กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้ เมื่อประชาชนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวจะช่วยลดความจำเป็นในการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อดำรงชีพ และที่สำคัญคือทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินควบคู่กันไปได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

จากแหล่งท่องเที่ยว 12 โครงการเมืองต้องห้ามพลาด จังหวัดชุมพร เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีจุดเด่น คือ เป็นประตูด่านแรกที่จะเข้าสู่ภาคใต้ เป็นเมืองที่เก่าแก่และมีความเป็นมาที่ยาวนาน มีทะเลที่อุดมสมบูรณ์ที่สุดของอ่าวไทย มีหาดทรายยาวถึง 222 กิโลเมตร มีเกาะมากมายกว่า 40 เกาะ ความสวยงามของท้องทะเลสีคราม ความร่มรื่นอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ แนวปะการัง ดอกไม้ทะเล และฝูงปลาหลากชนิด ทำให้จังหวัดชุมพรเหมาะแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยุคใหม่

ชุมพรคานาน่า รีสอร์ท หาดทุ่งวัวแล่น ที่พักติดทะเล มีห้องพักแบบบังกะโล และแบบอาคารห้องพัก เปิดให้บริการลูกค้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 ผู้ให้บริการด้านที่พักที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ผสมผสานกิจกรรมแบบการไปผจญภัยตามป่า วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เป็นภูมิปัญญาของ

ชาวบ้าน ความสัมพันธ์ที่ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทรระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ชาติสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน มีสวนเกษตรท่ามกลางบรรยากาศที่สงบร่มรื่นกับธรรมชาติริมชายหาดทุ่งวัวแล่น ห้องพักขนาดใหญ่พร้อมการตกแต่งอย่างมีสไตล์ มีรูปแบบห้องพักที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้หลากหลาย ความสะดวกสบายที่มีมาตรฐาน และท้องทะเลของหาดทุ่งวัวแล่นที่สวยงาม (ชุมพรคานาน่า รีสอร์ท, 2558)

จากการศึกษาบริบทชุมพรคานาน่า รีสอร์ท ทำให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ควรมีสูตรสำเร็จรูปแบบที่ตายตัว หรือยึดนโยบายที่มีมาตรฐานเดียว หากแต่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเป็นส่วนหนึ่งของทางเลือกในการพัฒนาและก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งเน้นหลักการทางศีลธรรมและความมั่นคงการยังชีพของชุมชน และความสมดุลของสภาพแวดล้อมธรรมชาติเป็นสำคัญ ชุมพรคานาน่า รีสอร์ท ได้บริหารจัดการให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และได้พัฒนากิจการมาจนถึงปัจจุบันเพื่อสอดคล้องกับรัฐบาลที่มีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการธุรกิจโรงแรมสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร จากการศึกษาชุมพรคานาน่า รีสอร์ท จังหวัดชุมพร เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความยั่งยืน โดยใช้กรณีศึกษาชุมพรคานาน่า รีสอร์ท จังหวัดชุมพร และนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความยั่งยืน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมการจัดการธุรกิจอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของประเทศต่อไป ดังภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 แนวทางการจัดการธุรกิจโรงแรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการธุรกิจโรงแรมสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย แนวคิดการจัดการธุรกิจโรงแรม การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การบริหารโดยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยศึกษาจากแนวคิดของ จิตตั้งวัฒนา (2542); เอียวศรีวงศ์ (2544) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางการจัดการธุรกิจโรงแรมของจังหวัดชุมพรที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน
3. เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการอนุรักษ์ธรรมชาติและสร้างจิตสำนึกด้านการรักษาสีเขียวและทรัพยากรของส่วนรวม
4. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมอันดีแก่ชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ศึกษาแหล่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) คือ กลุ่มผู้บริหารและผู้จัดการชุมพรคาบานารีรีสอร์ท จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่ชุมพรคาบานารีรีสอร์ท 6 คน (6 แผนก) เจ้าหน้าที่ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดชุมพร 4 คน บุคคลตัวอย่างที่ทำการเกษตรตามแนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง 3 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้มาใช้บริการ 13 คน รวมทั้งสิ้น 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งการจดบันทึก และบันทึกเสียง วิเคราะห์ข้อมูลถึงสภาพพื้นที่การบริหารจัดการตามมาตรฐานที่พักตากอากาศ (รีสอร์ท) ปัญหา อุปสรรคในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความยั่งยืน ทั้งการวางแผน การตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยนำเสนอในรูปการพรรณนาความ (Descriptive analysis) และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ 1. การตรวจสอบข้อมูล (Data check) 2. การลดทอนข้อมูล (Data reduction) 3. การแสดงข้อมูล (Data display) 4. นำข้อมูลมาจัดกระทำเพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้เกิดความยั่งยืน และ 5. การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (Conclusion and verification)

ผลการวิจัย

1. ปัญหา อุปสรรคการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยใช้กรณีศึกษาชุมพรคาบานารีรีสอร์ท จังหวัดชุมพร ได้แก่

1.1 ขาดการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้สามารถใช้ประโยชน์ถึงลูกหลานทั้งทรัพยากรป่าไม้ น้ำ สัตว์ป่า

1.2 ด้านปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ น้ำเสีย

1.3 ด้านการประชมวางแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2. องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

2.1 องค์ประกอบด้านพื้นที่ โดยเป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ในพื้นที่นั้นๆ ที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2.2 องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ โดยไม่ก่อให้เกิด

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

2.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้

โดยมีการให้การศึกษเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว

เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

2.4 องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น ที่มีส่วนร่วมในการคิดวางแผน ปฏิบัติตามแผน ชุมชนได้รับประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น รวมทั้งกระจายรายได้

3. มาตรการหรือแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีดังนี้

3.1 บริหารจัดการโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพเดิม ไม่ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงสภาพ

3.3 กระตุ้นจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้ช่วยกันดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่ในสภาพที่ดี ไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นผลเสียต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว เพียงเพื่อหวังผลประโยชน์ส่วนตน เช่น การบุกรุกทำลายป่า การจับปลา สวายงามได้น้ำ การเก็บปะการังหรือเปลือกหอยขนาดใหญ่มาจำหน่าย

3.4 ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยว เพื่อตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่ตนเดินทางเข้าไปเยือน และให้

ความร่วมมือแก่ชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่ให้เสื่อมโทรม

3.5 ระมัดระวังเรื่องการก่อสร้างที่ไม่กลมกลืนกับธรรมชาติ หรือความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว

3.6 ควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวไม่ให้เกินขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

3.7 จัดทำเอกสารอธิบายสถานที่ท่องเที่ยว พร้อมวิธีปฏิบัติตนการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี

3.8 มีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อป้องกันการทำลายทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3.9 ควรส่งเสริมการวิจัย โดยหน่วยงานจังหวัดหรือทางภายนอก หรือ ททท. หน่วยงาน

ทางส่วนกลาง ควรส่งเสริมการวิจัยวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวแบบต่างๆ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หรือศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อนำผลวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหา อุปสรรคในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน โดยใช้กรณีศึกษาชุมชนพรคานาไร่สอร์ท จังหวัดชุมพร พบว่า มีปัญหาด้านขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง นั้นอาจเนื่องมาจากหน่วยงานภาครัฐยังไม่มีกำหนดนโยบายการส่งเสริมเฉพาะภาค โดยการกระจายอำนาจให้จังหวัดทำงานและกำหนดนโยบายของจังหวัดได้เอง จะเห็นได้จากปัญหาในด้านการประชุมวางแผนงานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อย่างยั่งยืน ร่วมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ขาดการส่งเสริมจากภาครัฐอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และมีการให้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ว่าควรมีการส่งเสริมการวิจัย โดยหน่วยงานจังหวัดหรือทางภายนอก หรือ ททท. หน่วยงานทางส่วนกลาง ควรส่งเสริมการวิจัยวิจัยเรื่องการท่องเที่ยวแบบต่างๆ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน หรือศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพื่อนำผลวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์หมื่นและคณะ (2559) การวิจัยเรื่อง การบูรณาการแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่ จังหวัดนครพนมถึงจังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แผนการส่งเสริมพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้สอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบายของรัฐ รวมทั้งแนวทางการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการไทยลาว วิเคราะห์ข้อจำกัด รวมทั้งแนวทางการวางแผนการท่องเที่ยวตามลุ่มน้ำโขง เพื่อยกระดับเส้นทางท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกับกลุ่มนักท่องเที่ยวใหม่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเสนอแนะเชิงนโยบายในแผนการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่การท่องเที่ยวลุ่มน้ำโขง เป็นการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้มีบทบาทในการขับเคลื่อนนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ รัฐบาลประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และคณะวิจัยได้จัดเวทีสัมมนาผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การพัฒนาการ

ท่องเที่ยวของรัฐบาล ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนด้านการท่องเที่ยวและตัวแทนภาคประชาชน ผลการศึกษาพบว่าทั้ง 4 จังหวัดมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเป็นของตนเอง จึงส่งผลให้ต่างคนต่างทำงานตามหน้าที่ ไม่เกิดการบูรณาการแผนการทำงานร่วมกัน อีกทั้งแผนการพัฒนากการท่องเที่ยวของทั้ง 4 จังหวัดขาดมิติด้าน การพัฒนากการท่องเที่ยวโดยชุมชน จึงส่งผลให้ในพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ไม่มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวใน แหล่งท่องเที่ยวเท่าที่ควร ส่งผลให้ไม่เกิดการพัฒนากการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้เสนอว่าทั้ง 4 จังหวัดจำเป็นต้องเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวดูเข้าด้วยกัน โดยใช้วิสัยทัศน์ เชื่อมโยงการท่องเที่ยวดูโดยชุมชนตามล่าน้ำโขงพัฒนากการท่องเที่ยวสู่สากล ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2) การพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวดูและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวดูโดย ชุมชนด้วยกลไกการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อความสมดุลและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 3) การพัฒนาศักยภาพบุคลากรคุณภาพสินค้าและมาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยวดู อีกประการหนึ่ง คือ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ชุมชนอย่าง

2. ประเด็นขององค์ประกอบการท่องเที่ยวดูเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน พบว่า องค์ประกอบด้านการจัดการเป็นกการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมมีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การ

จัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต อาจเนื่องมาจากการท่องเที่ยวดูเชิงนิเวศจำเป็นต้องเป็นการท่องเที่ยวดูที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวดูที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับที่ Hakim, et al. (2009) การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ของระบบนิเวศกับการท่องเที่ยวดู ได้แสดงถึงบทบาทเชิงนิเวศวิทยาชาติพันธุ์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวดู โดยยกเอากรณีศึกษาเกาะบาหลีในประเทศอินโดนีเซีย

3. แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวดูเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ การบริหารจัดการโดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เนื่องมาจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการเป็นการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง เพราะเกิดจากความต้องการของประชาชนเองที่จะสร้างรายได้พื้นฐานให้กับตนเองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อินทวาท (2558) การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาเครือข่ายของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ประเภทสินค้าเกษตรกรรมจังหวัดพิษณุโลก พบว่า แนวทางการพัฒนาเครือข่ายผู้นำกลุ่มชุมชนประเภทสินค้าเกษตรกรรมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีแนวทางที่สำคัญ คือ 1) ด้านลักษณะการดำเนินงานของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 2) กระบวนการพัฒนาเครือข่ายของผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่นเดียวกับเกิดจันทร์ (2557) การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวดูเชิงนิเวศป่าชายเลนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม

นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรหมื่นและคณะ (2559) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบูรณาการแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงไทย-ลาว พื้นที่ จังหวัดนครพนมถึง จังหวัดอุบลราชธานีและแขวงคำม่วนถึงแขวงจำปาสัก พบว่าทั้ง 4 จังหวัด จำเป็นต้องเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเข้าด้วยกัน โดยใช้วิสัยทัศน์เชื่อมโยงการท่องเที่ยวโดยชุมชนตามลุ่มน้ำโขง

สรุปได้ว่าการศึกษานี้เป็นการจัดการธุรกิจโรงแรมสู่ความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนของจังหวัดชุมพร จากการศึกษาชุมพรคาบาน่า รีสอร์ท จังหวัดชุมพร พบว่า ปัญหาอุปสรรค ของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน นั้นมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และมาตรการหรือแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คือ การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และการพึ่งตนเอง โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจทั้งภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นแนวทางที่เชื่อมโยงระบบนิเวศและการรักษาสีเขียวตามธรรมชาติโดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่ดี และสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมากอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งนี้

1. ควรนำเสนอข้อมูลสารสนเทศต่อหน่วยงานกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างกว้างขวาง
2. ควรสร้างศูนย์การเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน
3. ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายบูรณาการการมีส่วนร่วมสร้างมาตรการการปฏิบัติตนเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี
4. ภาครัฐควรส่งเสริมงบประมาณจัดทำคู่มือหรือเอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม
5. ภาคธุรกิจหรือเจ้าของกิจการการท่องเที่ยวชุมพรคาบาน่ารีสอร์ท ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเปรียบเทียบการท่องเที่ยวกีฬาทางน้ำกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
6. ควรพัฒนารูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยการออกแบบด้านสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกับสภาพธรรมชาติและเน้นการอนุรักษ์พลังงานมากยิ่งขึ้น
7. ควรออกแบบด้านส่งเสริมบริการการท่องเที่ยวอย่างครบวงจรและมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น
8. ควรมีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน
9. ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันพัฒนากิจกรรม

ท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยเน้นกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ หรือกิจกรรมเชิงอนุรักษ์

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยรูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพอเพียง โดยการวิจัยทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่กว้างและลึก

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

3. ควรศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในพื้นที่ เช่น ระบบนิเวศธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น

4. ควรศึกษาความพึงพอใจของชาวบ้านในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดชุมพร

References

- Aewsriwong, Niti.(2001). **Cultural Dimension in the Sufficiency Economy Age**. Art & culture magazine.
- Chanman, Prachuap et al., (2002). **The Study of Tourism Route and Sustainable tourism planning between Thailand and Laos : From NakhonPhranom to UbonRachatani Province and Khammuan to Champasak Province**. Bangkok: National Research Council of Thailand
- Chittangwattana, Boonlert. (2005). **Sustainable tourism development**. Bangkok: Place and design Ltd.
- Chumphon Cabana Resort. (2015). **Project Decoding 100 Report of Chumphon**: Chumphon Cabana Resort company.
- Hakim, Kim et al. (2009) **Cultural Landscape and Ecotourism in Bali Island, Indonesia**. *Ecol. Field Biol.* 32 (1): 1-8
- Inwang, Suphot and Inwang, Kanyaman. (2005).**The Study Guidelines for Developing a Network of Community-based Enterprises Group Leader Category Agriculture Phitsanulok Province**. Western University Research Journal of Humanities and Social Science.
- Kerdjan, Oraone. (2004).**The Participation of Local Community in Eco- Tourism Management at Klongkon Mangrove Forest in Samutsongkhrom Province, Faculty of Tourism and Hospitality**,Dhurakij Pundit University.
- Office of the Economic and Social Development Board. (2007). **The 12th National Economic and Social Development Plan**. (B.E. 2560 – 2564).
- Srianan, Nongnuch. (2010) **Hotel Management**. Bangkok : Dhurakij Pundit University Press.

การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์

พิมพ์พัฒน์ จันทร์เทียน¹
ทัตติยา นครไชย²
จूरินทร์ เจริญพงศ์³
สัมพันธ์ มณีรัตน์⁴
ดวงทิพย์ อนันต์ศุภมงคล⁵

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ หลังการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเห็นต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสนทนากลุ่มวิเคราะห์เชิง เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง หลังการพัฒนาพบว่ามีค่าเฉลี่ยของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นต่อการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก

คำสำคัญ: ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นักศึกษาพยาบาล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณาโครงร่างการวิจัยและพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการ จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตก่อนดำเนินการวิจัย ตามเลขที่รับรองโครงการ 005/2561วันที่ 29 มิถุนายน2561

¹อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 60 ถนนร่มเกล้า แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

E-mail: pimpat.cha@kbu.ac.th

²อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 60 ถนนร่มเกล้า แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ 10510

E-mail: tattiya.nak@kbu.ac.th

³อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่อยู่: 41 หมู่ที่ 5 ถนนสุขุมวิท อำเภอเมืองจันทบุรี จันทบุรี 22000

E-mail: jureeporn.jar@kbu.ac.th

⁴อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ที่อยู่: 39 หมู่ที่ 1 ถนน รังสิต - นครนายก ตำบล คลองหก อำเภอคลองหลวง ปทุมธานี 12110

E-mail: jureeporn.jar@kbu.ac.th

⁵อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 39 หมู่ที่ 1 ถนน รังสิต - นครนายก ตำบล คลองหก อำเภอคลองหลวง ปทุมธานี 12110

E-mail: duangthip.ana@kbu.ac.th

The Development of Critical Thinking of Nursing Science Students

Pimpat Chantian¹

Tattiya Nakornchai²

Jureeporn Jaroenpong³

Sampan Maneerat⁴

Duangthip Anansupamongkol⁵

Abstract

The objectives of this study were to study critical thinking skills, critical thinking skills after participation in critical thinking skills workshop, and opinion of the nursing students on the workshop of first year nursing students at Kasem Bundit University in the 2018 academic year. The sample consisted of 65 first year nursing students at Kasem Bundit University. The research instrument was a critical thinking skills test. The results revealed that the mean score of critical thinking skills of the students was moderate. After participating in the critical thinking skills workshop, the students showed an increased critical thinking score but still in moderate level. Additionally, the students were very satisfied with the workshop.

Keywords: Critical thinking, nursing students

¹Lecturer,Ph.D, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University

Address: 60 Romklao Road, Minburi, Bangkok 10510

E-mail: pimpat.cha@kbu.ac.th

²Lecturer,Ph.D, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University

Address: 60 Romklao Road, Minburi, Bangkok 10510

E-mail: tattiya.nak@kbu.ac.th

³Lecturer, Faculty of Nursing, Rambhai Barni Rajabhat University

Address: 41 Moo 5 Sukumvit Road, Mueang Chanthaburi District, Chanthaburi 22000

E-mail: jureeporn.jar@kbu.ac.th

⁴Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Address: 39 Moo 1 Rangsit-Nokorn-nayok Road, Khlong Hok Subdistrict, Klong Luang Distinct, Patumt-tanee 12110

E-mail: jureeporn.jar@kbu.ac.th

⁵Lecturer,Ph.D, Faculty of Nursing, Kasem Bundit University

Address: 60 Romklao Road, Minburi, Bangkok 10510

E-mail: duangthip.ana@kbu.ac.th

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญของการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการแก้ปัญหาเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงมีจุดเน้นที่สำคัญคือการฝึกให้ผู้เรียน คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น สามารถคิดวิเคราะห์และเลือกสิ่งที่เหมาะสม มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ รวมถึงมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในกระแสโลกาภิวัตน์ ผู้เรียนสามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของข้อมูลและสถานการณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์ การเป็นผู้นำ การนำไปประยุกต์ใช้ การติดต่อสื่อสารได้ จากการศึกษาของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาการคิด โดยได้กำหนดไว้ในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติระดับปริญญาตรี โดยคาดหวังให้บัณฑิตมีคุณวุฒิหลักอย่างน้อย 5 ด้าน โดยเฉพาะทักษะทางปัญญาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎีและกระบวนการในการคิด วิเคราะห์ และการแก้ปัญหา เมื่อผู้เรียนต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะพื้นฐานทั้งสิ้น และ องค์การวิชาชีพพยาบาลทั้งในและต่าง ประเทศตระหนักถึงความสำคัญของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและได้กำหนดให้มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสมรรถนะ และเป็นคุณลักษณะหนึ่งของพยาบาลและเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในเกณฑ์ประกันคุณภาพทั้งด้านการจัดการศึกษาและการให้บริการพยาบาล(Joint

Commission on Accreditation on Healthcare Organization,2004 cited by Brunt, 2005; สภาการพยาบาล 2552ก, 2552ข ; อ่างใน ชื่นกลิ่น และ เล่าเรียนดี, 2555) เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลเมื่อสำเร็จเป็นพยาบาลวิชาชีพแล้วต้องปฏิบัติงานให้บริการผู้ป่วยโดยจำเป็นต้องใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ ดังนั้นพยาบาลจึงจำเป็นต้องมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้อรรถความรู้ทางด้านการศึกษาพยาบาลมาใช้อย่างมีเหตุผล มีการพิจารณาไตร่ตรององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างครอบคลุมเพื่อหาข้อสรุปในการอธิบายและการปฏิบัติการพยาบาลเป็นการปฏิบัติเชิงวิชาชีพต้องทำความเข้าใจกับทฤษฎีและแนวคิดทางการพยาบาล พร้อมทั้งสามารถประยุกต์ศาสตร์ทางการพยาบาลกับศาสตร์ ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้อง

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical thinking) เป็นกระบวนการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาคลุมเครือ มีความขัดแย้งเพื่อการตัดสินใจว่าสิ่งใดควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ สิ่งใดควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำโดยใช้ความรู้ความคิดจากประสบการณ์ของตนจากข้อมูลที่รอบด้านทั้งข้อมูลส่วนตัวของผู้คิด (สุเสาร์จ, 2551) ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะสำคัญที่ใช้ในการเรียนรู้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนรวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่จำเป็น จึงสนใจในการศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปี 1 ตั้งแต่แรกเข้าศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในชั้นปีต่อไป อันจะส่งผลต่อการจัดการ

เรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในด้านการศึกษายาบาล เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการพยาบาล ตลอดจนเมื่อนักศึกษายาบาลสำเร็จการศึกษาแล้ว จะได้เป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษายาบาลชั้นปีที่ 1 หลังได้รับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. เพื่อศึกษาความเห็นของนักศึกษายาบาลที่มีต่อการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ใช้แนวการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ Facione & Facione (1996) การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับสมรรถนะในการตัดสินใจด้านคลินิก ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะในการคิดที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ซึ่งประกอบด้วย การตีความ การวิเคราะห์ การประเมิน การสรุปอ้างอิง การอธิบาย และการควบคุมตนเองด้านการคิด หากนักศึกษายาบาลศาสตร์มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก็จะส่งผลต่อการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix methods research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการวิจัย

ประชากร คือนักศึกษายาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักศึกษายาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่เข้าร่วมการปฐมนิเทศ ในวันที่เปิดภาคเรียน จำนวน 65 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลแบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษายาบาล เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ปรับปรุงและพัฒนาจากแบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ ศรีสวัสดิ์ และคณะ (2559) และนำไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้เท่ากับ 0.87-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.84

2. แบบสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยที่กำหนดสถานการณ์ให้และมีข้อคำถามให้นักศึกษาตอบโดยร่วมสนทนากลุ่ม

3. แบบสอบถามความคิดเห็นในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1

1. ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์เชิญชวนกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการวิจัย พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและรายละเอียดของการวิจัยและให้อิสระใน

การตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างลงนามในหนังสือยินยอมเข้าร่วมการวิจัยเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งอธิบายให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบถึงสิทธิ์ในการถอนตัวจากการศึกษา โดยไม่ต้องชี้แจงเหตุผลและไม่มีผลกระทบใด ๆ

2. ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ข้อมูลส่วนบุคคลและแบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3. ผู้วิจัยดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจารณญาณกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับทักษะการตีความ วิธีการวิเคราะห์ การประเมินผล การสรุปอ้างอิง วิธีการอธิบาย รวมถึงเทคนิคการควบคุมตนเองด้านการคิด รวมจำนวน 3 ชั่วโมง

4. เมื่อสิ้นสุดการอบรมการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบทดสอบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณอีกครั้ง พร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างทุกคนตอบแบบสอบถาม

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 6 ข้อ

ขั้นตอนที่ 2

ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยการจับสลากและมีความสมัครใจในการร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 9 - 12 คน โดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 2 ซึ่งเป็นแบบสถานการณ์ที่ต้องใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่กำหนดให้ และมีข้อคำถามให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น/ตอบข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และข้อมูลการตอบแบบแบบทดสอบ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนจัดอบรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการอบรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ และศาสนา (n =65)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	61	93.84
ชาย	4	6.15
อายุ		
17-19 ปี	60	92.30
20-22 ปี	5	7.69
ศาสนา		
พุทธ	53	81.59
อิสลาม	12	18.46

จากตารางที่ 1 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 65 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ร้อยละ 93.84 และมีอายุระหว่าง 17-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 92.30 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 81.59

ตารางที่ 2 คะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างก่อนการอบรม (n =65)

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	การแปลความ
การตีความ	1.67	5.00	3.05	1.12	ปานกลาง
การวิเคราะห์	1.25	3.75	2.40	0.89	น้อย
การประเมิน	1.00	4.00	1.72	0.69	น้อย
การสรุปอ้างอิง	1.25	5.00	2.86	1.32	ปานกลาง
การอธิบาย	1.25	3.75	2.28	0.81	น้อย
การควบคุมตนเองด้านการคิด	3.00	5.00	4.12	0.47	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลก่อนการอบรมสูงที่สุดคือการควบคุมตนเองด้านการคิด พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ย 4.12 อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่อยู่ระดับ ปานกลางคือการตีความ คะแนนเฉลี่ย

3.05 และการสรุปอ้างอิง คะแนนเฉลี่ย 2.86 ส่วนด้านที่อยู่ในระดับน้อยคือการอธิบายคะแนนเฉลี่ย 2.28 การวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย 2.40 และการประเมินคะแนนค่าเฉลี่ย 1.72

ตารางที่ 3 คะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังการอบรม (n =65)

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	การแปลความ
การตีความ	1.67	5.00	3.43	0.65	ปานกลาง
การประเมิน	1.25	3.75	2.82	0.70	ปานกลาง
การสรุปอ้างอิง	2.00	4.00	2.43	0.52	น้อย
การอธิบาย	1.25	5.00	3.42	0.97	ปานกลาง
การวิเคราะห์	1.25	3.75	3.38	0.65	ปานกลาง
การควบคุมตนเองด้านการคิด	3.67	5.00	4.46	0.26	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการอบรมของนักศึกษาพยาบาลเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมตนเองด้านการคิดอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 4.46 ส่วนด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การ

ตีความ คะแนนเฉลี่ย 3.43 การอธิบาย คะแนนเฉลี่ย 3.42 การวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ย 3.38 การประเมิน คะแนนเฉลี่ย 1.72 ส่วนด้านที่อยู่ในระดับน้อยคือการสรุปอ้างอิง คะแนนเฉลี่ย 2.43

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนและหลังการอบรม (n =65)

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	ก่อนอบรม	แปลผล	หลังอบรม	แปลผล
1. การตีความ	3.05	ปานกลาง	3.43	ปานกลาง
2. การวิเคราะห์	2.40	น้อย	2.82	ปานกลาง
3. การประเมิน	1.72	น้อย	2.53	ปานกลาง
4. การสรุปอ้างอิง	2.86	ปานกลาง	3.42	ปานกลาง
5. การอธิบาย	2.28	น้อย	3.38	ปานกลาง
6. การควบคุมตนเองด้านการคิด	4.12	มาก	4.56	มากที่สุด
รวม	2.73	ปานกลาง	3.35	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ระหว่างก่อนและหลังการอบรมพบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้งก่อนและหลังการอบรมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า หลังการอบรมคะแนนเฉลี่ยการควบคุมตนเองด้านการคิดเพิ่มขึ้น

จากอยู่ในระดับมากเพิ่มเป็นระดับมากที่สุด ส่วนด้านการวิเคราะห์ การประเมิน และการอธิบายเพิ่มขึ้นเช่นกัน จากอยู่ในระดับน้อยเป็นเพิ่มเป็นระดับปานกลาง ส่วนด้านการตีความและการอ้างอิงพบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการอบรมเท่าเดิมคืออยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมระหว่างก่อนและหลังการอบรม (n=65)

คะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	Mean	Std. Deviation
ก่อนการอบรม	2.94	0.40
หลังการอบรม	3.44	0.22

จากตารางที่ 5 พบว่าหลังการอบรมกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการอบรม โดยก่อน

การอบรมมีคะแนนเฉลี่ย 2.94 และหลังการอบรมมีคะแนนเฉลี่ย เพิ่มขึ้นเป็น 3.44

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังการอบรม (n =65)

รายการ	คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
1. หลังอบรมมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.85	มากที่สุด
2. ตระหนักในคุณค่าของการมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.90	มากที่สุด
3. สามารถนำผลการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและการปฏิบัติในวิชาชีพทางการพยาบาล	4.89	มากที่สุด
4. ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญ	4.65	มากที่สุด
5. การจัดอบรมการมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีประโยชน์	4.89	มากที่สุด
6. ควรมีการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในปีต่อไป	4.90	มากที่สุด
ภาพรวม	4.83	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมากระหว่าง 4.65 -4.90 และกลุ่มตัวอย่างให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม คือควรเพิ่มระยะเวลาในการจัดอบรม และควรพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มหลังการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ชี้แจงและอธิบายและแจกสำเนาเอกสารเกี่ยวกับสถานการณ์เรื่องการให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนได้อ่านเพื่อพิจารณาไตร่ตรองและร่วมสนทนากลุ่ม ดังนี้

หัวข้อคำถามในการสนทนากลุ่ม

1. การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของนักศึกษาคืออะไร โดยให้นักศึกษาคิดอย่างมีวิจารณญาณ

คำตอบโดยสรุปดังนี้

การศึกษานอกสถานที่ให้ความรู้มากขึ้นและทันสมัย และดึงดูดความสนใจในการเรียนของเด็กได้ดี เป็นการเรียนที่พัฒนาและสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้มากกว่าการเรียนที่เรียนในห้องเรียน

สามารถเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ได้ โดยไม่ใช่แต่หนังสือเรียนเท่านั้น

ช่วยให้นักศึกษาได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง มีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนมีการคิด วิเคราะห์

2. การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพทางการพยาบาลอย่างไร

คำตอบโดยสรุปดังนี้

การเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้ทักษะในการคิด การแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญ และการใช้ทักษะในการสื่อสาร ในการเรียนและการทำงาน และพยาบาลจำเป็นจะต้องมีทัศนคติ ค่านิยม และมีบุคลิกภาพที่ดี

พืชผักสมุนไพร แต่ละชนิดสามารถนำมาทำเป็นยารักษาโรคเบื้องต้นสำหรับผู้ป่วยที่มีอาการไม่ร้ายแรงได้

การเรียนรู้ยุคอาชาติได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น เพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยได้

การศึกษาวิชาชีพทางการพยาบาล มีความทันสมัยมากขึ้นและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่เรียนในห้องเรียนอย่างเดียว

การศึกษาแบบศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วย ทำให้สะดวกและรวดเร็วต่อการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการควบคุมตนเองด้านการคิด มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการตีความและด้านการสรุปอ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

2. หลังการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมตนเองด้านการคิด มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการตีความ การประเมิน การอธิบายและการวิเคราะห์อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย

3. กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก คะแนนระหว่าง 4.65 -4.90 และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม คือควรเพิ่มระยะเวลาในการพัฒนาและการจัดอบรม และควรพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณแบบนี้ร่วมกับการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ผลจากการสนทนากลุ่ม การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลในภาพรวมเกี่ยวกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของนักศึกษาเห็นว่าควรเน้นให้นักศึกษามีการคิด วิเคราะห์ และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ นอกห้องเรียน เพื่อให้มีความรู้มากขึ้นและทันสมัย การเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้ทักษะในการคิด การแก้ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญ และการใช้ทักษะในการสื่อสาร ในการเรียนและการทำงาน และพยาบาลจำเป็นจะต้องมีทัศนคติ ค่านิยม และมีบุคลิกภาพที่ดีตามแบบของการศึกษาตามศตวรรษที่ 21 การศึกษาวิชาชีพทางการพยาบาล มีความทันสมัยมากขึ้นและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่เรียนในห้องเรียนอย่างเดียว ดังนั้นการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีเทคโนโลยีเข้ามาช่วยจะทำให้สะดวกและรวดเร็วต่อการศึกษา

การอภิปรายผล

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ทั้งก่อนและหลังการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมตนเองด้านการคิด ทั้งก่อนและหลังการอบรม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พรหมน้อย พรหมเทพ และ ทศนีย์สุวรรณ (2555) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง และได้ให้ข้อเสนอว่าควรมีการพัฒนากลยุทธ์ในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนา

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา โดยเฉพาะองค์ประกอบด้านการประเมินผล และควรมีการติดตามระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาภายหลังการสอนด้วยวิธีดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ในภาพรวมก่อนอบรมได้ค่าเฉลี่ย 2.94 และหลังการอบรมได้ค่าเฉลี่ย 3.44 แสดงให้เห็นว่าในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยหลังการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นแต่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ฟิงจันทรเดช และ เปลี่ยนแก้ว (2559) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ผลวิจัยพบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจากผลการวิจัยของ วัฒนวิไล, ตั้งใจกตัญญู บรรจงมณี และ เลี้ยงวิวัฒน์ (2552) ที่ศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ภูมิหลังของผู้เรียน คือความรู้พื้นฐานเดิมของนักศึกษา ปัจจัยผู้เรียนด้านนิสัยในการเรียน ทศนคติต่อวิชาเรียน ความมุ่งมั่นในการนำไปใช้ประโยชน์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผลการสนทนากลุ่มโดยให้กลุ่มตัวอย่างคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับด้านการให้การศึกษาศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่าปัจจุบันการศึกษาเปลี่ยนจากที่เรียนในห้องสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ มาศึกษานอกสถานที่ที่ให้ความรู้มากขึ้นและทันสมัย และดึงดูดความสนใจในการเรียนของเด็กได้ดี และให้ข้อคิดเห็นว่าการเรียนที่พัฒนาในศตวรรษที่ 21 สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้มากกว่าการเรียนที่เรียนในห้องเรียน เนื่องจากนักศึกษาสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ

ได้โดยไม่ใช้แต่หนังสือเรียนเท่านั้นแต่สามารถเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ที่ได้รับจากภายนอกได้อีก นอกจากนี้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 ยังเป็นการศึกษาการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักศึกษาได้มีการเตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง มีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ มากขึ้น ดังนั้นผู้สอนต้องพยายามหากระบวนการเรียนรู้ที่มีความน่าสนใจและสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดและต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ได้หลากหลายแง่มุม โดยผู้สอนต้องจัดบรรยากาศและปรับมุมมองความคิดของตนเองให้ผู้เรียนกล้าที่จะทำและกล้าที่จะคิด ดังนั้นกระบวนการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณควรเริ่มจากผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ก่อนเป็นลำดับแรก เมื่อผู้สอนสร้างความน่าสนใจให้ผู้เรียนมากเท่าไร ผู้เรียนจะสนใจและให้ความสำคัญเป็นการดึงดูดความสนใจในการเรียนของผู้เรียนให้สามารถคิดและวิเคราะห์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ไวยสุระสิงห์ และ นพรุจจินดา (2554) ที่กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนการสอนคือ 1) ผู้เรียนสร้างความรู้ (Construction of knowledge) โดยการเรียนรู้ จัดระบบ ตีความและวิเคราะห์ข้อมูล 2) ผู้เรียนใช้การสืบสอบทางวิชาการ (Disciplined inquiry) โดยการนำความรู้ที่มีอยู่มาพัฒนาเป็นความเข้าใจที่ลึกซึ้ง 3) การให้คุณค่า นอกเหนือจากห้องเรียน (Value beyond school) จะทำให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้กับสภาพจริงภายนอกห้องเรียนได้และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ดังนั้นการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงมีความสำคัญและนำไปสู่การปฏิบัติพยาบาลที่เหมาะสมและถูกต้อง ประเทศไทยโดย

สภาการพยาบาลจึงได้กำหนดให้การคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณเป็นสมรรถนะหลักที่ 13 ของพยาบาล
 วิชาชีพและการผดุงครรภ์ชั้นหนึ่ง จากสมรรถนะ
 หลักทั้งหมด 14 สมรรถนะ ด้วยเหตุนี้จึงมีความ
 จำเป็นที่สถานศึกษาด้านการพยาบาลจะต้องมีการ
 พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของ
 นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ตั้งแต่แรกเข้าจน
 สำเร็จการศึกษา ก่อนไปปฏิบัติงานเป็นพยาบาล
 วิชาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านนโยบาย สถาบันการศึกษาควร
 กำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการพัฒนานักศึกษา
 หลักสูตรพยาบาลศาสตร์บัณฑิตให้มีทักษะการคิด
 อย่างมีวิจารณ์ญาณ
2. ด้านบริหารวิชาการ ควรปรับปรุง
 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาให้
 นักศึกษาเกิดการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ
3. ด้านการจัดการเรียนการสอน ควร
 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษา
 ได้ฝึกกระบวนการคิด วิเคราะห์ เชื่อมโยง ฝึกทักษะ

References

- Facione, N.C. & Facione, P.A. (1996). **Externalizing the critical thinking in knowledge development and clinical judgment.** Retrieved June 1, 2006. Available: <http://www.insightassessment.com>.
- Phromnoi, Chantira, Phromthep, Nathapha & Tasaneesuwan, Samanan (2555). Critical thinking ability of 4th year nursing students, Faculty of Nursing Prince of Songkla University. **Journal of Songklanagarind Nursing.** Year 32, Issue 3 September - December 2012.
- Phuengchantadet, Naowanit and Chankaew, Prapaphan. (2016) Factors Related to Critical Thinking of Nursing Students Police Nursing College. **Journal of Police Nurses.** 16(1), 125-133.
- Srisawad, Kanchana and Yotsri, Yupin (2559). **Research report on critical thinking skills of nursing students.** Academic papers and presentation of the 5th national research on potential development. Research for sustainable development. Western University, Bangkok.

การคิด วิเคราะห์ การเผชิญสถานการณ์และการ
 แก้ปัญหาได้ และควรสอดแทรกทักษะการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณในรายวิชาทางการพยาบาลทั้ง
 ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

4. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล ควรพัฒนา
 แนวทางการปฏิบัติงานที่ส่งเสริมและฝึกให้พยาบาล
 วิชาชีพมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และ
 เรียนรู้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณอย่าง
 ต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน
 ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการ
 คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาลทุกชั้น
 ปีและควรมีการติดตามผลการพัฒนาทักษะการคิด
 อย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาอย่างต่อเนื่องในชั้น
 ปีที่ 2, 3 และ 4
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการ
 จัดการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณของนักศึกษาพยาบาล

Susaurat, Praphansiri. (2551). **Development of thinking (2nd edition)** Bangkok: 919 Printing Techniques.

Waiyasurasingha, Laddawan and Nipruchinda, Supawadee. (2554). The development of instructional model based on the concept of real-life learning in order to enhance learning achievement and critical thinking ability of nursing students at Borommarajonani College of Nursing. Suphan Buri. **Journal of Nursing and Education**, 4 (3), 63-77.

Watthanawilai,Nutcha, Jongkanyanyu, Passaporn, Banjongmanee, Rawichuda and Leangwiwat, Kwanchai. (2552) **Factors Influencing Academic Achievement in Accounting Principles 1: A Case Study of Accounting Faculty Students Bangkok University**. Available from: <http://www.ku.ac.th/knowledgecenter/paper/specialmay2010pdf/page121.pdf>.

การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน

นฤมล ชมโฉม¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ ศึกษาสภาพปัญหาการอนุรักษ์ และแนวทางพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่ขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท ขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีสื่อที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต แต่ปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาษีป้าย และสื่อออนไลน์ ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก และการใช้ไลน์เท่านั้น แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยผลิตเป็นสื่อมัลติมีเดียที่สามารถทำได้เองให้บอกเล่าเรื่องราวภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่งสีสดใส มีเสียงดนตรี พร้อมเสียงบรรยายที่เกี่ยวข้องกับผ้าขาวม้า มีการจัดลำดับเหตุการณ์ ใช้เวลาดำเนินเรื่อง 8-10 นาที เพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเน้นหนทางการแก่ผู้ชม

คำสำคัญ: การพัฒนา สื่อมัลติมีเดีย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ชุมชน ผ้าขาวม้าร้อยสี

¹อาจารย์ประจำคณะวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ที่อยู่: เลขที่ 1 ถนนอุททองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
E-mail: narumon.ch@ssru.ac.th, chomchom_na@hotmail.com

Multimedia Development for the Transmission of Local Wisdom of Community Products

Narumon Chomchom¹

Abstract

This research studied problems of conservation and transmission of local wisdom of Phakaomaroisi (hundred colored loincloth) community product, and a guideline for multimedia development for transmission of the local wisdom in Kanchanaburi province. It was a qualitative research, the sample group being 30 persons selected by means of purposive sampling method. In-depth interview was used for data collection. The findings revealed that the most important problems were a lack of transmission of knowledge and local wisdom to younger generation, and a lack of value adding on the product. Offline media e.g., newspaper and billboard for advertisement were abandoned due to taxation. For multimedia development for transmission of the local wisdom, it was suggested that multimedia for story-telling, by means of video, photo, music and description of Phakaomaroisi (hundred colored loincloth) could be produced and demonstrated for 8 – 10 minutes for transmission of the local wisdom as well as entertainment for audiences.

Keywords: Development, multimedia, local wisdom, community products, phakaomaroisi (hundred colored loincloth)

¹ Lecturer of College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University
Address: No.1 U-Thong Nok Road., Dusit, Bangkok, 10300
E-mail: narumon.ch@ssru.ac.th, chomchom_na@hotmail.com

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลมีนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนด้วย “วิสาหกิจชุมชน” จึงได้เสนอพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน โดยมีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของพัฒนาเศรษฐกิจอย่างพอเพียง และเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน สร้างรากฐานที่มั่นคงให้ประเทศ (Community Development Department, Ministry of Interior, 2015: 3) ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน จึงเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีความพร้อม มีศักยภาพในการวางแผน และการนำสู่การปฏิบัติ รวมถึงวิสาหกิจชุมชนจะต้องมีความใฝ่รู้ แสวงหาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเผยแพร่ความรู้เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ตลอดไป (Kanjanavisutt, 2015: 145) กลุ่มวิสาหกิจชุมชน จะใช้ปัจจัยด้านการผลิต จากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นผลิตและแปรรูปด้วยทักษะและความชำนาญของผู้ประกอบการ นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ แต่ปัญหาที่พบจะเกี่ยวกับการขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท เนื่องจากในปัจจุบันกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่ของทายาทจะไม่กลับมาทำงานที่ภูมิลำเนาเดิม หรือกลับมาช่วยงานที่บ้าน (Sutthinarakorn et al., 2013: 28)

ชาวบ้านตำบลหนองขาว อำเภอดำรงวิทยารมย์ จังหวัดกาญจนบุรี รู้จักการทอผ้าเป็นเวลานานมาแล้ว ไม่มีผู้จัดบันทึกประวัติที่แน่นอน แต่เดิมการทอผ้าวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ได้แก่ “ฝ้าย” ซึ่งปลูกกันมากในหมู่บ้าน มีการใช้สีจากธรรมชาติ ได้แก่ เปลือกไม้หรือส่วนประกอบของไม้ เนื่องจากสี

ธรรมชาติไม่คงทน เมื่อใช้ผ้าเป็นเวลานาน ฝ้ายสีจะซีดหรือจางลง ปัจจุบันได้นำวัตถุดิบชนิดหนึ่งเรียกว่า “ไหมประดิษฐ์” มาใช้เพิ่มสีลงในฝ้าย โดยเฉพาะ “ผ้าขาวม้า” ที่มีสีสันทากหลาย กลุ่มจึงได้ใช้ชื่อผลิตภัณฑ์ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” โดยเฉพาะผ้าขาวม้าลายตาจ๊ก ซึ่งเป็นลายดั้งเดิมที่ผู้เฒ่าผู้แก่อนุรักษ์เพื่อชนรุ่นหลัง กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองขาว ผลิตผ้าขาวม้าลายตาจ๊กเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งคัดสรรตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยในแต่ละปี ปัจจุบันการทอผ้าของชาวบ้านหนองขาวยังคงสืบสานสู่ชนรุ่นหลังต่อไป

จากปัญหาการที่ไม่มีผู้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการถ่ายทอดและอนุรักษ์ความรู้ เพื่อเก็บรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถพัฒนาได้หลายอย่างในการเก็บข้อมูลแต่สำหรับการพัฒนาในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดีย นั้น สามารถบันทึกและบอกเล่าเรื่องราวที่ต้องการอนุรักษ์ไว้สำหรับคนรุ่นหลังและผู้สนใจ สามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพต่อไปในอนาคต รวมทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ที่หลากหลาย สามารถเผยแพร่ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ ทำให้มีความสะดวกในการรับรู้มากยิ่งขึ้นด้วย ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เพื่ออนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คนรุ่นหลังและผู้สนใจสืบทอด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี

2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

สื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ระบบสื่อสารข้อมูลข่าวสารหลายชนิด โดยผ่านสื่อทางคอมพิวเตอร์ซึ่งประกอบด้วย ข้อความ ฐานข้อมูล ตัวเลข กราฟิก ภาพเสียง และวีดิทัศน์

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือองค์ความรู้ของชาวบ้านที่คิดขึ้นได้เอง และนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา เป็นเทคนิควิธี เป็นองค์ความรู้ของชาวบ้าน ทั้งทางกว้างและทางลึกที่ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย

วิสาหกิจชุมชน หมายถึง การประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน และต้องการใช้ปัจจัยการผลิตนี้ให้เกิดดอกผลทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านเศรษฐกิจ คือ การสร้าง

รายได้และอาชีพ ด้านสังคม คือ การยึดโยงร้อยรัดความเป็นครอบครัวและชุมชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ แบ่งทุกข์แบ่งสุขซึ่งกันและกัน โดยผ่านการประกอบกระบวนการของชุมชน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ผ้าขาวม้าร้อยสี หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากวัตถุดิบธรรมชาตินำมาทอเป็นผืนผ้าและย้อมสี โดยมีการเพิ่มสีสันทลงไปในผืนผ้าโดยเฉพาะ ทำให้ผืนผ้ามีสีสันที่มีความหลากหลาย นำมาผลิตเป็นผ้าขาวม้า จนทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหนองขาว เรียกว่า “ผ้าขาวม้าร้อยสี” เป็นจุดขาย และสามารถผลิตเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ผ้าถุง ผ้าพันคอ เสื้อเชิ้ต รองเท้า กลองใส่ทึชชู พวงกุญแจ เป็นต้น

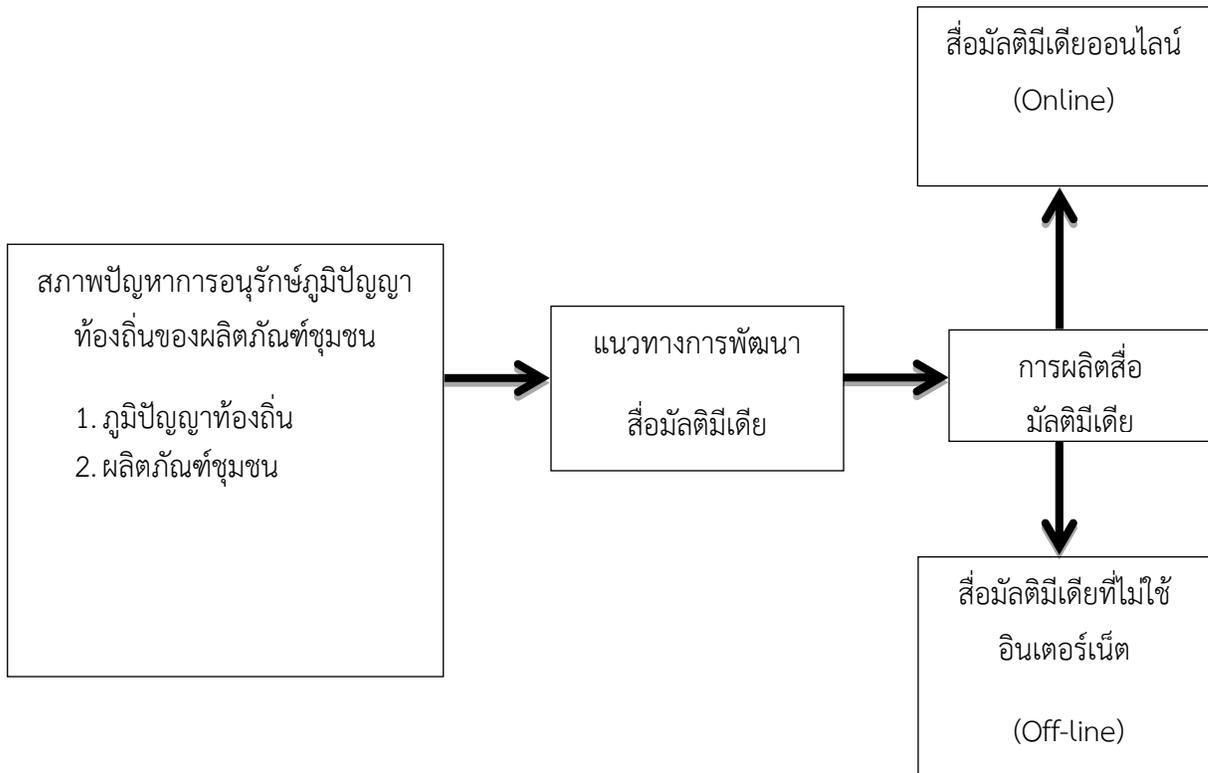
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการผลิตในขั้นตอนต่างๆ ของการผลิตผ้าขาวม้าร้อยสีของบ้านหนองขาว ตามวิถีชาวบ้านที่ยังคงอนุรักษ์มาจนถึงตอนนี้

2. สามารถนำสื่อมัลติมีเดียไปประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ เพื่อดึงดูดความสนใจให้แก่ผู้คน โดยสร้างแหล่งบนเว็บไซต์ และส่งต่อโดยหมู่บ้านเอง

3. ทำให้ได้รับสื่อมัลติมีเดีย และนำไปพัฒนาเป็นฐานข้อมูลให้กับผู้ที่สนใจผ้าขาวม้าร้อยสี

กรอบแนวความคิดที่ใช้ในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี ได้แก่ หัวหน้าวิสาหกิจชุมชน คณะกรรมการบริหารวิสาหกิจชุมชน และสมาชิกวิสาหกิจชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์และบันทึกคำตอบในกระดาษ นอกจากนี้ ยังใช้การสังเกต จดบันทึกข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาจัดอันดับความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลต่อไป

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 สภาพปัญหาการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี

1. การขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท

เนื่องจากในปัจจุบันทายาทของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่วนใหญ่จะไม่กลับมาทำงานที่ภูมิลำเนาเดิม หรือกลับมาช่วยงานที่บ้าน แต่ก็ยังเปิดโอกาสให้กับผู้ที่สนใจทั่วไป เข้ามาศึกษาเรียนรู้การทำงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยกลุ่มวิสาหกิจชุมชนคาดหวังว่า ความรู้เหล่านั้นจะขยายไปสู่ผู้ที่สนใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปดำเนินการต่อไปได้ ทั้งนี้ ชาวบ้านตำบลหนองขาว อำเภอท่า

ม่วง จังหวัดกาญจนบุรี รู้จักการทอผ้าเป็นเวลานานมาแล้ว แต่ไม่มีผู้จัดบันทึกประวัติที่แน่นอน เดิมการทอผ้าวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ได้แก่ “ฝ้าย” ซึ่งปลูกกันมากในหมู่บ้าน มีการใช้สีจากธรรมชาติ ได้แก่ เปลือกไม้หรือส่วนประกอบของไม้ เนื่องจากสีธรรมชาติไม่คงทน เมื่อใช้ผ้าเป็นเวลานาน ผืนผ้าสีจะซีดหรือจางลง ปัจจุบันได้นำวัตถุดิบชนิดหนึ่งเรียกว่า “ไหมประดิษฐ์” มาใช้เพิ่มสีลงในผืนผ้า โดยเฉพาะ “ผ้าขาวม้า” ที่มีสีสันทากหลาย กลุ่มจึงได้ใช้ชื่อผลิตภัณฑ์ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” โดยเฉพาะผ้าขาวม้าลายตาจ๊ก ซึ่งเป็นลายดั้งเดิมที่ผู้เฒ่าผู้แก่อนุรักษ์เพื่อชนรุ่นหลัง กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านหนองขาว ผลิตผ้าขาวม้าลายตาจ๊กเป็นผลิตภัณฑ์ที่ส่งคัดสรรตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยในแต่ละปี ปัจจุบันการทอผ้าของชาวบ้านหนองขาวยังคงสืบสานสู่ชนรุ่นหลังต่อไป

2. การขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนใช้ปัจจัยด้านการผลิตจากวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นและแปรรูปด้วยทักษะภูมิปัญญาชาวบ้าน และความชำนาญของผู้ประกอบการ ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ในปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าขาวม้าร้อยสี ยังไม่หลากหลาย ได้แก่ ผ้าถุง ผ้าพันคอ เสื้อเชิ้ต รองเท้า กล่องใส่ทิชชู พวงกุญแจ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว มีรูปลักษณะที่ธรรมดา ไม่มีความแปลกใหม่ และความทันสมัย เนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ทำให้ไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี

ในอดีต ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และเป็นแหล่งเรียนรู้ของภาครัฐ โดยมีหลายหน่วยงานเข้ามาศึกษาดู สื่อมัลติมีเดียที่ใช้ คือ ในลักษณะของ

สื่อที่ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต (Offline) เช่น ภาพข่าวประชาสัมพันธ์ที่ลงหนังสือพิมพ์ ภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ลงในหนังสือ ป้ายโฆษณาที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ แต่ปัจจุบันมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับภาษีป้าย จึงไม่นำป้ายโฆษณาติดตั้งเพื่อทำการประชาสัมพันธ์

ปัจจุบันสื่อมัลติมีเดียของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี คือ ในลักษณะของสื่อ (Online) ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) และการใช้ไลน์ (Line) เท่านั้น ได้มีหลายหน่วยงานได้ติดต่อถ่ายทำสื่อมัลติมีเดีย แต่ทางวิสาหกิจชุมชนไม่ได้มีสื่อที่พัฒนาโดยตนเอง หากทำได้อยากเพิ่มช่องทางด้านอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาและทำได้เอง อีกทั้งด้วยข้อจำกัดของกลุ่ม คือ ปัจจุบันเป็นผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ จะพัฒนาสื่อสังคมออนไลน์ให้มีความทันสมัย คงทำได้ยาก ซึ่งต้องพึ่งพาลูกหลานในกลุ่มให้พัฒนาขึ้น และสอนการใช้งาน

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดคุณลักษณะของสื่อมัลติมีเดียที่จะสร้าง โดยเลือกที่จะผลิตเป็นสื่อมัลติมีเดีย ที่บอกเล่าเรื่องราว ภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่งสไลด์ มีเสียงดนตรี พร้อมเสียงบรรยายที่เกี่ยวข้องกับผ้าขาวม้าร้อยสี บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี มีการจัดลำดับเหตุการณ์เป็นอย่างดี ใช้เวลาดำเนินเรื่อง 8-10 นาที สื่อมัลติมีเดียที่สร้างขึ้นสามารถให้ความรู้เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและความบันเทิงให้กับผู้รับชม โดยสามารถแบ่งขั้นตอนการผลิตสื่อมัลติมีเดียเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เป็น 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดเนื้อหาขั้นตอนการเขียนสตอรี่บอร์ด (Storyboard) เตรียมการในการนำเสนอเนื้อหา ข้อความ ภาพเคลื่อนไหว ข้อมูลที่ได้

เรียบเรียง วางแผนดำเนินตามขั้นตอนเนื้อหาทั้ง 3 หัวเรื่องที่ออกแบบไว้ คือ หัวเรื่องความเป็นมาของผ้าขาวม้าร้อยสี บ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี หัวเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการผลิต และหัวเรื่องกระบวนการ ขั้นตอน การผลิตผ้าขาวม้าร้อยสี

ขั้นตอนที่ 2 การเขียนสตอรี่บอร์ด (Storyboard) เมื่อเตรียมเนื้อหาในการนำเสนอเรียบร้อยแล้วนั้น นำข้อมูลมาเขียนสตอรี่บอร์ด โดยกำหนดรายละเอียดของรูปภาพที่ต้องการนำเสนอลงสตอรี่บอร์ด ผ่านการบันทึกวิดีโอ และเสียงในการบรรยาย ให้เหมาะสมทั้งภาพและเสียง

ขั้นตอนที่ 3 การเขียนบทดำเนินเรื่อง (Script) กำหนดชื่อเรื่อง เนื้อเรื่อง การดำเนินเรื่อง การนำเสนอผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ประวัติความเป็นมาของชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี 2) วัตถุประสงค์และอุปกรณ์ 3) ขั้นตอนการผลิตผ้าขาวม้าร้อยสี และ 4) ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้าร้อยสี และผลิตภัณฑ์อื่นๆ

ขั้นตอนที่ 4 การตัดต่อภาพ และเสียง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 5 การนำสื่อมัลติมีเดียถ่ายทอดผ่านสื่อสังคมออนไลน์อัพโหลดไฟล์งานวิดีโอลงสื่อสังคมออนไลน์โดยใช้สื่อยูทูป (Youtube) หรือการฝากไฟล์ไว้บนระบบออนไลน์ เช่น Google Drive หรือ Cloud Technology

การอภิปรายผล

แนวทางแก้ไขการขาดการถ่ายทอดความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับทายาท มีดังนี้

1. พัฒนาคอนสำหรับการขยายงานและสืบทอดธุรกิจ

ควรผลักดันให้ลูกหลานก้าวขึ้นมารับช่วงสืบทอดกิจการ ควรให้ลูกหลานได้มีโอกาสซึมซับ และได้รับความคุ้นเคยกับธุรกิจ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและเติบโตมาตั้งแต่วัยเยาว์ ผู้สืบทอดธุรกิจจึง

ต้องมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมให้กับลูกหลานที่จะมารับทอดความเป็นเจ้าของธุรกิจในอนาคต โดยมีเป้าหมายสำคัญคือ การรักษาความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว ควบคู่ไปกับการสร้างโอกาสในการขยายธุรกิจให้ก้าวไกลยิ่งขึ้น

2. พัฒนาคอนที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสินค้าวิสาหกิจชุมชนนั้นๆ

ควรให้การสนับสนุนในเรื่องการให้ความรู้ใหม่ เช่น การนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น โดยนำอินเทอร์เน็ตมาช่วยสนับสนุน เช่น การขายออนไลน์ เป็นต้น และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพเกี่ยวกับสินค้าวิสาหกิจชุมชน เช่น การให้ความรู้เรื่องการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พัฒนาผู้ประกอบการ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้มีความโดดเด่น ทันสมัย และสามารถวางจำหน่ายได้ทุกช่องทางการตลาด

3. อบรมและแลกเปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอ

ควรติดต่อขอรับการฝึกอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการให้ความรู้และการให้บริการปรึกษาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน เช่น ด้านการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ควบคู่กับบรรจุภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการวัตถุประสงค์ สามารถนำวัตถุประสงค์ที่มีอยู่ มาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดทำงบประมาณ สามารถจัดทำงบการเงินของวิสาหกิจ และได้รับความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารการเงิน การบัญชี การบริหารจัดการธุรกิจของวิสาหกิจ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปแนะนำให้วิสาหกิจจัดทำงบการเงินได้ และใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลทางการเงินและพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

4. การสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง ขยายเครือข่ายและทำงานร่วมกัน

การพัฒนาเครือข่ายทางธุรกิจ เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างวิสาหกิจชุมชนหลายแห่งในรูปแบบต่างๆ ตลอดจนวิธีการสร้างความสัมพันธ์และการทำธุรกิจร่วมกัน เพื่อให้ธุรกิจ เครือข่ายนั้นสามารถทำงานเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ธุรกิจสามารถอยู่รอด และแข่งขันได้ การพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนให้เข้มแข็ง การร่วมกลุ่มกันทำให้อำนาจในการต่อรองสูง ดังนั้น วิสาหกิจชุมชนควรกลุ่มกลุ่มกัน โดยเน้นที่การต่อรอง ทางด้านการตลาด เช่น เมื่อรวมกลุ่มกันของกลุ่มที่ผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน อาจจะตกลงขายในราคาเดียวกัน เป็นต้น รวมถึงการสร้างความร่วมมือ ระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในการให้ความรู้เกี่ยวกับการผู้ประกอบการ และการเสริมสร้างทักษะในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

แนวทางแก้ไขการขาดความรู้ในการต่อยอดสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม มีดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์

การสร้างการรับรู้ผ่านตราสินค้ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากทำให้รู้จักผลิตภัณฑ์มากขึ้น ยังรวมถึงการสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตราสินค้าเราาร่วมด้วย การดึงเอาความโดดเด่น และแตกต่างมาสร้างเป็นตราสินค้าจะทำให้ผู้บริโภคสามารถจดจำได้ง่ายขึ้น ในการตั้งชื่อตราสินค้าที่จดจำง่าย เข้าใจ และสามารถสื่อสารได้กับผู้บริโภคอย่างตรงจุด เป็น

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ และเพิ่มช่องทางการขายเกี่ยวกับเทศกาลหรือโอกาสสำคัญ เช่น วันปีใหม่ ก็จะทำแบบบรรจุภัณฑ์ให้เหมาะสมเพื่อเป็นของขวัญแก่ผู้รับ ให้มีความสวยงาม และทันสมัย วันแห่งความรัก ก็จะทำแบบให้บรรจุภัณฑ์มีรูปแบบหรือลวดลายเกี่ยวกับการแสดงความรัก เป็นต้น

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่ สามารถสร้างความแตกต่างและมูลค่าเพิ่ม

จากเดิมการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิก การถ่ายทอดประสบการณ์ในการผลิตผ่านการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิกกลุ่ม ทำให้มีความเชี่ยวชาญในการผลิต สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตได้ด้วย การอบรมและพัฒนาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มีความแปลกใหม่ และสามารถสร้างความแตกต่าง สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชนได้ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยการสร้างความแตกต่างที่ไม่ซ้ำกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายอยู่ในท้องตลาด ผู้ประกอบการจะต้องคิดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่และแตกต่างจากตลาดที่มีอยู่เดิม หรือนำเสนอสินค้าที่มีความแตกต่างที่ไม่เหมือนใครและใช้วิธีการขายใหม่ๆ เพื่อความอยู่รอดและช่วยเพิ่มยอดขาย รวมถึง การร่วมกันของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในการคิดเสาะหาทรัพยากรท้องถิ่น เอกลักษณ์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนนำไปคิดสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์

3. การขยายช่องทางการจัดจำหน่าย

ควรขยายช่องทางการจัดจำหน่าย (Channels of Distribution) จากช่องทางการจัดจำหน่ายแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) และเพิ่มวิธีการขยายช่องทางการตลาดผ่านช่องทางการจัดจำหน่ายแบบสมัยใหม่ (Modern Trade) เช่น การขายผ่านหน้าร้าน (Offline) ที่จังหวัด หรือวิสาหกิจชุมชนนั้น และด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีทางด้านไอทีและไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป การรุกตลาดผ่านช่องทางสื่อออนไลน์ (online) ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) และการใช้ไลน์ (Line) เป็นต้น นับเป็นอีกหนึ่งช่องทางสำคัญที่ก้าวเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 ควรเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์สินค้าวิสาหกิจชุมชนให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสำคัญมาเป็นอันดับหนึ่ง ดังนั้น การเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ควรเลือกการประชาสัมพันธ์ทางออนไลน์ (online) ให้มากขึ้น เช่น ทางเว็บไซต์ ทางสื่อออนไลน์ (online) ด้วยการ ใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) การใช้ไลน์ (Line) การใช้ อินสตาแกรม (Instagram) การใช้ทวิตเตอร์ (Twitter) เนื่องจากเป็นการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายด้วยต้นทุนต่ำ ไม่จำเป็นต้องโฆษณาผ่านสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุที่มีต้นทุนสูง ทั้งนี้ เพื่อเป็นสนับสนุนสื่อประชาสัมพันธ์แบบออฟไลน์ (offline) ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรศึกษาผลิตภัณฑ์ชนิดอื่น ๆ ของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน สามารถนำมา

ถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้เพื่อเป็นแหล่งรวมความรู้ที่สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างชุมชนผ้าขาวม้าร้อยสี จังหวัดกาญจนบุรี เท่านั้น และเพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับวิสาหกิจชุมชนอื่นๆ จึงควรทำการศึกษาให้ครอบคลุม หรือศึกษาแต่ละกลุ่มวิสาหกิจที่มีความโดดเด่นเฉพาะ

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษา ด้านการตลาดของการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่มีการส่งออกต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์และต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา วัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะ สามารถนำมาถ่ายทอดเป็นที่มาและประวัติของต้นกำเนิดวัฒนธรรมและประเพณี

References

- Community Development Department, Ministry of Interior. (2558). **Operation Manual Producer, New OTOP Manufacturer 2015**. Bangkok 80th Anniversary Commemoration Center, 5th December, 2007.
- Kanjanavisutt, Chintana (2558). **Community Enterprise Path for Career Development and Self-Reliance**. Bangkok: Mean Service Supply.
- Sutthinarakorn, Wandee., Kanjanavisutt, Chintana., Sutthinarakorn, Somkiat and Abdulsata, Puwaret. (2556). **The Implementation of Production and Marketing Activities to Enhance the Capability of the Community Economy of the Enterprises in Samutsakorn Province Bangkok**: National Research Council of Thailand.

บทวิจารณ์บทความ (Article review)

Akter, S., D'Ambra, J. & Ray,P.(2011). Trustworthiness in mHealth Information Services: An Assessment of a Hierarchical Model with Mediating and Moderating Effects Using Partial Least Squares (PLS). *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62,(1): 100-116.

ณัฐพล ชันช้อย¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยจากผลการวิจัยซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีตัวแบบเส้นทางกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน เพื่อประเมินตัวแบบในการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการแพทย์ทางไกล โดยมีความน่าไว้วางใจของผู้ให้บริการเป็นตัวแปรแฝงเชิงชั้น และเป็นตัวแปรอิสระ ซึ่งมีทั้งอิทธิพลโดยตรง และโดยทางอ้อม ผ่านตัวแปรความไว้วางใจของผู้บริโภคต่อตัวแปรการใช้บริการต่อเนื่องซึ่งเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นด้วยว่า ตัวแปรความน่าไว้วางใจของผู้ให้บริการไม่เป็นตัวแปรกำกับอิทธิพล ระหว่างตัวแปรความไว้วางใจของผู้บริโภคกับความต่อเนื่องในการใช้บริการ

คำสำคัญ: ตัวแบบเส้นทางกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน, ตัวแปรกำกับ, ตัวแปรแทรกกลาง

¹รองศาสตราจารย์ (เศรษฐศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ที่อยู่: 1767 ถนนพัฒนาการ เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ

E-mail: Khanthachai@gmail.com

Article review

Akter, S., D'Ambra, J. & Ray,P.(2011). Trustworthiness in mHealth Information Services: An Assessment of a Hierarchical Model with Mediating and Moderating Effects Using Partial Least Squares (PLS). **Journal of the American Society for Information Science and Technology**, 62,(1): 100-116.

Nathabhol Khanthachai ¹

Abstract

Based on a research report, this research article exemplifies the use of partial least square path modeling for an evaluation of a model of mobile telemedicine services. The model consisted of trustworthiness as a second order latent variable and as the independent variable directly, and indirectly through consumer trust, the mediating variable, influencing continuance in service use, which was the dependent variable. Moreover, the analysis also demonstrated that trustworthiness was not the moderator between consumer trust and continuance in service use.

Keywords: Partial Least Square Path Modeling, moderator, mediator

¹Associate Professor (Economics) Kasem Bundit University
Address: 1767 Patanakarn Road, Suan Luang, Bangkok 10250.
E-mail: Khanthachai@gmail.com

กรอบแนวความคิด (Conceptual framework) หรือ ตัวแบบการวิจัย (Research Model) ในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เป็นการเสนอสมมติฐาน (Hypotheses) ในรูปแบบแผนภาพ เพื่อการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (Empirical data) วิธีการที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานและตัวแบบของการวิจัย หรือกรอบแนวความคิดในการวิจัยในสมัยปัจจุบัน อาจทำได้หลายวิธี เช่นการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผู้เขียนบทความเรื่อง Trustworthiness in mHealth Information Services: An Assessment of Hierarchical Model with Mediating and Moderating Effects Using Partial least Squares (PLS) ได้แก่ Shahriar Akter แห่ง University of Wollongong และ John D' Ambra และ Pradeep Ray แห่ง University of New South Wales ในออสเตรเลีย นำเสนอบทความในรูปแบบของบทความวิจัย (Research article) จากรายงานการวิจัย (Research report) วัตถุประสงค์หลักของการนำเสนอบทความวิจัย ได้แก่ การนำเสนอการใช้ตัวแบบเส้นทางกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (PLS path modeling) เพื่อประเมินตัวแบบความน่าไว้วางใจเชิงชั้น (Hierarchical trustworthiness model) ในการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสาธารณสุข (mHealth information services) หรือการบริการทางการแพทย์ทางไกลเคลื่อนที่ (Mobile telemedicine services หรือ mobile health hotline services)

I

(Multiple Regression Analysis, MRA) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis, HRH) กำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square, PLS) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) และตัวแบบสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model, SEM) เป็นต้น (MacCallum & Austin, 2000; Xiaosong Peng & Lai, 2012; Jeon, 2015).

II

วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ออกแบบเป็นแบบตัดขวาง (Cross sectional design) โครงการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 400 ราย จากเขตเมือง 2 เขต (44.5%) ในนคร Dhaka และ Khulna เขตชนบท 3 เขต (55%) ใน Netrokona, Keranigonj และ Kaligonj ในประเทศ Bangladesh

ตัวแบบของการวิจัย เรียกว่า ตัวแบบเส้นทางกำลังสองน้อยที่สุด (Partial least Square (PLS) Path Analysis Modeling) ประกอบด้วย ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล (Causal relations) ระหว่างตัวแปรความน่าไว้วางใจเป็นตัวแปรแฝงลำดับที่สอง (Second order latent variable) ในแบบตัวแปรแฝงแบบสะท้อนเชิงชั้น (Hierarchical reflective construct/variable) และเป็นตัวแปรอิสระ ความเชื่อของผู้บริโภค (Consumer trust) เป็นตัวแปรแทรกกลาง (Mediator) และความต่อเนื่องในการใช้บริการ (Continuance) เป็นตัวแปรตาม (Dependent variable) หรือตัวแปรผล (Outcome)

ตัวแบบเชิงชั้น (Hierarchical Model) ของตัวแปรความน่าไว้วางใจ ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 4 ตัวแปร ได้แก่ความสามารถ (Ability) ความเมตตากรุณา (Benevolence) ความซื่อตรง (Integrity) และความคาดคะเนได้ (Predictability) เป็นตัวแปรแฝง (Latent variables) ซึ่งเป็นตัวชี้แสดงของตัวแปรความน่าไว้วางใจ ดังกล่าว ระดับนี้เรียกว่า ตัวแปรแฝงอันดับแรก ของตัวแปรความน่าไว้วางใจ (First order latent variables of trustworthiness) สำหรับตัวแปรความน่าไว้วางใจในอันดับที่สองในตัวแบบเชิงสะท้อน (Trustworthiness as a

second order hierarchical reflective model) ตัวแปรความน่าไว้วางใจ มีตัวแปรสังเกตได้ (Manifest variables) ทั้งหมด 16 ตัวแปร เป็นตัวชี้แสดง (ตัวแปรแฝงลำดับที่ 1 จำนวน 4 ตัว ดังกล่าวแล้วคุณ 4 ตัวแปรสังเกตได้ของแต่ละตัวแปรแฝงลำดับที่หนึ่ง)

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างตัวแปรความน่าไว้วางใจ ดังกล่าว โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis, CFA)

III

Akter, D'Ambra และ Ray เห็นว่าตัวแบบสมการโครงสร้างบนพื้นฐานของการแปรผันร่วม (Covariance-based SEM) มีความจำกัดต่าง ๆ หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับลักษณะการกระจาย (Distributional properties) ระดับของการวัด (Measurement level) ขนาดตัวอย่าง (Sample size) ความซับซ้อนของตัวแบบ (Model complexity) การระบุความสัมพันธ์ (Identification) และความไม่แน่นอนในการกำหนดปัจจัย (Factor indeterminacy) จึงเลือกใช้ตัวแบบเส้นทางการวิเคราะห์การถดถอยบางส่วน (PLS path modeling) หรือ ตัวแบบสมการโครงสร้างบนพื้นฐานขององค์ประกอบ (Component-based SEM) ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความน่าไว้วางใจของผู้ให้บริการ ความไว้วางใจของผู้บริโภค และความต่อเนื่องในการใช้บริการ

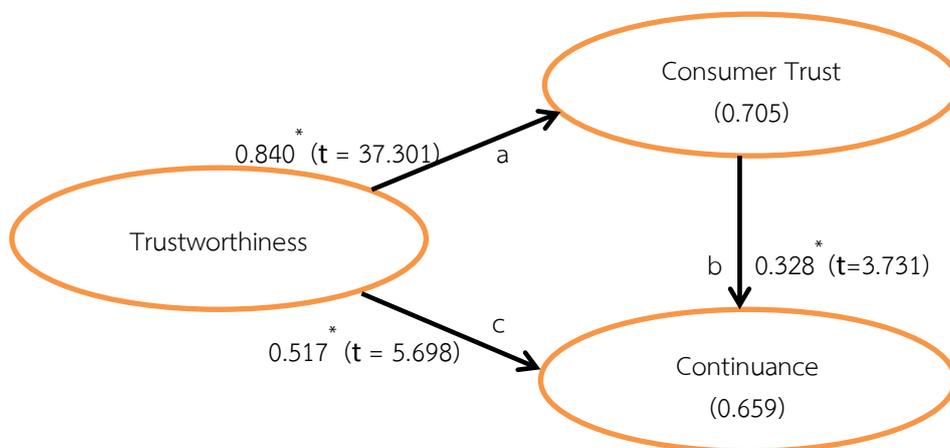
ในระดับของการวัด (Measurement level) คำจำกัดความของตัวแปรหลักทั้ง 3 ตัวแปร เป็นตัวแปรเชิงจิตวิทยา (Psychological variables) กล่าวคือ ความไว้วางใจของผู้บริโภค (Consumer trust) คือทัศนคติความไว้วางใจ (Trusting attitude) ความน่าไว้วางใจของผู้ให้บริการ (Trustworthiness) คือ ความเชื่อความน่าไว้วางใจ (Trusting belief) และความต่อเนื่อง (Continuance) คือความตั้งใจที่จะใช้บริการข่าวสารสาธารณสุขต่อไป (Intentions to continue using mHealth information services)

การวิเคราะห์ Measurement models ด้วยวิธี Confirmatory Factor Analysis พิจารณาค่า Factor loadings, Cronbach's Alpha, Composite Reliability(CR), และ Average Variance Extracted(AVE) ได้ค่าสูงกว่า 0.7, 0.7, 0.7 และ 0.5 ตามลำดับ

ผู้วิจัย ดำเนินการทดสอบสมมติฐานใน
ตัวแบบการวิจัย ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอย
กำลังสองน้อยที่สุดบางส่วนสำหรับตัวแบบ
เส้นทาง (PLS path modeling) และแสดงผล
การวิเคราะห์ทั้งตัวแบบผลหลัก (Main Effect

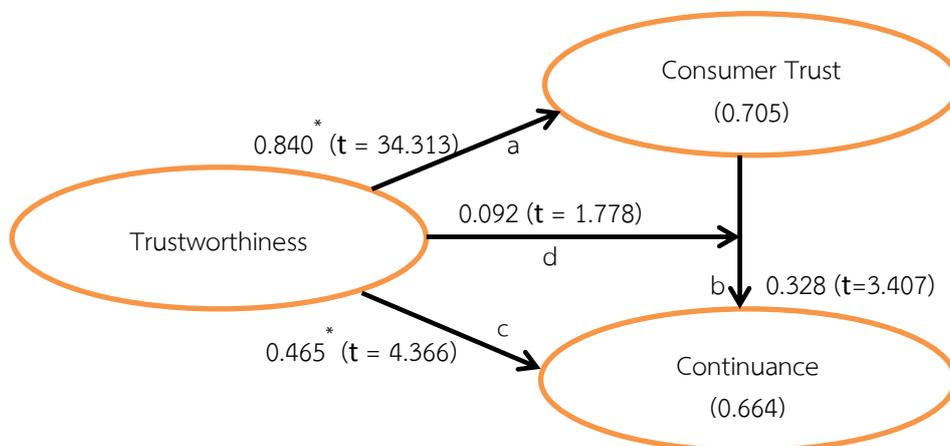
Model) และตัวแบบการปฏิสัมพันธ์
(Interaction Model) ดังนี้

ตัวแบบผลหลัก
Main Effect Model

a, b, และ c คือ สปส. เส้นทาง (Path coefficients) ความสัมพันธ์ทางตรง ซึ่งมีนัยสำคัญระดับ
*($p < 0.01$)

ตัวแบบปฏิสัมพันธ์
Interaction Model

$a \times b$ คือผลทางอ้อม (Mediating effect) ของตัวแปรความไว้วางใจของผู้บริโภค (Consumer Trust) เท่ากับ 0.275 ($z = 3.45$) มีนัยสำคัญที่ระดับ < 0.05 เป็นการแทรกกลางบางส่วน (Partial mediation) และ d คือ ผลตัวแปรกำกับ (Moderating effect) ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ ≤ 0.05 โดยที่ สปส. เส้นทางทุกตัวเป็นแบบค่ามาตรฐาน (Standardized path coefficients)

การประเมินตัวแบบเส้นทางการถดถอยบางส่วน (PLS path modeling) ดำเนินการโดยเทคนิคมาตรฐานการความเหมาะสม global หรือ

บทความเรื่อง Trustworthiness in mHealth Information Services: An Assessment of a Hierarchical Model with Mediating and Moderating Effects Using Partial Least Squares (PLS) เป็นบทความที่เสนอวิธีดำเนินการทางสถิติในการทดสอบตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM) แตกต่างจากวิธีการที่เรียกว่า Variance-based SEM หรือ Covariance-based SEM เนื่องจากการพยายามหลีกเลี่ยงปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นข้อจำกัดของ SEM เช่น ปัญหาเกี่ยวกับ Distributional properties, measurement level, sample size, model complexity และ identification and factor indeterminacy เป็นต้น รวมทั้งปัญหา Multicollinearity ในการวิเคราะห์สมการการถดถอยเชิงพหุด้วย (Mac Callum & Austin, 2000; Tomarken & Waller, 2005; Bagozzi, 2010; Khantachai, 2562)

Global Fit measure (GoF) ได้ค่าเท่ากับ 0.7803 มากกว่าค่าเกณฑ์ที่ระดับ 0.36 จึงสรุปได้ว่า ค่า GoF ที่คำนวณได้สนับสนุนความเที่ยงตรงของตัวแบบ

ผลการวิจัยตามตัวแบบผลปฏิสัมพันธ์ (Interaction Model) จึงสรุปได้ว่าความเชื่อของผู้ใช้บริการว่าผู้ให้บริการมีความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการใช้บริการต่อไป (Continuance) โดยตรงและผ่านทางทัศนคติของผู้ใช้บริการต่อความไว้วางใจผู้ให้บริการ (Consumer Trust) เท่ากับ 34.8% ($VAE = 0.348$) และผลกำกับ (Moderating effect) ไม่มีนัยสำคัญ

IV

ผลงานวิจัยเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ตัวแปรกำกับ (Moderator) และตัวแปรแทรกกลาง (Mediator) รวมทั้งการประเมินนัยสำคัญและขนาดของผล (Effect size) ของตัวแปรกำกับและตัวแปรแทรกกลาง

การประเมินความเหมาะสมของตัวแบบ (Model fits) โดยใช้ Factor Loadings, Cronbach's Alpha, Composite Reliability (CR) และ Average Variance Extraction (AVE) และ GoF ผู้วิจัยเห็นว่ามีความน่าเชื่อถือกว่า Chi-square, RMSEA, SRMR, CFI เป็นต้น ซึ่งพบว่าได้ผลไม่สอดคล้องกัน (Rose, Markman & Sawilowsky, 2017)

อย่างไรก็ดีการนำ PLS มาใช้ในการสร้างตัวแบบเส้นทางการถดถอย (Path Modeling) ก็ยังมีปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหา Capitalization on chance เช่น Path coefficients estimates มีแนวโน้มมีค่าสูงเมื่อขนาดตัวอย่างเล็กลง Problems in model

testing เพราะการทดสอบตัวแบบไม่ได้ดำเนินการโดยใช้วิธีการ Statistical inference เช่น Chisquare test เป็นต้น CR และ AVE ไม่สามารถตรวจจับการกำหนดตัวแบบที่ผิดพลาดได้ และการใช้ t-test ที่ผิด Assumption เป็นต้น (Ronkko et al , 2016)

ในทัศนะของผู้วิจารณ์บทความ เกี่ยวกับตัวแปรความน่าไว้วางใจซึ่งเป็น Second-ordered reflective latent variable การใช้ลูกศรแสดงทิศทางจากตัวแปรความน่าไว้วางใจไปยังตัวแปรแฝง ซึ่งได้แก่ ความสามารถ (Ability) ความกรุณา (Benevolence) ความซื่อตรง (Integrity) และความคาดเดาได้ (Predictability) ในตัวแบบเชิงสะท้อนของตัวแปรแฝง(Reflective latent variable model) และจากตัวแปรแฝงความสามารถ (Ability) ความกรุณา (Benevolence) ความซื่อตรง (Integrity) และความคาดเดาได้ (Predictability) ไปยังตัวแปรแสดงออก (Manifest variables) แสดงว่าตัวแปรแฝง (Latent variable) เป็นเหตุ(Cause) ส่วนตัวแปรแสดงออก (Manifest variables) เป็นผล (Effect) ทั้ง ๆ ที่ค่าของตัวแปรแฝงคือผลรวมของค่าของตัวแปรแสดงออก หรือ เป็นสิ่งเดียวกัน การ

กล่าวโดยสรุป บทความเรื่อง Trustworthiness in mHealth Information Services: An Assessment of a Hierarchical Model with Mediating and Moderating Effects Using Partial Least Squares (PLS) เป็นบทความวิจัยที่นักวิจัย และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ควรอ่านอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่มีความสนใจการวิเคราะห์เพื่อทดสอบตัวแบบ

ใช้ลูกศรแสดงทิศทางของความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล จึงเป็นสิ่งที่ปัญหาได้

ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวแบบ PLS ตัวแปรในตัวแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นตัวแปรแฝงและตัวแปรแสดงออก เป็นตัวแปรที่วัดโดยใช้ Likert scale ในแบบการวัดทัศนคติ จึงไม่ใช่ตัวแปรที่วัดระดับพฤติกรรมหรือกิจกรรม(Activities)ซึ่งจะมีผลทำให้เสถียรภาพของการวัดและความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร แปรผันไปได้โดยง่าย หรือไม่เสถียร (Stable) การนำผลการวิจัยไปประยุกต์ในเชิงนโยบายจึงมีความไม่แน่นอนสูงได้

นอกจากนั้นในส่วนที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมิได้นำข้อมูลข้อเท็จจริง (Facts) เกี่ยวกับลักษณะทางสังคม-เศรษฐกิจ (Socio-Economic Status, SES) เช่น เพศ อายุ ที่อยู่อาศัย ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นต้น มาร่วมในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุด้วย เพราะผู้วิจัยเน้นการวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง (ความน่าไว้วางใจ ความเชื่อถือของผู้บริโภคและความต่อเนื่อง)เท่านั้น ในทัศนะของผู้วิจารณ์บทความ ตัวแปรทางสังคม-เศรษฐกิจของผู้ตอบอาจเป็นตัวแปรแทรกกลาง (Mediator) หรือ ตัวแปรกำกับ (Moderator) รวมทั้งอาจใช้เป็นตัวแปรกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาได้

V

ความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล (Causal Model) จากข้อมูลแบบตัวขวาง (Cross-sectional data) และมีความลำบากใจในการใช้การวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างแบบ Variance-based SEM หรือ Covariance-based SEM.

อย่างไรก็ตาม PLS-SEM ยังมีปัญหาประเด็นข้อโต้แย้งต่าง ๆ ตามที่ Ronkko et al (2016) ได้ระบุและให้บรรณาธิบาย ไว้ นักวิจัยจึงควรใช้

วิจารณ์อย่างรอบคอบ และเลือกใช้วิธีการทาง
สถิติที่มีปัญหาประเด็นข้อโต้แย้งน้อยกว่า รวมทั้งมี

ความชัดเจน และสามารถประเมินข้อจำกัดได้อย่าง
แจ่มชัด

References

- Bagozzi, Richard P. (2010). Structural Equation Models Are Modeling Tools with Many Ambiguities: Comments Acknowledging the Need for Caution and Humility in Their Use. **Journal of Consumer Psychology** 20(210): 208-214.
- Jeon, Jihye. (2015). The Strengths and limitations of Statistical Modeling of Complex Social Phenomenon: Focusing on SEM, Path Analysis, or Multiple Regression Models, **International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering**. Vol. 9(5): 1634-1642.
- Khanthachai, N. (2562). Article Review: Bagozzi, Richard P. (2010). Structural Equation Models Are Modeling Tools with Many Ambiguities: Comments Acknowledging the Need for Caution and Humility in Their Use. *Journal of Consumer Psychology* 20(210): 208-214. **Kasam Bundit Journal**, Vol.20 (special edition) April-May, 2562: 150-153.
- MacCallum, Robert C. & Austin, James T. (2000). Applications of Structural Equation Modeling in Psychological Research. **Annu. Rev. Psychol.** 51: 201-226.
- Ronkko, Mikko, McIntosh, Cameron N., Antonakis, John & Edwards, Jeffrey R.(2016) Partial Least Squares Path Modeling : Time for Some Serious Second Thoughts. **Journal of Operations Management** DOI:10.1016/j.jom.2016.05.002
- Rose S. A., Markman, B. & Swilowsky, S. (2017). Limitations in the systematic analysis of structural equation model fit indices. **Journal of Modern Applied Statistical Method**, 16(1): 69-85.
- Tomarken, Andrew J. & Waller, Niels G. (2005). Structural Equation Modeling: Strengths, limitations, and Misconceptions. **Annu. Rev. Clin. Psychol.** 1: 31-36
- Xiaosong Peng, David & Lai, Fujun. (2012). Using Partial Least Squares in Operations Management Research: A Practical Guideline and Summary of Past Research. **Journal of Operations Management**, 30: 467-480.

แบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน
วารสารเกษมบัณฑิต
(ส่งพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....
ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)
ชื่อหน่วยงาน/สถาบันที่ทำงาน.....

ขอส่ง บทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ
 บทความปริทัศน์ (review article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)

คำสำคัญ (ภาษาไทย)

Keyword (ภาษาอังกฤษ).....

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว (ไม่ต้องกรอกแบบ JKBU-2)
 เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในบทความ (กรอกแบบJKBU-2 ด้วย)

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ลงนาม.....

(.....)

ข้อมูลผู้ร่วมเขียนบทความ
(ส่งแนบพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 1

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 2

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

หมายเหตุ : ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 2 ท่าน กรุณากรอกรายละเอียดของผู้เขียนบทความร่วมท่านอื่น ๆ ด้วย

รูปแบบการพิมพ์และการนำเสนอบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ

1. การพิมพ์

พิมพ์ต้นฉบับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วย Microsoft Word for Windows หรือซอฟต์แวร์อื่นที่ใกล้เคียงกัน พิมพ์บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 26 บรรทัด ต่อ 1 หน้า ให้พิมพ์ด้วยอักษร TH Sarabun ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นฉบับจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรกโดยจัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ สำหรับสาระของบทความ ยกเว้นบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นแบบคอลัมน์

2. การนำเสนอบทความ

2.1 บทความทุกประเภททั้งที่เป็นบทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ (Article review) มีความยาวประมาณ 12 – 15 หน้า A4 (รวมบทคัดย่อ)

2.2 ชื่อบทความให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 ให้ระบุชื่อของผู้เขียนบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ชื่อบทความ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน สถานที่ทำงานและที่อยู่เบอร์โทรศัพท์ และ e-mail ของผู้เขียน โดยเขียนเป็นเชิงอรรถ (footnote) ในหน้าแรกของบทความ

2.4 การนำเสนอบทความให้นำเสนอ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- **บทคัดย่อ** ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยแต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกิน 1/3 ของกระดาษ A4 (ประมาณ 18 บรรทัด) และให้ระบุคำสำคัญ (Keywords) ในบรรทัดสุดท้ายของบทคัดย่อทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- **1 : บทนำ** ระบุปัญหา/ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา/ประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย/การเสนอบทความ
- **2 : เนื้อหาสาระ** นำเสนอประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยหลายย่อหน้า และในกรณีของบทความจากงานวิจัย การนำเสนอในส่วนนี้ควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและกรอบความคิดในการวิจัย การทบทวนเอกสาร วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย
- **3 : สรุป** สรุปผลการวิจัย/บทความและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
- **4 : เอกสารอ้างอิง** นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษ (**เรียงลำดับอักษร**) โดยนำเสนอตามตัวอย่าง 3
- **ภาคผนวก** (ถ้ามี)

(ตัวอย่าง 1)

การนำเสนอบทความจากงานวิจัย (Research Article)

ชื่อเรื่อง.....

บทคัดย่อ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ :

Title:.....

Abstract

.....
.....
.....
.....
.....

Keywords:

บทนำ (ส่วนที่1ของบทความ) ระบุประเด็นปัญหาของการวิจัยให้ชัดเจนและปรากฏการณ์โดยสังเขป
ในส่วนท้ายของบทนำให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย(เฉพาะการนำเสนอเป็นบทความวิจัยมิใช่ใน
วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

เนื้อหา (ส่วนที่ 2 ของบทความ)

- การทบทวนเอกสาร/งานวิจัย (โดยสังเขป)
- แนวคิดทฤษฎี/งานวิจัย กรอบความคิดในการวิจัย และสมมติฐาน (ถ้ามี)
- คำจำกัดความของศัพท์/ตัวแปร
- ระเบียบวิธีวิจัย (ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/วิธีการสร้างเครื่องมือ/วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล)
- ผลการวิจัย
 - ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางที่นำเสนออย่างกะทัดรัด (Concise)
- ผู้เขียนอาจปรับข้อหัวข้อในเนื้อหาสาระของการนำเสนอได้ตามความเหมาะสม เมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่ ไม่ควรเขียนเป็นข้อ ๆ

สรุปและเสนอแนะ (ส่วนที่ 3 ของบทความ)

References (เอกสารอ้างอิง) (ส่วนที่ 4 ของบทความ)

(เขียนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด).....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 2)

การนำเสนอบทความทางวิชาการ (Academic Article) /บทความปริทรรศน์ (Article Review)

บทนำ (ระบุประเด็นสำคัญ ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ)

.....

.....

.....

.....

.....

เนื้อหา (สรุปสาระสำคัญแต่ละบท/ตอน โดยนำเสนอเป็นย่อหน้าได้มากกว่า 1 ย่อหน้า)

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

References (เอกสารอ้างอิง) (กรณีเป็นบทความปริทรรศน์ ควรมีเอกสารอ้างอิงตามสมควร)
(เขียนเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด).....

.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 3)

การเขียนเอกสารอ้างอิง (References)

1. Beek,Thorsten and Demirguc-Kurt,Asli. (2549). “Small and Medium Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint.” **Journal of Banking and Finance**. Volume 30, 2931-2943.
2. Hughes, Allen. (2540). “Finance for SMEs: A U.K. Perspective.” **Small Business Economics**. Volume 9, 151-166.
3. Klemke,E.D. at al. (1998). Introductory Readings in the Philosophy of Science. New York: Prometheus Books.

การเขียนอ้างอิงภายในสารบทความ

วารสารเกษมบัณฑิตใช้ระบบ นาม-ปี และระบุหน้า (เมื่อเป็นการอ้างอิงเฉพาะประเด็น) ไม่ใช่ระบบหมายเลขหรือเชิงอรรถดังนี้

1.....(Beek, and Demirguc, 2549)

2.....(Hughes,2540: 161-162)

3. การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

3.1 ต้องระบุข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- ชื่อหนังสือ
- ชื่อผู้เขียน/ผู้แต่ง
- ปีที่พิมพ์
- สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์
- จำนวนหน้า

3.2 การนำเสนอบทวิจารณ์หนังสือควรมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป ในทำนองเดียวกับการนำเสนอบทความ (โปรดพิจารณาตัวอย่างที่ 2)

3.3 การนำเสนอสาระสำคัญในแต่ละบทโดยสรุปและวิจารณ์แยกแต่ละบทหรือแต่ละบทความ (กรณีเป็นหนังสือที่รวบรวมบทความ)

3.4 ความเห็นโดยสรุป (Concluding remarks)

4. การนำเสนอตารางและภาพประกอบ

ในกรณีที่มีตารางและภาพประกอบในบทความ ให้นำเสนอดังนี้

1. การนำเสนอตาราง

(ตัวอย่าง)

ตารางที่..... :(ชื่อตาราง).....

ที่มา : (แหล่งที่มา และปี).....

2. การนำเสนอภาพประกอบ

ภาพกราฟ หรือแผนภูมิต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตาราง ให้เรียกว่า ภาพประกอบ โดยเขียนกำกับได้ ภาพประกอบและเป็นภาษาอังกฤษ ดังนี้

(ตัวอย่าง)

รูปภาพ

Figure..... :(Title).....

Source :(Reference)

**การพิจารณาคัดเลือกบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่
ในวารสารเกษมบัณฑิต**

1. บรรณาธิการจะมีหนังสือแจ้งให้ทราบว่าได้รับบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์
2. บรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองบทความ/บทวิจารณ์หนังสือว่ามีรูปแบบการนำเสนอ เป็นไปตามรูปแบบ แบบ JKBU-3 หรือไม่ และสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ ที่การนำเสนอไม่เป็นไปตามรูปแบบ JKBU-3 (โดยไม่ส่งคืนต้นฉบับให้แก่ผู้เขียน)
3. บรรณาธิการจะนำบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ผู้เขียนส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 วัน โดยมีเงินสมนาคุณผู้ทรงคุณวุฒิ บทความละ 5,000.- บาท (สำหรับผู้เขียนที่มีได้เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต)
4. บทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่จะได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต จะต้องได้รับการประเมินให้พิมพ์เผยแพร่ได้จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา
5. ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขก่อนพิมพ์เผยแพร่ ผู้เขียนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปยังบรรณาธิการวารสารฯ ภายใน 15 วัน (หรือตามที่บรรณาธิการกำหนด) นับจากวันที่ได้รับทราบผลการประเมิน ในกรณีท่านส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฉบับแก้ไขช้ากว่ากำหนด บรรณาธิการจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับต่อไป (โดยผู้เขียนจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบว่าประสงค์จะส่งซ้ำ)
6. บทความภาษาอังกฤษ จะมีค่าตรวจสอบความถูกต้องทางด้านไวยากรณ์อังกฤษ จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านภาษาอังกฤษ เรื่องละ 3,000.- (บทความไม่เกิน 10 หน้า).

การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต

1. กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฯ (แบบ JKBU-1)
2. กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุข้อมูลของผู้ร่วมเขียนทุกคนเพิ่มเติมในแบบ JKBU-2
3. การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ กระทำได้ 3 วิธีดังนี้
 - วิธีที่ 1 : ส่งผ่านระบบ online : www.tci-thaijo.org/index.php/jkbu
 - วิธีที่ 2 : ส่งผ่าน E-mail journal@kbu.ac.th
 - วิธีที่ 3 : ส่งทางไปรษณีย์ไปยังอยู่ข้างล่างนี้

บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต
สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เลขที่ 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
10250

กรณีส่งทางไปรษณีย์ให้ส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ จำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่น CD จำนวน 1 แผ่น โดยนำส่งพร้อมแบบ JKBU-1 และแบบ JKBU-2 (ถ้ามี)

4. เมื่อส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วยวิธีที่ 3 กรุณาโทรศัพท์แจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วยวาจา โดยโทรศัพท์ไปที่ 02-3202777 ต่อ 1129